

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ששי

היכל
שביעי

יום טוב של ר"ה – תרס"ו

נז. ד"ה ויגש אליו יהודה
נח. ד"ה הקבצו ושמעו
נט. ד"ה קדש ישראל להוי'
ס. ד"ה השמים כסאי
סא. השלמת הדרוש

•

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

זצוקלה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

– הוצאה חדשה עם תיקונים והוספות –

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ותשע לבריאה
שנת הקהל

מפתח כללי

עמוד

זמן אמירתו

תוכן התחלת המאמר

דבור המתחיל

תרס"ח

תרמג	ויגש	–	ויגש אליו יהודה כו' מעלת ירידת הנשמה וענינה	נז.
תרנז	ויחי	–	הקבצו ושמעו בני יעקב כו' עלית נש"י ע"י התורה	נח.
תרעא	שמות	–	קדש ישראל להוי' כו' ג' מדריגות בהאור שלפה"צ	נט.
			השמים כסאי כו' ע"י תומ"צ עלית הנשמה מגרמוהי	ס.
תרפה	וארא		לחיוהי –	סא.
			השלמת הדרוש*. ממכ"ע וסוכ"ע ומה שלמעלה	מהם –
תשז				

השלמת הדרוש: לא נאמר. נכתב בתור סיום על כל הענינים (רשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר) – (הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע).

YOM TOV SHE' ROSH HASHANAH--5666

Discourses 57-61

Copyright © 2008

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com

Orders:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

www.kehot.com

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form without prior permission, in writing from the publisher.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch, Inc.

ISBN: 978-0-8266-6065-7

Printed in the United States of America

ב"ה.

פתח דבר

הננו מוציאים לאור חוברת ט"ו (ואחרונה) של ההוצאה החדשה דהמשך, יום טוב של ראש השנה – תרס"ו לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, הכוללת את המאמרים דשנת תרס"ח: ד"ה ויגש דש"פ ויגש אליו יהודה; ד"ה הקבצו ושמעו דש"פ ויחי; ד"ה קדש ישראל להוי' דש"פ שמות; ד"ה השמים כסאי דש"פ וארא והשלמת הדרוש. לפרטי עריכת מהדורה זו – ראה ב"פתח דבר" לחוברת א (י"ל כ"ף מנ"א תשס"ה).

*

לתועלת הלומדים, בא בסיום הקונטרס, קיצור כללי של כל ההמשך.

*

ויהי רצון שע"י ההוספה בלימוד תורת החסידות תקויים ההבטחה לכשיפוצו מעינותיך חוצה אתי מר דא מלכא משיחא, ונזכה לשמוע תורה חדשה מפיו, בקרוב ממש.

מערכת „אוצר החסידים“

כ"ף מרחשון, ה'תשס"ט

שנת הקהל

ברוקלין, נ.י.

---

* בהזדמנות זו אנו פונים לכל לומדי ומעיני המאמרים שבאם יש להם איזו שהיא הערה או תיקון טעות וכיו"ב נא לשלחם למערכת „אוצר החסידים“, 770 איסטערן פארקוויי, ברוקלין, נ.י. או בדואר אלקטרוני: editor@kehot.com, כדי שנוכל לתקנם בעת הדפסת הספר.

ויגש¹ אליו יהודה ויאמר בי אדוני², ואיתא בזהר³, דהגשת יהודה אל יוסף הו"ע סמיכת גאולה לתפלה⁴, דיוסף הוא בחי' צ"ע⁵, שנקרא גואל, וכמ"ש⁶ אם יגאלך טוב יגאל, אמרו צדיק כי טוב⁷, דטוב הוא בחי' יסוד⁸, שזהו בחי' גואל⁹, ויהודה הו"ע התפלה, דיהודה הוא ע"ש הפעם אודה את ה'¹⁰, והודאה הו"ע הביטול, שז"ע השתחוואות דשמו"ע, ולכן בלידת יהודה כתיב¹⁰ ותעמוד מלדת, שז"ע בעמדם תרפינה כנפיהם¹¹, שזהו בעמידה דתפלה¹², וכמ"ש במ"א¹³. ולכן על הגשת יהודה ליוסף הביא בזהר ענין סמיכת גאולה לתפלה, וכן במדרש¹⁴ הביא על זה פסוק אחד באחד יגשו ורוח לא יבוא ביניהם¹⁵, והוא שאין מפסיקין בין גאולה לתפלה. אך לכאורה א"מ מהו הל' סמיכת גאולה לתפלה, הלא יהודה, שהוא תפלה, נגש אל יוסף, שהוא גואל, וענין סמיכת גאולה ה"ז להיפך ממ"ש כאן.

תפח

והנה ענין יהודה ויוסף מצד מעלת ומדרי' נשמתם, ידוע¹⁶ דיהודה הי' נשמה דב"ן, דיהודה הי' מרכבה לבחי' מל', דמלכות היא שם ב"ן, ויוסף הי' נשמה דמ"ה. דנשמות דב"ן עיקר ענינם הוא העבודה למטה בביטול גופם וחומרם, דזהו כללות ההפרש בין נשמות דמ"ה לנשמות דב"ן, דנשמות דמ"ה הן עובדי ה' בנשמתם¹⁷, היינו בעצם אור נשמתם שלמעלה מהתלבשות בגוף כו', ונשמות דב"ן הן עובדי ה' בגופם¹⁷, היינו בביטול גופם וחומרם (וכמשנת"ל ד"ה החדש הזה לכם¹⁸), וכמו"כ לברר בירורים

(5) = צדיק עליון. – וראה לקו"ת להאר"ז ויגש מד, כ. ס' הליקוטים ויגש שם, לא. ובכ"מ.
 (6) רות ג, יד.
 (7) ישעי' ג, יו"ד.
 (8) ראה זח"ב יא, ב. וראה גם זח"א ל, ב. מאורי אור אות ט, ס"ה. אוה"ת נ"ד (כרך א) ע' קג ואילך.
 (9) ראה זהר חדש פה, ב, פח, ב. פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"ג ערך גאולה. שער הכוונות ענין כוונת העמידה דרוש ב. פע"ח שער ט (שער העמידה) פט"ו. מאורי אור אות ג, ס"ד [וביאיר נתיב שם].
 (10) ויצא כט, לה. – וראה תו"א ויחי מו, א.
 (11) יחזקאל א, כד.
 (12) ראה תנחומא קדושים ו. פע"ח שער ח שם.
 (13) ראה או"ת להה"מ (הוצאת תשס"ו) ס' קפז (ע' רמז). ס' רח (ע' ערה). ס' שפ (ע' זיח). ועוד. תו"א יתרו טז, א; מאמרי אדה"ת תקס"ו ח"ב (הוצאת תשס"ו) ע' תעח – בשם הה"מ.
 (14) ראה בר' פצ"ג, ב.
 (15) איוב מא, ת.
 (16) ראה מאמרי אדה"ת תקס"ה ח"א ע' קצה. תורת חיים ויגש רלד, סע"ג ואילך. ועוד.
 (17) ראה בענין זה – שער האמונה לאדמו"ר האמצעי מו, א. ובכ"מ. ובנסמן לעיל ע' רח הערה 49.
 (18) לעיל ע' רז ואילך. וש"נ.

(1) חלקו הא' (עד פיסקא: והנה כל העסק דיהודה) מיוסד על ד"ה ויגש לכ"ק אדמו"ר הצ"צ (בגוכ"ק) כת"י מס' 1088 8 בספריית ירושלים. לא נדפס לע"פ. וראה גם רד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף בסה"מ תרכ"ט ע' טז.
 חלק ב' (פיסקא: ומעתה צ"ל מה"ע ירידת) מיוסד על ד"ה אשירה לה' בתורת חיים שמות ח"א (הוצאת תשס"ג) קסד, ב ואילך. [וראה עוד בנסמן בהערה 79].
 חלק ג' (מפיסקא: וביאור הענין הוא דהנה כתיב ויפת, עד פיסקא: והענין הוא דהנה נודע) מיוסד על ד"ה ויחי יעקב במאמרי אדה"מ"צ בראשית ע' תלו ואילך.
 חלק ד' (מפיסקא: והענין הוא דהנה נודע, עד פיסקא: ולכן הנשמה בירידתה) מיוסד על ד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת האדם בתו"א בראשית ג, ד ואילך.
 (2) ויגש מד, יח.
 (3) ח"א רה, ב (וראה אור החמה שם). בד"ה ויגש להצ"צ הנ"ל (ובסה"מ תרכ"ט שם): „ולכן סמכו בזה"ק ענין סמיכת גאולה לתפלה לויגש אליו יהודה".
 – בהבא לקמן ראה רד"ה וסד"ה ויגש תרס"ו (לעיל ע' וקנט. וקסח). רד"ה וסד"ה ויגש תרע"ה בהמשך תער"ב ח"ב ע' תשצד. וע' תתב. ד"ה ויגש תשכ"ה (תו"מ סה"מ מלוקט ח"ב ע' ר). וד"ה ויגש תשל"ו (שם ע' רטו ואילך) [ובהוצאות הקודמות הוא בח"ה ע' קכת. ח"ד ע' קיז]. ועוד.
 (4) ברכות ד, ב, ט, ב. וראה זח"ב קכח, ב. שער הכוונות סוף ענין כוונת ק"ש. פע"ח שער ח (שער הק"ש) פכ"ט.

למטה ע"י התלבשות בדבר המתברר לבררו ולהעלותו כו', והיינו הבירור בבחי' או"ח בדרך מלמטה למעלה כו' (וכמשנת"ל ד"ה תקעו¹⁹). ונשמות דמ"ה עיקר ענינם הוא להיות בבחי' יחוד ודביקות באלקות כו', וכן בהבירורים למטה הוא בדרך מלמעלה למטה, שע"י גילוי אור עליון מתברר ממילא כו'. וכן ה' עבודת הבירורים דיוסף צ"ע בדרך מלמעלמ"ט, והעיקר ה' בבחי' בירור שני כו'. וכידוע דבעבודת הבירורים יש ב' ענינים²⁰. הא', לברר את הניצוצות ולהעלותן מן הפירוד שיוכללו בקדושה, ומ"מ, א"א שיוכללו עדיין בבחי' קדושת אלקות ממש, וצ"ל בירור שני, ע"י שמאיר עליהם גילוי אור מלמעלה, שע"י נכללים בבחי' קדושת האלקות ממש כו'. וזה ה' ענין יוסף, שלאחר הבירור של השבטים בבחי' בירור ראשון הנ"ל, ה' הבירור שלו בבחי' בירור שני כו'. וז"ש²¹ והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה, שזהו בירור הראשון, לאסוף ולקבץ הניצוצות מן הפירוד, וכמו קיבוץ העמרים שמאספים השבלים, שז"ע ואספת דגנך כו'²², והנה קמה אלומתי וגם נצבה²¹, שגם בבחי' בירור זה דואנחנו מאלמים כו', שגם יוסף הוא בכלל זה, ה' בירור דיוסף במדרי' עליונה, היינו בחי' בירור דמ"ה הנ"ל, והנה תסובינה אלומותיכם ותשתחווין לאלומתי²², דהיינו התכללות הניצוצות הנבררים בבחי' שם מ"ה, דהיינו בבחי' קדושת אלקות ממש, שזהו ע"י גילוי בחי' שם מ"ה שמאיר עליהם לבררם בבחי' בירור שני כנ"ל. וע"ד העליות דשבת, שאו"כ²³ הבו לה' בני אלים הבו לה' כבוד ועוז הבו לה' כבוד שמו, שזהו ג' עולמות ב"ע²⁴, ואח"כ השתחוו לה' בהדרת קדש, ר"ת קבלה²⁵, שזהו העלי' באצילות כו', והיינו ע"י שבשבת מאיר גילוי אור האצילות, עולים ע"י כל הניצוצות שמתבררים בשי"מ²⁶ החול ונכללין בקדושת האצ"י ממש כו'. וכמו"כ הו"ע הבירורים דשבטים ויוסף כו', וכמ"ש כ"ז בתו"א ד"ה והנה אנחנו מאלמים כו'²⁷. וזהו ג"כ ענין הגשת יהודה ליוסף, דיהודה הו"ע תפלה כנ"ל, וידוע²⁸ דתפלה היא בבחי' העלאה מלמטה למעלה, דואני תפלה²⁹, בחי' מלכות, שהוא בחי' העלאה מלמטה למעלה, וההגשה אל יוסף הו"ע ההתכללות בבחי' שם מ"ה, וכמו ותשתחווין לאלומתי כו'. אך לפ"ז אינו מובן מה"ע סמיכת גאולה לתפלה, שזהו להיפך מהנ"ל.

והנה³⁰ כל העסק דיהודה ויוסף כאן ה' אודות בנימין, דיוסף רצה שבנימין יהיה אצלו, ויהודה רצה שיהיה עמהם. וידוע דבנימין הוא בחי' צ"ת³¹, שזהו ג"כ בחי' העלאה מלמטה למעלה. ולכן היו יוסף ובנימין חקוקים על האבנים דשוהם וישפה³², דשוהם הוא אב"ט המאיר בעצם, וישפה הוא המאיר ע"י פעולה וזיכוך כו', וכמ"ש בלק"ת ד"ה ושמתי

(19) לעיל ע' ותס ואילך.

(20) ראה בכ"ז תורה אור דלקמן בפנים (והערה 27). תורת

חיים וישב סד, א ואילך.

(21) וישב לו, ז.

(22) עקב יא, יד.

(23) תהלים כט, א"ב.

(24) ראה שער הכוונות ענין מזמור הבו. פרי עץ חיים שער

יח (שער השבת) פ"ח.

(25) שער הפסוקים להאריז"ל תהלים ק, א. פרי עץ חיים

שם ספכ"א. מאמרי אדה"ז כתובים ח"א ע' ו ואילך [ובהוצאת

תשס"ז הוא בע' כב ואילך]. מאמרי אדה"א צ"ג ע' קלט

ואילך. וש"נ. סה"מ תרכ"ז ע' שיח. וש"נ.

(26) = בששת ימי.

(27) וישב כח, א ואילך.

(28) ראה סה"מ תרכ"ז ע' רצב ואילך. ע' שפט ואילך. וש"נ.

(29) תהלים קט, ד.

(30) בהבא לקמן ראה מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' שלה.

אוה"ת מקץ (כרך ו) התשג, ב.

(31) = צדיק תחתון. ראה שער הכוונות דרושי כוונת ק"ש

דרוש ו. ובהנסמן בהערה 5. ובכ"מ.

(32) ראה שמור"ר פל"ח, יא. במדבר"ר פ"ב, ז. תרגום יונתן

ותרגום ירושלמי תצוה כח, כ. ועוד.

כדכד³³. וא"כ, הרי בנימין לכאורה במדרג' א' עם כל השבטים, וכ"ה בס' קבלה³⁴ דבנימין ג"כ בחי' שם ב"ן, וזהו מה שאביו קרא לו בנימין³⁵, בן ימין³⁶, ואיתא ברמ"ז ומק"מ דקע"ה ע"א, שזהו בחי' שם ב"ן. וא"כ אינו מובן, מה רצה יהודה שיהיה בנימין עמהם דוקא, מאחר שהוא במדרגה א' אתם, א"כ מה זה מוסיף להם במה שיהי' עמהם כו'. וגם צ"ל הטענה דיהודה דלא יוכל הנער לעזוב את אביו כו'³⁷, אם כנ"ל דבנימין הוא במדרג' א' עמהם, למה הם יכולים לעזוב את אביהם, ובנימין לא יוכל לעזוב כו'.

תפ"ט

ולהבין כ"ז ילה"ק תחלה שרש ענין ירידת הנשמה בגוף. דהנה ידוע³⁸ דהנשמה כמו שהיא בשרשה, ה"ה גבוה במעלה ומדרג' מאד, וכמ"ש³⁹ נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראת אתה יצרת ואתה נפחת בי. ולכאורה אינו מובן, מה שייך טהורה קודם שבראת, דטהורה שייך על מציאת דבר מה, וקודם שנבראה ונתהווה הנשמה, מה שייך לומר טהורה היא. אך הענין, דטהורה קאי על שרש הנשמה כמו שהיא באצילות, ששם עיקר מציאות הנשמה, וכמאמר⁴⁰ כל נשמתא הוה קיימא בדיוקנא קמי' מלכא קדישא, והיינו דכל הנשמות היו כלולים באצילות, וזהו עיקרה של הנשמה כמו שהיא באצ' כו'. ובד"כ בנשמה שייך לומר שישנה במציאות גם קודם שנתהווה, דכל הנבראים, אפילו נבראים העליונים, הנה קודם שנתהוו, לא יש מציאותם כלל, מפני שהתהוותם הוא שנעשו בבחי' מציאות יש, שזהו מציאותם כו', וקודם שנתהוו, לא הי' מציאות היש כלל כו', אבל נשמה, גם כמו שנתהווה בבריאה, אינו בבחי' מציאות יש ממש, וכידוע דבעצם לא נשתנה ממהותה, וה"ה אלקות ממש, אלא שהאלקות נעשה בבחי' יש כו', וכמ"ש במ"א⁴¹ (ומובן שאינה בבחי' אלקות ממש כמו שהיא באצילות, שהרי מ"מ נעשית בבחי' יש, עד שאפשר לה להתחבר עם נה"ט כו', וכמ"ש במ"א⁴²), ולזאת, שייך שיש מציאותה גם קודם שנתהווה כו'. אמנם, מה [ש]שייך לומר עלי' טהורה היא, דעצם ענין טהורה שייך על דבר שהיא בבחי' מציאות דבר מה, היינו לפי שהנשמה היא מבחי' הכלים דאצ', וכלים, להיותן בבחי' מציאות דבר, שייך לומר ע"ז טהורה, דעל האור באמת אינו שייך לומר טהור (כ"א קדוש), להיות שהוא בבחי' אין והעדר המציאות כו', אבל על הכלים שייך לומר טהור, וכמשנת"ל (ד"ה פנים בפנים⁴²), והנשמה, להיותה מבחי' הכלים, לכן נאמר עלי' טהורה היא כו', הרי דהנשמה בשרשה היא בבחי' אלקות דאצילות ממש כו'.

וזוהו שא' ישראל עלו במחשבה⁴³, דכל הנבראים נתהוו מהדבור, אבל נשמות נתהוו ממח', ואיתא בע"ח שער סדר אבי"ע⁴⁴ פ"ג⁴⁵, דדיבור הו"ע הבריאה, ומח' אצילות, דכמו המחשבה מיוחדת בנפש, כן האצילות בחי' עולם האחדות כו', וישראל שעלו במחשבה

(33) פ' ראה כה, ד. כו, טע"ב ואילך.

(34) ראה ע"ח שער מד (שער השמות) פ"ז. לקו"ת

להאריז"ל עה"פ וישלח לה, יח. ובכ"מ.

(35) וישלח לה, יח.

(36) ראה זח"א קעה, א. פירש"י עה"פ שם.

(37) ויגש שם, כב.

(38) בהבא לקמן (בפיסקא זו ושלאחרי"ו) ראה לקו"ת

בחקותי מו, טע"ד ואילך. אוה"ת ויקרא (כרך ג) ע' תתקמא"ב.

(39) ברכת „אלקי נשמה“.

(40) ראה לעיל ע' וקעז. וש"נ. וע' ורז.

(41) ראה ביאורה"ז לאדהאמ"צ קטו, א"ב. ולהצ"צ ח"א ע'

תקמח. לעיל ד"ה אנכי היא"א (קרוב לתחילתו) ע' ותרה.

(42) לעיל ע' ותרנב ואילך.

(43) ב"ר פ"א, ד.

(44) שער מז.

(45) כ"ה בכתי"ק. ובע"ח שם הוא בפרק ב.

היינו בחי' האצילות כו'. ובאמת פי' עלו במחשבה הוא במדריגה היותר עליונה שבמחשבה, כי, יש מחשבה וכח המחשבה, ונת"ל⁴⁶ דכח [המחשבה הוא] למעלה הרבה מהתגלות המחשבה, והוא כענין אותיות החקיקה, והתגלות המחשבה [היא כענין] אותיות הכתיבה, דההפרש ביניהם⁴⁷, דאותיות הכתב הן דבר נוסף על העצם, ואותיות החקיקה אינם מהות אחר מן העצם כו'. והדוגמא למעלה הוא ההפרש בין כלים דאצילות, שאינם מהות האור, ובין כלים שבכתר, ולמעלה מזה, כלים דא"ק, שאינם מהות אחר מן האור כו', וממילא היחוד עם האור הוא באופן אחר, וגם האור המתלבש בהם הוא בחי' עצמות האור דוקא כו', וכמשנת"ל (ד"ה אין עומדין כו'⁴⁸). גם נת"ל⁴⁹ דבחקיקה גופא יש ג"כ ב' מדריגות, כמו חקיקה על האבן, והב' כמו שהי' החקיקה בהלוחות מעבר לעבר. וההפרש בזה, דבחקיקה סתם יש להאותיות מקום אחיזה, ואפשר למלאותן בדיו, אבל בחקיקה מעבר לעבר אין להאותיות מקום אחיזה וא"א למלאותן בדיו כו'. והדוגמא מזה למעלה, דכלים דא"ק ה"ה בבחי' כלים עכ"פ, שהרי עש"ז נק' א"ק אדם דכריאה⁵⁰, בבחי' התחדשות, ע"ש הכלים, הרי שהם בבחי' מקום כו', ואפשר למלאותן בדיו, היינו שהם בבחי' מקור לכלים דאצילות כו'. אבל חקיקה מעבר לעבר הו"ע גליף גליפו בט"ע⁵¹ באוא"ס שלפני הצמצום, דשיער בעצמו בכח כו'⁵², ושם אינו שייך ענין המציאות כלל, וזהו שאין להם מקום כו', וא"א למלאותן בדיו, שאינם בגדר מקור לעולמות, הגם דבחי' חיצוניות האור יש לו שייכות אל העולמות, מ"מ אינו בגדר מקור עדיין כו'. ובאמת י"ל דבאוא"ס שלפני הצמצום גופא הוא בבחי' פנימיות האור כו', להיות דבחי' חיצוניות האור יש לו שייכות עכ"פ לעולמות, והיינו דוקא כשעלה ברצונו להאציל כו', אבל בחי' פנימיות האור, דהיינו קודם עלות הרצון כו', אינו בגדר שייכות כלל אל העולמות כו', וגם שם שייך ספירות, אלא שאין מספר לספירות⁵³, בחי' ספי' עד אין קץ כו'. וז"ע ישראל עלו במחשבה, במדריגה היותר עליונה, היינו בחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום כו'. הרי דהנשמה בשרשה היא גבוה מאד כו', וירדה ממדרי' למדרי', דאתה בראת אתה יצרת כו', הן בבחי' ביי"ע הכללים והן בבי"ע הפרטים, שזהו ירידה אל הנשמה לגבי שרשה ומקורה כו'. אמנם בד"כ הנשמה כמו שהיא למעלה ה"ה במעלה ומדריגה גבוה, וכמ"ש⁵⁴ חי ה' אשר עמדתי לפניו.

ומעתה⁵⁵ צ"ל מה"ע ירידת הנשמה בגוף, שהרי הירידה היא ירידה גדולה מאד, וכידוע דהנשמה כמו שהיא למעלה כתיב⁵⁴ [בה] חי ה' אשר עמדתי לפניו, שעמדה באהוי"ר תמיד, דא"א לה להיות בלא אהוי"ר, דבלא אהוי"ר לא פרכת לעילא כו'⁵⁶, דהרי הנשמה למעלה היא תמיד בעליות ממדרי' למדרי', ובלא אהוי"ר לא פרכת כו'. וזה"ע

(53) ראה לעיל ע' ורמה ואילך. וש"נ.
 (54) מלכים"א יז, א. מלכים"ב ה, טו. וראה לקו"ש חכ"ה ע'
 147 הע' 53.
 (55) הבא לקמן בפסיקא זו מיוסד על ד"ה אשירה לה'
 שבהערה 1.
 (56) תקו"ז ת"י (כה, ב). וראה תניא ספ"ט (נג, ב). פ"מ (נד, א).

(46) לעיל ד"ה בשעה שהקדימו ע' ותקצט ואילך.
 (47) בהבא לקמן (עד קרוב לסוף הפסיקא) ראה ביאור
 לד"ה זאת חוקת במאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תרפט ואילך.
 (48) לעיל ע' ותרכח ואילך.
 (49) לעיל שם ע' ותרלו ואילך.
 (50) נסמן לעיל ע' ותרלח הערה 106.
 (51) זח"א טו, א.
 (52) ראה לעיל ע' ת. וש"נ.

והחיות רצו"ש⁵⁷ (דהגם שנא' במלאכים, כמו"כ הוא בנשמות⁵⁸), רצוא הוא בחי' אהבה, שז"ע תגבורת הכוסף והתשוקה באה"ר, לצאת מהכלי והחומר, ליכלל ולידבק במקור חוצבה באלקים חיים, כניצוץ הנמשך להכלל בשלהבת כו', ושוב הוא בחי' יראה, דירא לגשת ולעלות, כ"א להיות למטה, ובבחי' המשכה, היפך הרצוא כו', ועי"ז הוא העלי' שלהם. וכידוע⁵⁹ דכל עלי' הוא ע"י רצו"ש דוקא, וכמו עוף הפורח באויר ע"י שמכה בכנפי' אנה ואנה למעלה ולמטה, ועי"ז היא עולה למעלה כו', וכמו"כ כל עלי' היא ע"י רצו"ש, וכנ"ל דהרצוא הוא בחי' הכוסף להדבק בהאור, ובהשוב מאיר הגילוי כו', שזה"ע העלי' כו', וכמו שפרש"י ע"פ והחיות רצו"ש⁶⁰, שמוציאות ראשיהם מתחת הרקיע שע"ג ראשן ונרתעים מאימת השכינה וחוזרים לאחוריהם כו', ובאופן כזה הוא בנשמות, שהן בבחי' רצו"ש תמיד כו'. ובירידתה⁶⁰ למטה, הרי אין האהוי"ר בתמידות, כ"א לפרקים בעת התפלה, ובעתים מיוחדים שנתעורר באהוי"ר כו', ועצם האהוי"ר אינו כמו האהוי"ר שהיתה בה קודם התלבשותה בגוף ונה"ט, שהן שם באופן אחר לגמרי כו', וכמשנת"ל⁶¹ דנשמות דאצי' הן בדוגמא שלמעלה כו', דכן הוא אפילו בנשמות הגבוהות, וכמו האבות, שהיו בבחי' מרכבה תמיד⁶², דהיינו שהיו תמיד בבחי' דביקות באלקות, שלא נפסקה דביקותם אפילו רגע א', מ"מ ה"ז בהתלבשות בגוף ונה"ט, שהנשמה מתמצמת בעצמה לצורך התלבשות זאת, וענין הצמצום הוא שנתעלם אורה, כי כמו שמאירה למעלה א"א שתתלבש בגוף, כ"א [כש]נתעלם אורה כו', וגם הנה"ט מחשיך ומסתיר עכ"פ, שאינו דומה כמו שהיא בלא גוף ונה"ט למעלה, הן בהשגתה, שאינו כמו שהיא למעלה, וכמו"כ באהוי"ר שלה כו'. וכנודע דאברהם אברהם פסיק טעמא בגווייהו⁶³, דנשמת אברהם כמו שהיתה למטה לא היתה כמו שהיא למעלה, וכמ"ש באגה"ק סי' ט"ו⁶⁴ בענין ואנכי עפר ואפר⁶⁵, שלא נאמר דאהבה דאברהם למטה היא במהות אהבה העליונה, והחילוק הוא רק בריבוי ומיעוט, דאהבה עליונה גדלה ונפלאה מעלתה כו', אלא שאינה במהות וסוג זה כלל כו'. וי"ל, דגם בנשמות אלו דכמו שירדו למטה הן בבחי' אצילות ממש, והן הנק' בנים, שנת"ל⁶⁶ דידעין רזא דביתא כו'⁶⁷, שהן בדוגמא שלמעלה, שיודעים ומשיגים אוא"ס בדוגמא שלמעלה בבחי' חו"ב דאצילות כו', וכן אהוי"ר שלמטה הוא בדוגמא שלמעלה כו', וא"צ עבודה ויגיעה כלל בכ"ז, וכמשנת"ל (ד"ה אחרי ה'68), והיינו מפני שאור נשמתם מאיר בהם בגילוי כמו שהיא למעלה כו', מ"מ, צ"ל שזהו רק בדוגמא שלמעלה כו', דאדם אדמה לעליון⁶⁹, אבל רק אדמה לבד כו', דא"א הדבר דכמו שהיא למעלה ממש כך תתלבש בגוף כו'. והראי', שהרי משארז"ל⁷⁰ בע"כ אתה חי, ומבואר במ"א⁷¹ שזהו בירידת הנשמה בגוף, שאינה רוצה להתצמצם ולירד, ובע"כ היא יורדת כו', ה"ז כן בנשמות

תצא

64 דף קכא, סע"א"ב.

65 וירא ית, כו.

66 לעיל ד"ה החודש הזה ע' ר"ו. וסד"ה וספרתם לכם ע' רפז.

67 זח"ג קיא, ב ובאור החמה שם.

68 לעיל שם ע' ותלג.

69 ע"פ ישעי' יד, יד.

70 אבות פ"ד מכ"ב.

71 סה"מ תרנ"ט ס"ע ז"ח. תו"מ סה"מ מלוקט ח"ג ע' רלו

[ובהוצאות הקדומות הוא בחי' ע' רנב].

57 יחזקאל א, יד.

58 ראה אוה"ת תרומה ס"ע א'שנו ואילך. ע' א'שסח

ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' רג ואילך. וש"נ.

59 ראה תו"ח שמות שם קסד, ג. וראה לעיל ע' וקסא

ואילך. וש"נ. ועוד.

60 בהבא לקמן ראה תו"ח שמות שם קסד, ד.

61 ד"ה החודש לעיל ע' ר"ו ואילך.

62 ראה זח"ג רנ"ו, ב (ברע"מ). וראה תניא רפ"ד (מג, א).

ועוד.

63 זח"ג קלח, א (באד"ר).

דאצילות ג"כ, דכשם שבע"כ אתה מת הוא ג"כ בנשמות דאצי" (וכדאיתא במד"ר⁷² דנשמת משה לא רצתה לצאת מן הגוף שלו), כן הוא גם בהבע"כ דאתה חי כו', כי בהכרח שהנשמה מתמצמת בהתלבשותה בגוף, ולמטה אינה כמו למעלה ממש כו'. וזהו⁶⁰ בנשמות היותר גבוהות, כמו האבות ומשה וכה"ג, וכ"ש בנשמות שהן למטה במדריגה הרבה, שהגם שהן עובדי ה' תמיד, ואינם שייכים ח"ו לענינים אחרים (רק שאינם בבחי' מרכבה כו'), הרי התפעלותם באהוי"ר הוא רק לפרקים, כמו בק"ש ותפלה שחרית וערבית כו', וכל היום הן בבחי' קטנות המוחין כו'⁷³, ובד"כ⁷⁴, זמן כל היום הוא זמן תורה, שא"א להיות אז בהתבוננות ובהתגלות אהוי"ר כו' (ואפשר⁷⁵ זה בבניונים, אבל בצ"ג, גם בעת עסק התורה הן בבחי' דביקות באהוי"ר, דכל השגתם הוא מצד עצם אור הנשמה מלמעלה למטה, מבחי' אור האלקי שבהשגה הזאת שמאיר עליהם מלמעלה כו'). וכ"ש בנשמות הנמוכות, שנופלי' לפרקים למטה בחומריות הגוף לגמרי כו', והוא מפני שהנשמה היא נמוכה, ה"ה באה בבחי' התלבשות ביותר בגוף ונה"ט, והגוף ונה"ט מחשיך ומסתיר עלי' ביותר כו', דגם נשמות אלו כמו שהן למעלה, הרי עמדה באהוי"ר כו', דכל נשמה לפי מעמדה ומצבה באיזה עולם שהיא ה"ה עומדת שם באהוי"ר כו', וא"כ, זה ודאי ירידה גדולה מאיגרא רמה כו'⁷⁶. וידוע דהירידה היא בשביל העליה שנעשה עי"ז, וכמ"ש⁷⁷ טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, דעסק התורה ומצות שהנשמה עוסקת בהם בעוה"ז, זה טוב יותר מהלימוד אהוי"ר⁷⁸ שהנשמה מורגלת בהם למעלה, שע"י עסק התו"מ ה"ה עולה למעלה יותר כו'. אמנם⁷⁹, ג"ז אינו מובן, לפי משנת"ל דשרש הנשמות הוא למעלה מאד, עד בחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום, כמו שהוא למעלה עדיין מבחי' עלות הרצון כו', וא"כ לכאורה מה שייך עלי' עוד למעלה מזה כו'.

תצב

אך הענין הוא, דאמיתית אור הנשמה כמו שהיא מצד שרשה ומקורה בבחי' עצמות אור א"ס כו', זהו שנמשך ומאיר דוקא בירידתה למטה כו'. דהנשמה כמו שהיא למעלה, אינו מאיר בה בחי' שרשה ומקורה, דכמו שהיא למעלה, התגלותה הוא רק כמו שהיא בבחי' התגלות האותיות דמח' כו' (ולכן גם הנשמה היא בבחי' עומדים למעלה⁸⁰, כמו המלאכים כו'), ורק בירידתה למטה נמשך בה כח שרשה ומקורה כמו שהיא בבחי' כח המח', בחי' אותיות החקיקה, עד רום המעלות כו'.

וביאור⁸¹ הענין הוא, דהנה כתיב⁸² ויפח באפיו נשמת חיים, ואיתא בזהר⁸³ דמאן דנפח מתוכו נפח, מתוכו ופנימיותו ממש, שהוא ענין נפיחה בכח כו', דזהו דוקא

המשך תרס"ו, לקמן ע' ותשכ"א.

(80) ראה תו"א וישב ל, סע"א. לקו"ת שלח לת, ד. סה"מ

תרנ"ד ע' רסג. ובכ"מ.

(81) הבא לקמן בתחילת הפיסוקא מיוסד על ד"ה ויחי יעקב

בכת"י 1063 (קנא, א) הנק' בשם „ספר בש"ו" [ובו הנחות

הרה"ח ר' בערל (אשכנזי) קאליסקער ממאמרי כ"ק אדמו"ר

הצ"צ על ס' בראשית שמות ויקרא (ר"ת „בש"ו"). – נזכר

בקיצור ורישומי דברים לסיום המשך תרס"ו לקמן ע' ותשכ"א.

ובשינויים בד"ה ויחי בסה"מ תר"ל ע' נב. תרל"א ח"א ע' קכב.

תרמ"ד ע' ריו.

(82) בראשית ב, ז.

(72) דבר פ"א, י"ד.

(73) ראה תניא רפ"ב (טז, ב). לעיל ס"ע וקצב. וש"נ.

(74) = ובדרך כלל.

(75) הבא לקמן בחצ"ג הוא הגהה על ל' אדהאמ"צ

בתו"ח שמות שבע' 60.

(76) ע"פ חגיגה ה, ב.

(77) תהלים קיט, עב.

(78) כ"ה בכת"ק. ואוצ"ל: באהוי"ר.

(79) בהבא לקמן (בפיסקא זו ושלאחרי) ראה ד"ה אם

בחקותי באוה"ת ויקרא (כרך ג) ע' תתקט ואילך. ובהביאור

ע"ז שם ע' תתקמא. [הובא בקיצור ורישומי דברים לסיום

בבריאת אדה"ר, דבכללות הבריאה הרי אמרו⁸⁴ לא בעמל ויגיעה ברא הקב"ה כו', ובבריאת אדה"ר [כתוב] ויפח באפיו, בבחי' נפיחה בכח כבי'. והענין⁸⁵ הוא, דהנה כתיב⁸⁶ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו', ובכדי שהאדם שלמטה, היינו צורת נשמתו בגופו הגשמי, יהי' בבחי' צלם ודמות שלמעלה, בבחי' צורת עצמי⁸⁷ כו', זהו ע"י נפיחה בכח דוקא, עד"מ כמו שמנפח אדם מכח רוחו העצמי ממש באיזה דבר גולם לעשות [בו] ציור כלול מצורתו בעצם, הרי ינפח בכל כחו מתוכו ופנימיותו כו', דבכדי שיצויר הציור מצורתו בדבר נבדל ממנו, צ"ל בכח וגבורה יתירה יותר מכפי כחו הבא במדה, והוא למעלה מאור וחיות נפשו שבגופו המוגבל, והיינו שזהו מבחי' רוח המקיפים שבנפש, שנק' צלם כו'⁸⁸. ובדוגמא כזאת הוא בהולדה בדומה, דרוח יזרעו⁸⁹, והיינו דוקא כשבא בכח וגבו, דכל שאינו יורה כחץ אינו מוליד כו'⁹⁰. וכן מצד נשמתו, הנה בכדי שימשיך נשמה לבנו שתהיה ענף משרש נשמתו, זהו דוקא [אם] הוא בעצמו הוא במעלה ומדריגה גבוה יותר כו', ועמ"ש בשל"ה דקע"ה ע"ב, ותלוי בכוונה יתירה כו'. והדוגמא מזה יוכן למעלה מ"ש⁸⁶ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו', די"ל גם מצד הגוף, דצורת הגוף נצטייר באופן שיהי' כלי לצורת הנפש, ונודע⁹¹ דהאדם בגופו יש ציור שם הוי', וכמ"ש⁹² גולם תבניתך מן האדמה יצרת כו'. והעיקר מצד הנשמה, שזהו מה שיצר צורת הנשמה הכללית דאדה"ר בגופו מצורת נר"ן דאצילות שנאצל מעצמותו ית', וכמ"ש⁹³ כל הנק' בשמי, בשמי ממש, ולכבודי בראתיו, בצורה ראשונה (בחי' נשמה, שזהו מבחי' נשמה שבאצילות כו'), ויצרתיו, צורה שני', בחי' רוח מרוח כו', אף עשיתיו, בנפיחת הרוח בגוף, שהוא בחי' נפש כו', וכל ג' מדריגות הנ"ל, בחי' נר"ן, הכל בא מכח העצמי והפנימי של הרוח האלקי, דהיינו מבחי' המקיפים דנר"ן כו'. והוא מטעם הנ"ל, שכדי שיצויר צורה העצמית בדבר נבדל למטה (דהיינו בחי' צורת נשמתו למטה כו'), צ"ל ע"י תגבורת כח העצמי ביותר מכפי האו"פ המצומצם בנר"ן כו', ואין לרוח והבל החיצוני שבקול ודבור העליון דע"מ⁹⁴ ערך כלל לזה הרוח שנפח באפיו כו', וכמו"כ גם בחי' קול פנימי שבמח' עילאה, שבהם נבראו בחי' עלמין סתימין כו', אין לזה ערך לגבי בחי' ויפח באפיו כו', להיות שכ"ז אינו בא מבחי' העצמיות, אבל המשכת הנשמה בגוף, שנפח באפיו, שזה בא מבחי' העצמיות כו'.

ולהבין זה בתוס' ביאור, הנה ידוע דבהמשכה מהעלם לגילוי יש ב' אופנים⁹⁵. הא,

תצג כאשר ההמשכה היא בסדר והדרגה מן המשפיע אל המקבל, בבחי' קירוב

(88) ראה לעיל ע' ותקכו, ובהנסמן שם בהע' 121.

(89) הושע ת, ז.

(90) ראה חגיגה טו, רע"א.

(91) ראה זח"ב מב, סע"א (ברע"מ). ראשית חכמה שער א (שער היראה) פ"א (ד"ה עוד נתייחס). אוה"ת יתרו ע' תשכח. ויקרא (כרך ב) ע' תקכד. סה"מ תרכ"ט ע' ית. וש"נ. ע' ריו. ס"ע שא ואילך. תר"ם ח"ב ע' תצב. וש"נ.

(92) = וכמו שאומרים (פיוט „אתה כוננת" ב„סדר עבודה" בתפלה לש"ץ דמוסף של יוהכ"פ).

(93) ישע"י מג, ז.

(94) = דעשרה מאמרות.

(95) ראה סה"מ תרנ"ב שם ע' יד ואילך.

(83) כן הוא בתניא רפ"ב בשם הזהר. וראה „מ"מ, הגהות

והערות צורות" לתניא שם. וש"נ.

(84) ב"ר פ"י, ט. ועוד. (וראה ישע"י מ, כח ובתרגום יונתן

שם).

(85) הבא לקמן (עד פסקא: והענין הוא דהנה נודע) מיוסד

על ד"ה ויחי במאמרי אדה"מ צ בראשית שם ע' תלו ואילך.

והוא מיוסד על ד"ה ויחי במאמרי אדה"ו תקס"ב ח"א ע'

קכה"ו. ובשינויים באוה"ת ויחי (כרך ו) תתשטז, א ואילך.

ובאוה"ת נח (כרך ג) תרמד, א ואילך [ד"ה ותנח התיבה].

סה"מ תרנ"ב ע' יג ואילך. [ובהנסמן בהע' 81].

(86) בראשית א, כו.

(87) כ"ה בכתי"ק, ואוצ"ל: צורה עצמית.

הערך, שאז ההמשכה בבחי' מדה וגבול כו'. וכמו כל השפעה מעילה לעלול, דבתחלה היא בהעלם בהעילה, ובאה בגילוי אל העלול, שזהו רק מבחי' חיצונית ובחי' התפשטות בלבד של העילה הבאה אל העלול כו', דכן הוא ההמשכה משכל למדות, וממדות למחשבה, וממחשבה לדבור, וכה"ג בכל הכחות שהן בערך זל"ז, דההמשכה היא בבחי' מדה וגבול, מבחי' חיצונית העילה לבד כו'. אמנם לפעמים יש שהשפעה בהתגברות כח יתירה שלמעלה מכפי המדה, שזה בא מבחי' ההעלם דעצמיות ופנימיות ביותר כו'. ויש לצייר זה בהשפעת השכל, כאשר המקבל אינו בערך המשפיע, שצריך לצמצם אור שכלו בעינים זרים כמו המשלים כו', שלזה צריך התגברות יתירה מכח שכלו הנעלם כו', וכמו שכ' במ"א⁹⁶. וביותר הוא במ"ש⁹⁷ ונפשו יצאה בדברו, שזהו בחי' המשכה פנימיות ועצמיות מהנפש כו', שזה יהי' ע"פ הרוב כאשר האור נמשך בדרך דילוג למקום הנבדל ממנו ביותר. ובפרט כאשר האור הנמשך הוא בבחי' פנימיות יותר, אז בהכרח שיבוא בבחי' תגבורת כח מן ההעלם דמקיף שבנפש, שלמעלה מבחי' הארה דאו"פ הבא בהגבלה בכלים בגילוי מההעלם בבחי' מדה כו'. וכמו⁹⁸ עד"מ הדולג מהר גבוה למקום רחוק ביותר, שא"א שיהי' דילוג זה בכח עצמו הבא בגילוי בגוף במדה ושיעור, כפי ערך אור וחיות הדם הוא הנפש⁹⁹, שבודאי לא יוכל לדלג דילוג גדול כזה, כ"א כאשר מוציא כל כחו הפנימי הנעלם ביותר, שהוא בחי' התגברות הכח בעצמו ביתר מכפי כחו הנגלה, אז יוכל לדלג למקום רחוק שלא לפי כחו כלל, אבל לפסוע פסיעה גסה שהיא כפי מדת כחו, א"צ לזה התגברות כח הנעלם כלל כו'.

ויובן זה ביותר, במה שאנו רואים בחוש כח הטבע בהגבהת אדם כל משא כבידה ביותר, שבזה ימצא עיקר ההפרש בין חלש לגבור, שהחלש בטבעו לא יוכל להגביה רק משא קטנה כפי כחו המצומצם בגופו, והגבור יכול להגביה משא גדולה כאבן גדולה, מצד רב כחו בגופו שבא בגילוי אור וחיות מנפשו כו', אך אם צריך להגבי' משא גדולה כאבן גדולה מאד, שאין זה לפי כחו אף שהוא גבור בכח, ודאי צריך גם הגבור להתגבר בעצמו ביותר, עד שמחמת רוב ההתגברות בעצמו יוציא כל כחו הפנימיות ביותר עד שיגביה האבן הגדולה ביותר, ובזה דוקא ניכר כח ועוז גבורתו של הגבור, במה שיכול להתגבר בכחו הנעלם, והיינו מה שביכולתו להוציא כל כחו הנעלם ביותר, שאין ביכולת זולתו שאינו בעל כח כמוהו, שאינו יכול להוציא כחו הנעלם, והגבור יכול להוציא כל כחו הנעלם ביותר, אשר משו"ז לא יש שום דבר הנמנע ממנו, ויכול להגביה משא כבידה ביותר כו'. והגם שכחו הנגלה בגופו הוא ג"כ הרבה יותר מזולתו, אשר משו"ז מה שאצל הזולת זה משא גדולה, לא יחשב אצלו למשא כ"כ, וכן להיפך, מי שאינו בעל כח גדול, מ"מ יגביה משא שהיא כבידה לפי ערכו, מצד התגברות הכח הנעלם כו'. הענין הוא, דמי שאינו בעל כח, יש להתגברות כחו ג"כ מדה וגבול, והוא שיכלה כחו, ולא יוכל להגביה

96) ראה לעיל ד"ה והי' אור הלבנה ע' ותקמב'תקמג

[ובנסמן שם]

97) שה"ש ה, ו.

98) ראה בכ"ז לעיל ע' וקמז. סה"מ תרפ"ד ע' שלא. ועוד.

99) ע"פ ראה יב, כג.

תצד

יותר, הגם שמצד כחו העצמי הי' ביכולתו להגביה משא זו. וכמו שאנו רואין בחוש, שמצד איזה פחד וחרדה גדולה (שאז מתגלה אור המקיף מבחי' חי' יחידה), יגביה אז משא גדולה בעצמו, מה שלא יוכלו כמה בנ"א¹⁰⁰ להגביה כו', הרי שמצד עצם כח נפשו יכול להגביה משא גדולה ביותר כו'. ומ"מ יכלה כח ההתגברות שלו כו', והיינו מפני שאין ביכולתו להתגבר כ"כ להוציא כח הנעלם שלו ממש לידי גילוי, רק כאשר מתגלים ממילא, כמו בעת הפחד כו', אבל להתגבר בעצמו להוציא כח הנעלם שלו, אין ביכולתו, כ"א במדה וגבול כו'. והגבור יכול להתגבר ביותר, היינו שביכולתו להוציא כל כחו הנעלם ביותר, שיבוא ג"כ לידי גילוי, ומשו"ז לא יכלה כחו גם במשא כבידה ביותר, רק משום יכולתו להוציא גם כח הנעלם ביותר כו' (וע"פ הרוב, הגבור לא יתפעל באיזה פחד, שגם בעת הפחד יעסוק בכחו וגבורתו כמו שלא בעת הפחד כו'). ועש"ז דוקא יקרא גבור כו', דמה שכחו הגלוי בגופו הוא ביותר מבזולתו, משו"ז לבד לא יקרא גבור, כ"א עיקר ענין הגבורה הוא מה שביכולתו להוציא כחו הנעלם ביותר כו'. וכמו בכח החכ', מה שנק' גבור בחכמה דתורה¹⁰¹, שהוא כמעייין המתגבר¹⁰², היינו שהוא בבחי' התגברות יתירה בכח הנעלם שבכח המשכיל, להוציא מן ההעלם דמקור החכמה לגילוי שפע רב ביותר מכפי המדה כו', דמצד אור החכמה שמאיר בכלי מוחו יותר מבזולתו, משו"ז יקרא רק חכם גדול, לא גבור בחכמה, אבל מה שיקרא גבור בחכמה, כמעייין המתגבר, הוא דוקא מה שביכולתו להוציא כל כחו הנעלם להביא לידי גילוי, עד שכל רז לא אניס ליה¹⁰³, שביכולתו לבוא על כל דבר מה שחכם אחר לא יבוא ע"ז. דהגם שהוא ג"כ חכם גדול, מ"מ, יש לו הגבלה מה שביכולתו לבוא ע"ז באור חכמתו, ויותר מזה לא יוכל לבוא, והיינו שאין ביכולתו להוציא כח הנעלם שלו יותר, והגבור בחכמה יבוא על כל דבר, הגם שעתה אינו יודע את הענין עדיין, מצד אור חכמתו המאיר בגילוי בכלי מוחו, אבל מ"מ, יבוא ויעמוד על הענין מצד כח ההתגברות שלו, שביכולתו להוציא כל כחו הנעלם להביא לגילוי כו', וממילא הוא כמעייין המתגבר, בבחי' נביעה רבה ביותר בכל ענין, ובהשכלות עמוקות ביותר, עד שלא יכילנו כלים רבים, כמו חכמת שלמה, שהוצרך לדבר ג"א משל¹⁰⁴ להכיל נביעת אור חכמה עילאה מן ההעלם דתעלומות חכמה כו'. דזהו כל ענין כח וגבורה, דוקא בהתגברות יתירה בכח הנעלם ביותר להביא אותו לידי גילוי כו'.

וזהו גם כן ענין ויפח באפיו נ"ח, שהוא בחי' נפיחה בכח, דמתוכו ופנימיותו נפח כו', דהיינו דוקא מבחי' כח הנעלם דעצמות אוא"ס שלפני הצמצום כו', דבכדי שיהי' ירידת והתלבשות הנשמה, שהיא חלק אלק' ממעל, בבחי' צלם שלמעלה כו' כנ"ל, ונתלבש בגוף גשמי ממש הנבדל לגמרי כו', שזהו בדרך דילוג שבאין ערוך כלל כו', זהו דוקא ע"י נפיחה בכח, דהיינו מבחי' שרשה ומקורה בבחי' כח הנעלם דעצמות אוא"ס, בחי' כח המחשבה כו', דבכח זה דוקא יכול להיות ההמשכה בבחי' דילוג גדול כו', כנ"ל.

103 ע"פ דניאל ד, ו. חולין פט, א.

104 = ג' אלפים משל. מלכים"א ה, יב.

100 = בני אדם.

101 ראה חגיגה יד, א.

102 אבות פ"ב מ"ט. וראה במפרשי המשנה שם.

והענין הוא, דהנה נודע¹⁰⁵ שנשתנה יצירת גוף האדם מכל הנבראים דצו"ח¹⁰⁶, שכולם נברא גופם ע"י מאמר ה', ולכן נברא גופם ונפשם כא', וכמו תדשא הארץ דשא עשב מזריע כו' ועץ עושה פרי כו'¹⁰⁷, וכן ישרצו המים שרץ נפש חי' כו'¹⁰⁸, הרי שהארץ הוציאה את העשבים והאילנות כאו"א כמו שהוא אח"כ עם הנפש הצומחת שבו, וכן הברואים שבמים נבראו בגופם ונפשם יחד, שז"ע ישרצו המים שרץ נפש חי'¹⁰⁸, שנבראו בגוף ונפש יחד. וכמו"כ הי' בבע"ח שבארץ, שנבראו ג"כ בגופם ונפשם יחד, וכמ"ש תוצא הארץ נפש חי' כו'¹⁰⁹, שבמאמר וברוח פיו ית' נברא גופם וגם נפשם, ושניהם כאחד יצאו מן הארץ, וכמארז"ל¹¹⁰ בקומתן נבראו כו', מפני שהכל נברא במאמר, וכפי שבא הציווי בהמאמר באופן בריאת הנברא, כן נתהווה מהמאמר כו'. משא"כ בבריאת האדם, שנעשה גופו בתחלה בפ"ע עפר בלי שום נפש החיונית בתוכו, וכמ"ש⁸² וייצר הוי' אלקים עפר מן האדמה כו', וכמארז"ל¹¹¹ שעה ראשונה צבר עפרו כו', וכתב¹¹² גלמי ראו עיניך כו', גולם היה מוטל אדה"ר מסוף העולם ועד סופו כו'¹¹³, ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים כו'⁸², הרי שגופו לא נברא במאמר כמו גופות שארי הנבראים. ומ"ש נעשה אדם⁸⁶, הרי לא נא' יהי אדם, כמו יהי אור¹¹⁴, יהי רקיע¹¹⁵, או כמו תוצא הארץ כו'¹⁰⁹, כ"א הוא כמו סיפור דברים, שיהי' התהוות האדם באופן כך וכך כו'. ונברא גופו עפר מן האדמה, ולא הי' בו נפש החיונית, כ"א נעשה מן העפר, והיה גולם, בלי שום חיות, ואח"כ ויפח באפיו נ"ח כו', שזהו בחי' שפלות אל האדם לגבי שארי בע"ח. ומובן מזה, שגופו הוא למטה במדריגה מגופות הבע"ח, דהרי גוף האדם הוא בבחי' דומם, שהרי נעשה מעפר כנ"ל, וגופי הבע"ח, מאחר שנבראו יחד עם נפשם, צ"ל שהן בערך זה לזה, דאל"כ איך יתהווה יחד, אלא צ"ל דגוף הבע"ח הוא בחי' צומח שיש לו קירוב אל החי, בסדר הד' מדריגות דצח"מ, ולהיותן בערך זל"ז, לכן נתהוו שניהם כא'. אבל גוף האדם הוא דומם, הרי שגופו הוא נמוך במדריגה מגופי הבע"ח כו'. אמנם, מצד נשמתו הוא במעלה ומדרי' גבוה מכל הבע"ח, דהרי התהוות הנשמה לא נז' בע"מ¹¹⁶, להיות שרשו למעלה מבחי' מאמר ודבור, כ"א ישראל עלו במחשבה⁴³, כנ"ל, וגם כמו שבא למטה ה"ה בצלם ודמות שלמעלה, שהוא בעל שכל ודעת לידע ולהשיג אלקות, שגבהה מעלתו באין ערוך לגבי שארי בע"ח, ובהד' מדרי' דצח"מ הרי במעלה ומדרי' היותר גבוה [הוא] בחי' מדבר כו', ולכן ניתן לו הממשלה על כל הבע"ח, וכולם כפופים ובטלים אליו כו', וכמ"ש¹¹⁷ ומוראכם וחתכם יתן ה'¹¹⁸ על כל חיות הארץ כו', מפני צלם אלקים שעליו, וכמארז"ל¹¹⁹ אין חי' שולטת על

תצה

(113) ב"ר פ"ח, א. ובכ"מ.

(114) בראשית א, ג.

(115) שם, ו.

(116) = בעשרה מאמרות. — וראה בכ"ז אוה"ת נח (כרך ג) תרמה, סע"ב-תרמו, א. [אך בד"ה ויחי יעקב במאמרי אדה"ז תקס"ב שם ע' קכו: ,ובבריאת הנשמה עצמה מאין ליש כו' במאמר נעשה אדם". ועד"ז באוה"ת ויחי (כרך ו) שם תתשטז, סע"א. סה"מ תרל"א ח"א שם ע' קכד. ועוד]. וראה מאמרי אדהאמ"צ בראשית שם ע' תמא ואילך.

(117) נח ט, ב.

(118) כ"ה בכתי"ק, ובפסוק: יהי'.

(119) שבת קנא, ב. סנהדרין לח, ב.

(105) הבא לקמן (עד פיסקא: ולכן הנשמה בירידתה) מיוסד על ד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת האדם בתו"א בראשית ג, ד ואילך [הובא בד"ה ויחי במאמרי אדהאמ"צ שם ע' תמ]. וראה בכ"ז בארוכה במאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ס"ע טו ואילך. תורת חיים בראשית ית, ד ואילך.

(106) = דצומח וחי [ובתו"א שם: כמו הצומח והחי].

(107) בראשית א, יא.

(108) שם, כ.

(109) שם, כד.

(110) חולין ס, א.

(111) תנחומא פקודי ג. וראה סנהדרין לח, סע"א ואילך.

(112) תהלים קלט, טז.

האדם כו', ונבראו רק לצוות לזה כו'¹²⁰. וכמ"ש¹²¹ אחר וקדם צרתני, דמצד הגוף הוא אחר למע"ב, ולמטה מכולם כו', ומצד הנשמה הוא קדם למע"ב, שקדום לכולם כו'. הרי דנפש וגוף האדם ה"ה רחוקים ומובדלים זמ"ז לגמרי, דנפשו היא בתכלית העילוי, ומצד גופו הוא שפל במדריגה מכולם כו'. ובכדי שיתחברו שני דברים רחוקים כאלו, עז"א ויפח באפיו נ"ח, דהיינו דבכדי שנפש האדם, שהיא בצלם אלקים, יבוא ויתלבש בגוף חומרי השפל במדריגה בתכלית כו', מוכרח להיות ע"י מדריגה גבוה ביותר, וזהו"ע הנפיחה בכח, דמאן דנפח מתוכו ופנימיותו נפח, מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס, דהיינו מבחי' שרשו ומקורו באותיות החקיקה, בבחי' כח המח' כו'. ומשם יכול להיות המשכה כזאת, דנפש האדם שהיא בצלם שלמעלה, תתלבש ותתחבר בגוף חומרי וגשמי כו'.

והטעם ע"ז למה נברא האדם באופן כזה שגופו הוא למטה מכולם ונפשו למעלה מכולם, הענין הוא, דהנה האדם הוא תכלית הבריאה, והיינו להיות הוא מעלה הניצוצות שנפלו בדצ"ח, ע"י שנטפלים לצרכיו, לחם לאכול ובגד ללבוש¹²², והוא עובד את ה' בכח זה, ע"י נשמתו שהיא במדריגה גבוה, שיש בו דעת לעבוד את ה' כו'. ועד"מ¹²³ כשצריכים להגביה איזה דבר מן הארץ ע"י כלי ההגבהה הנק' ליווער, צריכים לאחוז בחלקים התחתונים שבו דוקא כו'. וכמו"כ נשמת האדם נתלכשה בגוף שמבחי' דומם היותר תחתון מכולם, וכמו"כ הנפש החיונית שבו, מבואר במ"א¹²⁴ שהוא למטה במדרי' משארי בע"ח, שהרי כל הבע"ח א"א להם לעבור פי ה', והאדם הוא בעל בחירה, ומצד הנפש החיונית הרי יכול להיות ח"ו היפוך מרצון ה' כו', דאז הוא גרוע ומשוקץ כו' גם מבעה"ח הטמאים כו', וכמ"ש בסש"ב¹²⁵, וא"כ הרי יש בנה"ט שלו עלולית ע"ז, הרי שהוא נמוך בזה מכל הבעה"ח כו'. וכ"ז שירדה הנשמה בגוף ונה"ח נמוך כזה, הוא בכדי שיכיר כל המדרי' דצ"ח, אפילו המדריגות היותר נמוכות כו'. ונשמתו היא גבוה במעלה, דבכח זה הוא הברור, ע"י שעובד את ה' בכח נשמתו בהשגת אלקות ובהתעוררות אהו"ר ובעסק התו"מ כו', שכ"ז הוא בכח הדברים הגשמי' שמקבל בהם כו', ובפרט בהתעסקות שלו בבירור העיניים האלו בפרט, דנהמא אפום חרבא כו'¹²⁶, ובכוונה לש"ש, וכן בעסק מו"מ, שלא יהי' שום נדנדוד איסור, ויהי' לש"ש כו'. ומשו"ז צ"ל נשמתו למטה בצלם ודמות שלמעלה, בכדי שיהי' ביכולתה לברר כו', וכנודע דהבירור הוא ע"י הארת שם מ"ה דוקא¹²⁷, ולזאת צ"ל הנשמה למטה בצלם ודמות שלמעלה דוקא. וזהו דנשמתו היא דוקא במדריגה גבוה יותר, ונתלבש[ה] בגוף השפל יותר, ועי"ז דוקא נשלם הכוונה כו'. אמנם, בכדי שהנשמה תרד בגוף גשמי, זהו ע"י כח וגבורה כבי' מבחי' עצמות א"ס, ששם שרש ומקור הנשמה כו'. ונמצא, דדוקא בירידת הנשמה למטה נמשך בה כח שרשה ומקורה כו'.

תצו

[ובהוצאת תשס"ו הוא בע' ק]. אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'שלת. ועוד.

(125) פכ"ט (לו, ב).

(126) זח"ג קפת, ב. וראה לעיל ע' ותסב. וש"נ.

(127) ראה עץ חיים שער ה (שער טנת"א) פ"א. שער י (שער התיקון) פ"ג. שער מ (שער פנימיות וחיצוניות) דרוש ד. ביאורה"ז לאדהאמ"צ נג, ג. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' ה. וש"נ.

(120) ברכות ו, ב. שבת ל, ב.

(121) תהלים קלט, ה.

(122) ע"פ ויצא כח, כ.

(123) ראה (נוסף לתו"א בראשית שם ד, א) מאמרי אדה"ו

ענינים ע' תה. אור התורה ענינים ע' שכו (בשם הה"מ). תו"מ סה"מ מלוקט ח"ב ע' קצד [ובהוצאות הקודמות הוא בח"ד ע' ק].

(124) ראה מאמרי אדה"ו כתובים ח"א ריש ע' עח

ולכן ¹²⁸ הנשמה בירידתה למטה דוקא נעשה בבחי' מהלכים, דקודם ירידתה בגוף היתה בבחי' עומדים, וכמ"ש ⁵⁴ חי ה' אשר עמדתי לפניו, דכשם שמלאכים הם בבחי' עומדים, וכמ"ש ¹²⁹ שרפים עומדים ממעל לו, והיינו עמידתם באהוי"ר, שעומדים תמיד באהוי"ר באופן אחד, מחנה מיכאל באהבה ומחנה גבריאל ביראה כו' ¹³⁰, הנה אהבתם ויראתם הוא תמיד באופן א', לא יוסיף ולא יגרע מעבודתם דבר יום ביומו כו' ¹³¹, וכמו"כ הנשמות כמו שהן למעלה הם בבחי' עומדים, שג"כ עומדים תמיד באהוי"ר בלי הפסקה, והכל במדרי' א' כו'. והגם דודאי יש בנשמות בחי' עליות ממדרי' למדרי' גם כמו שהיא למעלה, וכמו"כ המלאכים יש בהם עליות, שהרי הן תמיד בבחי' רצוא ושוב, וענין רצו"ש ה"ז הילוך ועלי' למדריגה עליונה ⁵⁹, דהרצוא הוא בחי' הכוסף והתשוקה למדריגה העליונה, והשוב הוא כאשר מאיר לו האור העליון כו', וכנ"ל. אך עיקר הענין מה שהמלאכים וכן הנשמות כמו שהן למעלה שנק' עומדים, היינו, לפי שהאוי"ר שלהם הוא בבחי' מדה וגבול, כי האוי"ר שלהם הוא ע"י השגתם שמשיגים באלקות מקור חיותם, ולפי ערך ההשגה היא האהוי"ר, אשר השגה זו היא באוא"ס הממכ"ע, דהיינו שממלא כל עולם לפי מדרגתו ותכונתו כו', ולפ"ע זה היא העבודה בהעולם ההוא, וממילא היא במדה וגבול כו', ולזאת, הגם שיש בזה עליות, דגם ההשגה שנמדד לפ"ע העולם, מ"מ ודאי יש בזה כמה מדריגות, ועולה ממדריגה למדריגה כו' (ואפשר זה שייך רק למטה, להיות ההשגה ע"י שכל הטבעי, ולזאת בתחלה משיג בפחות, ועולה כו', אבל למעלה, מאחר שאינו ע"י לבוש הטבעי, י"ל שבתחלת ההשגה משיג מה שאפשר להשיג לפי המדידה של העולם ההוא כו'. ובאמת אינו כן, שהרי בכל עולם יש ע"ס שהן בבחי' מעלה ומטה ¹³², ומלאכים ונשמות שבכל עולם השגתם ועלייתם הוא בסדר והדרגה, מדריגה אחר מדריגה כו', וכמו העליות דג"ע כו', אלא שג"ע הוא בחי' האצילות שבבריאה, והיינו בג"ר דבריאה כו' ¹³³, וכמו"כ הוא בכללות העולם כו', ועמ"ש בס"ש"ב פל"ט), וכמו"כ באהוי"ר ורצו"ש שלהם יש בזה עליות כו', כנ"ל, מ"מ, להיות דכ"ז הוא בבחי' מדה וגבול, אין זה נק' בשם הילוך כו'. ובמ"א ¹³⁴ מבואר, דבעליות דממכ"ע, הנה לפי שהמדרי' דממכ"ע הם בערך זל"ז, לזאת לא יקרא הילוך אמיתי, כי בעליות אלו, הרי כשעולה במדריגה העליונה, יש לו עדיין ערך ושייכות אל המדרי' התחתונה, והילוך האמיתי הוא דוקא כשהעלי' היא בבחי' אין ערוך, שאין לו שייכות כלל אל המדריגה התחתונה כו' (וע' משנת"ל ד"ה שובה ¹³⁵ בענין עד ועד בכלל ועד ולא עד בכלל כו'). וזהו דעליית המלאכים ונשמות למעלה, להיות שזהו בבחי' ממכ"ע, ה"ז בחי' עומדים כו'. ובעבודה למטה הוא העבודה דבכל לבכך ובכל נפשך ¹³⁶, שהיא האהבה הבאה מצד ההשגה וההתבוננות בהארה שמתלבשת בעולמות, וכמו לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חיך

תצו

128) בהבא לקמן (בפיסקא זו) ראה לקו"ת שלח לה, ד. לט,
 ד. להתחלת הפיסקא ראה גם לקו"ת בחקותי מה, א. ועוד.
 129) ישע"י ו, ב.
 130) ראה לקו"ת במדבר י, א. יא, ב. ספר המאמרים תש"ג
 ע' 84. ובכ"מ.
 131) ע"פ שמות ה, יא. ית.
 132) ראה לעיל ע' וסז ואילך. וש"נ.
 133) ראה במקומות שנשמנו לעיל ע' יוב הע' 1501.
 134) ראה סה"מ תרנ"ד ע' רכ. ע' רכז ואילך. תרנ"ט ע'
 כד. תר"ס ע' קו ואילך.
 135) לעיל ע' ובה.
 136) ואתחנן ו, ה. – בהבא לקמן ראה לקו"ת שלח שבהע'
 128.

כו'¹³⁷, ובד"כ בבחי' ממכ"ע כו', דהאהבה הבאה מזה ה"ה נתפסת בכלי הלב, דז"ע בכל לבבך, מה שהלב יכול להכיל כו'. וכמו"כ בכל נפשך הוא ג"כ כפי כחות הנפש מה שיוכלו לשאת כו'. ובמ"א¹³⁸ מבואר דבכל נפשך הוא כאשר האהבה מתגברת יותר עד שפועלת גם באברים חיצונים, וכמו הרץ לדבר מצוה¹³⁹ וכה"ג, וכמו עד"מ אמת המים, שע"י ריבוי גשמים או הפשרת שלגים ה"ה מתפשטת על גדודותיה כו', וכמו"כ כאשר תתגבר האהבה בלב יותר, ה"ה מתפשטת גם באברים חיצונים כו'. [ו]מ"מ ה"ז בבחי' התלבשות בכלים. ובד"כ היא בחי' אהבה מוגבלת כו', דמאחר שהיא מצד ההשגה, שהשכל מחייב שצריך לאהוב, ה"ז בבחי' הגבלה לפי אופן חיוב השכל כו', והשכל לא יחייב לצאת מגדר הכלי כו', ולזאת נק' בחי' זו בשם עומדים כו'. אך ענין בחי' מהלכים היא האהבה דבכל מאדך¹³⁶, שהיא בבחי' יציאה מגדר כלים לגמרי, שז"ע מאד, שהיא בבחי' בלי גבול כו', והיינו ע"י ההתבוננות בבחי' עצמות אוא"ס, בבחי' הפלאה ורוממות שלו, איך שאוא"ס מופלא ומרומם מעולמות כו', שע"י ההרגש דבחי' עצמות אוא"ס שמרגיש בנפשו, ה"ה בא לבחי' אה"ר ועצומה מאד, לצאת מגדר הכלי ולהכלל בעצמות אוא"ס כו'. והגם שאהבה זו היא ג"כ ע"י ההתבוננות, הנה זהו ההתבוננות בבחי' עצמות אוא"ס, שאינו בא בבחי' השגה ממש, והעיקר הוא, שכאן אין הענין שהשכל מחייב את האהבה, היינו שצריך לאהוב, כ"א האהבה באה ממילא כו', וענין השכל בזה הוא ההשגה כמה שיוכל להשיג הפלאות ורוממותו ית', והעיקר הוא הרגש הפלאה והרוממות דאוא"ס כו', ועי"ז ממילא באה האהבה והתפעלות הרצוא באופן הנ"ל. משא"כ באהבה שע"פ טו"ד, שאין האהבה בדרך ממילא מצד הרגש הנפש באלקות, כ"א מפני שהשכל מחייב שצריך לאהוב, דהיינו שהאלקות טוב, וצריך לאהבה לה, ועי"ז הוא אוהב באמת, מפני שהענין שכלי נרגש בנפשו כו', ולכן יש לו באמת אהבה לאלקות, אבל זהו מצד חיוב השכל בלבד כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק¹⁴⁰, דאהבה שע"פ טו"ד היא אהבה עשוי' כו', יעו"ש. אבל בחי' אה"ר הנ"ל היא מצד הרגש הנפש, שמרגיש הרוממות דאוא"ס, וממילא מתעורר באהבה כו' (וגם בבחי' ההשגה דממכ"ע, כאשר ההתבוננות היא בבחי' פנימיות יותר, והיינו בבחי' הרגש הענין האלקי, אז האהבה באה ממילא כו', אלא, שלהיות כללות ההשגה היא בבחי' ממכ"ע, לזאת היא עכ"פ בבחי' תפיסא בכלי (ולא בבחי' תפיסא ממש, כי הכלי אינה בבחי' כלי ממש כו', דבחי' חיצוניות המוחין וחיצוניות הלב זהו בחי' כלים, והיינו שהן בבחי' מורגש כו', אבל אופן הנ"ל הו"ע גדלות המוחין וגדלות המדות, כמ"ש במ"א¹⁴¹ שאינו במורגש ואינו בחי' כלי כו'), והיא בבחי' גבול כו'). וז"ע מהלכים, שהוא בחי' ההילוך והעלי' בדרך אין ערוך, בבחי' בלי גבול כו'. וההילוך הוא למטה דוקא, דלהיות ענין ההילוך בנשמות הוא מכח הנשמה כמו שהיא בשרשה ומקורה דוקא, וכמשי"ת בסמוך¹⁴², וכח זה נמשך בה דוקא בירידתה למטה כו'. ובשביל

תצח

(139) ראה אבות פ"ד מ"ב. ברכות ו, ב. שו"ע או"ח ס"צ

סי"ב. שו"ע אדה"ז שם סי"ג.

(140) תצוה פד, ד.

(141)

(142) בד"ה הקבצו (לקמן ע' ותרנח ואילך).

(137) נצבים ל, כ.

(138) ראה סה"מ תרע"ח (הוצאת תשס"ג) ע' תלה. תרפ"ד

ע' סט. תרפ"ט ע' 263. ד"ה אגורה באהלך תרצ"ה (סה"מ קונטרסים ח"ב שנה א). תרצ"ט ע' 84. תו"מ סה"מ מלוקט ח"א

ע' רמא [ובהוצאות הקודמות הוא בח"ה ע' מת].

זה כדאי ירידת הנשמה בגוף, אף שמתמעט הרבה מהאהוי"ר שהי' לה למעלה, אמנם זהו בחי' אהוי"ר שע"פ טו"ד כו', ועל ידי הירידה בגוף מתוסף בה מעלה ומדריגה יתירה מאד, שנמשך בה מבחי' שרשה ומקורה כו'.

בס"ד [9' ויחי, רס"ח]

הקבצו¹ ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם². וצ"ל מהו הכפל ל' הקבצו ושמעו כו' ושמעו אל ישראל כו', ומפני מה גבי בני יעקב נאמר הקבצו, וגבי ישראל לא נא' הקבצו. והנה במד"ר אמרו³ ושמעו אל ישראל אביכם, אל הוא ישראל אביכם, מה הקב"ה בורא עולמות, אף אביכם בורא עולמות, מה הקב"ה מחלק עולמות, אף אביכם מחלק עולמות. וכ"ה בגמ' מגילה די"ח א' ע"פ⁴ ויקרא לו אל אלקי ישראל, אלקי ישראל קרא ליעקב אל. ובזהר⁵ איתא ג"כ קוב"ה קרא ליעקב אל. וכ"ה במדרש⁶ ע"פ⁴ ויקרא לו אל כו', אני אלקה בעליונים ואתה אלוה בתחתונים (כ"ה הגי' בילקוט⁷). וצ"ל איך שייך לומר כן על יעקב שלמטה, עם היות שהי' נשמה דאצילות, מ"מ, הרי היה רק מרכבה לז"א דאצילות, לא בחי' ז"א ממש, וכמ"ש באגה"ק סימן י"ח⁸ על נשמות דאצילות, אך אינן אלקות ממש לברוא בהם וע"י מאין ליש, הואיל וכבר יצאו ונפרדו מהכלים דאצילות שבהן מלוכש הקו מאור א"ס שהאור מעין המאור כו', וא"כ איך שייך לומר אף אביכם בורא עולמות, שהרי אינן אלקות ממש לברוא כו'. דענין הבריאה הוא מהאור דוקא, וכנודע דאמיתות כח הבריאה וההתהוות הוא בעצמות א"ס דוקא, דהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין כו', וההתהוות שע"י האור הוא לפי שהוא מעין המאור כו', וכמ"ש באגה"ק שם⁸, ונשמות דאצילות, הואיל [וכבר] יצאו ונפרדו מהכלים, ואין הקו מאוא"ס מלוכש בהם, איך יאמר אף אביכם בורא עולמות כו'. וכמו כן אינו מובן מה שקרא ליעקב אל, דעם היות דז' שמות שאינן נמחקין הן בע"ס דאצילות, שם אל בחסד ושם אלקים בגבורה כו'⁹, הרי ידוע¹⁰ דזהו באורות המתלבשים בכלים, דאור א"ס בהתלבשותו בכלי החסד נק' אל כו', א"כ, מה שהע"ס נק' בשמות הבורא, אין זה בהע"ס עצמן, כ"א בהאוא"ס המתלבש בהם כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה ואלה שמות¹¹ בענין לאתקנא רזא דשמי¹², ובהביאור דמשה ידבר¹³, וא"כ, נשמות דאצילות דהקו מאוא"ס אינו מלוכש בהם איך יקרא [ו] בשם הבורא. ולהבין כ"ז ילה"ק מה שנת"ל¹⁴ בענין ירידת הנשמה בגוף, שהיא ירידה גדולה, דהנשמה בשרשה גבוה מאד, וכמא'¹⁵ נשמה שנתת בי טהורה היא,

תצטו

(6) בר' פע"ט, ח.
 (7) בראשית רמז קלג.
 (8) כ"ה בכתי"ק, ואוצ"ל: סי' כ' (קל, סע"א).
 (9) ראה תקו"ז ת"ע (קכג, א).
 (10) ראה תו"א נח י, ב. יתרו סה, ד. לקו"ת הוספות לס' ויקרא נא, ג. ס' המצוות להצ"צ שרש מצות התפלה פ"ב ואילך (דרמ"צ קטו, ב ואילך). ובכ"מ.
 (11) שמות מט, ד.
 (12) הובא בכ"מ בד"ח בשם הזהר – ראה תו"א שמות שם. תו"א יתרו סז, ד. סה"מ תרל"ד ע' ק. וש"נ.
 (13) תו"א יתרו סח, ד שם.
 (14) ד"ה ויגש אליו יהודה (ע' תרמו ואילך).
 (15) ברכת „אלקי נשמה”.

(1) לחלקו הראשון (עד פיסקא: והנה כ"ז הוא העלי') ראה בהנסמן בהע' 19.
 חלקו הב' (עד פיסקא: וזהו ג"כ העלי' מבחי' גרמוהי) מיוסד על ד"ה כי כארץ תוציא צמחה בלקו"ת נצבים ג, ב ואילך. [וראה בהנסמן בהע' 66].
 חלקו הג' (עד פיסקא: והנה ידוע דבחי' החכ') מיוסד על ד"ה נמנו וגמרו באוה"ת ואתחנן ע' רצ ואילך.
 להתחלת וסיום המאמר ראה ד"ה הקבצו: באוה"ת ויחי שנת, ב ואילך. וד"ה זה כסה"מ תרל"ב ח"א ע' לו ואילך. וש"נ.
 (2) ויחי מט, ב.
 (3) בר' פצ"ח, ג.
 (4) וישלח לג, כ.
 (5) ח"א קלח, א.

בחי' טה"ע¹⁶, והיינו בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלפני הצמצום כו', ובד"כ הנשמה כמו שהיא למעלה ה"ה עומדת תמיד באהוי"ר כו', וכשירדה למטה ונתלבשה בגוף ונה"ט, הרי גם בעובדי ה' אין האהוי"ר בתמידות, וגם עצם האהוי"ר הוא באין ערוך לגבי האהוי"ר העליונה כו', וא"כ ה"ז ירידה גדולה כו'. וידוע דהירידה היא צורך עליה, ונת"ל¹⁷ דהעליה היא מה שבירידתה למטה דוקא מאיר בה כח שרשה ומקורה, דכמו שהיא למעלה אינו מאיר בה שרש הנשמה, כ"א בירידתה למטה דוקא, ולכן דוקא הנשמה כמו שהיא למטה היא בבחי' מהלכים, וכמ"ש¹⁸ ונתתי לך מהלכים כו', והיינו לפי שבירידתה למטה דוקא מאיר בה שרש ומקור הנשמה כו'.

וביאור¹⁹ הענין הוא, דהנה כח ההילוך בנשמות הוא דוקא מבחי' שרשם ומקורם כמו שהן בבחי' כח המחשבה, דהרי הנשמות כמו שהן למעלה ה"ה בבחי' עומדים, כמו המלאכים כו', כנ"ל, ומה שהמלאכים הם בבחי' עומדים, נת' לעיל²⁰ דהיינו שעבודתם הוא בבחי' ממכ"ע לבד כו', אמנם, טעם וסיבת הדבר, לפי שהתהוותם הוא מבחי' אותיות הדבור, והאותיות הן בחי' דומם²¹, שאין בהם צמיחה מקטנות לגדלות, דמדות נק' צומח²¹, לפי שיש בהם צמיחה והתרחבות מקטנות לגדלות, אבל אותיות אין בהם צמיחה והתרחבות כו'. ועם היות שיש אתוון רברבן ואתוון בינונים כו'²², מ"מ, כ"א במדרגתן אין בהם בחי' צמיחה והתרחבות כו', וכמו שא"א שמאות א' יהי' עוד אות כו', שבמדות יש כה"ג²³, דמדת הגבורה נאצלה מן החסד כו', וכמ"ש הפרדס שער סדר אצילות²⁴ פ"ג וספ"ו. ולזאת, מלאכים שהתהוותם מאותיות הדבור, אין בהם ההילוך וההתרחבות כו', ולכן אין מלאך אחד עושה שתי שליחות²⁵, והיינו מטעם הנ"ל, שלא יתהווה מאות א' עוד אות כו'. וגם האותיות עצמן ה"ה בבחי' גבול (דמשו"ז אינן מלבישים רק בחי' האור המוגבל כו'), ומשו"ז אין ההילוך בבחי' בלי גבול כו'. וכמו"כ נשמות למעלה הן בבחי' עומדים, הגם שהן בבחי' אותיות המח' המיוחדים עם האור, ואינו דומה אל הדבור שהוא לבוש נפרד²⁶, אבל מח' ה"ז לבוש המחובר ומיוחד כו'²⁶, מ"מ, ה"ה ג"כ בחי' לבוש לבד, דאותיות המחשבה ה"ה ג"כ בבחי' מהות ומציאות אותיות בפ"ע מן האור כו', דגם במחשבה שחושב הענין שכלי לעצמו, שזה בחי' העליונה שבמחשבה, בחי' מחשבה שבמחשבה, כמשנת"ל (ד"ה פב"פ דיבר²⁷), מורגשים האותיות כו'. ומאחר שהאותיות הן בבחי' מהות בפ"ע, שייך עליהם לומר ג"כ שא"א להיות מאות א' עוד אות, ושהן בבחי' מציאות מוגבל כו', ולכן ג"כ מלבישים בחי' אור המוגבל דוקא, והיינו שהאור עצמו אין בו התפשטות יתירה.

127. סה"מ תשי"ג ע' קסו. לקו"ש ח"ו ע' 113 ואילך.
 (22) ראה זח"א ג, ב. ועוד.
 (23) = כהאי גוונא.
 (24) שער ה.
 (25) ב"ר פ"ג, ב. ובכ"מ. וראה לקו"ת חוקת סב, סע"ד.
 שה"ש מ, א. לעיל ע' ותמח. וש"נ.
 (26) ראה לקו"ת נצבים נ, ב. אוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקנ, ב. סה"מ אעת"ר ע' מג ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' אקעז ואילך. ועוד.
 (27) לעיל ע' ותרכב.

(16) = טהירו עילאה. וראה סה"מ תרס"ב ע' שסא.
 (17) שם (ע' ותרמח ואילך).
 (18) זכרי' ג, ז.
 (19) בהבא לקמן (עד פיסקא: והנה כ"ז הוא העלי') ראה ד"ה אם בחקותי באוה"ת ויקרא (כרך ג) ע' התקכא. ס"ע תתקכב ואילך. וראה בהביאור לשם ע' תתקלב ואילך. להתחלת הפיסקא ראה אוה"ת חנוכה תתקכ, סע"ב.
 (20) שם (ע' ותרנד ואילך).
 (21) ראה תו"א בראשית ד, א ואילך. לקו"ת חוקת נח, א. תו"ח בראשית יט, ד ואילך. סה"מ עטר"ת ע' תפו. תשי"ב ע'

וכמו עד"מ אור שכל גלוי, ה"ה מוגבל בהתפשטות והתרחבות שלו, הן בארכו ורחבו, וכמו"כ בעומק שלו, דעד פה תבוא ותו לא כו'²⁸, אם לא כאשר יהי' בו המשכה חדשה ממקור השכל, היינו שיתחדש לו דבר עומק בהענין הזה, אבל האור השכל הבא בגילוי ה"ה מוגבל כו'. ולפעמים²⁹ הנביעה חדשה ממקור השכל בא ע"י העיון בהשכל הגלוי. דלפעמים בא מצ"ע, היינו מצד התגברות כח הנעלם דשכל כו', ולפעמים בא ע"י העיון בהשכל הגלוי. אבל זהו רק מה שמעורר וממשיך מכח השכל, לא שבהאור שכל הגלוי מצ"ע יש בו התרחבות יתירה כו'. ובאמת מה שמעורר כח השכל הוא מצד ההגבלה, דלהיות שא"א לו להתפשטות³⁰ ולהתרחב יותר בהענין, ועדיין אין הענין מונח אצלו, שא"י³¹ איך ומה הוא, עי"ז בא התחדשות מכח השכל כו', ובד"כ הוא רק מה שמעורר כו'. ובדוגמא כזאת יש ג"כ באותיות, וכמו אותיות מחכימות³², שמעוררים מקור השכל, ומ"מ הן מוגבלים, וכמו השכל הגלוי מעורר מקור השכל, והוא מוגבל בעצמו כו', משא"כ מקור השכל, ה"ה אינו מוגבל עדיין, ויכול להיות נביעה רבה בכל ענין שכלי כו'. וכמו"כ יש בשכל הגלוי מה שמבין דבר מתוך דבר³³, דהיינו מה שמדבר שכל זה מבין עוד דבר שכל אחר, ובהסתעפות כמה ענינים כו', שבוזה יכול להיות התרחבות הרבה, אמנם התרחבות הזאת א"ז מהשכל הגלוי עצמו, כ"א מה שמבין ממנו ענין אחר כו'. והעיקר הוא, דמה שמבין דבר מתוך דבר, אין זה בחי' חיצונית השכל, כ"א הוא בחי' פנימיות בינה, מה שבינה לבא ובה הלב מבין כו'³⁴, וכמ"ש במ"א³⁵, ובחי' פנימיות בינה אינו מוגבל כ"כ, וכ"ש כח הנעלם דשכל, שאינו מוגבל כו', כנ"ל. ומ"מ, גם מקור השכל, שהוא הכח המשכיל, גם הוא בבחי' ציור מוגבל, וכמשנת"ל (בד"ה ואברהם זקן³⁶), ושייך בו ריבוי ומיעוט כו', כמשנת"ל שם. אבל בחי' כח השכל ההיולי העצמי, שאין בו שום ציור כלל, הרי משם יכול להיות נביעה והמשכה עד אין שיעור ממש, שהוא בבחי' בלי גבול ממש כו'.

והדוגמא מזה יובן בנשמות למעלה, שזהו כמו שנתהוו מבחי' התגלות אותיות המחשבה, דהיינו בחי' הכלים דאצילות, ה"ה בבחי' עומדים כו', להיות כי הכלים ה"ה בבחי' מהות ומציאות דבר מה, וכנודע דעיקר ענין מהות הספי' הוא בבחי' הכלים כו'³⁷, וממילא הרי הם בבחי' גבול, וכמ"ש בעה"ק³⁸ והגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דאצילות כו', ולכן מלבישים ג"כ אור שהוא בבחי' צמצום וגבול, והיינו שנמדד ונגבל לפי אופן האצילות כו', והכלים מגבילים עוד את האור יותר כו'. והגם דהאור דאצילות אין סוף להתפשטותו, כמ"ש במ"א³⁹, מ"מ, לגבי אוא"ס המאציל הוא בבחי' גבול כו'. וגם,

(35) אודה"ת בראשית (כרך ו) תתרכז, ב (בהגהת כ"ק אדמור"ר מהר"ש). סה"מ תרל"ח ע' רכג"ד.

(36) לעיל ע' וקו ואילך.

(37) ראה בארוכה לעיל ד"ה אדם כי יהי' ע' ורסא ואילך.

וש"ג.

(38) = בעבודת הקדש (ש"א פ"ח).

(39) ראה לעיל ע' רנג ואילך. וש"ג. המשך תער"ב ח"א ע'

יט"כ. ועוד.

(28) ע"פ איוב לח, יא.

(29) ראה בארוכה לעיל ס"ע וקד ואילך.

(30) כ"ה בגוכתי"ק.

(31) = שאינו יודע.

(32) ראה מגדל עוז על הרמב"ם הל' אישות פ"ד ה"ט.

של"ה קצא, א"ב. ס' מגדל עוז להיעב"ץ בית מדות סל"ה

(עליית הכתיבה עמוד הא' (ס"ו)). ועוד.

(33) ע"פ חגיגה יד, א.

(34) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

דמה שא"ס להתפשטותו, הכל הוא באצילות גופא, ואינו יוצא ומתגלה חוץ לאצילות כו'. הגם שזהו ע"י הפרסא המפסקת בין אצילות לבי"ע, וכמ"ש בלק"ת ד"ה מה יפו פעמך בנעלים⁴⁰, מ"מ, זה גופא שהפרסא מפסקת ומעלמת על האור, הוא לפי שהאור הוא אור מוגבל, דהאור הבלתי מוגבל אין הפרסא מפסקת ומעלמת עליו, כנודע ומבואר במ"א⁴¹. וגם לולא הפרסא, שהי' האור מתפשט בבחי' א"ס, הרי הי' הכל בבחי' אצילות, לא בבחי' בריאה כו', הרי אין זה התגלות והתפשטות חוץ לאצילות כו', דלהיות שהאור נמדד לפי אופן אצילות, לזאת התפשטותו הכל הוא בבחי' אצ' כו', א"כ ה"ה אור מוגבל כו'. ונמצא, שהאותיות והכלים דאצילות הן בבחי' מהות דבר מה. וכן האור, עם היות שאינו בבחי' מהות דבר, ה"ה מ"מ בחי' אור מוגבל כו'. והא בהא תלי' כו', דלפי שהכלים הן בבחי' מהות דבר, לכן הם מלבישים (דהיינו תפיסתם והשגתם כו') הוא⁴² בבחי' האור שהוא מוגבל כו', וכמו"כ להיפך, לפי שהאור הוא אור מצומצם ומוגבל, לכן נתהוו ממנו כלים שהן בבחי' מהות כו'.

אך בחי' כח ההילוך שיש בנשמות, זהו מצד שרש הנשמה בבחי' אותיות החקיקה. דהנה, נת"ל (ד"ה אין עומדין להתפלל⁴³) דאותיות החקיקה אינן בבחי' לבוש, לפי שאינם בבחי' מהות דבר לעצמן, וה"ה מיוחדים ממש עם האור כו'. והגם שהן אותיות, מ"מ, אינו שייך לומר שא"א שיהי' מאות א' עוד אות, מאחר שאין האות בבחי' מציאות דבר כלל, וגם אינו שייך לומר שהוא מוגבל כו' (והענין הוא, דהנה, גם בחי' הכלים דאצילות הן בחי' כח הגבול, ונת"ל (ד"ה אדם כי יקריב⁴⁴) דכח הגבול אינו גבול כו' (ומ"מ, כח אינו חסר פועל⁴⁵, אלא שהפועל הוא באופן בחי' הכח דוקא כו', וכמ"ש יעו"ש), וא"כ, כ"ש בבחי' כלים דכתר וכלים דא"ק, שהכלים עצמן הן בבחי' בלי גבול כו'), ומצד האור ה"ה בבחי' בלי גבול ממש כו'. וכמו עד"מ הנ"ל בכח המשכיל, שיכול להיות בכל ענין שכלי נביעה רבה ביותר כו', וכ"ש בכח השכל ההיולי העצמי כו'. וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה, דמצד האורות דכתר הרי יכול להיות ההתפשטות בבחי' בלי גבול ממש. וממילא הרי ההתרחבות וההתפשטות בהאותיות ג"כ כו'. והיינו, שגם אם נאמר דמה שכלים דכתר וכלים דא"ק הן בבחי' בלי גבול, אין זה בהן מצ"ע, דבחי' העדר המציאות שלהם אינו מצ"ע, וכן הבלוי גבול שלהם כו' (ועמ"ש"ל ד"ה וידבר כו' קדושים תהיו⁴⁶), מ"מ, איך שיהיה, ה"ה בבחי' העדר המציאות לעצמן, וא"כ הרי התרחבות והתפשטות האור זהו ג"כ התפשטות האותיות כו' (וכהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי'⁴⁷, דבהתפשט העצם יתפשט ג"כ הלבוש כו'). באופן דלמע' מאצילות, כללות המדרי' דשם הכל הוא בבחי' בלי גבול כו'. ולכן אוא"ס שלמעלה מאצילות ה"ה בבחי' א"ס להתפשטותו ממש, שנמשך בכל ההשתל' ממש, וכנודע דאוא"ס הסובב ה"ה נמצא בכ"מ למטה כמו למעלה ממש כו'⁴⁸, ובפרט בבחי'

תקא

(44) לעיל ע' רנג ואילך.

(45) ראה לעיל ע' זו. וע' קפד. וש"נ.

(46) לעיל ע' רעג.

(47) ב"ר פכ"א, ה.

(48) ראה תניא פ"ח (סז, סע"ב ואילך). ובכ"מ.

(40) שה"ש מג, סע"ג-ד.

(41) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' קעו ואילך. ע' קעט

ואילך. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' קכו. וע' קפב ואילך.

וראה המשך תער"ב ח"א ע' תתקכו ואילך.

(42) כ"ה בכת"ק. ואוצ"ל: כו', הוא.

(43) לעיל ע' ותרלה ואילך.

א"ק שנמשך בכללות ההשתל' מרכ"ד⁴⁹ כו', דבחי' יושר דא"ק מסתיים בעשי', וכן העיגולים דא"ק הן בתחתית העשי' כו'⁵⁰. והגם דזה שאוא"ס נמצא בכ"מ ה"ז בהעלם, וכמ"ש במ"א⁵¹ במ"ש⁵² את השמים ואת הארץ אני מלא כו', ובבחי' יושר דא"ק עוד יש חילוקי מדריגות, דבאצילות מאיר גילוי בחי' א"ק, ובבי"ע בהעלם כו', וכמשנת"ל (ד"ה אדם כי יהי⁵³ מ"מ, איך שיהי', הרי עצמות אוא"ס נמצא בכל מקום כו'. ועוד זאת, דמה שהוא בהעלם היינו מה שאוא"ס מעלים את עצמו כבי', לא שד"א⁵⁴ מעלים עליו ח"ו, כי אין שום דבר מעלים על עצמות אוא"ס כו'. והעלם כזה, להעלים על עצמו, הוא רק בכח הא"ס הבלי גבול, דהאור המוגבל אין בכחו להעלים על עצמו, כ"א כשד"א⁵⁴ מעלים עליו, וכמו הפרסאות וכה"ג, דלהיות שהוא אור מוגבל, ונמשך להאיר בגילוי, אין בכחו להעלים א"ע כו'. ורק האוא"ס הבלי גבול בכחו להעלים א"ע כו', וממילא יש הפרש גדול באופן ההעלם, דכאשר ההעלם הוא מד"א⁵⁴ שמעלים, אז ההעלם הוא גם לגבי האור כו', אבל כאשר ההעלם הוא רק שמעלים א"ע, הרי ההעלם הוא רק לגבי עולמות, לא לגבי עצמו ח"ו⁵⁵, דבעצמו ה"ה מאיר בגילוי ממש, רק שבהעולמות אינו נרגש האור כו'. ונמצא, דמה שאוא"ס מאיר ומתפשט בכל ההשתל' (בין בבחי' העיגולים ובין בבחי' יושר), ה"ה מאיר בגילוי ממש, ומ"מ, העולמות הן במציאותן כמו שנתהוו כו'. וזהו אמיתית ענין א"ס להתפשטותו, שבכל מקום הוא מאיר בגילוי ממש, ומ"מ, העולמות הן במדריגתן שנתהוו כו'. וזהו דדוקא שרש הנשמה, בחי' חי' יחידה, דשרשה מבחי' אותיות החקיקה, יש בה כח ההילוך, להיות האהבה והרצוא שלה בבחי' אה"ר הבלתי מוגבלת להכלל בעצמות אוא"ס ב"ה.

תקב

וכח זה נמשך בהנשמה בירידתה למטה, דהנשמה כמו שהיא למעלה, מאיר בה בחי' נר"ן שלה לבד, ולזאת היא בבחי' עומדים, כנ"ל, ובירידתה למטה נמשך בה כח שרשה ומקורה להיות בה בחי' ההילוך כו'. ולפי משנת"ל דבכלים דע"ס דכתר התרחבות והתפשטות הכלים הוא ע"י האור, צ"ל דההילוך למטה נעשה בכח התורה, וכמ"ש⁵⁶ אם בחקתי תלכו, שע"י התורה נעשה ההילוך בנשמות כו'. אמנם, זהו דוקא בשרש ומקור הנשמה, שבה דוקא כח ההילוך ע"י התורה כו'. ובמ"א⁵⁷ מבואר, דמה שנשמות למטה נעשים בבחי' מהלכים, זהו ע"י הנה"ב, אם מצד ההעלם וההסתר שנעשה מנה"ב, שעל ידי זה נעשה תוקף הרצוא דנה"א, דמן המיצר קראתי כו'⁵⁸, או ע"י הברור דנה"ב, שנעשה עי"ז התחדשות בנה"א, וכענין אף עשיתיו כו'⁵⁹, וכ"ז הוא מצד שבנה"א יש בחי' ההילוך בעצם הנשמה, ומשו"ז נעשה בה ההילוך ע"י הנה"ב כו', דהתגלות ההילוך

(55) ראה בכ"ז לעיל ד"ה אדם כי יקריב ע' ורנו. וד"ה פנים בפנים תרס"ז קרוב לסופו ע' ותרכה ואילך.
(56) בחקותי כו', ג.

(57) ראה מאמרי אדה"ז תקע"א ע' יד ואילך. ס"ע כ ואילך.
אוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקכ"א, ב ואילך. תתקכ"ב, ב. המשך יונתי בסה"מ תר"ם ח"ב ס"ע תקיג ואילך. וש"נ.

(58) תהלים קיח, ה.

(59) ישע"י מג, ז. — וראה לקו"ת בלק סז, סע"א. שערי תשובה קז, ד. לעיל ע' ופה. ובכ"מ.

(49) = מריש כל דרגין.

(50) ראה ע"ח שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב ואילך.
שער ב (השתלשלות הי"ס דרך עגולים) ענף ב. וראה תניא אגה"ק ס"כ (קלא, ב ואילך). סה"מ תרנ"ז ע' רלו ואילך.

(51) ראה תניא פמ"ח שם. לקו"ת נשא כד, סע"א.ב. שלח מח, א. קרח נב, ג.ד. ובכ"מ.

(52) ירמ"י כג, כד.

(53) לעיל ע' רסז ואילך.

(54) = שדבר אחר ... כשדבר אחר ... מדבר אחר.

שבשרש ומקור הנשמה בא ע"י הסתר הנה"ב כו'. ויש בחי' ההילוך בנשמות גם שלא ע"י הסתר הנה"ב, וכמו בצדיקים באה"ר שלהם, וכ"ש בבחי' אהבה בתענוגים, שהוא ג"כ בחי' מהלכים, והוא מצד הנשמה בעצם, ויש התגלות בחי' ההילוך הנעשה ע"י הסתר הנה"ב כו', כנ"ל, אבל כ"ז שכח ההילוך בעצם יש בנשמה בשרשה ומקורה, ומתגלה בירידת הנשמה למטה כו'. וזהו העלי' שנעשה ע"י הירידה למטה, שבחי' נר"ן מתעלים להיות בבחי' הילוך כמו בחי' חי' יחידה כו'.

והנה ⁶⁰ כ"ז הוא העלי' לבחי' שרש ומקור הנשמה לבד. אמנם, תכלית העלי' היא שע"י תומ"צ מתעלה הנשמה עוד למעלה משרשה ומקורה. והענין הוא, דהנה כתיב ⁶¹ ואנשי קדש תהיון לי, והיינו שע"י תומ"צ מתעלים בבחי' קדש כו', דבנשמה נאמר טהורה היא ¹⁵, דגם שרש הנשמה היא בבחי' טהורה, וע"י תורה ומצות מתעלה בבחי' קדש כו'.

והענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה פב"פ דבר ⁶²) בענין נשמה כו' טהורה היא ¹⁵, ההפרש בין קדושה לטהרה, דקדושה הוא מה שמובדל ואין לו התחברות כלל עם מה שלמטה ממנו כו', משא"כ טהרה הוא שאינו קדוש בעצם, כ"א שיש לו ערך ושייכות לשלמטה, אלא שנטהר כו', ונת' דטהרה הוא בחי' הכלים, אבל קדוש הוא בחי' האור כו'. וצ"ל מה שהאור נק' קדש, והלא האור מתאחד עם הכלים, שז"ע איהו וגרמוהי כו' ⁶³, א"כ הרי אינו בבחי' הבדלה לגמרי כו' (ולעיל ⁶⁴ נת' שנק' קדש להיותו בבחי' אין, ואינו ⁶⁵ שייך בו זיכוך, משא"כ בחי' טהור כו', מ"מ, הרי אינו בבחי' הבדלה כו'). וי"ל עפמ"ש במ"א ⁶⁶ בענין אין קדוש כה', דכמה קדישין אינון ולית קדוש כה' ⁶⁷, ד[ה]גם שהוא מתלבש, ומ"מ אינו מתערב ממש, והוא בבחי' קדוש ומובדל כו', והיינו בבחי' האור (שז"ע הוי' בכלל, שרש האורות כו' ⁶⁸, ד[ה]גם שמתלבש בהכלים ומתאחד עמהם, ומ"מ אינו מתערב ממש עמהם. וראי' לזה, ממה דאחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבורה כו' ⁶⁹, והיינו מפני שהאור פשוט כו', ולכן, אף בהיות האור מלובש בכלי, לא נשתנה מהותו באמיתית ממש, וה"ה קדוש ומובדל אף בהיותו מלובש שם, ולכן יכול להיות נמשך אור החסד בכלי הגבורה כו'. והיינו כמ"ש הפרדס ⁷⁰ שהאורות אינם משתנים בעצם, אף שנראה בהם גוון הכלים, וכמשל המים הניתנים בכלי כו', וכמשל אור השמש כו', וכמשנת"ל ⁷¹. וכמ"ש ג"כ בס' ש"א ⁷², שזה א' מהטעמים שקוראים אל פעולת הא"ס בשם אור, דכמו האור אינו מתערב ומתחבר עם שום דבר, ואינו משתנה ומתפעל משום דבר, כי אם יעבור האור דרך

תקג

67) שמואל"א ב, ב. זח"ג מד, א.

68) ראה סה"מ תר"ל ע' רלו ואילך. תרנ"ז ע' מו. ועוד.

69) זח"א פז, רע"א. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע' סב ואילך. אוה"ת בשלח ע' תקנו ואילך. המשך תער"ב ח"א ס"ע כ ואילך. סה"מ תרס"ח ס"ע רח ואילך. ובכ"מ.

70) שער ד (שער עצמות וכלים) פ"ד. הובא בדרמ"צ קטו,

ב ואילך. אוה"ת ענינים ע' רפה. ובכ"מ.

71) ע' רנו.

72) = שומר אמונים (לר"י אירגאס), ויכוח שני סי"א

העיקר החמישי ד"ה עוד יש דמיונות.

60) בהבא לקמן בפסקא זו ראה ד"ה כי כארץ תוציא צמחה בלקו"ת נצבים ג, ב. וראה גם אוה"ת ויקרא (כרך ג) שם ע' התקמה [וראה שם ע' התקכט ואילך].

61) משפטים כב, ל.

62) לעיל ע' תרכב ואילך.

63) ראה תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב).

64) שם ע' תרכג.

65) כ"ה בכת"ק. ואוצ"ל: ואין.

66) אוה"ת ענינים ע' קלא"ב. וראה גם בכ"ז לקו"ת שה"ש כא, ב. סה"מ תרל"ה ח"א ע' פה. תר"ם ח"א ע' קצח. פר"ת ע' רמג. הישי"ת ע' 135. ועוד.

עשיות ירוקות כו', לא יתפס באור גוון כלל ולא ישתנה כו'. וכמו עד"מ החושב בענין העברת איזה שטח ארץ, הרי המחשבה אינה מתאחדת ומתערבת ממש עם השטח, ולכן לא יש חילוק אם השטח רב או מעט כו'. וכמו"כ הוא במשל האור, שגם במקום וכלי שהוא מאיר, אינו מתערב עם המקום כו', וכמו שלא שייך לומר שכשמאיר במקום שיש בו ריח רע שיהי' נקלט הריח בהאור, כיון שאינו בגדר זה כו', כמו"כ יובן למעלה בענין האורות, שאע"פ שמתלבשים ממש בכלים (דבענין אור השמש מבואר במ"א⁷³ דהאור למטה הוא בבחי' מקיף על הדבר שמאיר בו כו', וכן הוא במשל המחשבה הנ"ל, שהוא ג"כ בבחי' מקיף כו', אבל (למעלה), האור למעלה הוא בבחי' התלבשות ממש כו'⁷⁴), ונק' נשמתא לגופא³⁴, שהוא בבחי' חיות ממש אל הכלי, ונתפס ומורגש בה כו', וכמשנת"ל (ד"ה ויקח קרח⁷⁵), עכ"ז אינו מתערב ממש כו'. וזהו שא' כמה קדישין אינון ולית קדוש כה', דקדישין שבעולמות הוא שמובדל ואינו מתלבש כלל, וכמו עד"מ אור השמש, וכמשל המחשבה הנ"ל, ובמחשבה, הגם שחושב בזה, מ"מ, הוא רק בבחי' מקיף לבד כו', ולמעלה הוא שגם שמתלבש ומתאחד, ומ"מ אינו מתערב כו'. ואין זה כמו אור וחיות הנפש המתלבש בגוף, שהוא התלבשות אמיתי, עד שכחות הנפש נעשים ממש כמהות האברים כו' (וכמ"ש במ"א⁷⁶ שנעשים בבחי' הגשמה, בחי' חיים בשריים כו'), אבל מה שהאורות עליונים מתלבשים בהכלים ופועלים על ידן, הוא רק עד"מ אור השמש הנ"ל, שאינו מתערב עמהם, וממילא אין שום שינוי והתפעלות בהאור כלל כו' (ובמ"א⁷⁷ מבואר, שהאור כשמתלבש בהכלי ה"ה כמהות הכלי, וכמו במשל כחות הנפש הנ"ל, אמנם באמת, בהאור למעלה, כ"ז הוא בבחי' גוון לבד, שאינו נקנה בו בעצם כו', וה"ז באמת בחי' ירידה אל האור לגבי כמו שהוא קודם ההתלבשות כו', אבל מ"מ הוא בבחי' גוון לבד כו'). וה"ז עד"מ השמן שמפעפע בכל דבר⁷⁸, ובכל מקום שהוא, הוא מובדל⁷⁹, שאינו מתערב ממש עם הדבר שמפעפע בו כו', וכמו"כ האור, הגם שמתלבש בהכלים ומחי' אותם כנ"ל, מ"מ, אינו מתערב ממש עמהם כו'. וזהו אין קדוש כה', שהאור, הגם שהוא בבחי' התלבשות והתאחדות עם הכלים, ומ"מ הוא בבחי' קדוש ומובדל כו'.

אמנם⁸⁰ באמת יש בחי' קדש ובחי' קדוש, דקדש הוא מה שמובדל מבחי' השתלשלות העולמות, ולית מחשבה תפיסא בי' כלל⁸¹, אך קדוש בוי"ו הוא בחי' המשכה, היינו הארה הנמשכת מבחי' (מ)קדש העליון המובדל מהעולמות, להיות נמשך ומתלבש בהעולמות, שעצמות בחי' הקדש העליון א"א לו להיות נתפס ומתלבש בהעולמות, כי אין ביכולת העולמות להכיל בחי' זו דקדש עצמו, וכמא' קדש מלה בגרמ"י הוא (זהר אמור

(73) ראה אוה"ת ענינים שם ע' קלג.

(74) ראה הגהות לד"ה פתח אלי' תרניח ע' לב. סה"מ תרניט ע' קפג.

(75) לעיל ס"ע ושסד ואילך.

(76) ראה המשך תער"ב ח"א ע' ד ואילך. וראה לעיל ע' ושסד ואילך. וש"נ.

(77) ראה ביאוה"ז לאדהאמ"צ ק, ב. סה"מ תרניט ע' קפג. וראה אוה"ת ענינים שם ס"ע קלא"ב. ביאוה"ז להצ"צ ח"א ע' תקג"ד. ועוד.

(78) ראה חולין צו, רע"א. שו"ע יו"ד סק"ה ס"ה.

(79) ראה טבול יום פ"ב מ"ה. רמב"ם הל' טומאת אוכלין פ"ח ה"י. וראה גם שמור"ר פל"ו, א. תו"א מקץ לט, א. הוספות לתו"א קי, ד. לקו"ת נשא כו, ד. אמרי בינה שער הק"ש פנ"ו (נד, ב). ועוד.

(80) הבא לקמן בפסיקא זו ושלאחר"י מיוסד על ד"ה כי כארץ תוציא צמחה בלקו"ת נצבים שם. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"ב (הוצאת תשס"ה) ע' תשא"ב. אוה"ת נצבים (כרך ו) ע' ב"תה ואילך.

דצ"ד ב'), שבגילוי בחי' זו היו העולמות בטלים במציאות לגמרי, רק הארה מצומצמת נמשך מבחי' קדש להתלבש בהעולמות, וזהו בחי' קדוש בוי"ו, שהוי"ו הוא בחי' המשכה, והיינו המשכת הארה מבחי' קדש עליון. וז"ע שהמלאכים אומרים ג"פ קדוש⁸¹, שהם ג' בחי' המשכות מבחי' קדש העליון, שנמשך בג' מדריגות ממדריגה למדריגה, עד שאחר ג' בחי' אלו הוא נמשך בבחי' ה' צבאות⁸¹, להיות מהווה צבאי צבאות שבעולמות עליונים, אלף אלפי גדוד א' כו'⁸², והיינו להיות התהוות עולמות בי"ע, ע"ז הן הג' בחי' קדוש, שהן ג' צמצומים, עד שיומשך הארה להוות בי"ע כו'. אמנם, גם ההמשכה שבאצילות הוא בבחי' קדוש לבד, שהוא הארה לבד מבחי' קדש, וג' בחי' קדוש הן בג' בחי' בי"ע שבאצילות כו', וזהו ההמשכה ממדריגה למדריגה, עד שיהי' המשכת ההארה להוות בי"ע כו'. אבל בחי' קדש הוא למעלה גם מהאור המתלבש באצילות, וזהו שהוא קדוש ומובדל מהעולמות, היינו גם מעולם האצילות כו', שגם עולם האצילות א"א לקבל מבחי' קדש עצמו, ומה שמאיר ומתלבש בבחי' הכלים דאצילות הוא בחי' הארה לבד כו'. והנה באמת אין ערוך כלל בחי' הארה זו לגבי עצמות בחי' קדש העליון, כמו עד"מ שאין ערוך זיו השמש לגבי השמש, ואין הזיו פועל בו שום שינוי כו' (וכמשנת"ל ד"ה זאת חוקת התורה⁸³), וכך כתיב⁸⁴ אני הוי' לא שניתי כו'.

וזהו העלי' דנש"י, דשרשן מבחי' טהורה, דהיינו בחי' הכלים דאצילות, וע"י קיום התומ"צ בעוה"ז בהתלבשותן בגופים, ע"ז הם מתעלים לבחי' קדש העליון, שהוא בחי' שלמעלה גם מבחי' קדוש בוי"ו. וזהו ואנשי קדש תהיון לי, אנשי קדש ממש. ובזהר פ' משפטים דקכ"א סע"א מבואר דקדש הוא בחי' חכמה. והענין, דהנה ג' בחי' קדוש שבאצילות, היינו בחי' בי"ע שבאצילות כנ"ל, וידוע⁸⁵ דבי"ע דאצילות הן בחי' בינה, בריאה שבאצילות, וז"א, בחי' יצירה שבאצילות, ומלכות, עשי' שבאצילות, אבל בחי' החכמה היא בחי' אצילות שבאצילות כו'⁸⁵. ולזאת, בחי' זו הוא בחי' קדש, וכמא' קדש מלה בגרמי, שזהו בחי' חכמה, כידוע ומבואר במ"א⁸⁶, וכמשי"ת, וזהו העלי' שמתעלים בבחי' קדש כו'. וזהו שארז"ל⁸⁷ עתידים צדיקים שיאמרו לפניו קדוש, דהיינו שתהי' המשכת ההארה דבחי' קדוש מנש"י⁸⁸, להיות דנש"י יתעלו בבחי' עצמות קדש העליון כו'.

וזהו ג"כ העלי' מבחי' גרמוהי לבחי' חיוהי, וכידוע דגרמוהי הן בחי' הכלים, וחיוהי הן האורות כו'⁸⁹. והנה עיקר בחי' חיוהי הוא בחי' האור שלמעלה מהכלים. דהנה⁹⁰,

(89) ראה תניא אגה"ק ריש ס"כ (קכט, סע"א). ועוד.
 (90) בהבא לקמן (עד פיסקא: והנה ידוע דבחי' החכ' ראה ד"ה נמנו וגמרו באוה"ת ואתחנן ע' רצ ואילך. [הובא לקמן ע' ותשכא בקיצור ורשומי דברים להמשך תרס"ו]. ובשינויים בד"ה נמנו וגמרו במאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' עז. ובד"ה ושמתי כדכד במאמרי אדה"אמ"צ דברים ח"ב ע' תנוח [הובא בקיצור ורשומי דברים להמשך תרס"ו שם]. – בהבא לקמן ראה גם המשך תער"ב ח"א ע' מח ואילך. סה"מ פ"רת ע' קא"ב. ד"ה אפס בלתך תרצ"ד פל"ב (סה"מ תשי"א סע"ע 161 ואילך).

(81) ישע"י ו, ג.
 (82) דניאל ז, יו"ד. חגיגה יג, ב. ובכ"מ.
 (83) לעיל ע' רלה ואילך.
 (84) מלאכי ג, ו.
 (85) ראה לקו"ת דרושים ליוהכ"פ שם ע, ד. אוה"ת חנוכה (כרך ה) תתקכה, סע"ב. לעיל סד"ה בשעה שהקדימו (ע' תרא). וש"נ. וסד"ה אין עומדין להתפלל (ע' ותרגמ). וש"נ.
 (86) ראה לקו"ת דרושים ליוהכ"פ שם. המשך וככה תרל"ז פכ"ו (ע' לא ואילך). סה"מ תר"ם ח"א ע' קפה. ועוד.
 (87) ב"ב עה, ב.
 (88) כ"ה בכתי"ק, ואוצ"ל: בנש"י.

יש ג' מדריגות באורות. הא', בחי' האורות כמו שהן כלולים בעצמות המאציל ממש, ונק' ע"ס הגנוזות במאצילן (הפרדס⁹¹ או⁹² דע"ס הגנוזות הן שרשי הכלים, אבל העצמות הכל אחדות א', ואין צורך לא לשרש ולא למקור, והיינו שהאור הוא בבחי' אחדות ממש עם עצמות אוא"ס, ואינו שייך בזה שרש ומקור כו', וכמו עד"מ אור השמש שבבית ושבאוויר העולם, הרי הכל דבר א' כו'. והיינו להשטה שהאורות הן פשוטים⁹³, ואין בהם ספי' כלל. אבל להשטה שגם באורות יש ספירות⁹⁴, הרי שייך שרשי האורות ג"כ, מאחר שיש ספירות בהאור, שייך שרש להספירות כו'. והנה, במ"א⁹⁵ מבואר, שגם להשטה שהאורות פשוטים, בהכרח לומר שיש ספירות בהאור, שהרי אומר בס"י⁹⁶ ע"ס בלי מ"ה, והיינו בהאור, דבהכלי אינו שייך לומר בלי מ"ה, כ"א בהאור כו', וא"כ, הרי גם לשטה זו שייך לומר שרשי האורות כו'. ועוד, דהרי האור המאיר בעולם ה"ה בבחי' אור עכ"פ, ויש לו שייכות אל העולמות, א"כ הרי הוא באין ערוך לגבי עצמות אוא"ס, שאינו בגדר שייכות אל העולמות כו', וכמ"ש במ"א⁹⁷ שנק' יש מאין כו', וכמשנת"ל באורך⁹⁸, וא"כ, מאחר שהוא באין ערוך, הרי אינו בבחי' אחדות ממש כו', וממילא שייך לומר שרש ומקור להאור כו'. ויובן מזה, דלפי מה שנאמר דע"ס הגנוזות הן שרשי האורות, הנה⁹⁹ במדרי' עליונה יותר ממה שנאמר שהן שרשי הכלים, דהנה, שרשי הכלים שייך רק בבחי' האחרונה שבאוא"ס, ששייך שם בחי' השערה בכח, והיינו כשעלה ברצונו הפשוט להאציל כו' שיער בעצמו בכח כו'¹⁰⁰, אבל למעלה מעלות הרצון, אינו שייך לומר שרשי הכלים כו', אבל לפי הנת' דמפני שהאור הוא באין ערוך לגבי אוא"ס שאינו בגדר העולמות [שייך לומר שרש ומקור להאור], הרי שרש האור הוא בעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' עלות הרצון, וגם בבחי' עצם האור כו'). וזהו שאמרו³⁴ אנת הוא חד ולא בחושבן, פי' חד היינו בחי' יחיד בעצם, והוא כמו שכלולים בעצמותו כו'. וכידוע החילוק בין אחד ליחיד¹⁰¹, דפי' אחד היינו שנעשה בחי' אחד, כמו למשל התפשטות מכח היד כשמנענעים היד לעשות איזה מלאכה וכדומה, ואח"כ כשנח ממלאכתו חוזר התפשטות כח היד לעצמותו, נעשה בחי' אחד כו', לפי שכבר הי' בבחי' התפשטות חוץ לעצמותו, וחזר ונכלל בו, זהו בחי' אחד, שאינו מיוחד בעצם, כ"א שנעשה אחד כו', אבל בחי' יחיד היינו יחוד בעצם, והיינו כח היד כפי שהוא בעצם חיות היד, קודם שמנענע לעשות מלאכה, שיש בחיות היד כח זה לעשות מלאכה, ומיוחד בהיד עדיין בבחי' עצם חיות היד כו'. וכמו"כ הוא בכל הכחות כמו שהם מיוחדים בעצם הנפש וכלולים בו בעצמות מהות הנפש, קודם שמתפשט מעצם הנפש כו', והיינו כחות העצמיים ההיוליים המושרשים בעצם הנפש כו'. וכמו"כ למעלה, בחי' ע"ס הגנוזות במאצילן הם כלולים בהעלם עצמיות המאציל, שאינם בבחי'

תקה

97 ראה סה"מ תרנ"ט ע' מה ואילך. תרס"א ע' קעא ואילך. ובכ"מ.

98 לעיל ד"ה ויולך ה' ע' רכו, ובנסמן שם בהע' 99. וד"ה אם בחקותי ע' ותקעד ואילך.

99 כ"ה בגוכתי"ק. ואוצ"ל: הרי זה.

100 ראה ע"ח שער א (שער עגולים וישר) ענף ב.

101 ראה תו"א וארא נה, ב ואילך. לקו"ת תזריע כג, ג. בלק ע, א. אמ"ב שער הק"ש פי"ח. דרמ"צ קכד, א ואילך. סה"מ תרכ"ו ע' קצג ואילך. תרכ"ז ע' קצו ואילך. תרכ"ט ע' לא ואילך. וש"נ.

91 הבא לקמן בחצע"ג הוא הגהה על ל' האוה"ת ואתחנן שם.

92 שער יא (שער הצחצחות) פ"ו. וראה ד"ה אם בחקותי באוה"ת ויקרא שם ס"ע תתקכ"ל. אוה"ת ענינים ע' קמא. ע' קע. וע' רפג.

93 ראה לעיל ע' ורטו, ובנסמן שם בהע' 154-153.

94 ראה לעיל ריש ע' ורטו, ובנסמן שם בהע' 157.

95 אוה"ת ענינים ע' קסט ואילך [וראה שם ע' רפה ואילך]. ובארכה המשך תער"ב ח"א ע' יט ואילך.

96 פ"א מ"ב ואילך.

המשכה והתגלות עדיין, והם מיוחדים ממש בבחי' העצמיות בבחי' יחוד בעצם כו'. וז"ש אנת הוא חד ולא בחושבן, פי' חד ל' יחוד בעצם כו', ומשו"ז הן ולא בחושבן, פי' הגם דכולים בו כל הע"ס, כנ"ל, אבל אינן בחושבן עשר, לפי שהם מיוחדים בעצמותו ית', כנ"ל (ופי' 91 ולא בחושבן י"ל בב' אופנים. הא', שהן עצמן אינן בבחי' חשבון ומספר, כמו הע"ס הגלויות שהן במספר עשר, אבל שם בע"ס הגנוזות אינו שייך ענין המספר, להיותם כלולים ומיוחדים בעצמותו, הרי אינם בבחי' מהות ומציאות דבר כלל כו', והרבה יותר מהמשל דביטול זיו השמש בגוף השמש כו', וממילא אינו שייך בזה ענין המספר כו'. והב', פי' ולא בחושבן, שאינו נחשב עם הע"ס כו', כי להיות שמיוחדים בעצמותו ית', שאינם בבחי' המשכה והתגלות כלל, וממילא אינם כלל בבחי' מקור עדיין כו', וכמשנת"ל (ד"ה ואברהם זקן 102) בענין כח השכל ההיולי העצמי כו', ולכן אינו בחשבון עמהם כלל כו'). וזהו בחי' האור כמו שכלול בעצמותו.

אך בירידת האור מעצמותו להתלבש בכלים, להיות בבחי' צורה לחומר כו', קודם שמתלבש ממש בהכלי, כ"א הוא בחי' גילוי האור לבוא ולהתלבש כו', הוא מדרי' הב', שזהו שאמר בס"י ע"ס בלי מ"ה, בלי מהות עדיין, רק התפשטות מבחי' עצמות המאציל, דכמו שעצמותו הוא פשוט בתכלית, כן בחי' ההתפשטות מעצמותו הוא ג"כ פשוט עדיין בלי שום התחלקות כו', ובד"כ היינו בחי' אור א"ס הסוכ"ע, שהוא בחי' אור פשוט בלי שום התחלקות כו', וכמשנת"ל (ד"ה ויקח קרח 103). וזהו אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא כו' 104, לפי שהוא בחי' התפשטות מעצמותו להיות בחי' ע"ס, אבל הוא פשוט עדיין, כמו שעצמותו פשוט כו', כנ"ל. ועז"נ 105 המתנשא מימות עולם, [ש]הוא מרום ומנושא מהעולמות ומובדל מהם, שאינו עדיין בגדר התלבשות בפנימיות בעולמות וכלים כו'. ועז"א 63 איהו וחיוהי חד, דחיוהי הוא בחי' האור, והיינו האור כמו שהוא, שאינו בבחי' התלבשות עדיין בכלים, והוא מיוחד ממש עם העצמות, שהוא בבחי' פשיטות כמו פשיטות העצמיות כו', כנ"ל.

תקן

והמדריגה הג', הוא בחי' התלבשות האורות בכלים, שהן באים בבחי' התחלקות ובבחי' מציאות ומהות דבר מה, כמו אור החכמה ואור החסד כו', כל אור לפי אופן הכלי כו'. ואע"פ שאין ערוך בחי' הכלים לגבי האור, וזה שהאור הוא בבחי' חכמה כו' זהו רק מה שנראה לפי גוון הכלים כו', וכמשנת"ל 106, מ"מ, ה"ה בא בבחי' התלבשות בכלים. וא"א לומר ע"ז המתנשא מימות עולם, שהרי אינו מובדל מהכלים כו', וגם אינו בבחי' פשיטות כמו העצמות, שהרי מ"מ ה"ה בבחי' גוון הכלים כו'. ולכן האור המתלבש בהכלים הוא בכלל בחי' גרמוהי, אבל בחי' חיוהי הוא בחי' האור שלמעלה מהתלבשות בכלים כו'.

והנה ידוע דבחי' החכמה נק' ג"כ חיוהי, וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ז 107 דבינה נק' גרמוהי, וחכמה חיוהי, כי הבינה שהיא בחי' נשמה, היא כמו בית גופני לחכמה, שהיא בחי'

106 לעיל במאמר זה ע' ותרסב ואילך.

107 כ"ה בדפוס שקלאוו תק"ס. ובדפוסים שלפנינו הוא בשער מב (שער דרושי אבי"ע) פ"ה. וראה לקו"ת שה"ש לט, ג. סה"מ תרנ"ג ע' רכת. תרצ"ב ע' קטט.

102 לעיל ע' וקיא.

103 לעיל ע' ושסה. ע' ושעג"שועד.

104 תקו"ז בהקדמה (ז, ב).

105 ברכת יוצר.

חי' כו'. והענין הוא, דעיקר התחלת הכלים הוא בבינה, ששם כבר יש כלים בבחי' מציאות, וכמו מח' שכל שהוא בבינה, ששם [ה]אותיות מורגשים בבחי' מציאות כו', וכמשנת"ל¹⁰⁸. וזה"ע בחי' כסה"כ¹⁰⁹, בחי' בינה, שהיא בחי' כסא וכלי לבד אל החכמה כו'. אבל בחי' החכמה היא למעלה מבחי' התלבשות בכלים ממש. והגם שיש כלים גם בחכמה, הנה הכלים דשם אינם בבחי' מציאות כלים. ויובן זה, כמו שכלי הת"ת חלוק משארי הכלים, שהכלי דת"ת היא ג"כ הוי', כמו האור, וא"כ אינה כלי ממש, להלביש ולהסתיר את האור כו' (וע"ד ההפרש הנ"ל בין אותיות הכתיבה לאותיות החקיקה, דבאותיות הכתב הרי יש כאן לבוש ממש המלביש ממש את האור, וממילא האור מסתתר ג"כ, אבל באותיות החקיקה אין כאן לבוש המלביש ומסתיר, ומאיר האור כמו שהוא כו', וכמשנת"ל ד"ה אין עומדין להתפלל¹¹⁰, יעו"ש. כמו"כ הוא בד"כ ההפרש בין כללות בחי' ז"א לבחי' הת"ת כו', וכמ"ש בסידור ח"ב¹¹¹ בביאור מאה"ז¹¹² תלתא אינון דזמינין מקדש כו', דת"ת הוא בחי' פנימיות הז"א, שמאיר בו בחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' כו'. ועמ"ש בלק"ת ד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקייע¹¹³ ובתו"א ד"ה הן עם אחד ובתו"ח שם¹¹⁴). הנה כמו שהוא בבחי' הת"ת, כן ויותר מכן הוא בבחי' החכמה, שהכלי היא כמו האור, ואינו בבחי' מהות אחר מן האור כו', ומאיר האור כמו שהוא, לפי שלא יש בחי' לבוש המלביש ממש את האור ומסתיר עליו כו', לזאת מאיר שם בחי' עצמות האור שלמעלה הרבה מהאור המאיר בשארי ספירות. והענין הוא, דהנה, גבי תורה, דאורייתא מחכמה נפקת¹¹⁵, כתיב¹¹⁶ כאשר יאמר משל הקדמוני, שהיא משל לא"ס, קדמונו ש"ע¹¹⁷, והיינו דבחי' אוא"ס קדמונו ש"ע מאיר בתורה ע"י בחי' משל כו'. וידוע דמשל הו"ע הפרסא, כמ"ש בתו"א ד"ה פתח אליהו¹¹⁸, ומבואר שם, דפרסא אינו הפסק כ"כ כמו צמצום, שהוא הפסק גמור, שהרי הוא בחי' התעלמות האור והעדרו, עד שנק' מקו"פ¹¹⁹, ובפרסא הרי מהות האור מתלבש בהפרסא, אלא שהוא מתעלם בה כו'. וזהו ההפרש בין הגילוי דבחי' קדמונו ש"ע בכל הספי', שהוא ע"י הפסק הצמצום, ובחכמה הגילוי הוא ע"י הפסק הפרסא לבד כו', ובפרט שהמשל דתורה אינו משל זר ח"ו כו'.

וזהו דהחכמה נק' קדש, וכמ"ש בזהר פ' משפטים הנ"ל, לפי שזהו מדרי' שקדוש ומובדל עדיין, ואינו בא בבחי' התלבשות ממש כו'*. והעיקר הוא בבחי' עצמות החכמה,

(* (ועמ"ש¹²⁰ בהגהות להביאור דויצוום תקס"ז¹²¹ שגם מצד האור יש הפרש גדול בין האור דחכ' להשארי ספי' כו').

108) לעיל ד"ה בשעה שהקדימו ע' ותר ואילך.	116) שמואל-א כד, יג.
109) = כסא הכבוד.	117) = של עולם. וראה תו"א מקץ מב, ב. מגילת אסתר
110) לעיל ע' ותרנח ואילך.	צח, ב.
111) סדור עם דא"ח ריו, ב ואילך.	118) וירא יד, סע"ב-ג.
112) זח"ג צד, א.	119) = מקום פנוי.
113) תזריע כב, ג. כג, ג.	120) על תיבות אלו כתב רבינו: „אין צריך להעתיק"
114) תו"א נח י, סע"ב. יא, א"ב. ותו"ח שם סד, ב ואילך.	(וראה לעיל ע' וכב בשוה"ג להע' 105).
115) זהר ח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א.	121) אה"ת וארא ע' קנ.
רסא, א.	

וכמ"ש בלק"ת בהבי' דשבת שבתון ספ"א¹²² בשם הע"ח¹²³, והיינו בחי' אוא"ס שבחכמה, שזהו בחי' אוא"ס הסוכ"ע, שמאיר כמו שהוא ממש, בבחי' החכמה דוקא, וכמ"ש בד"ה ואהבת את רפ"ב¹²⁴ ובד"ה ויקח קרח פ"ב¹²⁵.

אמנם לפי מה שנת"ל, דע"ס שבכתר הן בחי' אותיות החקיקה, ונת' דשרש הנשמות הן מבחי' אותיות הנ"ל, א"כ, מה שמגיעים לבחי' אורות דכתר, היינו באורות קודם שמתלבשים בכלים דאצילות, אין זה תכלית העלי' עדיין, מאחר דשרשן הוא מבחי' אותיות החקיקה המתאחדים בהאורות אלו כו', כמשנת"ל. ולפ"ז צ"ל, דהעלי' ע"י תו"מ הוא בבחי' עצם האור שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי לגמרי, גם לא בבחי' סובב כו', והיינו בחי' ומדרי' הא' שנת"ל, בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן כו'.

והענין הוא, כמשנת"ל (ד"ה וידבר כו' במדב"ס¹²⁶) בענין אחד עשר יום מחורב¹²⁷, בחי' המיוחד שבעשרה כו'¹²⁸, דאמיתית ההמשכה שע"י התורה הוא שנמשך בחי' פנימיות עתיק כו', שזהו בחי' חד ולא בחושבן כו', וכמו"כ בא"ק זהו בחי' כדוגמת עתיק דלעילא כו'¹²⁹, ובחי' אוא"ס שמתלבש בבחי' עתיק דא"ק כו', יעו"ש. וזהו העלי' שנעשה ע"י תורה ומצות, דנש"י מושרשים בבחי' אותיות החקיקה, שזהו בחי' ע"ס דכתר או א"ק, והעלי' היא שע"י תו"מ ממשיכים בחי' פנימיות עתיק כו' (והגם דנת' שם¹³⁰ דשרש נש"י הוא למעלה מהתורה, הנה האמת הוא דשרש נש"י הוא למעלה מכל המדרי', וכמא' התדב"א¹³¹ דנש"י קדמו לכל, והיינו דשרשן הוא בבחי' העלם העצמי דא"ס, וכמשנת"ל ד"ה כי מראש צורים¹³² בענין כל הנק' בשמי כו'¹³³. וי"ל דתכלית העלי' דלעתיד הוא שיגיעו לשרשן ומקורן האמיתי, כי אין למעלה מזה כו'. וז"ש¹³³ ביום הג' ¹³⁴ יקימנו ונחי' לפניו ממש, וכמש"א¹³⁵ אין דומה לך לתחיית המתים, שתתגלה שרש ומקור האמיתי של הנשמות כמו באמיתת העצמות דא"ס כו' (והוא עלי' לנשמות, כי בבחי' ההתגלות שלהם, היינו כמו שבא בגילוי להיות בבחי' נשמה, אינו מאיר בחי' זו גם במדרי' העליונה שלהם ביותר כו', דבחי' שרשן ומקורן האמיתי מובדל מהם לגמרי, כמו שמובדל בחי' העלם העצמי דא"ס מבחי' ההמשכות והגילויים דאוא"ס כו', ועמשנת"ל (ד"ה כי המצוה הזאת¹³⁶) בענין תחלה כו'). ומה שמבואר כאן דתורה [היא] למעלה מהנשמות, היינו בבחי' הגילוי כו', וכמשנת"ל ד"ה במד"ס הנ"ל¹³⁰, דאורייתא וקוב"ה כולא חד¹³⁷, והיינו שהתורה היא בבחי' עצמות האור המיוחד ממש בבחי' העצמות, כנ"ל במדרי' הא', בחי' אנת הוא חד כו', ונש"י ה"ה כבנים, שהן בבחי' מהות בפ"ע, והיינו בחי' הכלים והאותיות כו' (וזהו לפי

(130) לעיל ע' ושיב.
 (131) רבה – פרק יד.
 (132) לעיל ע' ושצה"שצו.
 (133) הושע ו, ב.
 (134) = השלישי.
 (135) = וכמו שאומרים (פיוט „הכל יודוך" בברכת יוצר דשבת).
 (136) לעיל ע' ותנג ואילך.
 (137) ראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז תיקון ו (כא, א). לקו"ת נצבים מו, א. ועוד.

(122) דרושים ליוהכ"פ ע, ג"ד.
 (123) שבהערה הקודמת.
 (124) לקו"ת ואתחנן יג, א.
 (125) לקו"ת קרח נב, סע"ד. נג, ב.
 (126) לעיל ע' ושיא [וראה בנסמן שם].
 (127) דברים א, ב.
 (128) ראה שמו"ר פמ"ב, ת.
 (129) עץ חיים שער ט (שער שבה"כ) רפ"ו. זהר הרקיע לזח"א טו, א. וראה לקו"ת הוספות לס' ויקרא נא, ד. מסעי צה, ב. סה"מ תרס"ד ע' ע"ב.

ששרשם האמיתי הוא מבחי' העלם העצמית ממש, לכן באו בהתגלות בבחי' מהות בפ"ע דוקא כו', וכמו ההפרש ג"כ בין תורה למצות כו'). ולכן המשכת והתגלות האור בנש"י הוא ע"י התורה דוקא כו', וכמשנ"ת בד"ה במדב"ס הנ"ל¹³⁰, וכמו"כ המשכת שרש ומקור האמיתי דנש"י, דהיינו גילוי בחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש, יהי' ע"י קיום מצות מעשיות דעכשיו, וכמו"כ בעבודת הבירורים בדרך מלמטה למעלה, וכן ע"י עסק התושבע"פ בבחי' קבעומ"ש כו', וכמשי"ת¹³⁸). וזה"ע ואנשי קדש תהיון לי, שע"י תו"מ מתעלים נש"י בבחי' קדש, דהיינו בחי' עצם האור, בחי' חד ולא בחושבן, שבבחי' קדש והבדלה לגמרי כו'. ובזהר משפטים דקכ"ב א' א', דאנשי קדש הן הנשמות, שנק' אחים ורעים להקב"ה, ולבתר אקרי קדש, וכמ"ש¹³⁹ קדש ישראל לה', קדש ולא אנשי קדש. והענין, דנשמות שנק' אחים ורעים¹⁴⁰ הן שנולדו מיחוד או"א, שנק' אחים ורעים לז"א, ובעליות הנשמות י"ל שזהו העלי' בבחי' חכמה, שנק' קדש, כנ"ל, ומה שנק' קדש ממש, היינו העלי' בבחי' פנימיות עתיק הנ"ל.

תקח

וע"פ ¹⁴¹ הנ"ל יוכן מ"ש הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם. דהנה ארז"ל¹⁴² דמות דיוקנו של יעקב חקוקה תחת כסה"כ, והיינו בחי' אותיות החקיקה הנ"ל. ובד"כ האבות היו מבחי' אותיות החקיקה, וכמ"ש¹⁴³ בעבר הנהר ישבו אבותיכם, דנהר הוא בחי' מח', ועבר הנהר הוא בחי' כח המח', בחי' חקיקה כו', וכמ"ש בלק"ת בהביאור דאם בחוקתי, ובהגהות לשם¹⁴⁴. ויעקב שהי' שלימו דאבהן¹⁴⁵, הי' במדריגה עליונה יותר, שהי' בבחי' הת"ת כו'. וכ"ז הוא בבחי' אותיות וכלים כו'. אמנם, ע"י הירידה למטה, והי' למטה בבחי' מרכבה, עי"ז הי' העלי' בהאור, והיינו בבחי' עצמות האור, שלמעלה גם מבחי' אותיות החקיקה, והוא בחי' פנימיות עתיק כו', כנ"ל. וזהו שהקב"ה קרא ליעקב אל, להיות שהעלי' בבחי' האור, ועוד בבחי' עצמות האור כו', לזאת יקרא בשם הבורא ית', ושייך לומר מה הקב"ה בורא עולמות אף אביכם בורא עולמות, מצד ההתאחדות בבחי' עצמות האור כו'. ובכדי לבוא למדריגה זו נאמר תחלה הקבצו ושמעו בני יעקב. דהנה, העלי' הנ"ל נעשה העיקר¹⁴⁶ ע"י עבודת הבירורים למטה, שזהו תכלית הכוונה בירידת הנשמה למטה, בכדי לברר את הגוף ונה"ב וכל הדברים התחתונים השייכים לנה"ב, ועי"ז דוקא נעשה עליית הנשמה בהמדר' היותר עליונות, וכמשנת"ל באורך¹⁴⁷ וכמשי"ת לקמן¹⁴⁸. ועז"א הקבצו ושמעו, שהו"ע הקיבוץ מהפיזור ופירוד, והיינו אסיפת וקיבוץ הניצוצות כו'. ועי"ז ושמעו אל ישראל אביכם, אל הוא ישראל אביכם, שהיא העלי' בבחי' עצמות או"א כו'. ואומר הקבצו גבי בני יעקב, שהוא בחי' יעקב עבדי¹⁴⁹, בעבודת הבירורים, אבל ישראל הוא בחי' שכר עבודתו כו', ולכן א' הקבצו

138) בד"ה השמים כסאי (לקמן ע' ותרצג ואילך).

139) ירמי' ב, ג.

140) בחקותי מז, א. ובהגהות לשם באוה"ת ויקרא (כרך

141) ראה עץ חיים שער לט (שער מ"ן ומ"ד) דרוש יא

ג) ע' תתקמא ואילך.

142) לקו"ת שה"ש יט, סע"ב-ג. ביאוה"ז לאדהאמ"צ קיד, ד

143) זהר ח"א קמז, א. קפ, א. ח"ב כו, א. מח, ב.

144) ס"ט. ולקו"ת שה"ש יט, סע"ב-ג. ביאוה"ז לאדהאמ"צ קיד, ד

145) כ"ה בכתי"ק. ואוצ"ל: בעיקר.

146) לעיל ע' רז. וש"נ.

147) לעיל ד"ה תקעו בחודש תרס"ז ע' ותסא ואילך.

148) בהבא לקמן ראה ד"ה הקבצו שבה"ע 1.

148) בד"ה השמים כסאי (לקמן ע' ותרפא ואילך).

149) ראה איכ"ר פ"ב, ב. הנחומא במדבר יט. ובכ"מ.

149) ישעי' מד, א.

143) יהושע כד, ב.

הקבצו ושמעו בני יעקב

עתר

ושמעו בני יעקב, לברר בירורים למטה בכח התו"מ כו', ועי"ז מתעלים בבחי' עצמות
אוא"ס, שז"ע ושמעו אל ישראל אביכם כו'.

בס"ד [פ' שמות, רט"ח]

קדש ישראל לה' ראשית תבואתה². הנה תבואתה הוא בה"א לבסוף, והניקוד הוא בחולם, כאלו נאמר בוא"ו. וצ"ל מה"ע שכתוב בה"א והניקוד הוא בחולם. ומ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, צ"ל איך היא הכוונה, אם ע"י שהם ראשית תבואתו עי"ז הם קדש לה', או שהם בעצם קדש לה', ועי"ז הם ראשית תבואתה. גם מ"ש אח"כ² כל אוכליו יאשמו, צ"ל מה שייך זה למה שהם קדש, דמשו"ז כל אוכליו יאשמו. וע"פ פשוט הוא לפי שמדמה אותם לתרומה דזר האוכלו חייב מיתה³, אבל צ"ל מה"ע ברוחניות, דלהיותם קדש לה', משו"ז כל אוכליו יאשמו. ובזהר משפטים דקכ"ב א' מדייק קדש ולא אנשי קדש, ובג"כ כל אוכליו יאשמו. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל⁴ דעליית נש"י ע"י התורה הוא שמתעלים לבחי' קדש [ה]עליון, שנשמה שנתת בי טהורה היא⁵, דטהורה היינו בחי' הכלים, והר"ע ישראל עלה במח"ס⁶, בבחי' כח המח', אותיות החקיקה, והן בחי' כלים דכתר וכלים דא"ק, והעלי' היא לבחי' קדש, שהוא האור, והיינו האור שלמעלה מהתלבשות בכלים, ובחי' עצמות האור שלמעלה גם מבחי' כלים דכתר וכלים דא"ק כו'.

תקט

אך הנה ידוע דתכלית הכוונה דנתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים⁷ היינו להמשיך בהעולמות בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מעלה מגדר העולמות, והיינו בחי' האוא"ס שלפני הצמצום כו'. וכמ"ש בעה"מ⁸ שהובא לעיל בהתחלת הדרוש⁹, דתכלית הכוונה דבריאת והתהוות העולמות הוא, שע"י התו"מ ימשיכו בחי' האוא"ס שהי' ממלא מקום החלל קודם שנתהוו העולמות, כמו"כ לאחר שכבר נתהוו העולמות במקום החלל יהי' ג"כ אוא"ס ממלא כל מקום החלל ויהי' הגילוי בהעולמות כו'. וגם נת' שם (בהתחלת הדרוש¹⁰), די"ל דהכוונה שע"י תו"מ יאיר בחי' גילוי עצמות אור א"ס שלמעלה מבחי'

1) כללות המאמר מוסד על שער היחוד לאדהאמ"צ פרקים י"א (ט, ב ואילך) [כנסמן לקמן בפרטיות]. ונמצא בשינויים והוספות וכו' בד"ה ועברתי באמ"צ בסה"מ תרמ"ד (הוצאת תשס"ב ואילך) ע' שנד ואילך. תרנ"א ע' סט ואילך. ד"ה וביום הביכורים בסה"מ תרנ"ד ע' שג ואילך. המשך שמח תשמח בסה"מ תרנ"ז ע' רי ואילך [וראה שם ע' רד ואילך]. ד"ה בשעה שהקדימו בסה"מ תרס"ג ח"א ע' צו ואילך. עטר"ת ע' ד. סה"מ תרפ"ו ס"ע רע"א ג. המשך ר"ה תרצ"ה פ"י"ב (בסה"מ קונטרסים ח"ב שכו, א ואילך). להתחלת וסיום המאמר ראה ד"ה קדש ישראל בסה"מ תר"ל ע' רה. ע' ריד. תרל"א ח"א ע' קעט ואילך. תרמ"א ע' יד. ע' כח. 2) ירמ"ב, ב, ג. – סיום הפטרת פ' שמות לפי מנהג הספרדים* [אך לפי מנהג האשכנזים ומנהג חב"ד מפטירים: 3) הבאים ישרש יעקב" (ישעי' כז, ו) – כמובא בהגהות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע לסדור תורה אור (נדפסו בהוספות לסדור עם דא"ח י, ד), ובסדר ההפטרות ישש בהם חלוקי מנהגים" מכ"ק אדמו"ר ז"ע הנדפס בסדורי תהלת ה'. 4) אמור כב, ט. סנהדרין פג, א. רמב"ם הל' תרומות פ"ו ה"ו. 5) ד"ה הקבצו ושמעו (לעיל ע' ותרסב ואילך). 6) ברכת „אלקי נשמה". 7) ב"ר פ"א, ד. 8) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"י"ג, ו. תניא פל"ו. 9) = בעמק המלך שער א (שער שעשועי המלך) פ"א. 10) לעיל ד"ה יו"ט של ר"ה (ע' וז).

1) כללות המאמר מוסד על שער היחוד לאדהאמ"צ פרקים י"א (ט, ב ואילך) [כנסמן לקמן בפרטיות]. ונמצא בשינויים והוספות וכו' בד"ה ועברתי באמ"צ בסה"מ תרמ"ד (הוצאת תשס"ב ואילך) ע' שנד ואילך. תרנ"א ע' סט ואילך. ד"ה וביום הביכורים בסה"מ תרנ"ד ע' שג ואילך. המשך שמח תשמח בסה"מ תרנ"ז ע' רי ואילך [וראה שם ע' רד ואילך]. ד"ה בשעה שהקדימו בסה"מ תרס"ג ח"א ע' צו ואילך. עטר"ת ע' ד. סה"מ תרפ"ו ס"ע רע"א ג. המשך ר"ה תרצ"ה פ"י"ב (בסה"מ קונטרסים ח"ב שכו, א ואילך). להתחלת וסיום המאמר ראה ד"ה קדש ישראל בסה"מ תר"ל ע' רה. ע' ריד. תרל"א ח"א ע' קעט ואילך. תרמ"א ע' יד. ע' כח. 2) ירמ"ב, ב, ג. – סיום הפטרת פ' שמות לפי מנהג הספרדים* [אך לפי מנהג האשכנזים ומנהג חב"ד מפטירים: 3) הבאים ישרש יעקב" (ישעי' כז, ו) – כמובא בהגהות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע לסדור תורה אור (נדפסו בהוספות לסדור עם דא"ח י, ד), ובסדר ההפטרות ישש בהם חלוקי מנהגים" מכ"ק אדמו"ר ז"ע הנדפס בסדורי תהלת ה'. 4) אמור כב, ט. סנהדרין פג, א. רמב"ם הל' תרומות פ"ו ה"ו. 5) ד"ה הקבצו ושמעו (לעיל ע' ותרסב ואילך). 6) ברכת „אלקי נשמה". 7) ב"ר פ"א, ד. 8) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פ"י"ג, ו. תניא פל"ו. 9) = בעמק המלך שער א (שער שעשועי המלך) פ"א. 10) לעיל ד"ה יו"ט של ר"ה (ע' וז).

(סה"מ תרנ"ד ע' קיז). תרס"ג (סה"מ תרס"ג ח"ב ע' קח). עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' קכג). ועוד.

(* ולהעיר, שמצינו עוד מאמרי רבותינו נשיאינו מפ' שמות ע"פ „קדש ישראל" בשנים: תרמ"א (סה"מ תרמ"א ע' יד). תרנ"ד

האור שהי' ממלא מקום החלל לפני הצמצום כו', דהמשכת האור שהי' ממלא מקום החלל אין זה התחדשות, מאחר שהי' כבר במקום החלל, א"כ כשחוזר ומאיר אין התחדשות, ובד"כ אין זה גילוי אור חדש, הגם דלגבי עולמות ה"ז התחדשות לכאורה, דהרי קודם לא היה מאיר בעולמות, שהרי לא הי' אפ"ל התהוות העולמות מגילוי אור זה כו', ולאחר הצמצום ה"ה מאיר בגילוי בעולמות כו', מ"מ, אין זה אור חדש. דהנה, האור שהי' ממלא מקום [החלל] ה"ז ההעלם של הקו, ואור הקו המאיר בעולמות הוא בחי' גילוי, והעלם וגילוי אין זה התחדשות כו', וא"כ כשמשיכים האור שהי' במקום החלל, שזהו ההעלם של הקו, אין זה גילוי אור חדש כו'. אלא שע"י תו"מ ממשיכים בחי' עצמות האור שלמעלה מהאור שהי' ממלא מקום החלל, עד בחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש, שזהו בחי' אמיתית הגילוי שיהי' לעתיד, שיאיר ויתגלה בחי' עדן סתימאה¹¹, מה שעין לא ראתה רק אלקים זולתך כו'¹², והוא בחי' העלם העצמי כו', וכמשנ"ת כ"ז לעיל¹³ באורך, וכ"ז נמשך ע"י העבודה דעכשיו בעסק התו"מ, וא"כ צ"ל שע"י תו"מ מתעלים נש"י בבחי' ומדרי' זו, ועי"ז נעשה הגילוי כו'.

והענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה אין עומדין להתפלל¹⁴) דבאותיות החקיקה גופא יש ב' מדריגות. הא', כמו חקיקת האותיות על האבן הטוב, והב', כמו החקיקה שעל הלוחות שהן מעבר לעבר, ונת'¹⁵ דהחקיקה מעבר לעבר בדוגמא למעלה הו"ע בחי' אותיות הרשימה כמו שהן לפני הצמצום כו'. והנה בתורה כתיב¹⁶ אם בחקתי תלכו, חקתי ל' רבים¹⁷, שע"י ממשיכים ב' בחי' חקיקה הנ"ל¹⁷, והיינו גם בחי' אותיות החקיקה דבחי' האוא"ס שלפני הצמצום כו'. ובאמת ע"י התורה ממשיכים בחי' עצמות או"ס שלמעלה גם מבחי' אותיות החקיקה הנ"ל.

והענין הוא, דהנה, כמו שנת"ל (ד"ה הקבצו¹⁸) דבאורות יש ג' מדרי', כמו"כ י"ל דבהאוא"ס שלפני הצמצום יש ג"כ דוגמת ג' מדריגות הנ"ל. דהנה, בהד' מדריגות דרשימה חקיקה חציבה עשי', שנו' בפרדס שער האותיות¹⁹ פכ"ז, כ' דרשימה היא למעלה מחקיקה, דרשימו הוא רושם דק שאינו ניכר כ"כ, וחקיקה היא חקיקה ניכרת עכ"פ. וי"ל כמשנת"ל (ד"ה אין עומדין הנ"ל¹⁵) דחקיקה סתם הוא שיש להאותיות מקום אחיזה כו', אבל רשימה הוא כמו מעבר לעבר, שאין להאותיות מקום אחיזה כו'. והיינו, דגם כלים דא"ק הם עכ"פ בבחי' מציאות בעצם כו', אבל אותיות שלפני הצמצום אינם בבחי' מציאות כלל כו'. ובשער אבי"ע פ"ט ביאר, כי ד' בחי' הנ"ל הן ד' בחי' אבי"ע, והיינו דרשימה הוא באצילות. וביאור הענין י"ל, דהנה, אצ"י הוא התחלת מקור הגבול, וכמ"ש

תקי

(17) ראה לקו"ת בחקותי מז, ד. ועוד.

(18) לעיל ס"ע' ותרסד ואילך.

(19) שער כז. וראה גם שם שער טז (שער אבי"ע) פ"ט

[הובא לקמן בפנים]. לקו"ת הוספות לס' ויקרא נד, א. מאמרי

אדה"ז ענינים ע' שפח ואילך. סה"מ עת"ר ע' לו ואילך. המשך

תערי"ב ח"א ע' רכת. המשך ר"ה תרצ"ב; היש"ת (סה"מ תרצ"ב

ע' פיפא. היש"ת ע' 73).

(11) זח"ג רפח, סע"ב (באד"ז). שם רצ, רע"א. וראה גם שם

קכט, ריש ע"ב (באד"ר). תו"ח שמות ח"א ה, ג. וש"נ.

(12) ישע"י סד, ג.

(13) ע' וד ואילך. ע' וקד ואילך. ע' וקבג. ע' וקכו ואילך. ע'

תקלו' ותקלו'.

(14) לעיל ע' ותרלו ואילך.

(15) שם ע' ותרלו ואילך.

(16) בחקותי כו, ג.

בעה"ק²⁰ שהגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דאצילות, והיינו בחי' כח הגבול²¹, לא בחי' גבול ממש ח"ו, דגבול מתחיל בברי', אבל באצי' הוא בחי' כח הגבול, לא גבול, והיינו התחלת מקור הגבול כו'. ולכן אצילות ממוצע בין אוא"ס המאציל לנבראים²², לפי שבאצילות יש אורות וכלים, והאורות הן פשוטים בעצם, והכלים הן בחי' כח הגבול כו'. וכ"כ הפרדס²³, דרשימה הוא ממוצע, והיינו מה שבין אין ליש, שאינו אין ממש, וגם לא יש כו'. ולפי זה י"ל כמו"כ בבחי' אבי"ע הכללים, דא"ק הוא אדם דבריאה דכללות²⁴, ואצילות דכללות הוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום²⁵, והיינו בחי' התפשטות האור, בחי' עליית הרצון שעלה ברצונו להאציל, דשייך שם בחי' ע"ס הגנוזות כו'²⁶, ורשימו הוא בחי' האותיות דאצילות דכללות, והוא בחי' התחלת מקור הגבול בשרש הראשון, וכידוע דרשימו הוא בחי' כח הגבול שבא"ס כו'²⁷, ובתוך האותיות דרשימו מלוכב האוא"ס הבלי גבול, וכנודע²⁸ דלפני הצמצום היה האור הבלי גבול מאיר בגילוי בהאותיות כו'. ובד"כ, בע"ס הגנוזות, דלדעת הפרדס הן שרשי הכלים, כ' בשער הצחצחות פ"ו, דכשם שבכלים דאצי' העצם מתפשט בהם, כמו"כ בשרשם הגנוזות העצם מתפשט בהם כו'. ולפי"ז שפיר י"ל, דכמו שנת"ל (בד"ה הקבצו²⁹) דבהאורות שלאחר הצמצום שיש בזה ג' מדריגות, בחי' עצם האור, שאינו בבחי' המשכה, והו"ע אנת הוא חד כו'³⁰, והב', כמו שהאורות מתגלים להאיר בכלים קודם שמתלבשים עדיין כו', ומדרי' הג', האורות המתלבשים בכלים דע"ס דאצילות כו', (ו) כמו"כ בדוגמא כזאת יש ג' מדריגות באוא"ס שלפני הצמצום.

דהנה ידוע³¹ שיש בחי' עצם האור והתפשטות האור, דעצם האור הוא בחי' ההעלם שלו כמו שהוא בעצם, ואינו בבחי' המשכה והתגלות כלל כו' (ועם היות שכללות האור הוא בבחי' המשכה לגבי העצמות ממש, וכמשנת"ל בכ"ד³², אבל בהאור גופא, בחי' העצם שלו הוא שאינו עדיין בבחי' התגלות כלל כו'), ואינו בבחי' מקור אל הגילוי כלל כו' (כ"א שהגילויים באים ממילא ממנו כו'), ובחי' התפשטות האור הוא בחי' הגילוי של האור כו'. ובזה גופא יש ב' מדריגות³³. הא', בחי' האור והגילוי שלעצמו עדיין, ואינו שייך אל הזולת, היינו אל העולמות כו'. והב', הגילוי אל הזולת. והכל בעצמותו עדיין, היינו לפני הצמצום, אלא שזהו מה שמאיר לעצמו כבי' בחי' האור השייך אל העולמות כו'. והענין י"ל עפמ"ש בלק"ת ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ספ"ג³³ בענין הגילוי דאוא"ס שלפני

(20) = בס' עבודת הקדש (ח"א פ"ח).

(21) ראה לעיל ע' רנד ואילך, ובהנסמן שם הע' 401.

(22) ראה תו"א מג"א זג, סע"א. אוה"ת מג"א ע' קלב ואילך. שם ע' קמה. וע' ער ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' יב ואילך וס"ע שיח ואילך. לעיל ע' קלח. ועוד.

(23) שער טז פ"ט שם.

(24) ראה תקו"ז סתי"ט (מב, א). ת"ע (קלג, סע"א). עץ חיים שער ג (סדר אצילות להרח"ו) פ"א. לקו"ת מסעי צה, א. לעיל ע' ריג. וש"נ. לעיל סד"ה אין עומדין להתפלל ע' ותרלח ואילך. וש"נ.

(25) ראה לקו"ת שם, רע"ג. סה"מ תרמ"ד (הוצאת תשס"ב ואילך) ע' שמו. תרנ"ד ע' רצט. ועוד.

(26) ראה אוה"ת ואתחנן ע' כג. שה"ש (כרך ג) ע' התקסו.

סה"מ תרנ"ג ע' רנג. לעיל ע' רמו"רמו.

(27) ראה אוה"ת תצא ע' התקכה. סה"מ תר"ם ח"א ע' קכ"ל. תרמ"ג ע' עט. ע' פא. תרמ"ז ע' מד. ו' ואילך. תר"ן ע' שמה. תרנ"ז ע' קמ ואילך. תרס"ד ע' יא"ב. עת"ר ע' לב ואילך. לעיל רד"ה פנים בפנים ע' ותרטו. ועוד.

(28) ראה לקו"ת בהר מג, סע"ב"ג. הוספות לס' ויקרא נב,

ד ואילך. נג, ד. לעיל ע' וער, ובהנסמן שם בהע' 94.

(29) לעיל ע' ותרסה ואילך.

(30) תקו"ז בהקדמה (ז, א).

(31) ראה לעיל ע' רמז ובהנסמן שם הערה 35.

(32) ראה לעיל ע' רמב ואילך. וש"נ.

(33) לקו"ת הוספות לס' ויקרא נב, סע"ד [בהגהה מכ"ק

אדמו"ר הצ"צ]. וראה גם המשך תער"ב ח"א ע' פב.

הצמצום, וז"ל, וי"ל בד"א³⁴ כמו ששייך גילוי גם באדם כשהוא בפ"ע, היינו בחי' הדבור שבו שמדבר השכל שלו, והרי גם כשאינו מדבר די לו בפ"ע בשכל ומחשבה, והדבור אינו רק בשביל זולתו, אעפ"כ יוכל לדבר גם בפ"ע, והוא באמת גילוי יותר, וגם השפלה וירידה, כי אור השכל שבמח' דק ורוחני יותר מכמו שהוא כשמתלבש בדבור, עד שפנימיות השכל א"א להתגלות בדבור כלל, כמ"ש במ"א³⁵ (דכמו"כ הוא בהדבור לעצמו ג"כ), כך עד"ז יובן ענין גילוי האור שהי' מתחלה קודם הצמצום, היינו עד"מ כאילו תאמר שנתלבש באותיות אשר בחי' אותיות ההם הם נק' בחי' דבור לגבי אותיות עליונים יותר הנק' מח', והצמצום הוא שנסתלק האור מלהאיר באותיות הדבור, ונכלל באותיות המחשבה. ואע"פ שבאמת לא שייך שם כלל דבור ומח' (וכמו שנת"ל³⁶ בענין גליף גליפו, שזהו בחי' אותיות החקיקה, וגם כמו בחי' חקיקה מעבר לעבר, שאין להאותיות מקום אחיזה כלל כו'), כי [גם] א"ק שנק' מחה"ק (בחי' כח המחשבה כנ"ל) נתהווה אחר הצמצום כו', אך לשכך האזן צ"ל כן כו' עכ"ל. ולפי"ז י"ל דב' מדריגות הנ"ל היינו כמו בחי' מח' ודבור כו'.* וידוע וגם נת"ל³⁹ ההפרש ביניהם, דמח' הוא לעצמו, והיינו גילוי העלם העצמי לגבי עצמו, דעם היות שהוא בחי' גילוי, אבל הוא לעצמו עדיין, שמאיר האור בריבוי ובגילוי ממש כו', והיינו דבחי' פנימיות השכל מאיר בגילוי במח', הרי שהוא האור שלפ"ע פנימיות ועצמיות המוחין כו', והדבור הוא הגילוי אל הזולת, שאינו מאיר שם האור בגילוי ממש, וכנ"ל, דפנימיות השכל א"א להתגלות בדבור, גם כשמדבר בפ"ע כו', וא"כ, הרי האור בהדבור (גם כשהוא לעצמו) אינו לפי אופן עצמות המוחין, כ"א לפי אופן הגילוי אל הזולת כו'. וי"ל דזהו כמו בחי' הארה והארה דהארה, שמבואר במ"א⁴⁰ דהארה דהארה היא בחי' הארה נבדלת כו', וכמ"ש בד"ה וכל העם רואים, רנ"ה⁴¹, דבחי' מלכות, גם כמו שהיא באצילות, היא בבחי' הארה נבדלת כו'. וכמו"כ י"ל בד"א³⁴ בדוגמא כזאת בבחי' הגילוי דאוא"ס שלפני הצמצום, שהוא כמשל הדבור, שזהו בחי' מלכות דא"ס, וכמ"ש בלק"ת שם⁴², והיינו דהגילוי לעצמו כבי' הוא בחי' גילוי העצם מבחי' עצם האור, וזהו שהגילוי הוא רק לעצמו, להיותו בחי' גילוי העצם לבד כו', והוא בחי' האין העצמי, דעצם האור הוא בחי' העצמי, והגילוי הוא בחי' האין של העצם, שהוא בחי' אין עצמי כו', והגילוי השייך אל העולמות אינו בחי' גילוי העצם, כ"א לפי אופן העולמות

(* (ומ"מ³⁷ בחי' העלם האור עיקרו הוא בחי' עצם האור הנ"ל, וסילוק האור במאור נת"ל³⁸ בענין אור ושם דנר' שזהו בבחי' עצם האור כו', ובחי' מח' המבואר כאן י"ל שזהו בחי' העיגול הגדול כו').

(38) לעיל ד"ה כי עמך מקור חיים (ע' ורמד"ורמה). וד"ה קדוש אתה תרס"ז (ע' ותעח).

(39) לעיל רד"ה אנכי ה"א תרס"ז (ע' ותרג ואילך). וש"נ.
(40) ראה סה"מ תרס"ב ע' שכא. ע' שכד. תש"א ע' 137 ואילך. וראה המשך וככה תרל"ז פכ"ו (ע' לג).

(41) סה"מ תרנ"ה ע' רד ואילך.

(42) רע"א.

(34) = בדרך אפשר.

(35) ראה לקו"ת שלח לח, ב. מאמרי אדה"ז תקס"ט (הוצאת תשס"ה) ע' קלו [ובהוצאות הקודמות הוא בע' קכג]. סה"מ תר"ס ע' קמא. תרס"ב ס"ע רנז ואילך. תרס"ט ע' קעב ואילך. ועוד.

(36) לעיל סד"ה אין עומדין להתפלל ע' תרלט ואילך.

(37) על תיבות אלו כתב רבינו: „אין צריך להעתיק“ (וראה לעיל ע' וכב בשוה"ג להע' 1051).

כו', ועמ"ש בד"ה וה"ס עשן, רס"ב⁴³ (ושם מבואר שזהו בחי' עצם האור והתפשטות האור, ולפמ"ש כאן, ב' המדריגות הן בבחי' התפשטות האור, שגם המחשבה היא בחי' גילוי, אלא שזהו הגילוי לעצמו כו'). וזהו דב' המדריגות שבהתפשטות האור הן כמו בחי' מח' ודבור, ובחי' עצם האור הוא למעלה מזה כו'.

וביאור הענין⁴⁴ דכללות הג' מדריגות שבאוא"ס שלפני הצמצום הוא, ע"פ הידוע⁴⁵ דכל כח מתחלת הווייתו עד שהוא מוכן להתגלות טרם שנתגלה עדיין, יש בו ג' מדריגות. הא', בחי' עצם ההיולי של הכח ההוא, שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל בעצמותו כו'. הב', בחי' הגילוי שלו, אלא שהוא בבחי' כללות עדיין, שאינו שייך עדיין לאיזה פרט דבר. והג', הגילוי של הכח לאיזה פרט דבר, ויש שם ההשערה איך יהיה אופן ההתגלות בבחי' פרטיות כו'.

וכמו עד"מ במדת החסד, הרי יש בחי' כח ההיולי העצמי, והוא עצם מדת הטוב הנטוע ומושרש בעצם הנפש, שכל בחי' טוב נמשך משם כו'. וכמו"כ הוא בשארי כחות, כמו בכח השכל, יש כח ההיולי העצמי שבעצם הנפש שכל השכלים נמשכים ממנו כו', וכמשנת"ל (ד"ה ואברהם זקן⁴⁶). וכחות ההיולים העצמיים ישנם בכאו"א ממש, דמצד שלימות הנפש ממילא יש בו כל הכחות כו'. ומ"מ, יכול להיות שיהי' היפך החסד לגמרי, וכמו האיש האכזר וכדומה, או שיהי' שוטה וחסר דעת כו'. והיינו לפי שהכחות ההיולים העצמיים אינם בבחי' המשכה והתגלות כלל, דלהיותם כלולים בעצם הנפש ה"ה כמו העצם, וכידוע הכלל⁴⁷ דכל הכלול בעצם ה"ה כמו העצם, וכשם שעצם הנפש אינו בבחי' המשכה וגילוי כלל, כמו"כ כח החסד העצמי המושרש בנפש אינו בבחי' המשכה וגילוי כלל כו', וכמו"כ הוא בשארי כחות העצמיים כו'. ועם היות שהן בחי' כחות שבנפש ואין זה מה שהנפש מצ"ע נושא הכל כו', מ"מ, אינם בבחי' המשכה רק הם כלולים בעצם הנפש, והיינו מה שבנפש נמצא עצם מציאת הכחות, לא בחי' הגילוי כו'. ולכן יכול להיות אשר איזה כח לא יהי' בהתגלות, הגם שישנו בהעצם כו', ואם הי' הכח העצמי בבחי' המשכה, ממילא הי' בא בבחי' התגלות, דכל דבר שכבר נמשך, בהכרח שיבוא לידי גילוי כו', אבל להיות דהכח העצמי אינו בבחי' המשכה כלל, לכן יכול להיות שלא יבוא לידי התגלות כלל כו'. ומה שכל הגילויים הם נמשכים מהכח העצמי, אין זה שהוא בבחי' מקור, והיינו שיהי' הוא עצמו בבחי' המשכה בעצמותו כו', אלא שנמשך ממנו בדרך ממילא כו', וכמשנת"ל בד"ה הנ"ל⁴⁸. ומה שמאיזה כח בא ההתגלות, ומאיזה כח אינו בא ההתגלות, וכמו באיש האכזר או בשוטה כנ"ל, ויש אשר מכל הכחות יש ההתגלות בטוב, וכמו איש השלם כו', אין זה מצד הכחות, והיינו שנאמר שהן באיזה ציור בעצמותן, ולפי אופן הציור שלהם לפי אופן כזה הוא הגילויים מהם, כאשר כן מבואר במ"א⁴⁸ בהמשכה

תקוב

(46) לעיל ע' וקיא.

(47) ראה סה"מ תרס"ה ע' צט. וע' רסח. עטר"ת ריש ע' ג. תרפ"ו ע' קצט. תרח"צ ס"ע צד. ועוד.

(48) ראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תרלה ואילך.

סה"מ תרנ"ז שם ע' רה ואילך. תרנ"ט ע' קצח. וראה גם לעיל ע' וקו [ובהנסמן שם בהע' 27].

(43) סה"מ תרס"ב שם ע' שבג.

(44) הבא לקמן (עד קרוב לסוף המאמר) מיוסד על שער היחוד לאדהאמ"צ פ"י"א (ט, ב ואילך). ובשינויים ובהוספות

וכו' בדרושים שבהע' 1.

(45) ראה בארוכה המשך שמח תשמח בסה"מ תרנ"ז ע' רד

ואילך. ובדרושים שבהע' 1.

מהכחות, שלפי אופן הציור שלהם כן הוא הגילויים שלהם, וכמו שית' ג"כ בסמוך, הנה בהכחות עצמיים אינו כן, דאין בהם שום ציור כלל, דלפי שאינן בבחי' המשכה, (ו) ממילא אינם בבחי' ציור כלל, וסיבת החילוקים של הגילויים אינם מצד הכחות, כ"א זה תלוי בהלבושים דאו"א⁴⁹, דכאשר יש לבושים טובים נמשך הגילוי ממילא כו', וכמ"ש במ"א⁵⁰.

והמדריגה הב' ⁵¹, הוא מדת הטוב שבלב קודם שמתעורר באיזה הטבה, וזהו בחי' עצמיות המדות שבלב. דהנה, מדות הם בבחי' התעוררות והתפעלות באיזה דבר, והיינו בחי' חיצוניות המדות, אבל עצמיות המדות אינם בבחי' התעוררות כו', והוא עצם מדת החסד שבלב שאינו בבחי' התעוררות עדיין, דודאי גם עצם מדת החסד שבלב אין זה מדת הטוב העצמי כו' ההיולי הנטוע ומושרש בנפש כו' (דהכח העצמי ממש אין לו אחיזה בשום כלי כלל, גם לא בפנימיות ועצמות הלב כו'), כ"א זהו המשכה נעלמת בלתי גילוי במורגש באיזה התעוררות כו'. וכמו בכח השכל [כ] שהוא בבחי' המשכה נעלמת הנק' כח המשכיל⁵², שהוא בבחי' המשכה מעצם הכח ההיולי העצמי, ונק' המשכה וגילוי לגבי הכח ההיולי העצמי, והוא בבחי' מקור נעלם לגבי בחי' שכל גלוי, שממנו יוצאים ונמשכים כל הגילויים שכלים, ולפי אופן המשכת כח המשכיל בעצם, לפי אופן כזה הוא הגילויים שכליים, שמי שכח המשכיל שלו הוא בבחי' המשכה טובה בציור טוב בעצם, ה"ה משכיל בכל דבר חכמה בריבוי התחכמות כו', וכמ"ש מכ"ז באורך בד"ה שמח תשמח רנ"ז⁵³. וכמו"כ הוא במדת הטוב שבלב, שהוא בבחי' המשכה מעצם מדת הטוב שבנפש, והוא בבחי' מקור נעלם לכל הטוב והחסד הנמשך בגילוי כו', והוא בעצם בבחי' העלם עדיין, שאינו בבחי' התעוררות כלל, כי עצם מדת החסד [שבלב] הוא רק בחי' גילוי של עצם מדת הטוב שבנפש, דעצם מדת הטוב הוא בחי' ההעלם שאינו בבחי' המשכה כלל כנ"ל, ומדת הטוב שבלב הוא הגילוי של העצם, לא להתעורר באיזה דבר, ואינו שייך שם עדיין איזה התעוררות, שזהו כאשר יש לו שייך⁵⁴ אל הדבר ההוא, ה"ה מתעורר ומתפעל, ובחי' גילוי העצם אין לו שייך⁵⁴ עדיין לאיזה דבר שיתעורר בזה כו', מ"מ, להיותו בחי' גילוי עכ"פ, ה"ז בחי' מקור נעלם, שע"ז יהי' ממילא ההתעוררות באיזה הטבה כו'. דהגם שהוא רק בחי' גילוי העצם, מ"מ, להיותו גילוי, ה"ז סיבה שתהי' ההתעוררות באיזה הטבה בפרט כו', ולפי אופן טוב המשכתו, לפי אופן כזה הוא ההתעוררות והגילוי כו'. וכמו איש הטוב והחסד הוא מצד מדת הטוב והחסד שבלבו, שהוא בבחי' המשכה טובה, באופן שמתעורר תמיד להטיב כו', ועש"ז נקרא איש הטוב. והעינין הוא, דהנה מה שנקרא איש הטוב, אין זה ע"ש עצם מדת הטוב המושרש בנפשו כו', שהרי בכאו"א יש מדת הטוב העצמי, מצד שלימות הנפש כו', כנ"ל, ונמצא באיש אכזרי כמו באיש הטוב כו', אלא דזה שנקרא איש הטוב הוא ע"ש גילוי החסד מעצם מדת החסד כו'. אמנם בזה גופא, מה שנקרא איש הטוב, אינו ע"ש פעולת החסד והטוב

תק"ג

51) הבא לקמן בפיסקא זו נמצא בשינויים בד"ה שמח

תשמח בסה"מ תרנ"ז ע' ריא.

52) ראה לעיל ע' וקו ואילך, ובנסמן שם.

53) סה"מ תרנ"ז ס"ע רד ואילך.

54) כ"ה בכתי"ק, ואוצ"ל: שייכות.

49) = דאב ואב.

50) ראה שער המצות להאריז"ל פ' יתרו מצות כיבוד אב

ואם. לקו"ת להאריז"ל ר"פ ויחי. טעמי המצות פ' בראשית

מצות פו"ר. תניא ספ"ב (ז, א). — וראה מאמרי אדהאמ"צ

דברים ח"ב שם ע' תרלט.

שעושה תמיד, שהוא בחי' הגילוי ממש, שהרי זה שם הפעולה לבד, אבל שם העצם שלו, שנקרא איש הטוב גם בשעה שאינו עושה חסד בפועל, הוא ע"ש מדת הטוב שבלבו, מה שעלול להתעורר תמיד בחסד והטבה כו'. ובזה הוא חלוק מאיש אחר שאינו איש הטוב, שלא יתעורר בהטבה וחסד, וזה יתעורר תמיד להטיב כו'. והיינו כנ"ל בכח השכל, דמי שכל המשכיל שלו הוא בהמשכה טובה, ה"ה משכיל ומתחכם בכל דבר כו', ולהיפך, כאשר כח המשכיל אינו נמשך בטוב, לא ישכיל כו', כמו"כ הוא במדת הטוב, דבאיש הטוב והחסד, נמשך כח החסד הנעלם, דהיינו מדת הטוב שבלבו, בטוב יותר מכמו בזולתו שאינו איש הטוב, ומשו"ז יתעורר תמיד במדת חסדו שבלבו להטיב כו'. דהנה, כל התעוררות של איזה כח הוא ממדריגה עליונה יותר מהמדרי' שבה היא ההתעוררות כו', וא"א לומר שמה שאיש הטוב מתעורר תמיד להטיב הוא בא מעצם מדת הטוב שבנפש, דא"כ, מפני מה מתעורר הוא יותר מזולתו, והי' צ"ל בכל אדם בשוה, שהרי בכאו"א יש עצם הטוב המושרש בנפש, כנ"ל (ולכן גם האיש הכילי והאכזרי לפעמים יתעורר בחסד וישפיע ריבוי טוב, אם לצורך ענין גדול המעורר עצם מדת הטוב שבו בדרך או"ח, שמגיע אל העצם, וכמו ע"י הכאה, שמעורר כח הנעלם שאינו במציאות כו', וכמשנת"ל ד"ה ואברהם זקן⁵⁵, או בעת השמחה, כמו בשמחת נשואי בנו יחידו וכה"ג, שהשמחה מעורר וממשיך מהכחות העצמיים כו', וכמ"ש במ"א⁵⁶). אלא שזהו מצד המשכת מדת החסד כמו שנמשכה מכח הטוב והחסד העצמי בבחי' המשכה נעלמת, שאצלו ההמשכה בטוב יותר, ומשו"ז מתעורר תמיד להטיב חסדו כו'. ונמצא, שיש בחי' הטוב והחסד שהוא בבחי' המשכה וגילוי לגבי עצם הכח ההוא, ובבחי' העלם לגבי הגילוי ממש כו', והיינו שהוא בבחי' המשכה מהעצם, אבל לא בבחי' התעוררות כלל עדיין כו', כנ"ל. ובודאי שכולל בתוכו כל מיני הטבה בהעלם, דמאחר שהוא בחי' גילוי, ובהגילוי שלו ה"ה בבחי' מקור נעלם להתעוררות בגילוי ממש כו', לכן כל גילויי הטבה כלולים בו, אלא שאינם ניכרים במציאות עדיין כלל כו'.

תקיד והמדריגה הג' היא, כאשר מתעורר באיזה הטבה להטיב חסדו כו', אך אינו ניכר עדיין באיזה אופן תהי' ההטבה, כי לא שיער עדיין בעצמו כלי המקבל, איך יהיה אופן החסד שיהי' טוב אל המקבל, ויכול להיות בכמה אופנים שונים כו'. אמנם בבחי' התעוררות זאת בא אח"כ לידי השערה שההטבה תהי' באופן כך וכך דוקא, לפ"ע המקבל כו', וג"ז הוא בעצמו עדיין, טרם שבא לידי השפעה וגילוי ממש אל המקבל, אבל בעצמו כבר מוכן אופן הגילוי, ויבוא לידי גילוי כמו שכבר שיער בעצמו כו'. ובכדי שיהי' הגילוי בפועל צ"ל צמצום בנפש, כי השערה הנ"ל הכל הוא לפי מה שהוא כלי המקבל, ומזה אופן ההשפעה אליו כו', אבל להיות בפועל צ"ל צמצום, שיומשך לפ"ע המקבל ממש כו', מ"מ, בעצמותו כבר מוכן הגילוי, ולפי ההשערה בעצמו לפי אופן כזה יהי' הגילוי כו'.

והדוגמא⁵⁷ מכ"ז יובן למעלה, שיש באוא"ס ג' מדרי'. הא', בחי' עצם האור כמו שהוא כלול בעצמותו, שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל. והגם שלגבי העצמות

(57) בהבא לקמן (עד פיסקא: ובד"כ ג' מדריגות הנ"ל)

(55) לעיל ע' וקז"קח.

ראה שער היחוד לאדאמ"צ שם פ"א (י, ב ואילך). ובמקומות שננסמו לעיל הע' 1.

(56) ראה לעיל רד"ה לולב וערבה ע' ולו, ובנסמן שם בהע'

ממש הוא בבחי' המשכה מן העצם, ואין זה בחי' האור הכלול בעצמותו ממש, והוא מה ששמו קדמון כקדמותו ית'⁵⁸, כמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח⁵⁹), שזהו בחי' ההעלם העצמי דא"ס כו', כמשנת"ל (דרוה"ב דר"ה⁶⁰), דבחי' ומדריגה זו אינו בבחי' אור כלל כו', וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח⁵⁹), וכאן הכוונה על בחי' האור דא"ס שהוא בבחי' המשכה מן העצמות, אלא שהוא בחי' העצם דהאור, שאינו בבחי' גילוי עדיין כלל, ובאור גופא זהו שאינו בבחי' המשכה עדיין, כ"א בחי' העצם שלו, וכמו עצם הכח ההיולי, שאינו בבחי' המשכה וגילוי עדיין גם לעצמו, אלא הוא כלול בעצמותו כו' כנ"ל, כמו"כ בדוגמא כזאת בחי' עצם האור הוא שאינו בבחי' המשכה וגילוי אף לעצמו כבי', כ"א מה שכלול בעצמותו ית', והיינו מה שהעצמות כולל בעצמו כבי' מציאות האור. דהנה, האור הכלול בעצמותו ממש הרי אינו בבחי' אור כלל, כ"א בבחי' יכולת, וכמשנת"ל בד"ה הנ"ל⁶¹, ובחי' העצם של האוא"ס הוא מה שעצמות כולל בעצמותו עצם ענין מציאות האור, אבל לא בחי' גילוי אור כו'.

והמדריגה הב' הוא בחי' התפשטות והמשכת האור כו', וכמו במשל הנ"ל דכח החסד שהוא בבחי' המשכה נעלמת, דעם היות שאינו עדיין בבחי' התעוררות כלל, מ"מ, ה"ה בבחי' מקור נעלם, שעיי"ז יבוא התעוררות ההטבה כו', וכמו"כ הוא באוא"ס, שהוא המשכה והגילוי מבחי' עצם האור, דעצם האור אינו בבחי' המשכה כלל, כנ"ל, ובחי' זו הוא בחי' המשכת האור, אבל הוא רק גילוי העצם לבד, ואינו שייך שם כלל בחי' התעוררות רצון על עולמות כו'. וזהו שהגילוי הוא לעצמו, דהיינו רק גילוי בחי' העצם כו', (ורק להיות[ו] בחי' גילוי עכ"פ, לזאת הוא בבחי' מקור נעלם, שעיי"ז תהי' ההתעוררות בבחי' רצון גלוי בעצמות, שזהו מדרי' הג' שית', אבל במדרי' זו, לא יש עדיין התעוררות כלל, והוא בבחי' מקור נעלם לבד כו'. ולא מיבעי דלגבי העולמות הוא בבחי' העלם לגמרי, לפי שאינו שייך לעולמות כלל, דמה ששייך לעולמות הוא מדרי' הג' שית' (וגי"ז הוא ע"י הצמצום כו'), אבל מדריגה זו הב' אינו שייך לעולמות כלל, ה"ה לגבי עולמות בבחי' העלם לגמרי כו'. וגם לגבי האור השייך לעולמות הוא ג"כ בבחי' העלם, מאחר שהוא בבחי' גילוי לעצמו, ובבחי' מקור הנעלם עכ"פ כו'. דהנה, במדריגה הא', הגם שבודאי גם שם כלולים כל הגילויים שיהיו אח"כ, מאחר שהוא בבחי' אור עכ"פ כו', מ"מ, להיותו בחי' עצם האור, שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל גם לעצמו כבי', אינו שייך לומר בו התכללות המדרי' בבחי' התאחדו' ג"כ, כי אינם שם בבחי' מציאות כלל כו', והיינו בחי' העלם שאינו במציאות שנת"ל (ד"ה ואברהם זקן⁶²), אבל מדרי' הב', זהו כדוגמת בחי' העלם שישנו במציאות כו', לכן שם שייך התכללות המדרי' בבחי' התאחדות כו'.

תקטו

והמדריגה הג' הוא בחי' גילוי האור לעצמו השייך אל העולמות, וכמו על דרך משל הנ"ל בהדבור שאדם מדבר בפ"ע, דעם היותו לעצמו מ"מ, ה"ז מה ששייך אל הזולת, והיינו שהאור מצומצם בזה, ואינו בגילוי ממש, והיינו שאינו לפי אופן עצמות

לעיל ע' ותעו.

61 לעיל ע' ורמא ואילך. ע' ורמה ואילך.

62 לעיל ע' וקו ואילך.

58 עבודת הקודש ח"א פ"ב.

59 לעיל ע' ורמז-ורמח.

60 = דרוש הב' דראש השנה תרס"ז (ד"ה קדוש אתה -

המוחין, כ"א לפי אופן הזולת כו', כנ"ל, כמו"כ הוא הדוגמא למעלה, דבעצמותו גופא כבי' מאיר אור השייך אל העולמות, ואינו בבחי' גילוי העצם לפי אופן העצם, כ"א לפי אופן העולמות כו'. וזהו מ"ש בע"ח בתחלתו⁶³, כשעלה ברצונו הפשוט להאציל כו', דמה שעלה ברצונו להאציל ה"ה בבחי' שייכות אל העולמות, מאחר שזהו עליית הרצון על העולמות כו', ובבחי' זו יש בחי' השערה על העולמות באיזה אופן יהיו, והו"ע שיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל כו'⁶⁴, דמה שאו' בע"ח קודם לזה⁶⁵, תחלת הכל הי' אור עליון פשוט ממלא כו' ולא הי' בו ראש וסוף ומעומ"ט כו', היינו ג"כ בבחי' התפשטות האור, דעל בחי' עצם האור אינו שייך לומר שהי' ממלא מקום החלל ולא הי' בו ראש וסוף כו', דכ"ז שייך רק באור המתפשט כו', אלא שיי"ל שזהו בחי' ההמשכה בהעלם שאינו שייכות⁶⁶ אל העולמות כלל, ולכן אינו שייך שם עדיין גם השערה על העולמות כו', והיינו בחי' אוא"ס קודם עלות הרצון, שלא יש שם גם שרש לספי' כו', אבל מה שעלה ברצונו הפשוט להאציל כו', עז"א גליף גליפו בטה"ע כו'⁶⁷, דטה"ע הוא בחי' עליית הרצון, וענין גליף גליפו הוא בחי' ההשערה בכח כו', שז"ע בחי' ע"ס הגנוזות במאצילין, לדעת הפרדס⁶⁸, שהן שרש הספירות שבאוא"ס, והיינו בבחי' עלות הרצון כו', וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח⁶⁹). והגם שאינו בערך העולמות עדיין, וא"א להיות בבחי' מקור ממש אל העולמות, כ"א ע"י הצמצום שנתעלם האור כו', מ"מ הוא בבחי' שייכות אל העולמות כו'. ומשו"ז גופא הי' הצמצום באור הזה, מפני שיש לו שייכות אל העולמות, וא"א שיהי' בבחי' מקור ממש אל העולמות, לזאת צמצם עצמו כו'.

ובד"כ ג' מדריגות הנ"ל הן בחי' יחיד אחד וקדמון⁶⁹. דבחי' יחיד היינו שמיוחד בתכלית, ואינו שייך שם מדרי' בבחי' התכללות והתאחדות ג"כ, והו"ע חד ולא בחושבן כלל כו'⁷⁰, והיינו בבחי' עצם האור שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל, והוא בבחי' פשיטות לגמרי כמו פשיטת העצמות כו'. והמדרי' הב', שהוא בחי' התפשטות האור, אלא שהוא כדוגמת המשכה נעלמת, וממילא שייך במדרי' זו שכל הגילויים הם בבחי' התכללות והתאחדות כו', וזהו בחי' אחד, שהן בבחי' התאחדות לבד כו'. והיינו כמו שנת"ל (ד"ה הנ"ל⁶⁸) דגם קודם עלות הרצון שייך ענין הספירות, אלא שהן בחי' ספירות עד אין קץ כו'⁷⁰, והיינו, דבמדרי' זו, להיות שהיא בבחי' המשכה וגילוי לעצמו עכ"פ, דמשו"ז היא בבחי' מקור עכ"פ, כנ"ל, (ש) שייך לומר בזה התכללות כל הגילויים כו', שה"ז ענין הספירות כו', אך להיות שזהו למעלה התעוררות ומבחי'⁷¹ השערה בכח, ומה שכולל כו' הוא בבחי' התאחדות כו', לזאת, מצד מדרי' זו הי' אפ"ל אצילות ספי' עד אין קץ ושיעור, ובאופנים אחרים שונים לגמרי כו'. וזהו שרש בחי' אוא"ס הסוכ"ע שאחר הצמצום, בחי' בל"ג כו', וכמשנת"ל ד"ה הנ"ל וד"ה אדם כי יקריב⁷². והמדרי' הג', שהוא

תקטז

היחוד לאדהאמ"צ שם פ"י (ט, ב ואילך). סה"מ תרנ"א ע' קעו.
ע' קעח ואילך. תרנ"ב ע' צח. תרנ"ד ע' סו. הגהות לד"ה פתח
אלי' תרנ"ח ע' נז"ח. וראה גם לעיל ע' ורמו.

(70) ראה מאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ע' קסט. אוה"ת
שה"ש (כרך ג) ע' תתקסז. ובנסמן לעיל ס"ע ורמה הע' 601.

(71) כ"ה בכת"ק. ואוצ"ל: למעלה מהתעוררות בבחי'.

(72) לעיל ע' ורמו. וע' רנב.

(63) שער א (דרוש עגולים וישר) ענף ב.

(64) ראה מק"מ לזח"א טו, א. לעיל ע' ח. וש"נ.

(65) כ"ה בכת"ק. ואוצ"ל: שייך.

(66) = בטהירו עילאה (זח"א טו, א).

(67) שער יא (שער הצחצחות) פ"ו.

(68) לעיל ס"ע ורמה"ורמו.

(69) ראה גם ס' חרדים פ"ה. – בהבא לקמן ראה שער

בחי' עליית הרצון, ובחי' גליף גליפו כו', ובחי' השערה בכח כו', דהיינו הגילוי לעצמו מה ששייך אל העולמות כו', זהו בחי' קדמון, דהיינו מה שקדום אופן הגילוי, קודם שנתגלה ממש כו', דבמדריגה זו כבר מוכן אופן הגילוי איך שיהי' בעולמות, אלא שלא נתגלה ממש, לפי שאינו בערך העולמות עדיין, ונתגלה אחר כך ע"י הצמצום כו' (וע' משנת"ל ד"ה אדם כי יהי' ⁷³), ובמדרי' זו שייך שרש לספירות כנ"ל, והוא שרש בחי' האור דממכ"ע שאחר הצמצום כו' (ולעיל ד"ה כי עמך מקו"ח ⁷⁴ נת' ענין בחי' יחיד באו"א מהמבואר כאן).

ובזה, הוא העלי' דנש"י שמתעלים ע"י תו"מ בבחי' או"א"ס שלפני הצמצום, שזהו ג"כ העלי' בבחי' קדש כו'. והענין הוא, דהנה, בהביאור דהוי' לי בעוזרי ⁷⁵, בענין יחוד קוב"ה ושכינתו ⁷⁶, מבואר, שהקו הוא בחי' שכינה, ואו"א"ס שלמעלה מהקו הוא בחי' קוב"ה, והיינו [ש] בחי' או"א"ס שלפני הצמצום נק' קוב"ה, לפי שקדוש ומובדל מהעולמות, שהרי אינו לפ"ע העולמות, ובכדי שיהי' מקור לעולמות הי' צ"ל צמצום כו', כנ"ל, לזאת נק' קוב"ה כו'. אמנם, לפי משנת"ל במדרי' הג', דאע"פ שאינו בערך העולמות, מ"מ, יש לזה שייכות אל העולמות כו', י"ל לפ"ז, דבחי' זו הוא בחי' קדוש, ולא בבחי' קדש שמובדל לגמרי, ובחי' ומדרי' זו אינו מובדל לגמרי, מאחר שיש לה שייכות כו'.

ועי"ל, דהנה, בהטעם שהקו נק' שכינה, מבואר בד"ה וככה הגדול, רל"ז, פכ"ז ⁷⁷, לפי שהקו הוא בא בבחי' התלבשות בעולמות ונש"י, ומאיר בהם בבחי' פנימיות, עש"ז נק' שכינה, ע"ש ששוכן בתוכם כו', ולפ"ז מובן, דבחי' או"א"ס שלפני הקו, היינו לפני הצמצום, הוא בבחי' קוב"ה כו'. אמנם, במ"א ⁷⁸ מבואר מה שהקו נק' שכינה הוא, דכשם דבחי' מלכות דאצי' שנעשה עתיק לבריאה נק' שכינה ע"ש ששוכנת בתחתונים כו' ⁷⁹, כמו"כ בחי' הקו שנעשה עתיק לבחי' אדם דבריאה דכללות, שזהו מ"ש בע"ח ⁸⁰ שיש כדוגמת עתיק לעילא מגולגלתא דא"ק, דהיינו בחי' ראשית הקו כו' (וע' מה שנת"ל ד"ה וידבר כו' במדב"ס ⁸¹), ה"ז ג"כ בחי' שכינה כו'. ועמ"ש בלק"ת בהביאור דראיתי והנה מנורת זהב ⁸², ובהביאור לענין מוצאיהם ⁸³, מובן שם, דהקו שרשו מבחי' מלכות דא"ס, ונעשה בבחי' עתיק כו'. והנה, בלק"ת בהביאור דשחורה אני ⁸⁴ איתא, דל' שכינה שייך רק כשירדת המלכות בבריאה, אבל כשהיא באצי' לא שייך ל' שכינה, מאחר שמיוחדת שם באו"א"ס ב"ה, ואינה מתלבשת ושורה במקור הנבראים עדיין כו'. ועמ"ש בהביאור דמי

(73) לעיל ע' ורסד"רסה [וראה גם שם ע' ורסב].

(74) ע' ורמז שם.

(75) מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' רלה. ובתוס' הגהות באוה"ת האזינו ע' א'תתכה [הובא בהמשך וככה תרל"ז דלקמן]. וראה גם ביאוה"ז להצ"צ ח"ב ס"ע תתי"כ. סה"מ תרנ"ז ס"ע קצט ואילך. תרס"ט ע' קסא. עטר"ת ס"ע ק ואילך. תרצ"ט ס"ע 175-6. — בהבא לקמן ראה גם ד"ה באתי לגני תשי"א פ"א (תו"מ סה"מ מלוקט ח"ב ע' רסג [ובהוצאות הקודמות הוא בח"א ע' ג]).

(76) ראה בנסמן לעיל ס"ע וד"ה.

(77) ע' לדה.

(78) ראה הגהת כ"ק אדמו"ר הצ"צ ללקו"ת שה"ש ח, א

(בגוכי"ק מס' 1101 תשה, ב). נדפסה בהוספות להערות וציונים

ללקו"ת שם.

(79) ראה תניא פמ"א (נו, ב).

(80) שער ט (שער שבה"כ) רפ"ו. וראה זהר הרקיע לוח"א

טו, א. הובא בלקו"ת הוספות לס' ויקרא נא, ד. מסעי צה, ב.

(81) לעיל ס"ע ושיא"זשיב.

(82) לקו"ת בהעלותך לו, א.

(83) שם מסעי צה, סע"ב-ג.

(84) שה"ש ח, ב.

מנה⁸⁵, דבחי' מלכות דאצי' היא בבחי' רוממות והתנשאות כו', וכמ"ש במ"א⁸⁶ בענין הב' מדריגות שבמלכות, בחי' ריחוק וקירוב, דבחי' המלכות כמו שהיא באצילות היא בבחי' ריחוק, וכמו שנעשה עתיק לבריאה היא בבחי' קירוב כו'. ומ"מ כ' שם בהביאור דשחורה אני⁸⁷, דבחי' מלכות כמו שהיא באצילות נק' ג"כ שכינה. ועמ"ש בד"ה שה"ש ספ"א⁸⁸, דבחי' שכ"ע ושכ"ת⁸⁹ זהו בחי' יחו"ע ויחו"ת, ועמ"ש בהביאור דמי מנה הנ"ל⁸⁵, דבחי' מלכות הנ"ל הוא בחי' יחו"ת כו', ושם, דעיקר מקור היש הוא מבחי' הרוממות דמלכות דוקא, וידוע⁹⁰ דבחי' מלכות כמו שהיא באצילות היא בחי' שרש ומקור ב"ע שבאצילות כו', ועמ"ש במ"א (ד"ה וכל העם רואים רנ"ה⁹¹), ונז' ג"כ לעיל⁹², דבחי' מלכות, גם כשהיא באצילות, נק' הארה דהארה, דהיינו בחי' הארה נבדלת כו', ומשו"ז נק' בחי' המלכות גם כמו שהיא באצילות בשם שכינה, הגם שאיננה שוכנת עדיין בתחתונים, מ"מ, להיותה מקור האור והחיות דב"ע שבאצילות, עש"ז נק' שכינה כו'. ועפ"ז י"ל באוא"ס שלפני הצמצום, דהמדרי' הג' הנ"ל, מאחר שזה בבחי' שייכות אל העולמות, ה"ז בחי' שכינה בשרש הראשון כו'. ובפרט לפמשנת"ל שזהו בחי' שרש ומקור בחי' ממכ"ע כו', יתכן לומר שהיא בחי' שכינה כו'.

תק"ז

אבל מדרי' הב', שהיא בבחי' המשכה נעלמת, ואינו שייך אל העולמות כו', ה"ז בחי' קדוש, שקדוש ומובדל מהעולמות, וכמשנת"ל שהוא שרש ומקור בחי' סוכ"ע כו'. ומ"מ י"ל שזהו ג"כ בחי' קדוש, ולא קדש ממש, שה"ה בחי' המשכה מעצם האור, והוא בחי' הגילוי דאוא"ס (דהיינו באוא"ס שלפני הצמצום גופא הוא מה שבא בבחי' גילוי כו'), והיינו הגילוי דאוא"ס שקדוש ומובדל כו', שזהו שרש ומקור דבחי' סוכ"ע כו' כנ"ל, וידוע דהאור דסוכ"ע הוא שבערך העלמין עדיין להיות בבחי' סוכב ומקיף עליהם כו', וכמ"ש במ"א⁹³, וכשם שהעולם צריך לאור פנימי, כמו"כ צריך לאור מקיף, וכמ"ש במ"א⁹⁴ בענין שאמרו במד"ר⁹⁵ מה הי' העולם חסר מנוחה בא שבת בא מנוחה, דמנוחה הוא מצד בחי' הסוכב, כנודע⁹⁶, ונק' העולם חסר בלא זה, ובמנוחה נשלם העולם כו', ה"ז שייכות עדיין לעולמות, אלא שהוא בבחי' קדושה והבדלה כו', כמו"כ בשרשו ומקורו באוא"ס שלפני הצמצום, הוא הגילוי להיות קדוש ומובדל כו'. אבל בחי' קדש, זהו בחי' עצם האור, בחי' ההעלם שלו, שאינו בבחי' גילוי כלל, גם לא בבחי' קדושה והבדלה מן העולמות, וכמו כל עצם שאינו בבחי' התגלות כלל כו'⁹⁷, וכמשנת"ל בכ"ד⁹⁸ שזהו בחי' קדש, כמו קדש מלה בגרמי⁹⁹, שמובדל לגמרי כו'.

סע"ג. שה"ש י. א. וראה גם לקו"ת פ' ראה כא, א. ברכה צט,

א. סה"מ תר"ן ע' שנח"ט. תר"ס ע' נו. ועוד.

94 סה"מ תר"ס שם ע' נו ואילך.

95 כ"ה בכ"מ בשם המד"ר. וראה פרש"י בראשית ב, ב.

פרש"י מגילה ט, א (ד"ה ויכל). תוס' סנהדרין לח, א (ד"ה

חצבה). בב"ר פ"י, ט: ,ומה נברא בו לאחר ששבת, שאנן,

ובמתנות כהונה לב"ר שם: „כמ"ש חז"ל מה הי' העולם חסר

מנוחה באת שבת באה מנוחה."

96 ראה ביאורו"ז להצ"ח ח"א ס"ע קי"א. סה"מ תר"ס שם.

97 ראה לעיל ע' ולו. וש"נ. וריש ע' וקכו.

98 לעיל ע' רמג. וע' ותעז. וראה גם לעיל ע' ושצה.

99 חז"ג צד, ב.

85 שם בלק סה, ג.

86 ראה סה"מ תרכ"ח ע' קלט"מ. תרל"ב ח"א ע' קלו

[ובהנסמן שם בתחילת המאמר]. המשך מים רבים תרל"ו ע'

קנ"ז. תרע"ח ס"ע רנח"ט.

87 ה, ג.

88 לקו"ת שה"ש א, ב.

89 = שכינתא עילאה ושכינתא תתאה.

90 ראה סה"מ תרס"ג ח"א ע' קפ ואילך. ח"ב ע' רפד

ואילך. תש"א ע' 138.

91 סה"מ תרנ"ה ע' רה.

92 לעיל ע' ועדרת.

93 ראה תו"א מג"א צח, ב. לקו"ת אחרי כט, ב. במדבר ת,

אמנם באמת הרי גם בחי' עצם האור הוא בבחי' המשכה מן העצמות, דעש"ז נק' אור, להיות שהוא בבחי' המשכה כו'. וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח¹⁰⁰) דבחי' האור הכלול בעצמותו ממש נק' שמו, ולא אור, והיינו, לפי שאינו רק בבחי' יכולת לבד, ומה שהוא בבחי' אור, היינו, מה שכבר נמשך מן העצמות כו'. וא"כ מובן, דאמיתית ענין קדש הוא בבחי' שמו העצמי הכלול בעצמותו ממש, שאינו בבחי' המשכה כלל כו', והו"ע המלך הקדוש כו'¹⁰¹, וכמשנת"ל בד"ה הנ"ל ובד"ה קדוש אתה¹⁰² בענין והייתם קדושים לאלקיכם כו'¹⁰³.

וז'הו אמיתית העלי' דנש"י שמתעלים בבחי' קדש, דהיינו בחי' הפנימיות והעצמות דאוא"ס שאינו בבחי' גילוי כלל גם באוא"ס שלפני הצמצום, עד העלי' בבחי' שמו העצמי, שזהו בחי' העלם העצמי דא"ס כו'. והעלי' הזאת היא דוקא לנש"י, להיות דישראל עלו במחשבה⁶, בבחי' כח המחשבה, דהיינו בחי' אותיות החקיקה שאינם מהות אחר מן האור כו', וכ"ש בבחי' חקיקה שמעבר לעבר, דהיינו שאינו בבחי' מהות ומציאות דבר לעצמו כו', לזאת, הגם שבצמצום זהו בחי' אותיות כו', מ"מ, להיות שמיוחדים ממש עם האור כו', וכמשנת"ל (ד"ה אין עומדין להתפלל¹⁰⁴), לזאת ביכולתם לעלות ולהכלל בבחי' מהות ועצמות האור ממש כו'. (והענין הוא, דהנה נת"ל בד"ה הנ"ל¹⁰⁵, דבכלים דאצילות, שהן עד"מ אותיות הכתיבה, הרי אופן התלבשות האור הוא שעצם האור אינו מתלבש בהם, ואינו רק כמו בחי' מיעוט לבד כו' (וכבר נת' בד"ה כה כו' אם לא ברית¹⁰⁶, דמה שהוא רק בבחי' מיעוט, יכולים לבוא לזה, משא"כ כו'), אבל באותיות חקיקה, דהיינו ע"ס שבכתר, בכלל יש בהם בחי' עצמות האור, אלא שהוא בבחי' מיעוט כו', ובאותיות דרשימה שלפני הצמצום, דהיינו כמו חקיקה מעבר לעבר כו', מאיר כל בחי' עצמות האור בגילוי ממש כו'. ולזאת, נש"י דשרשם מבחי' האותיות שלפני הצמצום כו', כמבואר שם, לכן ביכולתם להגיע לבחי' מהות ועצמות האור ממש שלפני הצמצום, עד בחי' ההעלם העצמי דא"ס כו'). וכ"ז דוקא בירידתן למטה, להיות שמהירידה למטה דוקא נמשך בהם בחי' שרשן ומקורן, וכמשנת"ל¹⁰⁷ דירידת הנשמה בגוף הוא בכח דוקא, שעז"נ¹⁰⁸ ויפח באפיו כו', דהיינו שנמשך בזה כח הנעלם דנשמה כו', ומשו"ז דוקא בירידתן למטה יש בהם יכולת זה שע"י עבודתם יהי' בהם העלי' הנ"ל, וביכולתם להמשיך בחי' הגילוי דעצמות א"ס כו'.

תקוח

ועפ"ז¹⁰⁹ יובן מ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. דהנה, תבואה היא בחי' התורה, וכדאיתא במד"ר¹¹⁰ ע"פ¹¹¹ ויתן לך, מטל השמים, מקרא, משמני הארץ, משנה, ורוב דגן, הלכות, ותירוש, אגדות כו'. ובזה יש תבואת ה' ותבואת וא"ו, והן בחי' תושב"כ

106 לעיל ע' ותקנט"ותקס.

107 לעיל ד"ה ויגש אליו ע' ותרמט ואילך.

108 בראשית ב, ז.

109 בהבא לקמן ראה ד"ה קדש ישראל שנשמנו בהע' 1.

110 ב"ר פס"ו, ג.

111 תולדות כז, כח.

100 לעיל שם ע' ורמג. וע' ורמה ואילך.

101 סיום ברכת, אתה קדוש" בתפילת שמו"ע דעשי"ת.

102 לעיל ע' ותעז. וש"נ.

103 שלח טו, מ.

104 לעיל ע' ותרלו ואילך.

105 לעיל שם ע' ותרלא ואילך.

ותושבע"פ¹¹², דמל' פה תושבע"פ קרינן לה³⁰ הוא בחי' תבואת ה', ותושב"כ בחי' ז"א, תבואת וא"ו. וי"ל ג"כ שהן בחי' מצות ותורה, דמצות הן מצות המלך, שזהו תבואת ה', ותורה בחי' תבואת וא"ו. וישראל הן ראשית תבואתה. דהנה כתיב¹¹³ אור זרוע לצדיק, זרע הקב"ה התו"מ¹¹⁴ כו', דהתו"מ כמו שהן למטה בעינינים גשמיים, ציצית בצמר הגשמי תפילין כו', ותורה בהלכות גשמיים, ה"ה בבחי' זריעה, וכמו שזורעין הגרעין בארץ ועי"ז הוא הצמיחה בתוס' וריבוי, ובפרט זרעוני גינה שאינן נאכלין¹¹⁵, שהגרעין אין בו שום טעם וריח כלל, וצומח ממנו אילן וענפים ופירות שיש בהם טעם ותענוג כו', כמו"כ התורה ומצות בשרשן ה"ה למעלה מאד, דתורה היא בבחי' עצמות אוא"ס, דאורייתא וקוב"ה כולא חד¹¹⁶, ותרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הן תר"ך¹¹⁷ עמודי אור¹¹⁸, וירדו למטה ונתלבשו בדברים גשמיים כו', ה"ה בבחי' זריעה, שע"ז נעשה הצמיחה בתוס' וריבוי כו'. והנה, הזריעה היא בנש"י, דהזריעה צ"ל בארץ, ונש"י הן בחי' ארץ הראוי לזריעה, וכמ"ש¹¹⁹ כי תהיו אתם ארץ חפץ כו', והיינו מחמת הביטול שיש בנש"י, והוא להיותם מבחי' אותיות החקיקה שאינם בבחי' מציאות בפ"ע, לכן הם בחי' הארץ הראוי לזריעה שתהי' הצמיחה כו'. ולכן, מלאכים שבקשו תורה, לא ניתנה להם¹²⁰, שא"א להיות ע"י הצמיחה, כ"א בנש"י, שבהן וע"י היא הצמיחה, והוא העלי' שנש"י מתעלים ע"י התו"מ בבחי' עצמות אוא"ס כו', ומ"מ נק' ראשית תבואתה, מפני שהצמיחה היא על ידן כו'. וזהו קדש ישראל כו', שע"י התבואה דתו"מ, הן בבחי' קדש, שמתעלים בבחי' קדש עליון, שזהו הצמיחה דתו"מ, ומ"מ נק' הם ראשית תבואתה, לפי שבהן וע"י היא הצמיחה כו'. וגם זה אמת דנש"י מצ"ע הן בבחי' קדש, והיינו מצד שרש האמיתי דנש"י, ששרשן בבחי' אמיתית העצמות דא"ס כו', דמשו"ז ה"ה למעלה מתורה, וכמא"ב⁶ מחשבתן ש"י קדמה לכל דבר, וזהו ראשית תבואתה, שהן למעלה מתורה כו', ומה שנק' ראשית תבואתה, לפי שהמשכה זו היא ג"כ ע"י התורה, לפי שהתורה היא בחי' גילוי כו', וכמשנת"ל¹²¹, וית' ג"כ לקמן¹²². וי"ל לפי משנת"ל דתבואת ה' ותבואת וא"ו הן תורה ומצות, הנה העלי' ע"י המצות הוא בבחי' עצמות א"ס ממש, שרש האמיתי דנש"י, דע"י תורה, העלי' היא בבחי' עצמות האור, אבל ע"י המצות מעשיות, בחי' מצות המלך, העלי' היא בבחי' אמיתית העצמות דא"ס כו'. ולכן נאמר תבואתה בה"א, לפי שאמית' העלי' היא ע"י המצות כו'. ולהיות דהמשכה זו היא ג"כ ע"י התורה, כנ"ל, לכן גם התבואת ה"א נקוד בחולם, שע"י הוא ההמשכה והגילוי כו'. וזהו ג"כ מ"ש כל אוכליו יאשמו, דלהיות

תקיט

118) תפלת ר' נחוניא בן הקנה – הובאה בפרדס שער ח (שער מהות והנהגה) פ"ג. ובס' שיעור קומה להרמ"ק סי' צג. תניא אגה"ק סי' כט (קמט, סע"ב). תו"מ סה"מ מלוקט ח"ב ע' רצו [ובהוצאות הקודמות הוא בח"א ע' טו].

119) מלאכי ג, יב.

120) ראה שבת פח, סע"ב [וראה גם ברכות כה, ב. יומא ל, א. ועוד].

121) לעיל ס"ע ולא-לב. וע' ותקנת.

122) לקמן ד"ה השמים כסאי ס"ע ותרצו ואילך.

112) ראה ד"ה קדש ישראל בסה"מ תרמ"א שם ריש ע' כח. תהלים צו, יא.

114) = התורה ומצוות (במדב"ר פי"ז, ה. תנחומא שלח טו).

115) ראה בבא בתרא צב, א ואילך.

116) ראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. צ, ב. תקו"ז תיקון ו (כא, ב.) לקו"ת נצבים מו, א. ועוד.

117) ראה ספר המאמרים ה"ש"ת ע' 50 בהערה. לקו"ש

חכ"ט ע' 110.

דקדש ישראל לה', לכן כל אוכליו יאשמו. דהנה ידוע¹²³ דבבחי' עצמות אוא"ס, שם הכוונה דוקא בנש"י, ואדרבה, משם נמשך להיות וכל אויביך יכרתוך כו'¹²⁴. וכידוע בענין אני הוא ולא אחר¹²⁵, דהוא היינו בחי' העלם דאוא"ס ב"ה, וכמא'¹²⁶ עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו לבד, הוא היינו בחי' עצם האור, ושמו בחי' התפשטות האור כו', ומבחי' הוא נמשך ולא אחר כו', וכמ"ש במ"א¹²⁷. וזהו קדש ישראל לה', שהן בבחי' קדש עליון, בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס כו', ומשו"ז כל אוכליו יאשמו כו'. ובזהר מדייק קדש ולא אנשי קדש ובג"כ כו', דאנשי קדש היינו מצד בחי' אוא"ס המלוּבש בחכמה, כנ"ל ד"ה הקבצו¹²⁷, והגם דמצד החכמה נמשך ג"כ למקום הראוי דוקא, הנה זהו רק מצד ההתלבשות בחכמה, דמצד האוא"ס הסוכ"ע הרי כחשיכה כאורה¹²⁸, רק מצד שמתלבש בחכמה, נמשך למקום הראוי דוקא, ולכן, הגם דהמשכה היא באמת רק למקום הראוי, מ"מ, אינו נמשך מזה להיות וכל אויביך יכרתוך, כ"א כאשר ההמשכה היא מבחי' פנימיות ועצמות דאוא"ס ב"ה, דכאשר מצד האוא"ס הוא שיהי' במקום הראוי, דוקא אז נעשה עי"ז להיות וכל אויביך יכרתוך, וזהו דמדייק דלהיותן בבחי' קדש דוקא בג"כ כו'. וזהו קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, שעל ידי התבואה דתו"מ מתעלים נש"י בבחי' קדש עליון, בבחי' מהות ועצמות א"ס כו', וכן ההמשכה היא ע"י התורה כו', ולהיות דנש"י הן בבחי' קדש, בג"כ כל אוכליו יאשמו כו'.

(125) הגש"פ פיסקא ויוציאנו.
 (126) פרקי דר"א פ"ג. – וראה לעיל ע' ורמו"ורמת.
 (127) לעיל ע' ותרסב ואילך.
 (128) תהלים קלט, יב.

(123) ראה סה"מ תרל"ב ח"א ע' קכ"ח [וראה גם שם ע' קל]. שם ע' רפו ואילך. תרמ"ד (הוצאת תשס"ב ואילך) ע' שלויז. וע' שם.
 (124) מיכה ה, ח.

בס"ד [9' וארא, רס"ח]

השמים¹ כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחת², וצ"ל מה"ע כסאי והדום רגלי, הלא אין לו דמות הגוף ואין לו גוף³, ואינו בגדר מקום כלל, וכמ"ש⁴ הנה מקום אתי, הוא מקומו ש"ע⁵ ואין העולם מקומו⁶, ומה שייך השמים כסאי והארץ הדום רגלי. גם צ"ל מש"א אח"כ איזה בית אשר תבנו לי, ה"ז סותר להתחלת הפסוק, שאומר תחלה השמים כסאי, ואח"כ אומר איזה בית כו', דמשמע שהוא בבחי' הבדלה, שאינו שייך התיישבות כלל, וא"כ מה"ע השמים כסאי כו'. ולהבין זה ילה"ק תחלה משנת"ל⁷ דעליית הנשמות ע"י ירידתם למטה הוא שמתעלים בבחי' קדש העליון, שנשמה שנתת בי טהורה היא⁸, בחי' הכלים, וע"י ירידתם מתעלים בבחי' האור, והיינו האור שלמעלה מהכלים, ובחי' עצמות האור המיוחד וכלול בעצמותו כו'. ונת"ל⁹ דגם באוא"ס שלפני הצמצום יש ג' מדריגות. הא', עצם האור שאינו בבחי' המשכה והתגלות בעצמותו, עם היות שהוא בבחי' המשכה מן העצמות, אמנם באור גופא הוא בבחי' העצם וההעלם שלו כו'. והב', בחי' גילוי האור, אבל הוא הגילוי לעצמו, ואין שם עדיין התעוררות ועליית הרצון על עולמות כו'. והג', הגילוי לעצמו כבי' האור השייך לעולמות, והוא מה שעלה ברצונו להאציל ולברוא, ששייך שם ע"ס הגנוזות והשערה בכח כו'. ונת"ל¹⁰ די"ל דמדרי' הג' היא בכלל מדרי' שכינה, ומדרי' הב' היא בחי' קדוש, והמדרי' הא' זהו בחי' קדש מלה בגרמי' כו'¹¹. ולהיות דמדרי' הא' היא ג"כ בבחי' המשכה מן העצמות, לזאת, אמיתיות בחי' קדש הוא בחי' האור הכלול בעצמותו ממש, והוא בחי' העלם העצמי דא"ס כו'. וזהו אמיתית העלי' דנש"י ע"י ירידתם למטה, שמתעלים בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס ובבחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו'.

תקכ

והנה בכדי שיהי' עליית נש"י מבחי' גרמוהי¹² לבחי' חיוהי¹², דהיינו העלי' מבחי' טהורה היא לבחי' קדש העליון עד רום המעלות כנ"ל, זהו ע"י תו"מ שניתנה לישראל, שעז"נ¹³ ואנשי קדש תהיון לי, שע"י התו"מ ע"יז הם בבחי' קדש כו'. דהנה¹⁴, בתורה כתיב ג"כ ל' כה, וכמ"ש¹⁵ קול ה' בכת, וידוע דקאי על מ"ת¹⁶, דכשם שירידת

(1) לחלק מעניני המאמר ראה בהנסמן בהערות: 19, 111, 131, 140, 206.
 להתחלת וסיום המאמר ראה ד"ה השמים כסאי בתו"א בראשית א, א ואילך.
 (2) ישע"י טו, א. – הפטרת שבת ר"ח. [והמאמר נאמר בשבת ר"ח שבט].
 (3) פיוט "יגדל" – ע"פ פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין פרק חלק – היטוד השלישי.
 (4) תשא לג, כא.
 (5) = של עולם.
 (6) ב"ר פס"ח, ט. פרש"י תשא שם.
 (7) ד"ה הקבצו ושמעו (לעיל ע' ותרסב).
 (8) ברכת „אלקי נשמה".
 (9) ד"ה קדש ישראל (לעיל ע' ותרעב).
 (10) לעיל שם ע' ותרפ.
 (11) זח"ג צד, ב.
 (12) ע"פ הקדמת תקו"ז (ג, ב). וראה בכ"ז בארוכה לעיל ד"ה הקבצו ושמעו ע' ותרסד. ואילך. וש"נ.
 (13) משפטים כב, ל.
 (14) בהבא לקמן ראה אוה"ת נח (כרך ג) תרמד, ב. תרמה, ב.
 (15) תהלים כט, ד.
 (16) ראה פרש"י עה"פ שם. זבחים קטז, א. אוה"ת נח שם. וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' רג"ז.

הנשמה למטה היא בבחי' כח, שז"ע ויפח באפיו כו'¹⁷, כנ"ל¹⁸, כמו"כ נתינת התורה למטה הי' ג"כ בבחי' כח כו'.

והענין¹⁹ הוא, דהנה ידוע דיש הפרש בין הרצון שבהתהוות העולמות להרצון שבמצות, דבהתהוות העולמות, הגם שיש בזה רצון, וכמא'²⁰ כד סליק ברעותי למברי עלמא, וכמ"ש בע"ח²¹ כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו', מ"מ, הרצון שבמצות הוא למעלה הרבה באין ערוך לגבי הרצון שבמעולמות.

והענין הוא, דהנה ברצון יש ב' מדריגות, חיצוניות הרצון, ופנימיות הרצון (ונת' לעיל בד"ה לולב וערבה ובהד' שאחריו²² ובד"ה והי' אור הלבנה²³). ופי' חיצוניות הרצון הוא רצון שבשביל איזה כוונה פנימיות, והוא שרוצה בהדבר לא משום עצמה²⁴, כ"א מפני איזה כוונה. וכמו כשרוצה בעסק מו"מ בשביל הריווח, שזהו הכוונה פנימיות, דמשו"ז הוא רוצה גם בהעסק משא ומתן. וכן רצון שמשום איזה סיבה, וכמו שרוצה בית דירה לדור בה משום שצריך לו דירה לשכון בתוכה, כמו שצריך למזון ולבוש כו' (ויש ברצון לבית רצון עצמי ותענוג עצמי, לפי שכל אדם שאין לו קרקע לבנות עליה בית אינו אדם כו'²⁵, וזה ענין אחר, אבל כאן הכוונה מה שרוצה בית דירה, שיכול להיות גם בבית של חבירו, שהרצון בזה הוא משום שנצרך לו לקיומו כו'). וכן רצון הבא מסיבת האהבה והחסד או משום גבורה ורוגז או התפארות וניצוח, דמפני שאוהב את זולתו ורוצה להתחסד עמו, משום זה הוא רוצה בהדבר, או להיפך, מצד הגבורה, או מצד ההתפארות או הניצוח כו'. דבכל אלה, הרצון אינו עצמי, שאינו רוצה בהדבר משום עצמו, כ"א מצד הסיבה כו'. ורצון זה יכול להשתנות, ושיהי' סילוק הרצון, וכמו בהשתנה הסיבה ישתנה המסובב כו', ויכול לרצות כך ויכול לרצות באופן אחר כו'. וזהו רצון חיצוני, שהוא בבחי' חיצוניות הנפש כו'. ולהיות שהוא בבחי' חיצוניות דנפש, ה"ה בא במורכב בטעם ושכל, להיות טעם לרצון, מפני מה הוא רוצה, ובאיזה אופן הוא רוצה כו', והרצון בהתלבשותו בטעם ושכל ה"ה מתעלם, ואינו מאיר בגילוי כמו שהוא בעצם, והטעם מגביל אותו יותר, שנמדד ונגבל ונתחלק לחלקים, שכל חלק הוא רצון פרטי, וכמו"כ בא במורכב במדות כו', והיינו שהרצון יורד ונמשך בכל הכחות ממדריגה למדריגה כו', אשר בכ"ז הוא מתצמצם ומתעלם כו'. ועמ"ש מזה לעיל בד"ה כי המצוה הזאת²⁶. וכ"ז הוא להיותו רצון חיצוני, לזאת ה"ה בא בטעם ושכל ובבחי' מדה וגבול. אבל רצון פנימי אינו בשביל איזה כוונה, שהוא עצמו הוא הכוונה פנימיות, ולא משום איזה סיבה, כ"א מצד עצם הנפש, דבזה אינו שייך שישתנה ויסולק, והוא בבחי' קיום

תקבא

(17) בראשית ב, ז.

(18) לעיל ד"ה ויגש אליו תרס"ח ע' ותרמט ואילך.

(19) בהבא לקמן (עד פיסקא: וכמו"כ התורה) ראה בארוכה

לעיל ד"ה אלה תולדות נח תרס"ו ע' ועא ואילך. המיוסד על

ד"ה להבין מה שבברכה כו' משמח חתן וכלה בס' מאמרי

אדהאמ"צ דרושי חתונה ח"ב ס"ע תקלה ואילך. ובשינויים

וכו' בסה"מ תרנ"ז ע' קנו ואילך. אעת"ר ע' סב ואילך. תרע"ח

ע' נה ואילך. תרפ"פ"א ע' לו ואילך. וראה גם סה"מ תרס"ב

ע' שלה ואילך.

(20) זח"ג קעח, א.

(21) ראה שער א (דרוש עגולים ויושר) ענף ב.

(22) ובהדרושים שאחריו (לעיל ע' זמ. וע' זמז ואילך).

(23) לעיל ע' ותקמה ואילך.

(24) כ"ה בכת"ק ואוצ"ל עצמו.

(25) ראה יבמות סג, א. – וראה סה"מ תרס"ג ח"א ע' כח.

תרס"ה ע' ג. תרפ"ה ע' יא. תש"א ע' 4. תש"ג ע' 9. לקו"ש

חכ"ז ע' 114. ועוד.

(26) לעיל ע' ותנא'תנב.

לעולם, מאחר שהוא מצד העצם, ואינו בא במורכב באיזה טעם ושכל, שא"א לגלות ולפרש רצון הפנימי, כ"א כמו שהוא בפשיטותו, שכך רוצה, אבל לא בטעם ושכל, וממילא אינו בא במדה וגבול כו'.

והדוגמא מזה יובן למעלה, כדאיתא בת"ז²⁷ אוא"ס מלגאו כתרא עילאה מלבר, דכ"ע הוא עד"מ הרצון למטה, והו"ע הרצון להאציל, ובד"כ הרצון בעולמות, שהוא בחי' רצון חיצוני שבשביל איזה כוונה פנימית, וכידוע בענין במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים²⁸, דהחלטת הרצון על עולמות הוא מפני שיהיו צדיקים שיקיימו תו"מ כו', דבזה תלוי כל הרצון הזה כו', וכמ"ש במ"א²⁹. וכמו"כ הוא רצון שמצד איזה סיבה, וכמ"ש בע"ח בתחלתו³⁰, כשעלה ברצונו ית' לברוא את העולם בכדי להטיב לברואיו כו', שהרצון הזה בא במורכב בטעם וחכמה כו', והיינו בבחי' חו"ב דאצילות ובכל הע"ס דאצילות כו', דכל האורות והגילויים דאצילות הכל הוא מבחי' הכתר, כנודע, אמנם גילוי אור הכתר באצילות אינו מאיר כמו שהוא בעצם כו' (וכמשנת"ל ד"ה הקבצו³¹ בהג' מדריגות שבאורות כו'), ובהתלבשות האור בחו"ב ה"ה בא בבחי' מדה וגבול, ונחלק לחלקים ורצונות פרטים כו'. וכמו"כ בגוף הרצון קודם שמתגלה, יש ג"כ בחי' טעם כמוס לרצון, והוא בחי' ח"ס, שזהו ג"כ מדידה והגבלה אל הרצון, אלא שהמדידה היא בהעלם, וכפי אופן המדידה בהעלם כמו"כ היא באה אח"כ בגילוי בחו"ב ובהע"ס דאצילות כו'. וכמו"כ הוא בשרש הראשון באוא"ס שלפני הצמצום, כשעלה ברצונו להאציל ולברוא כו', ה"ז בבחי' חיצוניות דאוא"ס בהמדרי' הג' שנת"ל, ויש שם מדידה בהעלם, והו"ע הע"ס הגנוזות (ובבחי' ההשערה בכח כו', ובא בגילוי בבחי' אור הקו כו', דהקו, הגם שהמשכחו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום, מ"מ, אינו מהות האור הראשון ממש, וכמשנת"ל בכ"ד³², ובא בבחי' מדה וגבול כו'. ועם היות דהתעלמות האוא"ס הוא ע"י הצמצום, וכמו"כ המדידה דהקו הכל הוא ע"י הצמצום כו', מ"מ, כ"ז הוא לפי שהוא בחי' חיצוניות דאוא"ס, ולכן ה"ה מתעלם ע"י הצמצום, שלא יאיר בהקו כמו שהוא בעצם, ובא בהקו בבחי' מדה וגבול כו'. ולכן ברצון זה שייך סילוק הרצון, וכמו ויתעצב ה' אל לבו כו'³³, ואח"כ כאשר יורח את ריח הניחוח³⁴, נמשך הרצון כו'³⁵. אמנם, מ"ש²⁷ אוא"ס מלגאו, הוא בחי' פנימיות הרצון, שאינו בשביל איזה כוונה, ולא משום איזה סיבה, כ"א מצד העצמות דא"ס ב"ה. וזהו הרצון דמצות, שהוא בחי' רצון עצמי, שכל עצמותו כבי' ברצון זה כו', ואינו שייך ברצון [זה] שום שינוי וסילוק ח"ו, והוא בבחי' רצון קיים מצד עצמו כו'. ומשארז"ל³⁶ מה איכפת לי' להקב"ה כו', הוא בבחי' חיצוניות, אבל בפנימיות איכפת לו, כביכול, להיות שהוא רצון עצמי שדבר זה מצוה ובאופן כך וכך דוקא, לפי נושא העצמות כו'. והרצון

תקכב

27) ראה לעיל ע' ול. ע' ורטו ואילך. ע' ורנב ואילך. ע' ורנח.

27) סוף תכ"ב (סח, ב).

ע' ותרטו. ועוד.

28) ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.

33) נח ו, ו.

29) ראה סה"מ תרנ"ד ע' רלג. תרס"ג ח"א ע' צה ואילך.

34) שם ח, כא.

תרס"ה ס"ע ב ואילך. תש"ג ע' 15. לעיל ע' וכו. ע' ורסד. ע'

35) ראה תורת חיים בראשית יד, א ואילך. עא, ב. ובכ"מ.

ותסג.

36) ראה ב"ר פמ"ד, א. ובכ"מ. – וראה גם המשך תער"ב

30) שער הכללים רפ"א.

ח"ב ע' תתקכג. לקו"ש ח"ז ע' 415. הע' 53. ח"ט ע' 182. הע'

31) לעיל ע' ותרטו ואילך.

דמצות אינו בא בטעם וחכמה³⁷, דכמה מצות אין עליהם טעם כלל, וגם אותן שיש להם טעם, אין הטעם סיבה אל הרצון, והעיקר בזה הוא הרצון, לא הטעם, כי הטעם יכול להיות שיתחייב באופן אחר, וכמ"ש במ"א³⁸ בענין ציצית בכסות סומא וכסות לילה³⁹, דמצד טעם יש מקום להיפך, לרבות כסות לילה ולמעט כסות סומא, אלא שהעיקר בזה הוא הרצון כו'. וממילא אינו בא בבחי' מדה וגבול, דמאחר שאינו מורכב בטעם וחכמה, ממילא אינו נמדד ונגבל, ואינו מתחלק לחלקים כו'. ולכן במצות הרי [לפעמים] מקצת מהמצוה אינו כלום, ולפעמים חלק מהמצוה היא ככולה, וכמו שותפים במצוה. ויותר יובן במה שאמר⁴⁰ העוסק במצוה פטור מהמצוה, וידוע הפי' בזה⁴¹, שע"ז נמשך לו גם ההמשכה דהמצוה שפטור ממנה, והיינו מצד ההתכללות שבמצות, עם היות שאין כאן עצמות המצוה, דענין ההתכללות הוא רק כמו חלק כו', ומ"מ פטור מהמצוה, וכאלו עשה אותה כו', והיינו לפי שהוא רצון עצמי שאינו מתחלק לחלקים כו', וכמו שאמר הבעש"ט ז"ל⁴² שכשאתה תופס במקצת מן העצם אתה תופס בכולו כו'. ונמצא, דרצון דמצות אינו בא במורכב, ואינו נמדד ומתחלק כו'. ולכן בא הרצון בדברים גשמיים, במצות מעשיות דוקא, (ד)להיות שא"א לבוא במורכב באיזה דבר, ודבר רוחני ה"ה בבחי' כלי והרכבה כו', כ"א בא דבר גשמי דוקא, שאינו בגדר כלי כלל כו'. ומה שיש מדידה במצות שהן באופן כך וכך דוקא, אין זה המדידה בהאור, כ"א המדידה היא באיזה אופן, ר"ל אימתי, נמשך הרצון, דכך גזרה רצונו ית', דבאופן כך וכך דוקא אז היא מצוה, ונמשך בזה הרצון כו', אבל מה שנמשך הוא כל עצמות הרצון כו'. וא"כ מובן, דרצון דמצות, שהוא בחי' רצון עצמי, אינו בערך כלל להרצון שבעולמות כו'.

וכמו"כ התורה היא מבחי' עצמות אור א"ס שלמעלה מבחי' מדה וגבול כו', וכמ"ש⁴³ ארוכה מארץ מדה כו', וזהו בחיצוניות התורה, ובפנימיות התורה אינו שייך לומר ארוכה מארץ ג"כ כו', וכמ"ש במ"א⁴⁴. ולכן קודם מ"ת הי' צ"ל תחלה יצ"מ, שהו"ע היציאה מהמצרים וגבולים כו', דכללות ההשתל' נק' מצרים, להיות שהן בבחי' מיצר וגבול כו', וכידוע⁴⁵ דכשם שיש מצרים בלע"ז, כמו"כ יש מצרים בקדושה, ונדוע⁴⁶

האחדות הרי אני תופס כולו, וכן שמעתי ממורי [הבעש"ט]. ובפי' חיי שרה [כד, ב] מפירוש היעב"ץ לאבות פ"ד מ"ב: התופס מקצת מן האחדות תופס כולו. – הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בספר השיחות תש"א ע' 32. ובשיחת פורים תשמ"ו (תו"מ התוועדות תשמ"ו ח"ב ע' 713) ועוד: מאמר הבעש"ט בשם ר' סעדי' גאון. וראה גם סה"מ תרס"ט ע' עג. המשך תעריב ח"א ע' תקנג. ח"ב ע' א"פא. תרע"ח ע' שכ. לקו"ש ח"ב ע' 435. ע' 499. ח"ד ע' 1208 ואילך. ועוד.

43) איוב י"א, ט.
44) ראה סידור עם דא"ח ג, ד. אמרי בינה שער הציצית א, ג. אוה"ת שלח ע' תקפ. ע' תרכב.
45) ראה תו"א שמות מט, סע"ד ואילך. לקו"ת במדבר י, ג. סה"מ תרכ"ז ע' צא ואילך. ע' רלה. תרל"ה ח"א ע' רלט. תרמ"ג ע' קיח ואילך. תרנ"ז ע' עה ואילך. תרנ"ח ע' פד ואילך.
46) ראה פע"ח שער כא (שער חהמ"צ) פ"ז. ס' הילוקיטם להאריז"ל ר"פ בא. משנת חסידים סדר ליל פסח פ"ח מ"א.

37) ראה תניא אגה"ק סי"ט (קכת, א). תו"א חיי שרה יז, ב. לקו"ת וסה"מ שבע' הבאה. סה"מ תרע"ח ע' שמו. ד"ה ואני תפלתי תרצ"ד (סה"מ קונטרסים ח"ב שיב, א). תו"מ סה"מ מלוקט ח"ב ע' קסדה [ובהוצאות הקודמות הוא בע' כ]. וראה גם לעיל ע' ו. ווע' ופט. ועוד.
38) לקו"ת שה"ש מא, ג. מאמרי אדה"ז תק"ע ע' ז. מאמרי אדה"ז על מארז"ל ע' קיג.
39) מנחות מג, א. רמב"ם הל' ציצית פ"ג ה"ז. טושו"ע או"ח סי"ז ס"א. וסי"ח ס"א.
40) סוכה כה, א.

41) ראה סה"מ תרכ"ט ע' רנד ואילך. וש"נ. סה"מ תר"ם ח"ב ע' תרא ואילך. ע' תשפד ואילך. תרנ"ה ע' לו. עטר"ת ע' תסג. תרפ"ח ע' קמד. לעיל ע' צב. וראה המשך תעריב ח"ב ע' א"פא. לקו"ש ח"ל ע' 153 ואילך ובהערה 59 שם. סה"ש תשמ"ט ח"ב ע' 643 הערה 21. תנשא ח"א ע' 197. ועוד.
42) בס' תולדות יעקב יוסף יתרו מצות אנכי: שכתבו הראשונים כו' בכל מקום שאני תופס ואוחז בקצה וחלק מחלק

דמצרים בלעו"ז הוא בחי' מיצר ים, להעלים ולהפסיק את הגילוי אור, שזה הי' כל ענין קליפת מצרים, למנוע שלא יהי' גילוי אלקות, וכמ"ש⁴⁷ אם בן הוא והמתן אותו כו', דבן הוא בחי' גילוי, כי זכר חסדו כו'⁴⁸, ורצו למנוע הגילוי כו', דפרעה אותיות הערף⁴⁹, שעומד נגד העורף ומונע ומעכב כו', וכן ג' שרי פרעה שעומדים נגד הצואר כו', וכמ"ש במ"א⁵⁰, כמו"כ הוא מצרים בקדושה, שהו"ע המיצרים וגבולים שבעולמות כו', וכמו מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה בין כל רקיע כו'⁵¹, וכן השגות דג"ע הן בחי' גבול כו', וכמו"כ באצילות בחי' ע"ס דאצילות ה"ה בחי' גבול כו'. ושרש וסיבת כל הגבלות הנ"ל הן משם שדי, שאמר לעולמו די⁵², דע"פ פשוט הוא ההגבלה של העולם, ובשרשו הו"ע הצמצום הראשון, להעלים ולהפסיק את האו"ס שלפני הצמצום להיות בחי' חלל ומקור"פ כו', ואחר הצמצום נשאר רשימו, שהוא בחי' כח הגבול, וענינו הוא שהאו"ס הבלי גבול בא בבחי' כח גבולי כו', וכמ"ש במ"א⁵³, ומן הרשימו נמשך הקו במדה ומשקל בהמשכתו מלמעלה למטה ובבחי' מדה וגבול כו'. ובכדי שיהי' מ"ת הי' צ"ל היציאה מן המצרים וגבולים, לפי שהתורה היא מבחי' אור א"ס הבלתי בע"ג כו', ובשרשה היא בבחי' עצמות האור הכלול ומיוחד בעצמותו, שז"ע אורייתא וקוב"ה כולא חד⁵⁴, שהוא בחי' אתה חד ולא בחושבן כו'⁵⁵, וכמשנת"ל (ד"ה הקבצו⁵⁶), וכל הכוונה בנתינת התורה להמשיך בחי' הגילוי דאו"ס הבע"ג למטה כו', וכמשנת"ל באורך⁵⁷ בענין נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'⁵⁸, וז"ש במ"ת⁵⁹ אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ כו', וכמשנת"ל ד"ה אנכי⁶⁰.

תקכג

ומ"מ ירדה התורה למטה, ונתלבשה בקול ודבור גשמיים ובאותיות גשמיים ובענינים גשמיים כו', וגם במ"ת שירד ה' על הר סיני⁶¹ ודבר אנכי כו', ה"ז דילוג גדול מאד, מבחי' רוממות העצמות, להיות נראה ונשמע בקול ממש כו'. וכמו"כ המצות נתלבשו בדברים גשמיים במצות מעשיות, שאינו בערך שרשם ומקורם כלל כו'. ונת"ל (ד"ה אלה תולדות נח⁶²) דלהיות שהמצות הן בחי' רצון העצמי, לזאת המשכתם הוא דוקא בענינים גשמיים, שאינם בגדר כלים כלל כו', מ"מ, הרי מובן שזה דילוג גדול מאד, מבחי' או"ס

ואילך. תרמ"ג ע' עט. ע' פא. תרמ"ז ע' מד. וע' נ ואילך. תר"ן ע' שמה. תרנ"ז ע' קמ ואילך. תרס"ד ע' יא"ב. עת"ר ע' לב ואילך. לעיל ע' ותרטו. ועוד.
 (54) ראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז תיקון ו (כא, ב). לקו"ת נצבים מו, א. ועוד.
 (55) ראה תקו"ז בהקדמה (יו, א).
 (56) לעיל ע' ותרנ"ט ואילך.
 (57) לעיל ע' וי ואילך. ע' ותסג ואילך. ותקפו. ורד"ה קדש ישראל תרס"ח (לעיל ע' ותרע"א ואילך).
 (58) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו.
 (59) יתרו כ, ב.
 (60) לעיל ע' ותר"ג-ותריד.
 (61) שם יט, כ.
 (62) לעיל ס"ע ועה"עו.

לקו"ת שם. סה"מ תרכ"ז ע' שז [ובמקומות שנשמנו שם ע' שסד]. תרל"ה ח"ב ע' שצד. ועוד.
 (47) שמות א, טז. — וראה בכ"ז תו"ח שמות (הוצאת תשס"ג) ח"א כו, א"ב. אוה"ת שמות (כרך ז) ס"ע ב'תקב ואילך. ע' ב'תקח ואילך. שם (כרך ח) ס"ע ב'תתמה ואילך.
 (48) תהלים צח, ג. — וראה עץ חיים של"ט (שער מ"ז ומ"ד) דרוש י [בהגהת צמח]. לקו"א להה"מ סי' רכא. תניא פמ"ג (סב, א).
 (49) לקוטי תורה להאריז"ל וישב לט, מ (ד"ה ויהי כו' עתה נבאר סוד יוסף). ר"פ שמות.
 (50) ראה לקוטי תורה להאריז"ל וישב שם. תו"א וארא נח, ב ואילך. יתרו ע"א, ד. הוספות לויחי קב, ג. קד, ב ואילך.
 (51) חגיגה יג, א.
 (52) שם יב, א.
 (53) ראה אוה"ת תצא ע' ותקכה. סה"מ תר"ם ח"א ע' ככת

שאינו בגדר מקור לעולמות שיתלבש בענינים גשמיים כו'. ולזאת צ"ל המשכה זו בבחי' כח, שנת"ל⁶³ דכל המשכה שבבחי' דילוג הוא בבחי' כח נעלם דוקא כו'.

והענין הוא, דבתורה כתיב⁶⁴ ואהי' אצלו שעשועים, שהתורה היא בבחי' תענוג העצמי הנעלם והפשוט דבחי' פנימיות ועצמות א"ס, שנק' שעשועי המלך בעצמותו כו'⁶⁵, דבחי' התענוג העצמי הוא למעלה גם מבחי' רצון העצמי דמצות, וכמשנת"ל (ד"ה כי ידעתי⁶⁶), והתענוג הזה יש בתורה. וכמו"כ בהרצון העצמי דמצות יש בחי' התענוג העצמי, אלא שאינו בבחי' טעם וסיבה אל הרצון, כי הרצון הוא רצון עצמי שא"צ לטעם וסיבה כנ"ל, וכן התענוג הוא תענוג עצמי שאינו בגדר טעם לדבר, אלא שברצון העצמי יש בחי' תענוג העצמי כו', וכמשנת"ל בד"ה הנ"ל. ובכח התענוג הוא שירדו התו"מ למטה כו'. וזהו⁶⁷ שאנו מברכים על המצות, וכן על התורה, אשר קדשנו במצותיו, אשר הוא ל' תענוג, וכמו באשרי כי אשרוני כו'⁶⁸, וכמו אשרי האיש כו'⁶⁹, שהוא דבר המשובח ביותר עד שאומרים עליו אשרי כו', וכמו אשרי יולדתו כו'⁷⁰. והוא ג"כ ענין הפלגת הטוב עד שאין טוב למעלה ממנו כו', דהנה, יש כמה מדריגות בעונג זה למעלה מזה⁷¹, והעונג היותר מופלג שאין עונג עליון למעלה ממנו כלל הוא שנק' אשר, שמתפרש ג"כ בענין הפלגת דבר המשובח מאד עד שאין טוב ממנו כו'. וכמו"כ יובן במה שאמר אשר קדשנו במצותיו כו', היינו בחי' העונג היותר עליון שבתורה, וברצון שבמצות כמו שהוא בבחי' עצמות התענוג ורצה"פ שבעצמות אוא"ס ממש, שאין עונג עליון הימנו, הוא הנק' אשר ל' תענוג כו', וגם דבר המשובח וטוב שאין טוב עליון ממנו, שהתענוג והטוב ענין א' הוא כו'. ואשר זה הוא הנותן כח ועוז שממנו יכול להיות המשכת כללות קדושה העליונה שבמצותיו ממש, מלמעלה מעלה עד למטה מטה, גם אלינו, נשמות שבגופים כו'. וזהו שכ"ס¹⁵ קול ה' בכח, דירידת התו"מ למטה הוא בבחי' כח הנעלם והפשוט דבחי' תענוג הפשוט והעצמי שבעצמות א"ס, שעיי"ז דוקא ירדו עד למטה מטה כו'. ולכן עיי' תו"מ מתעלים נש"י בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס ובבחי' העלם העצמי דא"ס כו'.

אמנם בפרטיות המדרי' דתורה ומצות, הנה העלי' בבחי' העלם העצמי דא"ס הוא עיי' המצות דוקא, דעיי' התורה העלי' בבחי' עצם האור דאוא"ס כו', אבל העלי' בבחי' ההעלם העצמי כו' הוא עיי' המצות.

תקבד

והענין, דהנה נת"ל (ד"ה ויצא וד"ה וישלח⁷²) שיש ב' מדריגות בבחי' תענוג הפשוט, הא', בחי' תענוג הפשוט הבא במורגש עכ"פ, והב', בחי' התענוג הפשוט ממש שאינו בא במורגש כלל כו'. והנה, כללות בחי' התענוג הפשוט הוא בבחי' האור שלמעלה מהכלים כו', דמה שבא בבחי' התלבשות בכלים ה"ז בא בבחי' מורכב כו' (וכמשנת"ל ד"ה

במדבר יח, ב. בהעלותך לד, ב. דרושים לשמע"צ פג, ג. ועוד.

63 לעיל ד"ה ויגש ע' תרז ואילך.

68 ויצא ל, יג.

64 משלי ח, ל.

69 תהלים א, א.

65 ראה ס' שבר יוסף (להר"י סרוג) בתחלתו. עמק המלך

70 אבות פ"ב מ"ח. ובכ"מ.

שער א (שער שעשועי המלך) פ"א ואילך. לקו"ת שה"ש כז,

71 ראה לקו"ת בשלח שם, ג. שם הוספות לס' ויקרא נב,

סע"א. סה"מ תרנ"ד ע' שו.

א-ב. במדבר יט, ב ואילך.

66 לעיל ס"ע וקא"קב.

72 לעיל ע' וקלג ואילך. וע' וקלט ואילך.

67 ראה בכ"ז תו"א תולדות יח, סע"ב. לקו"ת בשלח א, ד.

אין עומדין להתפלל⁷³, שהכלים הם בחי' כחות, וא"כ, בחי' האור והתענוג המלוּבש בזה ה"ה בבחי' עונג מורכב כו'), והעונג הפשוט הוא שאינו בא בבחי' התלכשות כו', והיינו בחי' חיוהי, שנת"ל⁷⁴ שזהו מה שלמעלה מהתלכשות כו', והיינו בחי' קדש, שנת"ל⁷⁴ שזהו בחי' אור הסובב שאינו בא בבחי' התלכשות כו'. ועיקר בחי' עונג הפשוט הוא בהאור המובדל בערך מבחי' הכלים כו', דהאור שלמעלה מהתלכשות בכלים, הרי מ"מ יש לו שייכות ואחיזה בכלים כו', וא"כ אינו בבחי' פשיטות ממש כו', אבל האור המובדל בערך, שאין לו אחיזה בכלים כלל, זהו עיקר בחי' עונג הפשוט כו'. וכידוע⁷⁵ דעתיק הוא עד"מ בחי' התענוג, ונדוע⁷⁶ דעתיק הוא בחי' פנימיות הכתר, שנעתק ונבדל מסדר השתל' לגמרי כו', ונת"ל (ד"ה הקבצו⁷⁷) דזהו ג"כ עיקר בחי' קדש מה שמובדל לגמרי כו'.

ויובן זה גם באוא"ס שלפני הצמצום. דהנה נת"ל (ד"ה קדש ישראל⁷⁸) שיש ג' מדריגות באוא"ס. בחי' התפשטות האור, והוא מה שעלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו', דזהו שרש ומקור דממכ"ע כו', והוא בחי' העצמות המתפשט בע"ס הגנוזות כו', וא"כ ה"ז בדוגמא בחי' עונג המורכב, אם כי באמת אינו שייך כלל ענין מורכב ח"ו באוא"ס שלפני הצמצום, רק בדוגמא כו'. ובחי' אוא"ס כמו שהוא קודם עלות הרצון, דזהו בחי' הפשיטות דאוא"ס, שלא יש שם גם שרש ומקור לע"ס כו', והיינו שרש בחי' הסוכ"ע כו', וזהו בד"כ בחי' התענוג הפשוט, להיותו פשוט מהע"ס כו'. והגם שנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח⁷⁹) שגם שם יש ספירות, אלא שהם בבחי' ספירות אין קץ כו'⁸⁰, הרי נת' שם, דזהו גופא הוא מצד הפשיטות שבו, דלהיותו פשוט בעצם, לכן הוא מתפשט בבחי' אין קץ דוקא כו', וכמא⁵⁵ אנת הוא חד דמשו"ז דוקא ולא בחושבן כו', וכמ"ש במ"א⁸¹. ומ"מ נת"ל בד"ה הני"ל⁸², די"ל שגם בחי' אור א"ס שקודם עלות הרצון, דהיינו המדרי' הב' שבאוא"ס, הוא בחי' קדוש, לא בחי' קדש ממש, וה"ז שרש בחי' סוכ"ע שבערך העלמין, להיות בבחי' מקיף ובבחי' קדושה והבדלה מהם, דכשם שהעולם צריך לאו"פ, כמו"כ צריך לאו"מ, כמשנ"ת שם. וא"כ י"ל דמדרי' הב' שבאוא"ס הני"ל ה"ז דוגמת בחי' עונג הפשוט הבא במורגש כו'. ועיקר בחי' התענוג הפשוט הוא בבחי' עצם האור, שאינו בבחי' גילוי כלל, והוא בחי' ההעלם והעצמי של האור, שמובדל בערך לגמרי מבחי' הספירות כו'. והנה, נת"ל בכ"ד⁸³, דבחי' עצם האור ה"ה ג"כ בבחי' המשכה מן העצמות כו', וה"ז רק בחי' ההעלם העצמי דחכמה, להיות שזהו העצם דבחי' אורות וכחות, לזאת בכללות זהו בחי' העלם עצם

(73) לעיל ע' ותרסט ואילך.

(74) לעיל ד"ה הקבצו ושמעו תרס"ח (ע' וס"ע תרסד ואילך).

(75) ראה לקו"ת במדבר יט, ב"ג. שה"ש מח, א. ובארוכה אוה"ת בלק ע' תתקסד ואילך. לעיל ס"ע וקצו ואילך. ובכ"מ.
(76) ראה מאמרי אדה"ז תק"ע ע' עת. אוה"ת בשלח ע' תקעב. סה"מ תרל"ב ח"א ע' קלו [ובמקומות שנשמנו שם ע' קלב]. המשך מים רבים תרל"ו ע' קנו ואילך. סה"מ תרנ"ט ע' קצג ואילך. ועוד.

(77) לעיל ע' ותרסג ואילך.

(78) לעיל ע' ותרעה ואילך.

(79) לעיל ע' ורמה ואילך.

(80) ראה מאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ע' קסט. אוה"ת שה"ש (כרך ג) ע' תתקסז. ענינים ע' רפד. ע' רפה ואילך. דרמ"צ קנג, א. סה"מ תרנ"ז ס"ע קצא ואילך. הגהות לד"ה פתח אליהו תרנ"ח ע' נו ואילך. ועוד.

(81) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ו ח"א (הוצאת תשס"ד) ע' סח ואילך. ע' פד. [וראה גם שם ס"ע צא ואילך. וע' צו]. מאמרי אדה"ז פרשיות ח"א ע' קלבי"ג. אוה"ת חיי"ש קט, ב ואילך. ביאורה"ז להצ"צ ח"א ע' עז. סה"מ תרנ"ז ע' קצג ואילך.

(82) ד"ה קדש ישראל (קרוב לסופו) ע' ותרפא.

(83) לעיל ד"ה קדש ישראל ע' ותרפב. וראה גם לעיל ס"ע ורמב ואילך. וס"ע ותרע"ז וע"ז.

החכמה, לא בחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש כו'. וממילא בחי' התענוג שבזה ה"ה ג"כ בבחי' המשכה כו', והיינו מה שפנימיות עתיק נעשה בחי' פנימיות אבא כו'⁸⁴. וא"כ י"ל דכ"ז הוא בחי' תענוג העצמי הבא במורגש כו', ועמשנת"ל ד"ה וישלח יעקב⁸⁵. אבל בחי' התענוג הפשוט ממש שאינו בא במורגש כלל, הוא בבחי' האור הכלול בעצמותו ממש, שאינו בבחי' המשכה כלל, ואינו בבחי' אור כלל, והוא בחי' שמו העצמי, בחי' העלם העצמי דא"ס כו', והוא בחי' עדן סתימאה⁸⁶, בחי' התענוג הנעלם הפשוט והעצמי ממש כו'.

וכללות ההפרש בין בחי' עונג המורגש לעונג הבלתי מורגש הוא ההפרש שבין התורה והמצות, דתורה היא בבחי' טעם וחכ', בחי' ידיעת התורה, וא"כ, הרי גם העונג העצמי שבזה הוא הבא במורגש כו', אבל מצות לאו ליהנות ניתנו⁸⁷, ועיקר המצות הוא בבחי' קבעומ"ש דוקא, וא"כ, בחי' התענוג שבמצות הוא בחי' העונג העצמי ממש כמו שהוא בעצמותו, שאינו בא בבחי' מורגש כלל כו'. וזהו"ע ב' העליות שיהיו לעתיד⁸⁸, הא', משארז"ל⁸⁹ עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים כו', והב', עוה"ב אין בו אכור"ש כו' ועטרותיהן בראשיהן כו'⁹⁰, ונת"ל ד"ה הנ"ל⁹¹, דעלי' הא' היא בחי' עונג המורגש שבטעמי תורה כמו שהיא בשרשה בבחי' עצם האור כו', והו"ע בחי' פנימיות אבא פנימיות עתיק כו', והעלי' הב' הוא שיתעלו בבחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש כו'. והעלי' הזאת היא דוקא ע"י מצות מעשיות בבחי' קבעומ"ש כו', וכמו"כ ע"י הבירורים בדרך מלמטה למעלה, לעשות את הנה"ב ואת הדברים תחתונים שיהיו כלים לאלקות כו', שזהו אמיתת הכוונה המורשת בעצמות א"ס, להיות לו דירה בתחתונים כו', וכמשנת"ל (ד"ה תקעו⁹²) שבזה מגיעים לבחי' ההעלם העצמי דא"ס כו'.

ומ"מ גם ע"י התורה יכולים להגיע למדריגה זו. והענין, דהנה נת"ל (ד"ה ויתן לך האלקים⁹³) דבכללות התורה יש ב' מדריגות. הא', התורה כמו שהיא בבחי' חכמה ברורה, בחי' הגילוי דתורת אמת כמו שהיא, שאין שום דבר המעלים ומסתיר עלי', וממילא א"צ בירור וליבון כלל, שמאיר בגילוי אור האמת כו'. וזהו מה שניתן במ"ת בלוחות הראשונות כו', ועכשיו הוא כן בתושב"כ, ומעין זה בתלמוד ירושלמי כו'. והב', בחי' חכמת התורה שבאה בכמה העלמות והסתרים המסתירים על אור האמת, וצריכים לייגע א"ע להסיר ההעלמות וההסתרים, לתרץ הקושיות, ולברר וללבן כל דבר, עד שבא לאמיתתן של דברים כו', וזהו"ע הפלפול בתושב"ע"פ בבירור ההלכות, וכמו במחשכים הושיבני⁹⁴ זה תלמוד בבלי⁹⁵, שע"י הבירור דוקא בא אל אמיתת הדבר כו'. ונת"ל (ד"ה כה אמר ה' אם לא בריתי⁹⁶) דע"י אופן הא' מגיעים רק בבחי' האור הבא בגילוי בבחי'

84) ראה פרי עץ חיים שער הק"ש פט"ו. רמ"ז לזח"ג רס.

ב. רעו, ב. לעיל ע' וקכו. וש"נ.

85) לעיל ע' וקלה. וע' וקלט ואילך.

86) זח"ג רפח, סע"ב (באד"ז). שם רצ, רע"א. וראה גם שם

קכט, רע"ב (באד"ר).

87) עירובין לא, א. וש"נ.

88) ראה בכ"ז בארוכה לעיל ע' וקכט ואילך. וש"נ. ע' וקמ

ואילך.

89) בבא בתרא עה, א.

90) ברכות יז, א.

91) לעיל ע' וקלט-קמ.

92) לעיל ע' ותסג ואילך.

93) לעיל ע' וקז ואילך.

94) איכה ג, ו.

95) סנהדרין כד, א.

96) לעיל ע' ותקנג ואילך.

אור ישר כו', והיינו בבחי' ח"ע דאצילות, שזהו בחי' אור החכמה הבא בהתלבשות בכלי החכמה כו', וגם בבחי' ח"ס, חכ' שבכתר, שזהו בחי' האין דחכמה, אבל לא בחי' האין העצמי דכתר כו' (ועמשנת"ל ד"ה בסוכות תשכו⁹⁷), והיינו בבחי' מקור דחכ' לבד כו', וע"י אופן הב', דהיינו ע"י בירור הלכות, מגיעים בבחי' העלם העצמי כו'. ונת"ל (ד"ה כה אמר ה' אם לא בריתי⁹⁸) דבפטריות יש בבירור הלכות ג"כ ב' אופנים, הא', בדרך מלמעלה למטה, דעם היות שזה ע"י יגיעה, אך הוא רק ע"פ טעם ושכל או טעם ועונג כו'⁹⁹, ואופן הב' הוא בדרך מלמטה למעלה, דהיינו בבחי' קבעומ"ש כו'. ונת' שם, שע"י הבירור ע"פ הטעם מגיעים לבחי' העלם העצמי דחכמה כו', ובשרשו באוא"ס שלפני הצמצום הוא בחי' עצם האור, בחי' ההעלם שלו כו', וע"י הבירור בבחי' קבעומ"ש מגיעים לבחי' ההעלם העצמי דא"ס, בחי' שמו העצמי כו'. וזהו הב' מדריגות דבחי' תענוג הפשוט שבתורה. דהנה, באופן הא', דהיינו עסק התורה בבחי' אור ישר כו' (וכמו"כ בקיום המצות כוונת המצות כו'), ממשיכים רק בחי' עונג המורכב, והיינו בחי' האור המתלבש בכלים כו', ובחי' מקור האור הזה כו', דבד"כ הוא בחי' ממכ"ע כו', ובשרשו הוא בחי' האור כמו שהוא בבחי' עלות הרצון כו', וע"י בירור הלכות ממשיכים בחי' התענוג הפשוט היינו בחי' האור שלמעלה מהכלים כו'. אמנם, ע"י הבירור ע"פ הטעם, ממשיכים בשרשו בחי' עצם האור, בחי' ההעלם דחכמה, שזהו בחי' תענוג הפשוט הבא במורגש כו' כנ"ל, וע"י בירור הלכות בבחי' קבלת עומ"ש, מגיעים לבחי' העלם העצמי, שזהו בחי' תענוג העצמי הבלתי מורגש בשרש הראשון כו', דמאחר שאין כוונתו לידע את הטעם, כ"א את אמיתית רצה"ע כו', ואדרכה, הוא בבחי' יראה וכיווץ בנפשו, היפך העונג כו', וכמשנת"ל (ד"ה וה' אמר¹⁰⁰), ה"ז מגיע לבחי' עונג הבלתי מורגש כו'. ונמצא, שע"י התורה ג"כ מגיעים לבחי' העלם העצמי כו'. וזהו מ"ש בזהר¹⁰¹ ע"פ¹⁰² עין לא ראתה יעשה למחכה לו, למאן דדחקין מילין דחוכמתא ודייקין לון, דהיינו שע"י בירור הלכות מגיעים לבחי' עין סתימאה אשר עין לא ראתה כו'. אמנם, זהו ע"י הבירור מלמטה למעלה, דהיינו בעסק התורה בבחי' קבלת עומ"ש, שז"ע למחכה לו, שהוא הביטול דקבעומ"ש, וכמשנת"ל (ד"ה אם בחוקתי תלכו¹⁰³), אלא שאין זה מדרי' התורה מצ"ע, כ"א ע"י העסק בדרך קבעומ"ש, והתורה מצ"ע היא בבחי' העלם העצמי דחכמה, דהיינו בחי' עצם האור כו', והמצות מצ"ע הן בבחי' העלם העצמי כו'.

תקכו

וזוהו דע"י תורה ומצות מתעלים נש"י בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס ובבחי' העלם העצמי כו'. והגם דנש"י מצ"ע ג"כ שרשם בבחי' עצמות א"ס כו', וכמשנת"ל (ד"ה אין עומדין להתפלל¹⁰⁴), הלא ידוע כללות ההפרש בין תורה לנש"י¹⁰⁵, דנשמות נתהוו בבחי' מהות בפ"ע כו', משא"כ בתורה, הרי אורייתא וקוב"ה כולא חד כו'⁵⁴ (ועמ"ש לעיל

97) לעיל ע' ותפא ואילך.

98) שם ע' ותקנב ואילך.

99) ראה לעיל ע' ופט. וע' ותקמו. וש"נ.

100) לעיל ע' ותקלד.

101) ח"א קל, ב.

102) ישע"י סד, ג.

103) לעיל ע' ותקעז ואילך.

104) לעיל ס"ע ותרטל ואילך.

105) ראה גם ס"ה"מ עטר"ת ס"ע תלח ואילך. תרפ"ה ע'

ריב ואילך. ובכ"מ.

ד"ה וידבר כו' במד"ס כו'¹⁰⁶), והיינו דהתורה עיקרה בבחי' האור כו', ולזאת, ע"י התורה מתעלים נש"י בבחי' שמו העצמי כו'.

אמנם כ"ז דוקא בתורה כמו שבאה למטה, דאז דוקא יש בה בחי' התענוג העצמי הנ"ל, וכמשנת"ל שזהו בחי' הכח שבתורה, וכמ"ש¹⁰⁵ קול ה' בכח, דהיינו בשביל הירידה למטה דוקא ה"ה נמשכת בבחי' כח נעלם כמו שהיא בשרשו הראשון כו', משא"כ כמו שהיא למעלה, אינו נמשך בה בחי' שרשה ומקורה כו'. וגם, דוקא כמו שהיא למטה שייך ענין בירור ההלכות, אבל כמו שהיא למעלה ה"ה בבחי' חכמה ברורה כו', ולזאת, כמו שהתורה למעלה היא בבחי' האורות דאו"י לבד, דהיינו בחי' עונג המורכב כו', כנ"ל, כ"א בירידתה למטה דוקא נמשך בה כח שרשה ומקורה בבחי' התענוג הנעלם העצמי כו'. וכמו"כ בנשמות כמו שהן למטה דוקא, דעסק התורה שלהם הוא בעבודה ויגיעה בבחי' בירור ההלכות, והעיקר בבחי' קבעומ"ש דוקא, ובעבודת הביורורים בכח התורה והמצות בבחי' בירור מלמטלמ"ע כו', שע"י כ"ז דוקא מגיעים לבחי' ההעלם העצמי דא"ס כו'. ולכן ניתנה התורה למטה דוקא, דבהמשכת התורה למטה דוקא, ובעסק התורה דנשמות למטה דוקא כנ"ל, נמשך בחי' שרש ומקור האמיתי דתורה כמו שהיא בעצמותו ממש, ועי"ז דוקא מגיעים לבחי' העצמות דא"ס כו'. ולכן, מלאכים שביקשו תורה, לא ניתנה להם¹⁰⁷, דהתורה כמו שהיא למעלה אין זה אמיתית בחי' התורה כמו שהיא בשרשו, כי אם בירידתה למטה דוקא כו', ולאמיתית ענין התורה אין למלאכים שייכות לזה. דהנה נת"ל (ד"ה ויגש אליו¹⁰⁸) דמלאכים הם בבחי' עומדים, והיינו דכל עבודתם הוא בבחי' ממכ"ע, שז"ע עומדים כו', כמשנת"ל דענין ההילוך הוא בבחי' או"ס הסובב דוקא, שזהו בחי' בלי גבול, אבל העליות דבחי' ממכ"ע נק' בשם עומדים כו', ולזאת המלאכים נק' עומדים. והטעם ע"ז נת"ל (ד"ה הקבצו¹⁰⁹) לפי ששרשם מבחי' דבר ה', שהן אותיות בבחי' מהות ומציאות בפ"ע כו', ומשו"ז א"א להיות בהם העלי' בבחי' מהות ועצמות האור כו', ולכן אין להם שייכות לאמיתית ענין התורה כו'. וכמו"כ הנשמות למעלה הם ג"כ בבחי' עומדים, לפי שהעבודה שלהם למעלה הוא בבחי' ממכ"ע לבד כו', ורק בירידתם למטה נמשך בהם בחי' כח שרשם ומקורם, שז"ע ויפח באפיו כו'¹¹⁰, דהיינו שרשם בבחי' אותיות החקיקה, שאינם בבחי' מהות ומציאות בפ"ע מן האור, ולזאת יכול להיות בהם העלי' בבחי' מהות ועצמות האור כו'. וזהו ג"כ הטעם מה שמ"ת ה"י למטה דוקא, לפי שהנשמות כמו שהן למטה דוקא יש להם שייכות אל אמיתית ענין התורה כו', משא"כ כמו שהן למעלה כו', וכ"ש מלאכים, שאין להם שייכות לאמיתית ענין התורה כו', כ"א ניתנה לנשמות דוקא, וכמו שהן למטה דוקא, שע"י קיום המצות וע"י עסק התורה בבחי' קבעומ"ש, מגיעים לבחי' העלם העצמי דא"ס, בחי' עדן סתימאה כו'.

תקבז

והנה כללות המשכת האור הוא ע"י התורה, עם היות שנת"ל דהעלי' בבחי' העלם העצמי דא"ס ממש הוא ע"י המצות מעשיות דוקא, מ"מ, בחי' ההמשכה, גם בחי' ההעלם העצמי הוא ע"י התורה¹¹⁰.

(106) לעיל ע' ותרנב.

(110) ראה לקו"ש חט"ז ע' 441, ובהע' 57 שם.

(106) לעיל ע' ושיב.

(107) ראה שבת פח, סע"ב.

(108) לעיל ע' ותרנד.

ויובן זה ע"פ מ"ש במ"א (בד"ה יו"ט של ר"ה, רנ"ט¹¹¹) בענין מ"ש על לע"ל א"ח¹¹² עטרת בעלה¹¹³, שהמלכות תתעלה למעלה מכל הספירות, והיא תשפיע בכולם, וכמ"ש¹¹⁴ והי' ביום ההוא יצאו מ"ח¹¹⁵ מירושלים חצים אל הים הקדמוני, דים הקדמוני הוא בחי' חכמה¹¹⁶, ותהי' ההשפעה בחכמה מבחי' המלכות, כי באמת, שרש המלכות הוא למעלה מכולם, וכמ"ש בע"ח¹¹⁷ דשרש המלכות הוא ברדל"א, והט"ס שרשם בא"א כו', ושרש שרשה הוא בבחי' עצמות א"ס, וזהו בחי' שמו העצמי, וידוע דשם הוא בחי' מלכות¹¹⁸, זהו כמו שהמלכות מושרשת בעצמות א"ס, והיינו בחי' העלם העצמי כו', ולעתיד תתגלה המלכות כמו שהיא בשרשה ומקורה האמיתי, לזאת תשפיע היא בבחי' הז"א, ותהי' בבחי' עטרת בעלה כו'. ומ"מ יהי' ז"א בחי' בעלה של המלכות, שגם לעתיד יהי' יחוד זו"נ, והז"א ישפיע במלכות, אלא שההשפעה תהי' [מ]בחי' שרש ומקור האמיתי דמלכות, דלהיות שמלכות היא בחי' העלם, וז"א בחי' גילוי, לזאת, גם מבחי' שרש ומקור המלכות יהי' הגילוי ע"י ז"א דוקא.

ובאמת כן הוא גם עכשיו בבחי' יחוד זו"נ. דהנה, עד"מ ביחוד דו"נ¹¹⁹ למטה, הרי ארז"ל¹²⁰ בינה יתירה ניתנה באשה כו', דכח ההולדה להיות הוי' חדשה הוא מן האשה דוקא¹²¹, מבחי' טפת מ"ן דנוק', וטפת מ"ד דדכורא הוא רק לכרר את המ"ן¹²¹, וגם מסייע בהולדה, והוא שמעורר את כח ההולדה שבטפת המ"ן, כי כח ההולדה שבטפת המ"ן הוא בעלם, ובטפת המ"ד כח ההולדה בגילוי. ובאמת, כח ההולדה שבו אינו מצד עצמו, וכידוע דכח ההולדה ברוחניות הוא ע"י העטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו¹²² דוקא כו', וכמ"ש במ"א¹²³, אלא שבטפת הדכר הוא בגילוי, ולכן עי"ז מתעורר כח ההולדה שבטפת מ"ן, אבל גוף התהוות הולד הוא מטפת המ"ן דוקא. ועד"ז יובן ברוחניות, בענין ההתהוות, שזהו מבחי' המל' דוקא, וכידוע דדוקא מלכות יש בה הכח להוות מאין ליש¹²⁴, שאין זה בהספירות שלמעלה ממנה (ועמשנת"ל ד"ה והי' כי תבוא וד"ה כי המצוה הזאת וד"ה והי' אמר המכסה אני¹²⁵), ומ"מ, זהו ע"י שאיהו מתייחד עם גרמוהי¹²⁵, ואיהו היינו בחי' ז"א כו'. ובאגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד¹²⁶, שהאור הוא מהווה, לפי שהוא מעין המאור כו', דאמיתת כח ההתהוות הוא בבחי' עצמות א"ס, דהוא לבדו בכחו ויכולתו

תקכח

(120) נדה מה, ב.

(121) ראה רבינו בחיי ר"פ תזריע. סה"מ תרנ"ז ע' קעו. תרנ"ט ע' יב וע' צח. (וראה שם ע' ג). לעיל ס"ע ותקלב. ד"ה מצה זו (דחה"פ) תרס"ז קרוב לתחילתו [נדפס בהוספות להמשך תרס"ו בהוצאות הקודמות, ויודפס אי"ה בסה"מ תרס"ו]. לקו"ש ח"כ ע' 42. ועוד.

(122) שה"ש ג, יא.

(123) סה"מ תרנ"ז שם ע' קעז ואילך. וראה גם אוה"ת בראשית י, ב. סה"מ תרל"ג ח"א ע' רמא"ב. וש"נ.

(124) ראה מאמרי אדה"ו תקס"ה ח"א ע' רכג ואילך. שער האמונה לאדהאמ"צ נ, א ואילך. סה"מ תרל"ב ח"א ע' קה ואילך. ועוד.

(125) לעיל ע' ותמו ואילך. ע' ותנו"ת. ע' ותקלג' ותקלד.

(126) סי' כ.

(111) סה"מ תרנ"ט ס"ע צז ואילך. – וראה שם בכל הבא

לקמן בפסקא זו ושל אחרי.

(112) = אשת חיל.

(113) משלי יב, ד.

(114) זכר"י יד, ח.

(115) = מים חיים.

(116) ראה לעיל ע' וק"ט (ושם): הים הקדמוני בינה או

חכ"ל, ובהנסמן שם.

(117) שער יג (שער א"א) פ"ב. – הובא ונת' בסה"מ עטרת

ס"ע סה ואילך. תרפ"ד ע' ח ואילך. תרפ"ה ע' נא ואילך.

תרפ"ז ע' ו ואילך. תרצ"ט ע' 18 ואילך. תש"ד ע' 264 ואילך.

לעיל ע' ותנו"ת. ע' ותקפו. ועוד.

(118) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פכ"א ערך

שם. לקו"ת שה"ש כז, א. לעיל ע' ופד. ע' ושעז. ע' ושצו. ועוד.

(119) = דכר ונוקבא.

להוות מאין ליש כו', וכח זה הוא במלכות, דנעוץ תחלתן בסופן כו'¹²⁷, אמנם, האור יש בו כח זה, להיותו מעין המאור, שהוא בבחי' גילוי העצם, לזאת יש בו גם בחי' זו, דהיינו כח התהוות שבהעצמות כו'. והגם שהוא רק גילוי העצם, ולא עצם ממש, וזהו דכח ההתהוות שבו אינו בו מצ"ע, מאחר שאינו עצם כו' (ולא כמו המלכות, דכח ההתהוות שבה הוא מכח עצמה, לפי שנעוץ תחלתן בסופן כו', אבל בחי' ז"א, וכמו"כ כללות האור, אין בו מצ"ע כח ההתהוות כו'), מ"מ, להיותו גילוי העצם, שהוא מעין העצם, יש בו גם בחי' זו, והוא בו בבחי' גילוי, דבמלכות הוא בבחי' כח נעלם, ובהאור הוא בבחי' גילוי, ולכן ע"י האור הוא ההתהוות, והיינו שע"י האור הוא הבאת כח העצמי להוות מאין ליש כו', שהאור הוא כמו ממוצע להביא בחי' כח העצמי, ובוה מעורר בחי' כח הנעלם שבמלכות שתהי' ההתהוות בפועל, וגוף ההתהוות היא מבחי' המלכות דוקא. ונמצא, דגם עכשיו ביחוד זו"נ נמשך ע"י הז"א גילוי בחי' שרש ומקור דבחי' המלכות. אמנם, עכשיו העיקר הוא בחי' הגילוי, דמה שבהתגלות הוא בחי' הגילוי דוקא, לא הכח הנעלם, דכמו"כ בנבראים אינו מאיר בהם גוף כח ההתהוות שבהם כו', וכמו בהאדם, מה שמאיר בו עתה בגילוי הוא בחי' הכחות הנפשיים שבו, לא גוף ההתהוות שלו כו', וכן הוא למעלה בכללות ההשתל, דמה שמאיר בהתגלות עכשיו הוא בחי' כח הגילוי כו', ולכן בחי' ז"א הוא העיקר, ובחי' מלכות טפילה אליו כו'. אבל לעתיד יהי' עיקר ההתגלות בחי' כח הנעלם, וכידוע דלעתיד, גם למטה יהי' העיקר הגוף, והנפש יקבל חיות מהגוף כו'¹²⁸, וכמו"כ למעלה יהי' העיקר בחי' כח הנעלם דמלכות, דבחי' זו יתגלה, וז"א יהי' בבחי' טפל אל המלכות, וכמו שהאבות היו טפלים אל האמהות בנבואה¹²⁹, לפי שהאבות הטעימן מעין עוה"ב כו'¹³⁰, וכמו"כ יהי' לעתיד ז"א בבחי' טפל אל המלכות, והגילוי יהי' שיתגלה בחי' שרש ומקור המלכות, ומ"מ יהי' הגילוי ע"י בחי' ז"א כו'.

וכמו"כ¹³¹ יובן בענין תורה ומצות, דעם היות שהמצות דוקא מעוררים וממשיכים בחי' ההעלם העצמי דא"ס, כנ"ל, מ"מ, הגילוי הוא ע"י התורה דוקא. דהנה ידוע הפלוגתא שבגמ'¹³² אם תלמוד גדול או מעשה גדול, דדעת ר"ט¹³³ הוא שמעשה גדול, פי' מעשה הוא ל' גט מעושה¹³⁴, ול' מעשין על הצדקה¹³⁵, והו"ע הכפי' וההכרח דמעשה המצות, כמ"ש במ"א¹³⁶, והיינו ענין קיום המצות בבחי' קבעומ"ש כו', ועי"ז דוקא מעוררים וממשיכים בחי' עצמות א"ס כו' כנ"ל, לזאת מעשה גדול. ורע"א¹³⁷ דתלמוד

בתו"מ סה"מ מלוקט ח"ב ע' רטז ואילך [ובהוצאות הקודמות הוא בח"ד ע' קיח ואילך].

(132) קידושין מ, ב.

(133) = רבי טרפון.

(134) גיטין פה, ב.

(135) ב"י לטויו"ד סרמ"ח. וראה ב"ב ט, א. כתובות עז, א.

לקו"ש ח"ב ע' 238, ובהע' 8. ובהנסמן בסה"מ תרל"ד שבהע' הבאה.

(136) ראה סה"מ תרל"ג ח"ב ע' תעט. תרל"ד ע' פו. וש"נ.

תרנ"ד ע' שכו. תרע"ח ע' קכא. ובכ"מ.

(137) = ור' עקיבא אומר.

(127) ספר יצירה פ"א מ"ז.

(128) ראה המשך וככה תרל"ז פצ"א-ב (ע' קמו ואילך).

ד"ה אלה תולדות נח תרל"ז. המשך תער"ב ח"ג ע' איתמג.

סה"ש תורת שלום ע' 127 ואילך. סה"מ תרע"ז ע' ריט. וראה

גם סה"מ תרנ"ט ע' קה ואילך.

(129) ראה שמו"ר פ"א, א (הובא בפרש"י עה"פ – וירא כא,

יב).

(130) ב"ב טז, סע"ב ואילך.

(131) הבא לקמן מיוסד על ד"ה אני לדודי בסה"מ תרל"ג

ח"ב ע' תעה ואילך. וד"ה ויגש בסה"מ תרל"ד ע' פו ואילך.

תרנ"ד ע' שכו ואילך. תרע"ח ע' קיט ואילך. תרצ"ט ע' 191

ואילך. ע' 195 ואילך. תש"ח ע' 255 ואילך. ד"ה ויגש תשל"ו

תקכט

גדול, לפי שהכלי לזה להיות גילוי האור הוא ע"י התורה דוקא כו, והיינו כנ"ל בבחי' ז"א ומלכות. נמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה, והיינו שזה גופא שהמעשה תהי' כדבעי למהוי, בבחי' קבעומ"ש וכפי' כו, הוא ע"י התורה. דהנה, בתורה כתיב¹³⁸ עוז ותושי', שנותנת כח לנה"א ומתשת כח נה"ב¹³⁹, ובוזה היא מסייע[ת] בבחי' המעשה, שפועלת הביטול בנה"ב בכלל, והיינו לפי שתורה היא בחי' גילוי, ה"ז פועל הביטול בנה"ב, וזהו שמביא לידי מעשה כו. וזהו עכשיו, אבל לעתיד יהי' באמת מעשה גדול, ומ"מ יהי' הגילוי ע"י התורה, שזהו דעת רע"ק, שתלמוד גדול לפי שע"י הוא הגילוי כו, וכמו שלעתיד יהי' הגילוי דשרש ומקור המלכות ע"י הז"א, כמו"כ יהי' הגילוי ע"י התורה, ולעורר ולהמשיך את בחי' העצמות זהו ע"י המצות דוקא, אלא שהגילוי יהי' ע"י התורה כו.

ולפי"ז י"ל דעסק התורה בבחי' קבעומ"ש יש בזה יתרון על המצות, מפני שיש בזה ב' המעלות. דהנה נת"ל דע"י עסק התורה בבחי' קבעומ"ש מגיעים ג"כ בבחי' עצמות א"ס, בבחי' העלם העצמי כו, ולהיות דמ"מ הוא בבחי' טעם ושכל, שבהכרח בתורה הו"ע ידיעה והשגה כו, נמשך הגילוי גם בבחי' העלם העצמי דחכמה כו. אמנם, מה שנמשך בזה הוא גילוי בחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש כמו שהוא, להיות שהעסק בתורה בבחי' קבעומ"ש, הרי אין כוונתו באמת בחי' הטעם והשכל, ואדרבה, הוא בבחי' כיווץ והעדר העונג, כנ"ל, ולזאת הוא בחי' עונג הבלתי מורגש כנ"ל. וא"כ, מה שנמשך ע"ז בבחי' עצם החכמה, אין זה רק מה שפנימיות אבא פנימיות עתיק כו, כ"א בחי' ההעלם העצמי כמו שהוא ממש כו.

וע"פ¹⁴⁰ הנ"ל יובן משארז"ל (שבת דפ"ח א') בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע, ירדו מה"ש¹⁴¹ וקשרו להם שני כתרים, א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע. דהנה, פי' נשמע אין הכוונה על שמיעת האזן, שזה א"א שיעשה טרם שישמע, ובהכרח לשמוע תחלה ואח"כ לעשות, אלא ר"ל נשמע הוא שמיעת הלב, שהדבר מקובל אצלו, כי תרגום ולא שמעו אל משה¹⁴², ולא קבילו מיני', ולא שלא שמעו באזנם כלל, רק ששמעו באזנם, אלא שלא נתקבל אצלם, זה נקרא ולא שמעו, וא"כ, פי' ונשמע הוא כמו שאו¹⁴³ אמת ויציב כו' ומקובל וטוב ויפה הדבר הזה, וידוע¹⁴⁴ דהדבר הזה הוא בחי' אחד ואהבת שבק"ש כו, ודבר זה הוא מקובל אצלו, דהיינו שלבו חפץ באמת לזה, והוא נחמד ונעים, בבחי' נעימות עריבות ידידות מתיקות כו¹⁴⁵. וזהו מעלת ומדרי' אתהפכא חשוכא לנהורא¹⁴⁶, והוא עבודת הצדיקים בבחי' אהבה בתענוגים כו, דבד"כ זהו מדרי' ישראל

(138) איוב יב, טז.

(139) ראה מדרש תהלים מזמור ז. יל"ש איוב רמז תתקו.

תו"א יתרו טז, ב. לעיל ע' קיז. וש"נ.

(140) כאן חוזר רבינו לתרץ הקושיות דלעיל רד"ה בשעה שהקדימו תרס"ז (לעיל ע' ותקפח). – הבא לקמן מיוסד על סד"ה בשעה שהקדימו באוה"ת יתרו ע' תתסד.

(141) = מלאכי השרת.

(142) וארא ו, ט.

(143) נוסח ברכות ק"ש בתפילת שחרית.

(144) ראה לקו"ת שה"ש לג, סע"ד. מאמרי אדהאמ"צ

בראשית ע' תקו. וע' תקנ.

(145) ע"פ לשון האור החיים עה"ת ר"פ אחרי (ד"ה או

יאמר ע"ז הדרד). לעיל ע' וקמב. ע' וקנה. וש"נ.

(146) ראה זח"א ד, א (בהקדמה).

ובחי' בנים שנת"ל¹⁴⁷. וענין נעשה הוא בחי' אתכפי', כמו גט המעושה¹³⁴, שהו"ע הכפי' וההכרח שמכריח א"ע, ואע"פ שבעצם אין לו רצון וחשק בעסק התורה ומצות וכן בתפלה כו', ה"ה מבטל טבעו ורצונו, וכופה א"ע בכל פרט כו'. וזהו שהקדימו נעשה לנשמע, דהיינו שאע"פ שאין לו עדיין בחי' זו דנשמע, להיות לבו חפץ באמת ביחוד זה כו', עכ"ז הוא עושה את המוטל עליו בבחי' נעשה וכפי' כו', וכמו ענין לכתך אחרי כו'¹⁴⁸. והו"ע עבודת עבד פשוט, בחי' יעקב עבדי¹⁴⁹, שנת"ל¹⁵⁰ באורך, וזהו קבלת עול דוקא, להכריח א"ע כשור לעול¹⁵¹ על עסק התומ"צ כו'. וזהו"ע נעשה ונשמע, דנשמע בד"כ הוא בחי' הביטול שע"פ טו"ד, באיזה מדרי' שהוא כו', ונעשה הו"ע קבלת עומ"ש שלמעלה מטו"ד כו'. ומה שהקדימו נעשה לנשמע, היינו שהי' בהם הביטול דקבעומ"ש בבחי' הנחת עצמותם לגמרי, להיות בבחי' עבודת עבד דוקא, שזהו מעלה יתירה באין ערוך לגבי העבודה שע"פ טו"ד כו', וכמשנת"ל¹⁵⁰ באורך, ועי"ז דוקא מגיעים בבחי' עצמות א"ס כו', כנ"ל. וזהו שע"ז המשיכו בחי' הכתר, בחי' האין העצמי דכתר כו', שזהו בשרשו בחי' ההעלם דעצמות א"ס כו'.

תקל

והנה בענין עבודה דקבעומ"ש נת' ב' ענינים. הא', העבודה דמצות מעשיות ועבודת הבירורים למטה בבחי' עבודת עבד כו'. והב', עסק התורה בדרך קבעומ"ש, שזו"ע בן שנעשה עבד כו'. ונת' שע"י עסק התורה בבחי' קבעומ"ש מגיעים ג"כ בבחי' העלם העצמי דא"ס כו'. ולהיות כי התורה היא בבחי' טעם עכ"פ, הגם שאין כוונתו בחי' הטעם והשכל, שלא זו היא סיבת עסק התורה שלו, ולא עי"ז מגיע לאמיתת הדבר, כ"א ע"י היראה ואימה יתירה שבו, בבחי' קבעומ"ש, לידע אמיתית רצה"ע, שהו"ע עסק התורה לשמה כו', וכמשנת"ל (ד"ה כה אמר ה' אם לא בריתי¹⁵²) מ"מ, הרי עצם הלימוד הוא בבחי' טעם ושכל, דאורייתא מחכמה נפקת כו'¹⁵³, ועי"ז ממשיכים בחי' העלם העצמי דא"ס בבחי' חכמה ג"כ, שזו"ע לשמה לשם התורה כו'¹⁵⁴, וכמשנת"ל בד"ה הנ"ל¹⁵⁵ בענין מספיקין בידו ללמוד וללמד כו'¹⁵⁶, והו"ע מה שמאמת בחי' האמיתית דתורה כו', וכמשנת"ל (ד"ה לך לך הב' ¹⁵⁷). והגם שע"י מצות בבחי' קבלת עומ"ש נמשך ג"כ תוס' אור בתורה, שזו"ע מ"ש¹⁵⁸ טוב טעם ודעת למדני לפי שבמצותיך האמנתי כו'¹⁵⁹, הנה זהו רק מה שנותן כח בבחי' אור פנימי דתורה כו', אבל ע"י עסק התורה בקבעומ"ש נמשך ממש הגילוי דבחי' עצמות א"ס, בחי' העלם העצמי, בבחי' חכמה, לפי שעסק התורה גם בקבעומ"ש הוא עכ"פ בבחי' חכמה וטעם כו'.

(154) ראה פ"ח שער הנהגת הלימוד בתחילתו. לקו"ת שלח מז, ג. שה"ש לב, ד. סידור עם דא"ח קכח, א. מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' רמ. וש"נ. לעיל ע' ותקטו. ע' ותקנה. ועוד.

(155) ע' ותקנה.

(156) אבות פ"ד מ"ה.

(157) לעיל שם ע' ותקטו.

(158) תהלים קיט, סו [ושם: כי במצותיך].

(159) ראה פי' מצו"ד עה"פ.

(147) לעיל ע' ורצו ואילך. ע' ותד ואילך.

(148) ירמי' ב, ב. – וראה בארוכה לעיל ע' ושכא ואילך. ע'

ושלא ואילך. ע' ושסא. ע' ושצב ואילך.

(149) ישע"י מד, א.

(150) בד"ה ומקנה רב והמאמרים שלאחריו (ע' ותי ואילך).

(151) ע"פ ע"ז ה, ב.

(152) ע' ותקנב ואילך.

(153) זחר ח"ב סב, א. פה, א. קכא, א. ח"ג פא, א. קפב, א.

רסא, א.

וזהו שאמרו שקשרו להם שני כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, והיינו בחי' הכתר העצמי (בחי' האין העצמי דכתר, שנת' לעיל ד"ה ביום השמע"צ הב' 160), דבשרש הראשון היינו בחי' העולם העצמי דא"ס כו', ובחי' הכתר העצמי שמאיר בבחי' החכמה כו'. וזהו א' נגד נשמע, דאין ר"ל על בחי' נשמע שע"פ טו"ד לבד, ומה שהמשיכו בחי' הכתר היינו ע"י אה"ר ואהבה בתענוגים וכה"ג (דבכללות ה"ז עבודה שע"פ טו"ד כו'), ונמשך ע"ז גילוי הכתר בחכמה כו', דכל ההמשכה הזאת היא בבחי' הכתרים דאו"י, שאין זה בחי' האין דכתר כו', וכאן הכוונה בהכתרים שהן בחי' האין העצמי דכתר, שזה אינו נמשך ע"י העבודה שע"פ טו"ד כו', אלא הכוונה כנ"ל, דהכל ע"י קבעומ"ש, אלא דהכתר דנעשה זהו עצם בחי' הכתר העצמי כו', והכתר דנשמע הוא כמו שבחי' הכתר העצמי מאיר בחכמה כו'. וכ"ז הוא ע"י שהקדימו נעשה לנשמע, שזהו מה שקיבלו עליהם עומ"ש להיות בבחי' עבודת עבד דוקא, שע"ז דוקא זכו להשני כתרים כו'. ומסיים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע, להורות, שלא זו בלבד שהמשיכו בחי' הכתר העצמי, אלא שנמשך האור גם בבחי' חכמה להיות בבחי' גילוי או"פ 161 ממש כו'. וי"ל מפני שקבלו עליהם ב' הדברים נעשה ונשמע, והקדימו נעשה לנשמע, לכן המשיכו ג"כ גילוי בחי' כתר העצמי בחכמה כו'. גם י"ל דכתר דנעשה נמשך ע"י מצות מעשיות בקבעומ"ש, וכתר דנשמע ע"י עסק התורה בקבעומ"ש כו'.

והנה, הגם דהעבודה בבחי' קבעומ"ש שנת"ל וההמשכה האמיתית דתורה שייכה לנש"י דוקא, וכמשנת"ל, מ"מ, המשכת הכתרים הי' ע"י המלאכים, כמו שאו' ירדו מה"ש וקשרו כו'. וי"ל ע"פ משנת"ל, דלעתיד, הגם שעיקר הגילויים יהי' שיתגלה בחי' האור מקיף, בחי' מקיף דאו"ח במדריגה היותר עליונה כו', וכמשנת"ל 162 בענין מקיף דאו"י ומקיף דאו"ח כו', מ"מ יהי' לעתיד בחי' ממכ"ע ג"כ, וגילוי הסובב יהי' ע"י בחי' ממלא כו' 163, להיות כי ממלא הוא בחי' גילוי, ובבחי' או"פ, ולזאת יהי' גילוי הסובב ע"י ממלא דוקא כו'. וזהו"ע יחוד זו"נ לע"ל, הגם שעיקר הגילוי יהי' האור דבחי' מלכות כמו שהיא בשרשה כו', ומ"מ יהי' הגילוי ע"י בחי' ז"א דוקא כו', וכמשנת"ל (ד"ה אם בחוקתי 164) בקצרה בענין והי' אור הלבנה כאור החמ"ה 165 דוקא, ואור החמה יהי' כו' 166. וכמו"כ י"ל כאן, דלהיות דהמלאכים הם בבחי' ממכ"ע, לזאת, מצד מדרי' הגילוי, יש בהם יתרון מעלה כו', ולכן המשכת הכתרים, שזהו המשכת בחי' העולם העצמי דא"ס כו' כנ"ל, הוא ע"י המלאכים דוקא כו'.

ובזה יובן שיש יתרון מעלה בעסק התורה בבחי' קבעומ"ש על המצות מעשיות. דהנה, ע"י התורה, הרי נמשך העולם העצמי דא"ס בבחי' חכ', לפי שאורייתא מחכמה נפקת 163, וכל ענין התורה הוא בבחי' טעם וחכמה כו', ולכן, הגם שהעיקר הוא הקב"ע, מ"מ, הרי יש בזה גם חכמה וטעם כו', כנ"ל, וא"כ, הרי יש בעסק התורה הזה ב'

164 לעיל ס"ע ותקפד"ת תקפה.

165 הגרשיים בתיבה זו הם סימן הדגשה (כרגיל בכ"מ

בדא"ח).

166 ישע"ל, כו'.

160 לעיל ע' ותצ ואילך.

161 = אור פנימי.

162 לעיל ע' ותעא"ת ע"ג.

163 ראה סה"מ תרנ"ט ע' קז.

המדריגות, היינו גם בחי' ממכ"ע כו', ולזאת, ע"י עסק זה, נעשים ב' הדברים, ההמשכה מבחי' העצמית דא"ס, וגם בחי' ההמשכה והגילוי כו'. ולפי"ז, במצות מעשיות לבד, הגם שממשיכים בחי' העצמיות, מ"מ, הגילוי הוא ע"י התורה כו', וכמשנת"ל בענין מעשה גדול ותלמוד גדול, דשניהם אמת, דהתעוררות בחי' העצמיות זהו ע"י מעשה, והגילוי הוא ע"י תלמוד, שזהו בחי' הכלי, וע"י נמשך האור והגילוי כו'. אבל עסק התורה בבחי' קבועו"ש, ה"ז מעורר בחי' העצמות, וגם ע"י נמשך הגילוי כו'. ומ"מ, במ"ת הי' צ"ל המשכת הכתרים ע"י המלאכים, לפי שעדיין לא ניתנה להם התורה (דמה שהקדימו נעשה לנשמע הי' קודם מ"ת), וכ"ש שלא הי' עדיין עסק התורה, ולכן הי' צ"ל ע"י מלאכים כו'.

והנה כמו שנת"ל ההפרש בין הנשמות למעלה וכמו שירדו למטה, דהנשמות כמו שהן למעלה עבודתם הוא בבחי' האור דממכ"ע, ובירידתם למטה דוקא מגיעים בעבודתם לבחי' עצמות א"ס כו', באופן כזה הוא ג"כ ההפרש בין הנשמות דמ"ה, שנק' בנים, ובין הנשמות דב"ן, הנק' עבדים כו'.

דהנה נת"ל (ד"ה וספרתם לכם¹⁶⁷) דבחי' בנים היינו נשמות דאצילות, שהן בחי' אדם, בבחי' אדמה לעליון¹⁶⁸, שגם בירידתן למטה הן אלקות ממש, וידעין רזא דביתא, וכבן דחפיש בגניזא¹⁶⁹, היינו גם בהאורות שלמעלה מאצילות כו', ואין עליהם שום דבר המעלים ומסתיר, וממילא אין עבודתם להסיר העלמות והסתרים, כ"א בבחי' הדביקות באוא"ס, ולהמשיך אוא"ס מלמעלה למטה כו', כמשנת"ל (ד"ה תתן אמת¹⁷⁰), ובכל עניניהם הם בדוגמא שלמעלה, ואין עבודתם בבחי' עבודה ויגיעה כו', וכמשנת"ל (ד"ה ומקנה רב¹⁷¹), וא"כ, הרי עבודתם הוא בבחי' אור ישר. והוא ג"כ בבחי' עלי' מגרמוהי לחיוהי, דהיינו לבחי' האור, אבל זהו בהאור המתלבש בכלים דע"ס, וגם בהאור שלמעלה מאצי', אך ורק בבחי' האין דע"ס, שזהו בחי' המקור דאור החכמה כו', וגם בבחי' אורות דא"ק, שזהו ג"כ אור המתלבש בכלים דא"ק כו', ואפי' בחי' קוב"ה דאסתכל באורייתא¹⁷² הוא ג"כ בחי' האור המאיר בכלים דא"ק¹⁷³, אלא שהוא בחי' עצמות האור כו', וכמשנת"ל (ד"ה אין עומדין להתפלל אלא כו'¹⁷⁴). וכמ"ש בתו"א ד"ה ראה ריח בני¹⁷⁵, שהצדיקים בעבודתם בתו"מ ממשיכים בחי' אור פנימי כו'. והיינו כמ"ש בלק"ת בהביאור דונקדשתי¹⁷⁶, דלהמשיך יחוד זו"נ די בהעלאת מ"ן דקיום התומ"צ (היינו בחי' כוונת המצות כו'). ואין הכוונה בחי' יחוד זו"נ לבד, אלא גם למעלה מזה, רק שאינו בחי' אור חדש, כ"א מה שכבר נמשך כו', ובכללות היינו בחי' גילוי אור הקו הנמשך מאוא"ס, שהוא בחי' אור פנימי כו', וכמ"ש בתו"א שם¹⁷⁷, שאין זה בחי' אור חדש כו'. וכמו"כ גם

תקלב

167) לעיל ע' ורפורפו.

168) שם יד, יד.

169) זח"ג קיא, ב ובאור החמה שם.

170) לעיל ע' ותה ואילך.

171) לעיל ע' ותיא.

172) זח"ב קסא, סע"א ואילך.

173) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' של. ביאורה"ז

להצ"צ ח"א ס"ע רסב. וע' רב.

174) לעיל ע' ותרלג.

175) ראה תו"א תולדות כ, סע"ג ואילך.

176) אמור לג, רע"ג.

177) אולי הכוונה לד"ה צאינה וראינה בתו"א בראשית ה,

ב. וראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' רינו. סה"מ תרע"ח

(הוצאת תשס"ג) ע' תמה ואילך.

בשרשו באוא"ס שלפני הצמצום, נת"ל (ד"ה והי' כי תבוא¹⁷⁸) דההמשכה מבחי' שרש ומקור הקו אין זה אור חדש, כ"א מהעלם אל הגילוי לבד כו', והיינו בבחי' אוא"ס כמו שהוא בבחי' עלות הרצון, שזהו שרש ומקור דבחי' ממכ"ע כו'.

והנה ההתחדשות הנעשה ע"י עבודת הצדיקים, מאחר שההמשכה היא רק מבחי' האור המתלבש בכלים, וא"כ מה מתחדש ע"י עבודתם, הרי בלא"ה ג"כ האור מאיר בהכלים כו'. אך הענין הוא, דהנה, הצדיקים ע"י קיום התו"מ ה"ה ממשיכים עכ"פ בחי' תוס' אורות, היינו בחי' אור עליון יותר, וכמו בחי' האין דע"ס וכה"ג, כנ"ל, שיאיר האור בהכלים דע"ס דאצילות כו'. וידוע דהאור פנימי מצחצח את הכלי כו'¹⁷⁹. וגם עושים בחי' תיקון הכלים, והיינו לבד זאת שעושים הגדלות הכלים, וכמשנת"ל (ד"ה נשא¹⁸⁰), הרי עושים ג"כ תיקון וזיכוך הכלי שיוכלו לקבל אורות עליונים יותר. ובפרט שבירידתם למטה, הרי מ"מ נתלכשו בגוף ונה"ט, ועם שאינו מסתיר על אור נשמתם כו', כנ"ל, מ"מ, הרי צ"ל ביטול הגוף והנה"ט כו' (וגם בנשמות דמ"ה, דביטול גופם הוא כמו ביטול הנשמה כו', והו"ע בחי' ה' אחד מלמעלה למטה, וכמשנת"ל ד"ה החדש הזה¹⁸¹, מ"מ, ה"ז ע"י גילוי אור הנשמה, ועי"ז מתבטל הגוף, לא מה שהוא בטל ממילא מצ"ע כו'), וכידוע בפ"י מארז"ל¹⁸² גדולים מעשה צדיקים כו', לפי שעושים מיש אין כו', ועי"ז עושים למעלה בחי' זיכוך הכלים כו'. וענין הזיכוך בהכלי הוא, דהנה נת"ל (ד"ה אין עומדין להתפלל¹⁸³) דהכלים הם בחי' כחות, אבל האור הוא פשוט כו', וזה"ע זיכוך הכלי, שתהי' כמו האור כו', וכמו בתפארת שהכלי ג"כ שם הוי' כמו האור כו'¹⁸⁴, וכמו"כ יהי' בכללות הכלים, שיהיו כמו האור, ויגלו בחי' עצמות האור כמו שהוא כו', וכמשנת"ל שם. וי"ל שז"ע עצו כפריו¹⁸⁵, שהכלי הוא כמו האור כו'. ובאמת ממשיכים צדיקים גם בחי' אוא"ס הסוכ"ע, שז"ע ריח בגדיו¹⁸⁶ דלבושים דתומ"צ, שזהו ג"כ בחי' אור מקיף כו', וכמו גילוי בחי' האין דכתר (שזהו ג"כ מקור לחכמה, כמשנת"ל (ד"ה ביום השמע"צ הב' ¹⁸⁷), וזה למעלה מבחי' אין דע"ס, וכמו שסובב מקור לממלא כו'), ובשרשו באוא"ס שלפני הצמצום הוא בבחי' האור כמו שהוא לפני עלות הרצון כו', וכבר נת"ל (בד"ה כי עמך מקו"ח¹⁸⁸ ובכ"ד) שזהו מקור בחי' סוכ"ע, וידוע דסוכ"ע הוא ג"כ מה שיש לו שייכות אל העולמות כו'¹⁸⁹, וגם הוא בחי' מקור האו"פ כו', דכמו"כ הוא בשרשו באוא"ס שלפני הצמצום, דכ"ז הוא בחי' התפשטות האור, אלא שהוא בחי' אור המאיר לעצמו עדיין, לא בחי' גילוי השייך אל העולמות כו' (וכמו בחי' מח' המבואר בלק"ת ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח סוף אות ג'¹⁹⁰, הובא

178) לעיל ע' ותמדת"תמה.
 179) ע"ח ש"ב (השתלשלות י"ס דרך עיגולים) ענף ג. –
 וראה סה"מ תרס"ח ע' מט. עזרת ע' קסא. תרע"ח ע' תשא.
 פ"רת ע' נב. לעיל ע' ו. ועוד.
 180) לעיל ע' ושם.
 181) לעיל ע' ורט.
 182) כתובות ה, א. וראה תו"א בשלח טו, סע"ב ואילך.
 מאמרי אדה"ז נביאים ע' פט ואילך. [וראה גם תו"א שמות
 נד, ב]. ובכ"מ.
 183) לעיל ע' ותרסט.
 184) ראה תו"א נח י, סע"ב ואילך. ועוד.
 185) ראה סוכה לה, א. – וראה בכ"ז לקו"ת ברכה ק,
 סע"ב. אוה"ת בראשית לד, סע"ב ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' כב.
 שם ע' שעט. וש"נ.
 186) תולדות כו, כז. וראה תו"א תולדות כ, ד.
 187) לעיל ע' ותצה.
 188) לעיל ע' ורמו.
 189) ראה תו"א מג"א צח, ב. לקו"ת אחרי כט, ב. במדבר
 ה, סע"ג. שה"ש י, א. וראה גם לקו"ת פ' ראה כא, א. ברכה
 צט, א. סה"מ תר"ן ע' שנח ואילך. תר"ס ע' נו. לעיל ד"ה קדש
 ישראל קרוב לסופו (ע' ותרפא ואילך).
 190) לקו"ת הוספות לס' ויקרא נב, סע"ד.

178) לעיל ע' ותמדת"תמה.
 179) ע"ח ש"ב (השתלשלות י"ס דרך עיגולים) ענף ג. –
 וראה סה"מ תרס"ח ע' מט. עזרת ע' קסא. תרע"ח ע' תשא.
 פ"רת ע' נב. לעיל ע' ו. ועוד.
 180) לעיל ע' ושם.
 181) לעיל ע' ורט.
 182) כתובות ה, א. וראה תו"א בשלח טו, סע"ב ואילך.
 מאמרי אדה"ז נביאים ע' פט ואילך. [וראה גם תו"א שמות
 נד, ב]. ובכ"מ.
 183) לעיל ע' ותרסט.
 184) ראה תו"א נח י, סע"ב ואילך. ועוד.
 185) ראה סוכה לה, א. – וראה בכ"ז לקו"ת ברכה ק,
 סע"ב. אוה"ת בראשית לד, סע"ב ואילך. סה"מ תרכ"ט ע' כב.
 שם ע' שעט. וש"נ.
 186) תולדות כו, כז. וראה תו"א תולדות כ, ד.
 187) לעיל ע' ותצה.
 188) לעיל ע' ורמו.
 189) ראה תו"א מג"א צח, ב. לקו"ת אחרי כט, ב. במדבר
 ה, סע"ג. שה"ש י, א. וראה גם לקו"ת פ' ראה כא, א. ברכה
 צט, א. סה"מ תר"ן ע' שנח ואילך. תר"ס ע' נו. לעיל ד"ה קדש
 ישראל קרוב לסופו (ע' ותרפא ואילך).
 190) לקו"ת הוספות לס' ויקרא נב, סע"ד.

לעיל ד"ה קדש ישראל לה¹⁹¹). ובד"כ זהו בחי' מקיף דאו"י כו'. וי"ל דנכלל בזה גם בחי' עצם האור, להיות שהוא ג"כ בבחי' המשכה מן העצמיות, ה"ז ג"כ בכלל בחי' מקיף דאו"י שממשיכים הצדיקים ע"י עבודתם האמיתית בקיום המצות כו' (ועמשנת"ל (ד"ה נשא¹⁹²) בענין מ"ע ומל"ת). ובד"כ י"ל, דהצדיקים, היינו בחי' נשמות דמ"ה, ע"י ירידת נשמתם למטה, שמאיר בהם בחי' שרשם ומקורם בבחי' אותיות החקיקה שאינם בבחי' מהות בפ"ע כו', ה"ה ממשיכים בעבודתם בחי' מהות ועצמות האור שלמעלה מבחי' התלבשות בכלים כו', וגם בעבודתם עושים תיקון הכלים למעלה, שיהי' כמו האור כו', וכנ"ל. וע"י הביורורים שלהם, הן ע"י ביטול גופם ע"י גילוי אור נשמתם כנ"ל, והן בהביורורים שעושים בעולם בדרך מלמעלה למטה כו', ה"ה ממשיכים בחי' עצם האור שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי כו', וכמשנת"ל בעסק התורה בבירור ההלכות בדרך מלמעלה למטה שמגיעים ע"י לבחי' העלם העצמי דחכמה כו', כמו"כ הצדיקים ע"י הביורור בדרך מלמעלה למטה ממשיכים בחי' עצם האור כו'.

אבל בכדי להגיע לבחי' מהות ועצמות א"ס, היינו בחי' האור העצמי ממש, שאינו בבחי' המשכה כלל מן העצמות, והוא בחי' העלם העצמי דא"ס כו', זהו דוקא ע"י העבודה דנשמות דב"ן, בבחי' עבודת עבד דוקא, בחי' עבד פשוט, בעבודה בקבלת עול מלכות שמים כו', שזה דוקא מגיע בבחי' העלם העצמי דא"ס כו', וכמשנת"ל באורך¹⁹³. ומ"מ ההמשכה והגילוי הוא ע"י נשמות דמ"ה, דהגם דנשמות דב"ן בעבודתם דוקא מעוררים וממשיכים בבחי' ההעלם העצמי דא"ס כו', מ"מ, הגילוי הוא ע"י נשמות דמ"ה דוקא. וכמ"ש במ"א¹⁹⁴ בענין צדיקים ובע"ת, דהגם שבמקום שבע"ת עומדים כו'¹⁹⁵, משום דמשכי ל' בחילא יתיר¹⁹⁶, שממשיכים מבחי' עצמות א"ס כו', ומ"מ, ההמשכה שע"י בע"ת הוא רק למעלה, ובכדי שיהי' הגילוי למטה, הוא ע"י הצדיקים דוקא. ולכן צ"ל התחברות דב' הבחי' צדיקים ובע"ת, שעז"נ¹⁹⁷ מי יתנך כאח לי כו' אמצאך בחוץ כו', דפי' כאח לי היינו צדיקים, שנק' אחים וריעים כו'¹⁹⁸, ואמצאך בחוץ קאי על בע"ת, כנודע¹⁹⁹, וצ"ל ב' הבחי', דבע"ת מעוררים וממשיכים בחי' עצמות א"ס, והגילוי הוא ע"י הצדיקים כו'. ולכן נאמר בבנימין חופף עליו כל היום²⁰⁰, שהוא דוקא ה' אושפזיכן לגבורה כו'²⁰¹, ובחלקו נבנה המזבח וההיכל ובית קדה"ק, ולא בשל שארי שבטים כו', ואיתא הטעם בספרי²⁰⁰, הובא בילקוט²⁰², מפני שלא ריחמו על יוסף אחיהם כו', הרי הגם שבודאי עשו תשובה שלימה ע"ז, וגם יוסף מחל להם, עכ"ז ה' דירת השכינה בחלקו של בנימין דוקא, והיינו שכדי

198) ראה יל"ש ויקרא רמז תריג. מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קו. סה"מ תרל"ב ח"א ס"ע לח ואילך. וע' ר. תרל"ג ח"א ע' מט ואילך. וראה לעיל ע' ורו. וש"נ.
199) ראה לקו"ת שה"ש מד, ד ואילך. סה"מ תרל"א ח"א ע' קיד ואילך. וש"נ. תרנ"ד ס"ע קד ואילך. תרס"ג ח"ב ע' צט ואילך. תרפ"ד ע' קסח ואילך. [ובמקומות שנשמנו בהע' [194]. (200) ברכה לג, יב.
201) יומא יב, א. א. סוטה לו, א. וראה גם מגילה כו, א. זבחים נד, א. וראה "מ"מ, הערות והגהות קצרות" מכ"ק אדמו"ר זי"ע לתניא פל"ד ע' רי.
202) דברים רמז תתקנז.

191) לעיל ע' ותרעג ואילך.
192) לעיל ע' ושמו.
193) לעיל ע' ותס ואילך. ע' ותצח ואילך. ס"ע ותקלד ואילך. ועוד.
194) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ס"ע תצו ואילך.
195) סה"מ תרכ"ו ע' קי. תו"מ סה"מ מלוקט ח"ג ע' רנה ואילך [ובהוצאות הקודמות הוא בח"ה ע' רסג ואילך].
196) ברכות לד, ב.
197) זח"א קכט, א. תניא אגה"ת ספ"ח (צח, ב). לעיל ריש ע' וקמב. ובכ"מ.
198) שה"ש ח, א.

להיות דירה בתחתונים זהו ע"י הצדיקים דוקא כו'. וז"ש²⁰³ שובה ישראל כו', ואח"כ קחו עמכם דברים, הם התורה ומצות²⁰⁴, ושובו אל ה', להמשיך האור מלמעלה למטה, להיות דרך הוי', שזהו ע"י תורה ומצות כו'. וכמו"כ יובן בענין המבואר כאן, דעם היות דבחי' עבד מגיע בבחי' עצמות א"ס כו', מ"מ, בכדי שיהי' הגילוי למטה, זהו ע"י מדרי' בן דוקא. וגם מסייעים בעבודתם לנשמות דב"ן, הן בהבירור שני, שזהו ע"י נשמות דמ"ה דוקא, והן בעצם העלאת מ"ן שלהם בהבירורים דמלמטה למעלה, הוא ע"י נשמות דמ"ה, שהן בחי' רועים²⁰⁵, שרועים ומפרנסים את הנשמות דב"ן, וממשיכים בחי' גילוי אור להיות בהם ההעלאת מ"ן כו', וכנ"ל בענין תלמוד שמביא לידי מעשה כו'.

ובזה²⁰⁶ יובן ג"כ ענין יהודה ויוסף. דהנה נת"ל (ד"ה ויגש אליו²⁰⁷) דיוסף הי' נשמה דמ"ה, וז"ש²⁰⁸ ויוסף הוא השליט הוא המשביר לכל עם הארץ, שהי' משפיע וממשיך גילוי אלקות מלמעלה למטה כו', ולכן הי' גם במצרים בבחי' מרכבה לאלקות, לפי שהי' בחי' נשמה דמ"ה, שמאיר אור הנשמה בגילוי, ואין שום דבר המסתיר עליו, ולכן גם בהיותו במצרים ובעת שעסק בעניני העולם הי' מרכבה לאלקות כו'²⁰⁹. והשבטים, וכן יהודה שהי' מלך שבשבטים²¹⁰, היו בחי' נשמות דב"ן, ולכן היו רועי צאן כו'²¹¹, והיינו בחי' הבירור דמלמטה למעלה כו', וכמ"ש במ"א²⁰⁹. ובאמת, בחי' ומדרי' יהודה למעלה ממדרי' יוסף, שע"י עבודתו מגיע דוקא בבחי' ההעלם העצמי דא"ס כו', אלא שהגילוי דמדריגה זו הוא ע"י יוסף. וז"ש בתו"א ד"ה ויהי מקץ הא'²¹², דיוסף הוא בחי' תוס' תענוג ונח"ר לפניו ית' להיות לו דירה בתחתונים כו', והמשכה זו בעצם היא ע"י העבודה דנשמות דב"ן, אלא שהגילוי הוא ע"י יוסף, להיותו בחי' הגילוי כו'. ולזאת, עכשיו שהעיקר הוא בחי' כח הגילוי, כנ"ל, הרי יוסף למעלה מיהודה, דהבירור שני הוא ע"י יוסף, וכמ"ש²¹³ והנה תסובינה כו' ותשתחווין כו'. וזהו ג"כ ענין ויגש אליו יהודה²¹⁴, שהי' טפל אל יוסף כו' (וגם ענין ההגשה הו"ע הביטול וההתכללות כו'), ובהזר²¹⁵ נת' ע"ז ענין סמיכת גאולה לתפלה, דהיינו בחי' המשכת האור מבחי' שם מ"ה לעורר בחי' העלאת מ"ן כו', וכענין תלמוד שמביא לידי מעשה כו'. וזהו ג"כ מ"ש²¹⁶ יוסף בן שבע עשרה שנה הי' רועה את אחיו כו', שהמשיך להם הגילוי מלמעלה ליתן בהם הכח לברר כו'. ולכן הי' ההתעסקות שלהם אודות בנימין, דהנה, מדרי' בנימין, הגם שהוא בחי' שם ב"ן, אין זה מדרי' שם ב"ן עצמו, כ"א בחי' רוחא דשביק בגווה²¹⁷, דהיינו הארת שם מ"ה שבשם ב"ן

(203) הושע יד, ב.ג. – וראה בכ"ז לקו"ת דרושים לשבת שובה סה, א.

(204) ראה שמו"ר פל"ח, ד [הובא בלקו"ת שם].

(205) ראה תניא פמ"ב (נט, א). תו"א מקץ לג, סע"ג ואילך.

הוספות לתו"א תצוה קי, ג. לקו"ת בהעלותך לג, ב. ועוד.

(206) כאן חזור רבינו לבאר את הקושיות דלעיל רד"ה

ויגש תרס"ח (לעיל ע' ותרמג). – בהבא לקמן בפיסקא זו ראה

במקומות שנסמנו בהערות 217-218.

(207) לעיל ע' ותרמג.

(208) מקץ מב, ו.

(209) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' קצב ואילך. סה"מ

תרל"ג ח"א ע' סג ואילך. תר"ן ע' שעז. עזרת ע' קג ואילך.

תרפ"ח ע' כג ואילך. לעיל ע' ותיח. ועוד.

(210) ראה ב"ר פפ"ד, יז. יל"ש ויחי רמז קנט. ועוד.

(211) ראה ויגש מו, לב ואילך.

(212) מקץ לא, ב.

(213) וישב לו, ז. – וראה בכ"ז תו"א וישב כח, א ואילך.

תו"ח וישב סד, א ואילך.

(214) ויגש מד, יח.

(215) ח"א רה, ב. [וראה לעיל רד"ה ויגש תרס"ח ע']

ו[תרמג].

(216) וישב שם, ב.

(217) זח"ב קא, ב ואילך. נת' בע"ח של"ט (שער מ"ן ומ"ד)

דרוש זח. מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב ע' שלה. ע' שלט. אוה"ת

כו' (י"ל דבנימין הוא בחי' בן שנעשה עבד כו'). ורצה יוסף שיהי' אצלו, היינו שיוכלל בבחי' שם מ"ה. ויהודה רצה שיהי' עמהם, כי כשמסתלק בחי' היסוד, נעשה ההעלאת מ"ן ע"י בחי' ההוא רוחא דשביק בגווה כו', וכמ"ש במ"א²¹⁸ בענין הספחים. וזהו שאמרו²¹⁹ לא יוכל הנער לעזוב את אביו, להיותו בחי' הארת שם מ"ה כו'. ובפרט לפמ"ש בזהר ויצא דקנ"ג ע"ב, דבנימין נכנס במקום יוסף, ולזאת הי' צ"ל אצל אביו, דאל"כ יהי' אבר מת ח"ו²²⁰. ועל יוסף לא ידעו שהוא במצרים באותה המדרי' ממש שהי' קודם כו'. ואפשר דמ"מ אינו דומה בנימין ליוסף כו'. וכ"ז הוא עכשיו, דהעיקר הוא בחי' הגילוי כו', אבל לעתיד, שיתגלה אמיתית ההמשכה מה שממשיכים נשמות דב"ן בעבודתם בהבירורים דמלמטה למעלה כו', אז יהי' יהודה למעלה מיוסף, וכמ"ש²²¹ ודוד עבדי נשיא עליהם, וכמו שיהי' א"ח עט"ב²²², כמו"כ יהי' דוד עבדי נשיא כו', שיתגלה שרש ומקור האמיתי דבחי' מלכות. והיינו דוקא ע"י העבודה דעכשיו בהבירורים דנה"ב וכל הדברים הגשמים בבחי' בירור דמלמטה למעלה, להיות הם בבחי' כלים לאלקות מצ"ע כו', אלא שהגילוי יהי' לעתיד, ג"כ ע"י יוסף, בחי' נשמות דמ"ה, אבל זהו שיתגלה ע"י בחי' אמיתית ההמשכה שממשיכים נשמות דב"ן בעבודתם כו'.

וע"פ²²³ הנ"ל יובן ג"כ מ"ש השמים כסאי והארץ הדום רגלי. שמים קאי על התורה, וכמ"ש²²⁴ כי מן השמים דברתי עמכם, ושמים הוא שם מים²²⁵, והיינו בחי' מים דתורה כו', ופי' השמים כסאי, שע"י התורה נמשך בחי' גילוי האור כו'. והגם דכסאי הוא בחי' העלם כו', זה"ע מ"ש²²⁶ כאשר יאמר משל הקדמוני, דהמשל דתורה אינו משל המעלים, כ"א המגלה בחי' קדמונו ש"ע²²⁷ כו' (וע' משנת"ל ד"ה הקבצו ושמעו²²⁸). והארץ הדום רגלי, הנה רגל הוא בחי' הנשמה כמו שירדה למטה בהתלבשות בגוף ונה"ב, בבחי' הבירורים בדרך מלמטה למעלה כו', והיינו בחי' נשמות דב"ן כו', דנעוץ תחלתן בסופן כו'²²⁷, והארץ היינו מצות מעשיות, שהן בחי' הדום רגלי, שע"י מתעלים נש"י, וכמ"ש²²⁹ צדקה תרומם גוי, דלבד זאת שע"י נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה²³⁰, הנה מתעלים ע"י בחי' עצמות א"ס ממש כו', כנ"ל. וההמשכה והגילוי הוא ע"י התורה, שז"ע השמים כסאי כו'. ומ"ש איזה בית אשר תבנו לי, קאי על הבית דתפלה, וכמ"ש²³¹ כי ביתי בית תפלה כו'. דהנה, כל המשכות הנ"ל תלוי בהקדמת התפלה, וכמא'²³² כל האומר אין

תקלה

224 (224 יתרו כ, יט.
225 (תגיגה יב, א. וראה תו"א שם, ג. מקץ לה, א. סה"מ
תרל"ב ע' נד. ועוד.
226 (שמואל"א כד, יג. – וראה תו"א מג"א צח, ב. לעיל
ע' ושטו ואילך. וש"נ.
227 = של עולם.
228 (לעיל ע' ותרסו ואילך.
229 (משלי יד, לד.
230 (ראה תו"א שם, ב. אוה"ת בראשית (כרך 1) תתרכו,
ב. סה"מ תרל"ח ע' רלב"ג. תרל"ב ח"א ע' פג. וש"נ.
231 (ישעי' נו, ז.
232 (יבמות קט, ב. וראה לקו"ת ויקרא ה, א. סה"מ תש"ח
ע' 266, ובהערת כ"ק אדמו"ר ז"ע שם.

מקץ (כרך 1) תתשג, ב. סה"מ תרכ"ח ע' מדיה. פרי"ת ע' ריא
ואילך. ועוד. [וראה גם בהנסמן בהע' הבאה].
218 (מאמרי אדה"ז תקס"ב שם ע' שלט ואילך. אוה"ת
ויקרא (כרך 2) ע' תרא ואילך. ביאורו"ז להצ"צ ח"ב ע' תתכא
ואילך. [ובהנסמן בהע' שלפנ"ז].
219 (ויגש שם, כב.
220 (ראה יבמות נה, ב (ובפרש"י). שבועות יח, א. אוה"ת
מקץ שם תתשד, א. וראה כש"ט (הוצאת קה"ת) סט"ז.
221 (יחזקאל לו, כה (בשינוי).
222 = אשת חיל עוסד על ד"ה השמים כסאי בתו"א
בראשית א, א ואילך. ובארוכה במאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע'
תשה ואילך. אוה"ת בראשית (כרך 1) תתרכג, סע"א ואילך.
סה"מ תרל"ח ע' ריז ואילך.

לי אלא תורה, אפי' תורה אין לו, אלא צ"ל תפלה, וכמו"כ בכדי שיהי' עשיית המצות בבחי' קבלת עומ"ש, ה"ז ג"כ ע"י הקדמת התפלה כו'. וז"ש אח"כ²³³ ואל זה אביט אל עני ונכה רוח כו', והיינו בחי' הביטול ושפלות, בחי' כובד ראש דתפלה כו'²³⁴ (ועמשת"ל סד"ה אין עומדין להתפלל²³⁵). וזהו שכ' איזה בית כו', שהוא ביאור מ"ש קודם השמים כסאי, דכאשר יש הקדמת התפלה, אז השמים כסאי והארץ הדום רגלי כו'. ולפי"ז, מ"ש איזה בית, הוא בניחותא, איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום כו' אל זה אביט אל עני ונכה רוח כו'. גם י"ל מ"ש איזה בית הוא ע"ד מ"ש²³⁶ הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה, ומבואר במ"א²³⁷ הכוונה, דגם מה ששמים ושמי השמים בחי' המקיפים היותר עליונים לא יכלכלוך, ה"ז מאיר בבית הזה דבהמ"ק בבחי' פנימיות כו'. וכמו"כ י"ל כאן מ"ש איזה בית אשר [תבנו], דהנה, בית הוא בחי' מקיף היותר עליון, כידוע בענין בית ולבוש כו'²³⁸, ועז"א איזה בית אשר תבנו לי, דעצמות א"ס אינו מאיר בבחי' מקיפים היותר עליונים, היינו בחי' ההעלם העצמי דא"ס, שאינו מאיר אפי' במדרי' היותר עליונה שבאוא"ס, היינו גם בבחי' עצם האור כו', ה"ז נמשך בבחי' השמים כסאי והארץ הדום רגלי, שהן תורה ומצות כו', אלא שעיקר המשכת האור הוא ע"י מצות מעשיות בבחי' קבלת עול מלכות שמים, והגילוי הוא ע"י התורה כו', ובזה נשלם אמיתית הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים כו'.

והנה נת"ל די"ל דיש יתרון מעלה בעסק התורה באופן הנ"ל על מעהמ"צ, לפי שמעורר וממשיך בחי' העצמות, וגם עי"ז הוא בחי' ההמשכה והגילוי כו'. וכמו"כ י"ל שיש יתרון מעלה זאת בבחי' בן שנעשה עבד כו' (והנה לכאורה י"ל יתרון מעלה בכו' שנעשה עבד, גם בעצם הביטול והנחת עצמותו, שהוא יותר מבעבד. וע"ד מ"ש במ"א²³⁹ בענין זה עני קרא כו'²⁴⁰, דזה הוא בחי' עשיר, וכאשר עשיר קורא כעני, ה"ז מגיע למעלה יותר, מפני שיש בזה ביטול עצמי הרבה יותר כו'. וכמו"כ בענין בן שנעשה עבד, דבד"כ עוסקי תורה ה"ה בבחי' מוחין, וענינם הוא בבחי' טו"ד בבחי' גדלות המוחין כו', וכאשר עסק התורה הוא בבחי' קבלת עומ"ש, שמניח שכלו לגמרי, ולא בשביל זה יעסוק בתורה, ולא לפי שכלו ישפוט וימדוד אמיתית הענין כו', כ"א לידע אמיתית רצה"ע זהו תכלית כוונתו כו', ונוגע לו הענין מאד, באימה ויראה, פן ח"ו לא יכוין לאמיתתה כו', ומשו"ז הוא נותן נפשו ביותר כו', וכמו בתנאים ואמוראים, דע"י הביטול והאימה יתירה שהי' בהם עי"ז דוקא כיוונו אל אמיתת רצה"ע כו', וכמשת"ל (ד"ה וה' אמר המכסה אני²⁴¹), שכ"ז הוא ביטול יותר מכמו בחי' עבד, שאין ענינו בחי' המוחין כו'. וכמו בקיום המצות בפו"מ, שאין כאן ענין המוחין בעצם כו', דבעצם הן רצה"ע כו', ומצות לאו ליהנות ניתנו כו'⁸⁷, אבל תורה שהיא בחי' המוחין, הרי הביטול בזה הוא הנחת עצמותו יותר כו', וממילא ה"ז מגיע

תקלו

המשך מים רבים תרל"ו ע' רלא"ב. סה"מ תרנ"ט ע' קסו. תש"ד
ס"ע 113 ואילך. וראה גם לעיל ע' ושמג.

(239) סה"מ תרכ"ז ע' תכט. ד"ה ארשב"נ תר"ץ בסה"מ

קונטרסים ח"א קית, ב. ד"ה תקעו תשח"י פ"ג (סה"מ תשח"י

ע' ה ואילך). וראה גם סה"מ תרל"ח ע' שנו.

(240) תהלים לד, ז.

(241) לעיל ע' ותקלד"ת תקלה.

(233) שם, ב.

(234) ראה ברכות לא, א (במשנה).

(235) לעיל ע' ותרמאז"ותרמב.

(236) מלכים"א ח, כו. דברי הימים"ב ו, ית.

(237) סה"מ תרל"ח ח"א ע' קו. וע' קט. תרמ"ג ע' פז ואילך.

וע' צד.

(238) ראה לקו"ת ואתחנן י, ד. ברכה צת, סע"ד ואילך.

במדריגה עליונה יותר כו'. ולפי"ז י"ל, דע"י בחי מעהמ"צ בקבעומ"ש, מגיעים בבחי' עצם האור שאינו בבחי' גילוי כלל, אף לא בבחי' גילוי לעצמו כו'. דהנה, בבחי' התפשטות האור יש ב' מדריגות. בחי' האור כמו שהוא קודם עלות הרצון, וכמו שעלה ברצונו כו', שזהו מקור ב' המדריגות דממכ"ע וסוכ"ע בשרשם הראשון כו'. וזהו מה שממשיכים הצדיקים בעבודתם בבחי' או"י, בקיום התורה ומצות, ובבחי' אה"ר ואהבה בתענוגים שלהם כו'. אבל בחי' עצם האור הוא שלמעלה גם מבחי' מקור לסוכ"ע, והוא מה שמובדל בערך לגמרי כו', ומגיעים לבחי' זו ע"י קבלת עול מלכות שמים בקיום המצות בפועל ממש, וכמו כן ע"י הבירורים בבחי' מלמטה למעלה, כנ"ל. והגם שנת"ל דבחי' עצם האור זהו בחי' העלם העצמי דחכמה כו', אפ"ל שיש בזה גם בחי' הכתר כו' (והיינו בחי' העלם העצמי הפשוט דבחי' הכתר כו'). דהנה י"ל דבחי' עצם האור דאוא"ס שלפני הצמצום הוא כדוגמת בחי' א"ק לאחר הצמצום, שהוא בחי' אור כללי שכולל כל ההשתלשלות מרכ"ד עד סוכ"ד²⁴², ומ"מ הכל הוא בהשוואה גמורה ממש, וכמשנת"ל (ד"ה וספרתם לכם²⁴³), ובדוגמא כזאת הוא באוא"ס שלפני הצמצום, בבחי' עצם האור, אלא שהוא בבחי' יחיד ממש כו'. ובכדי להגיע בבחי' העלם העצמי דא"ס ממש, זהו דוקא ע"י עסק התורה בבחי' קבלת עול מ"ש, מפני שבזה הביטול דהנחת עצמותו הוא ביותר כו', כנ"ל, וזהו היתרון דבחי' בן שנעשה עבד כו'. ומ"מ קשה לומר כן, דלפי"ז הרי עיקר אמיתית הגילוי דלעתיד בבחי' עזן סתימאה ממש הוא לעוסקי תורה דוקא, וכפשט הזהר¹⁰² בפי' יעשה למחכה לו¹⁰¹, למאן דדייק כו' ומחכאן למנדע כו', דהיינו העוסקים בתורה בקבלת עול מלכות שמים כו', וכמשנת"ל (ד"ה אם בחוקתי²⁴⁴) שיהי' להם יתרון מעלה לעתיד על מקיימי המצות בפו"מ בקבעומ"ש כו'. וזה קשה לומר, וכמשנת"ל (ד"ה ויצא יעקב²⁴⁵), וכמא²⁴⁶ כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב, והיינו שמקיימים מצות בפועל ממש, שיהי' מעלתן שוה ממש לעוסקים בתורה בקבלת עומ"ש כו'. וצ"ל דיתרון המעלה דבחי' בן שנעשה עבד הוא מפני שיש בהם ב' המדריגות, וכענין צדיקים ובע"ת כו', כנ"ל).

244) לעיל ע' ותקעז-תקפ.

245) לעיל ע' וקכה-קכו. וראה גם לעיל ע' ותקלו-תקלו.

246) סנהדרין ר"פ חלק (צ, א).

242) = מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין. – וראה לעיל

ע' וריד. וש"נ.

243) לעיל ע' ורפ ואילך.

והנה² ע"פ כל הנ"ל יובן ג"כ ענין מלכיות זכרונות ושופרות דר"ה. דהנה מובן מכל הנ"ל דבכללות הן ג' מדריגות, בחי' ממכ"ע, ובחי' סוכ"ע, דבאוא"ס שלפני הצמצום זהו כמו שעלה ברצונו, וכמו שהוא קודם עלות הרצון, שזהו מקור ב' המדריגות הנ"ל, ובחי' עצמות א"ס שלמעלה גם מבחי' מקור לב' מדריגות הנ"ל, והיינו בחי' עצם האור, עד בחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו'. וזהו שממשיכים נש"י בעבודתם בבחי' בנים, שהן נשמות דאצילות (ובד"כ המשכת בחי' ממכ"ע הוא ע"י העבודה שע"פ טעם ודעת כו', אלא שאינם ממשיכים במדריגות גבוהות כ"כ, ונשמות דאצילות, כללות עבודתם גם בחי' רעו"ד ואהבה בתענוגים הוא בד"כ עבודה שע"פ הטעם כו', וממשיכים מדרי' היותר גבוה הנ"ל, גם בחי' המקור דסוכ"ע כו', וכמשנת"ל³), ובחי' עבדים בעבודה בקבלת עומ"ש, וכמו"כ בחי' בן שנעשה עבד כו'.

והנה, בר"ה כתיב⁴ תקעו בחדש שופר, וידוע הפי"5 דבחדש שהוא ל' התחדשות, דבר"ה מתחדש החיות, כי בר"ה חוזר כל דבר לקדמותו⁶ ונמשך חיות חדש כו'. ועז"א אח"כ כי חק כו' משפט לאלקי יעקב, דגם בחי' אלקות שביעקב, דהיינו מה שממשיכים ע"י העבודה, ג"כ נמשך כללות ההמשכה בר"ה. וזהו"ע⁸ מלכיות זכרונות ושופרות, דארז"ל⁹ אמרו לפני מלכיות בכדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה בשופר, שזהו ג' מדריגות הנ"ל. דבחי' מלכיות וזכרונות הוא בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, שזהו בחי' איהו וגרמוהי ובחי' איהו וחיהו¹⁰.

דהנה, בחי' ממכ"ע הוא החיות שמתלבש בעולמות לפי מדריגתם, לכאו"א כפום שיעורא דילי"י¹¹, נשמות כך ומלאכים כך, והוא בחי' כח הפועל שמלוכש בהנפעל בתוכו ממש, עד שגם בגשמיות אין לך עשב שאין לו מזל המכה בו ואומר לו גדל¹², שזהו המשכת החיות בפרט לעשב זה ביחוד, וגבוה מעל גבוה שומר כו'¹³. אבל בחי' סוכ"ע הוא

(6) ראה פע"ח שער כד (שער ר"ה) פ"א. לקו"ת נצבים נא, ב. ובכ"מ.

(7) תהלים שם, ה.

(8) הבא לקמן בפסקא זו, מיוסד על ד"ה והי' ביום ההוא יתקע בלקו"ת דרושים לר"ה נח, ב ואילך. – בכל הבא לקמן (בענין מלכיות זכרונות ושופרות) ראה גם אוה"ת דרושים לר"ה (כרך ה) ע' בעז ואילך. תו"מ סה"מ מלוקט ח"א ס"ע מז ואילך [ובהוצאות הקודמות הוא בח"ג ע' ט ואילך].

(9) ר"ה טז, א. לד, ב.

(10) המשך הביאור במדריגה הג' – במה בשופר, שופרות – לקמן ע' ותשיא ואילך.

(11) ע"פ זח"א קג, ריש ע"ב.

(12) בר"פ פ"י, ו.

(13) קהלת ה, ז.

(1) לא נאמר. נכתב בתור סיום כל הענינים (רשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר נ"ע). – הערת כ"ק אדמו"ר ז"ע ברשימת מאמרי דא"ח של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב.

(2) כללות המאמר מיוסד על ד"ה יחינו מיומיים באוה"ת דרושים לר"ה ע' א"תיא ואילך. [וראה בהנסמן בהע' 120].

חלק מהמאמר (פסקא: וזהו"ע מלכיות) מיוסד על ד"ה והי' ביום ההוא יתקע בלקו"ת דרושים לר"ה נח, ב ואילך.

וחלק נוסף מהמאמר (פסקא: וזהו הטעם מה שר"ה, ופיסקא שלאחרי') מיוסד על סד"ה ענין יו"ט של ר"ה באוה"ת דרושים לר"ה (כרך ו) ע' ב'תצ ואילך.

(3) ד"ה השמים כסאי (ע' ותש ואילך).

(4) תהלים פא, ד.

(5) ראה לקו"ת נצבים מז, א ואילך. דרושים לר"ה נג, ד. לעיל ע' ותסט. ועוד.

האור והחיות שלמעלה מהשתל' והתלבשות בעולמות (ועי' משנת"ל באורך ב' מדריגות אלו לעיל בד"ה ויקח קרח¹⁴). וכנגד בחי' זו הוא שנאמר¹⁵ אני ה' לא שניתי, ואתה הוא קודם שנברא העולם ומשנבה"ע כו'¹⁶, בשוה ממש, דלכאורה אינו מובן איך הוא, מאחר שאעפ"כ העולמות חיים וקיימים ממנו, והיינו שכח הבורא מלובש בהם ממש, וא"כ איך לא שניתי כו'. אך הענין הוא, מפני שההארה המחי' עולמות ה"ה הארה חיצונית לבד מעצמותו ית', ואינה נוגעת בו כלל (ועי' משנת"ל ד"ה אנכי ה' אלקיך¹⁷), ואינה פועלת שינוי בו כלל, כי חיות כל העולמות הוא כמאמר¹⁸ אנא אמלוך, שמדת מלכותו ית' בלבד, מה שהוא ית' מלך ומתנשא כבי' עליהם, זהו גופא החיות שלהם, ובחי' זו אינה נוגעת לעצמיותו כלל, כמשל המלך ב"ו¹⁹, שהוא מהות בפ"ע, ומה שנקרא מלך על המדינות, הרי אין בבחי' זו התפשטות עצמותו, רק ששמו נקרא עליהם²⁰. וז"ע שארז"ל²¹ עד שלא נבה"ע ה' הוא ושמו בלבד כו' (דגם שרש ומקור האור השייך לעולמות הוא בחי' שמו לבד כו'), אבל עצמותו מופלא ומרומם מהם כו'. ובכל ר"ה נמשך מחדש בחי' חיות זה דבחי' ממכ"ע, כי בכל ר"ה לא נמשך בחי' זו להיות אנא אמלוך רק על שנה אחת, ואח"כ חוזר ועולה ונכלל במקורו בבחי' המלך המרומם לבדו מאז²², כמו קודם שנבה"ע, שהי' נכלל בחי' שמו בבחי' הוא לבדו הוא כו'. ולכן אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, שימשיכו הרצון למדת מלוכה להיות אנא אמלוך כו'. ושרש המשכה זו היא למעלה מבחי' ממכ"ע, והיינו שממשיכים בחי' הרצון למלוכה מאור א"ס שלמעלה מבחי' המלכות, והיינו מבחי' המלך המרומם לבדו, ממשיכים שיהי' הרצון להיות בבחי' רוממות והתנשאות על עם כו' (ועי' משנת"ל ד"ה כי מראש צורים²³). [ו]מ"מ, ההמשכה היא רק מה שנמשך בחי' המלוכה על עם, דבכללות הוא בחי' ממכ"ע (דגם הכתר מל', דהיינו בחי' הרצון למלוכה, הוא בחי' הרוממות על עם כו'), ורק מה ששרש ההמשכה היא מאור א"ס הסוכ"ע (שהוא שרש ומקור בחי' ממכ"ע כו'), אבל אינו נמשך בזה גילוי בחי' אור הסובב, כ"א הוא גילוי בחי' ממכ"ע כו'. אמנם, ענין ההמשכה דר"ה הוא שיהי' גילוי בחי' המלוכה, ולא כמו הגילויים דבחי' ממכ"ע שמאיר בעולמות, שמתמעט ממדריגה למדריגה, עד שלמטה הוא בחי' העלם והסתר, שאינו מאיר גילוי האור כו', וההמשכה דר"ה הוא שיהי' גילוי האור למטה ג"כ. והיינו שממשיכים בחי' פנימיות המלוכה כו'. דהנה, פעם הראשון שנו' מלוכה בתורה הוא גבי קריעת ים סוף²⁴, שנאמר²⁵ ה' ימלוך לע"ו²⁶, ובקרי"ס ה' גילוי פנימיות המלוכה, עד שהי' הגילוי למטה ממש, וכמ"ש²⁷ זה אלי, כל א' מראה באצבע כו', וראתה שפחה על הים כו'²⁸, להיות דקריעת ים סוף הוא בקיעת הים, שזהו בחי' פנימיות המלכות,

תקלח

(14) ס"ע ושד ואילך.

(15) מלאכי ג, ו.

(16) = ומשנברא העולם (נוסח תפלת השחר).

(17) עי' תרח ואילך.

(18) ראה בנסמן לעיל עי' ורטו הע' 1521.

(19) = בשר ודם.

(20) ע"פ פיוט „אדון עולם“. וראה לעיל עי' תרח שם הע'

(21) ויש"ג.

(22) פרקי דר"א פ"ג.

(22) נוסח ברכת יוצר.

(23) לעיל עי' ושעה. ויש"ג.

(24) ראה בכ"ז סה"מ תר"ל עי' רצט ואילך. וראה גם אוה"ת

תבוא עי' תתת"פ. שם (כרך ה) עי' ביסח. עי' ביעא.

(25) בשלח טו, יח.

(26) = לעולם ועד.

(27) שם, ב.

(28) מכילתא ופרש"י עה"פ.

השלמת הדרוש

תשט

כידוע ומבואר במ"א²⁹, ועי"ז ה' הגילוי למטה ג"כ בלי שום העלם והסתר כו' (וע' משנת"ל ד"ה וספרתם לכם³⁰), ועז"נ ה' ימלוך כו'. וכמו"כ הו"ע המשכת המלוכה בר"ה, בחי' פנימיות המלוכה, שיהי' גילוי המלוכה למטה כו'. והענין הוא, דהנה נת"ל³¹ דצדיקים בעבודתם (ש)ממשיכים בחי' איהו וגרמוהי, בחי' יחוד אורות בכלים, היינו שתהי' הכלי כמו האור, ויהי' גילוי האור ממש כמו שהוא כו', והיינו שמאיר בחי' עצמות האור ע"י הכלים כו', וכמשנת"ל (ד"ה אין עומדין להתפלל³²). ובאופן כזה הוא בבחי' פנימיות המלכות כו' (וע' משנת"ל ד"ה וספרתם הנ"ל³³, בענין ע"ס הגלויות והגנוזות, שהן בחי' ים וארץ כו'). וזהו ג"כ שממשיכים בר"ה, שיהי' גילוי בחי' פנימיות המלוכה, ויהי' הגילוי למטה ממש כו' (וצ"ל דהמשכה זו בר"ה הוא ע"י שמקבלים נש"י עליהם בחי' מלכותו ית' ברצון וחפץ פנימי כו', וכמו בקריעת ים סוף שאנו אומרים³⁴ ומלכותו ברצון קבלו עליהם כו'. והנה, הכוונה היא שגם בחיצוניות המלכות יהי' גילוי זה, והיינו שגם הכלים לא יסתירו כו', וכמשנת"ל³⁵ בעבודת הצדיקים שעושים תיקון הכלים כו'. וצ"ל דבר"ה ז"ע חדשו מעשיכם שפרו מעשיכם³⁶, דהיינו בקיום המצות, להיות כדבעי למהוי בסו"מ וע"ט כו'³⁷, והו"ע הביטול שעושה בנפשו להיות סו"מ וע"ט בתכלית כו', שע"י נעשה תיקון הכלים כו'). וז"ש³⁸ מלוך על העולם כולו בכבודך העצמי והנשא כו' והופע בהדר גאון עוזך כו' וידע כל פעול כו', שכ"ז הוא שיאיר גילוי בחי' פנימיות המלוכה למטה כו' (ובמ"א³⁹ מבואר דענין י"פ מל'⁴⁰ זהו המשכת בחי' איהו וגרמוהי, דהיינו בד"כ שיהי' המשכת אורות שיתלבשו בכלים כו', דבליל ר"ה מסתלק האור⁴¹, וכידוע מענין מרשית⁴² חסר א' כו'⁴³, והו"ע הדורמיטא כו'⁴⁴, וע"י יו"ד פסוקי מל' נמשך האור כו', ואח"כ אומרים מלוך כו', היינו שיהי' איהו וגרמוהי חד ממש, וכמא'⁴⁵ מלכא איהו וגרמוהי חד כו', והיינו גילוי בחי' עצמות האור כו' כנ"ל).

תקלמ

ואח"כ אמרו לפני זכרונות בכדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה, והיינו בבחי' איהו וחיוהי חד. דהנה נת"ל (ד"ה הקבצו⁴⁶) דעיקר בחי' חיוהי הוא בחי' האור שלמעלה מהכלים, שזהו בחי' אוא"ס הסוכ"ע, כי זכור לדכורא ושמור לנוק'⁴⁷, דבחי' מלכות בד"כ הוא בחי' ממכ"ע, והיינו המח' דאנא אמלוך הנ"ל, וזכור לדכורא הוא בחי' אור א"ס

(29) ראה סידור עם דא"ח רפה, ד. רצ, סע"ב ואילך. שער האמונה לאדהאמ"צ לג, סע"ב ואילך. פו, א ואילך. ועוד.
(30) ריש ע' ורפד.
(31) ד"ה השמים כסאי (לעיל ע' ותש ואילך).
(32) ע' ותרלא ואילך.
(33) ע' ורפג"ורפד.
(34) ברכת ק"ש של ערבית.
(35) ד"ה השמים כסאי שם (לעיל ע' ותשא).
(36) ויק"ר פכ"ט, ו.
(37) = בסור מרע ועשה טוב (ע"פ תהלים לד, טו).
(38) תפלת שמו"ע דר"ה.
(39) ראה ד"ה יחינו מיומיים שבע' 2 באוה"ת דרושים לר"ה שם ע' א"תיב.
(40) = יו"ד פסוקי מלכות.
(41) ראה לעיל ע' ותנ הע' 1331.

(42) עקב יא, יב.
(43) ראה ר"ה ט, ב (ובחדא"ג מהרש"א שם). — וראה תניא אגה"ק סו"ס יד (קכ, סע"ב ואילך). אוה"ת דרושים לר"ה ע' ארצט. ע' אשסט. ועוד.
(44) זח"ג קמב, ב (באד"ר). שער הכוונות ענין ר"ה דרוש ג. פע"ח שער כד (שער ר"ה) פ"ב ג. וראה גם עץ חיים שער הכללים פ"ג. שער כט (שער הנסירה) פ"א. ועוד.
(45) כ"ה גם בד"ה יחינו מיומיים באוה"ת דרושים לר"ה שם. וראה תקו"ז בהקדמה (ג, סע"ב): דעשר ספי' דאצ"י מלכא בהון, איהו וגרמוהי חד בהון איהו וחיוהי חד בהון.
(46) לעיל ס"ע ותרסד ואילך.
(47) זהר ח"א מת, ב. ח"ב צב, א. ח"ג צב, ב (ברע"מ). — נת' בתו"א יתרו ע, ג. עא, סע"ג ואילך. עג, סע"ב. ועוד. וראה בכ"ז אוה"ת דרושים לר"ה ע' א"תד.

הסוכ"ע, שקדוש ומובדל מהעולמות כו', דבמדריגה זו שייך ענין הזכרונות. דהנה, זכירה אינו שייך אלא על דבר הרחוק⁴⁸ ושאינו נחשב, עד שקל לשכוח עליו, והיינו בחי' ההארה הנ"ל, שהיא בבחי' מקור לעולמות, שהיא בחי' הארה חיצונית לבד, ואינו נוגע לעצמותו כבי' כלל כו', כנ"ל, ומפני שהיא בבחי' העדר תפיסת מקום, לכן שייך ע"ז שכחה כבי', וע"ז הו"ע הזכירה, לזכור בחי' ההארה ההיא. וכמו זכרון ליום ראשון כו'⁴⁹, וידוע⁵⁰ דיום ראשון הוא בחי' הרצון דאנא אמלוך כמו שהי' בתחלת הבריאה, שנתעורר כבי' בבחי' רצון למלוכה מצד עצמו, מפני שחפץ חסד הוא כו'⁵¹, וצ"ל זכרון ליום ראשון, להיות דבאוא"ס הסובב כל עלמין, והיינו בחי' האור כמו שהוא קודם עלות הרצון, וכ"ש בבחי' עצם האור, בחי' ההעלם שלו שאינו בבחי' גילוי כלל (אף לא בבחי' גילוי לעצמו כו' כנ"ל), הרי כללות בחי' הרצון הנ"ל אינו תופס מקום כלל כו', ולכן צריכים לזכור ע"ז כו'. וענין הזכירה הוא, שיומשך בחי' אור א"ס הסוכ"ע, והיינו בחי' עצמות האור שלמעלה מהכלים, עד בחי' עצם האור, שיאיר בגילוי כו'. וי"ל דיו"ד פסוקי זכרונות הוא ההמשכה מבחי' האור שקודם עלות הרצון כו', שזהו בחי' חיוהי כו'. ואח"כ אומרים⁵² זכרנו בזכרון טוב לפניך כו', היינו בחי' איהו וחיוהי, והוא בחי' עצם האור כו'. וזהו שאחרי מלכויות אומרים זכרונות, דלכאורה, מאחר שממשיכים בחי' הרצון למלוכה, איך שייך שהמלך ישכח על העם, עד שיפול ע"ז ענין הזכירה, וכמו שנת' לעיל בהתחלת הדרוש⁵³. ולפמשנת"ל ניחא, דענין הזכרונות היא במדריגה עליונה יותר, דשם אינו תופס מקום כלל בחי' ההארה דאנא אמלוך כו', והזכירה היא על ההארה דאנא אמלוך מלכא כו', כנ"ל, ולזאת אחרי שממשיכים בחי' הרצון דאנא אמלוך, אז צריכים לומר זכרונות, שיוזכר בחי' הארה זו דבחי' ממלא כל עלמין, שיהי' גילוי בחי' אוא"ס הסוכ"ע, עד ריש כ"ד⁵⁴ בבחי' עצם האור כו', והיינו שיהי' יחוד סוכ"ע וממכ"ע⁵⁵, דבחי' אור א"ס הסובב יאיר בגילוי ממש בבחי' ממלא כל עלמין כו'. דהנה, ההמשכה דממכ"ע, שזהו הרצון למלוכה, הגם שזהו גם כן מבחי' אור א"ס הסובב כל עלמין, מ"מ, הרי אין זה עדיין גילוי אור הסובב ממש, רק שמעוררים וממשיכים להיות המשכת בחי' ממלא כל עלמין, דהגילוי הוא בחי' האור דממלא כל עלמין, ולא יש כאן עדיין בחי' היחוד דסוכ"ע וממכ"ע כו'. אבל ענין הזכרונות הוא ההמשכה להיות גילוי בחי' אור א"ס הסובב ממש, שזהו בחי' יחוד סובב כל עלמין בממלא כל עלמין כו'. וכללות ענין הזכרונות אין זה סותר לענין ההשגחה, דבאמת, ההשגחה פרטיות אינה נמנעת בכל רגע, והיא מבחי' מל', בחי' איהו וגרמוהי חד, דהיינו בחי' ממלא כל עלמין כו', אבל להיות יחוד בחי' סוכ"ע וממכ"ע, זהו ענין הזכרונות כו' (וניחא גם כן שאינו סותר לענין ההשגחה דד"ע⁵⁶, שהיא ג"כ בתמידות, אבל הוא בבחי' מקיף לבד, וענין הזכרונות הוא להיות יחוד בחי' סובב כל עלמין וממלא כל עלמין [ב]בחי' גילוי ממש כו'). (והנה המשכת בחי' זכרונות הנ"ל י"ל

תקנו

(53) לעיל ס"ע וג ואילך.

(54) = כל דרגין.

(55) ראה לעיל ס"ע וד ואילך. וש"נ.

(56) = דדעת עליון (וראה בארוכה תו"א וירא יד, ד ואילך).

(48) ראה לקו"ת נצבים מד, סע"ג. מז, ג. דרושים לר"ה

שם, ג.

(49) תפלת מוסף דר"ה (ר"ה כז, א).

(50) ראה לקו"ת דרושים לר"ה שם נח, ב. ובכ"מ.

(51) ל' הכתוב – מיכה ז, יח.

(52) בסיום ברכת זכרונות בתפלת מוסף דר"ה.

השלמת הדרוש

תשיא

שזהו ע"י בחי' רצון פשוט שלמעלה מטו"ד, שזה"ע זכרון הברית, וידוע⁵⁷ דענין כריתות ברית היינו בחי' ההתקשרות בבחי' אהבה רבה שלמעלה מטו"ד כו', וכמ"ש בלק"ת בד"ה אתם נצבים⁵⁸ ובד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול⁵⁹, וזהו כל עיקר ענין ר"ה, דהעבודה אז היא בבחי' עצמות הנפש דוקא שלמעלה מטו"ד כו', וכמ"ש במ"א⁶⁰, ועי"ז זוכר הברית וההתקשרות כבי' בנש"י, להיות המשכת גילוי אור א"ס הסובב כל עלמין כו', ועמ"ש מזה באורך בעט"ר⁶¹.

ובמה בשופר, דהנה, כל בחי' המשכות הנ"ל, הן בחי' מלכיות והן בחי' זכרונות, זהו ע"י השופר. דהנה ידוע⁶² דר"ה הוא בחי' עליות האורות, שכל ההמשכות והגילויים ה"ה בבחי' הסתלקות, שמסתלקים בבחי' עצמות א"ס ממש, כמו בתחלת הכל, שלא הי' בחי' המשכת וגילוי אור אין סוף כלל כו', שזהו מה שחוזר לקדמותו ממש, לבחי' האור הכלול בעצמותו ממש כו', וזהו ענין המלך הקדוש⁶³, בחי' העלם העצמי דאין סוף, שאינו בבחי' המשכה כלל כו', וכמו שנת' לעיל (סד"ה כי מראש צורים וד"ה תתן אמת⁶⁴ ובכ"ד⁶⁵). ולהיות בחי' המשכת המלוכה בר"ה, באמת צריכים לעורר ההמשכה מבחי' פנימיות ועצמות אין סוף ממש, להיות בחי' הגילוי דאור א"ס, להיות לו רצון כבי' למלוכה כו'. ומכ"ש להיות בחי' זכרונות, שז"ע היחוד דסוכ"ע וממכ"ע, צ"ל שרש ההמשכה מבחי' עצמות א"ס כו'. דהרי ב' המדריגות דסובב כל עלמין וממלא כל עלמין הם נבדלים זה מזה, וה"ה הפכים זה מזה כו', וכמובן ממשנת"ל (ד"ה ויקח קרח⁶⁶), ובכדי להיות יחוד סוכ"ע וממכ"ע, צ"ל שרש ההמשכה מעצמות א"ס, דשם שניהם אינם תופסים מקום וכולל שניהם כו'. דהנה, שרש ומקור ב' המדריגות דבחי' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, הכל הוא בבחי' אור א"ס, והיינו בהאור שהוא בבחי' המשכה וגילוי כו', אבל בחי' עצמות האור הכלול בעצמותו, ה"ה נבדל בערך לגמרי מבחי' אור בבחי' המשכה וגילוי כו', וכמו שנת' [לעיל] באורך⁶⁷, וממילא הרי שם ב' המדריגות כלולים יחד⁶⁸. וכענין זכור ושמור בדבור אחד נאמרו⁶⁹, דענין זכור ושמור הן בחי' ממכ"ע וסוכ"ע, כנ"ל, והן שם בדבור אחד, היינו שכולל ב' הבחי' יחד כו'. ולכן משם דוקא נמשך להיות יחוד בחי' סובב כל עלמין וממלא כל עלמין כו'. וז"ש ובמה בשופר כו', דהנה, ידוע ההפרש בין מצות שופר לכל המצות⁷⁰, דכל המצות שרשן בגולגלתא⁷¹, דהיינו בחי' חיצוניות הכתר, וכמשנת"ל (סד"ה הנ"ל⁷²),

(57) ראה בארוכה: מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תשנו.

(66) ס"ע ושסד ואילך.

(67) ע' רמב ואילך. ס"ע ותעו ואילך. ד"ה קדש ישראל (לעיל ע' ותרעז ואילך). וד"ה השמים כסאי (לעיל ע' ותשב ואילך).

(68) וראה מ"ש לעיל ע' ורנ"ורנב. ובד"ה באתי לגני וד"ה ויולך תשכ"ו (נדפסו בקונ"ב פ"ע – קה"ת, תשס"ו).

(69) ראש השנה כז, א. פרש"י יתרו כ, ח. – וראה בכ"ז גם אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'תד.

(70) ראה לקו"ת נצבים מט, ג"ד. ובארוכה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תתסד ואילך. אוה"ת נצבים ע' א'רסב. וע' א'רעג ואילך.

(71) ראה אד"ר בזח"ג קכט, א. קלו, א.

(72) ע' ושעד.

(57) ראה בארוכה: מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תשנו ואילך. סה"מ תרנ"א ע' מד ואילך. תרנ"ג ע' קמח ואילך. תרצ"ט ע' 22 ואילך. תש"ב ס"ע 23 ואילך.

(58) נצבים מד, ב.

(59) ראה לקו"ת דרושים לר"ה נח, ד. נט, ב.

(60) ראה סה"מ תרנ"א ע' יח ואילך. תרנ"ו ע' רמד ואילך. ע' רסג ואילך. תר"ס ע' כג ואילך. תרס"ב ע' רכה ואילך. ועוד.

(61) = בעטרת ראש (יד, ב ואילך).

(62) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' תקעג. אוה"ת ברכה ע' א'תצח. סה"מ תרל"ב ח"א ג. ושי"נ. תר"ס ע' ב. תרס"ה ע' פז ואילך. ועוד. [וראה גם לעיל ע' ותעז].

(63) סיום ברכת „אתה קדוש" בתפלת שמו"ע דעש"ת.

(64) ע' ושעה-ושצו. ושי"נ. וע' ותא-ותב.

והוא בחי' חיצוניות הרצון, ויש בזה ג"כ עונג, וכמאמר⁷³ נחת רוח לפני כו', והכל רק בחי' חיצוניות כו' (ומשנת"ל ד"ה ביום השמע"צ⁷⁴ דשרש המצות מבחי' ארחין וחיוורתא דגולגלתא שמלוּבש בהם בחי' עתיק, זהו בחי' קיום המצות בקבלת עול מלכות שמים דוקא כו'), אבל מצות שופר היא בבחי' גבורה דעתיק שמלוּבש במו"ס, שזהו תגבורת בחי' פנימיות עתיק כו', וכמ"ש בלק"ת בהביאור דשוש אשיש⁷⁵. ובעבודה ענין תקיעת שופר הוא ענין הצעקה פנימיות מעומקא דלבא, בחי' צעק לבם אל ה'⁷⁶, צעקת הלב בבחי' קלא פנימאה דלא אשתמע⁷⁶, שזהו הזות עצם הנפש ממש, בחי' גנוחי גניח כו'⁷⁷, וכמ"ש במ"א⁷⁸, וכמו כן הוא ענין קבלת עול מלכות שמים, שז"ע מה שתוקעין בשופר של איל דוקא⁷⁹, שז"ס מ"ש⁸⁰ אדם ובהמה תושיע ה', וארז'ל⁸¹ אלו בני אדם שהן ערומים בדעת כאדם ונמשכים אחריו כבהמה, והיינו בחי' הביטול והנחת עצמותו שנתונים לה' שלא ע"פ טו"ד כלל כו' (והוא ענין בן שנעשה עבד כו'), ובפרט בקבלת עול מלכות שמים דר"ה, שזהו בפנימיות ועצמות נפשו דוקא, והיינו מה שנותן ומוסר א"ע לה' בכל עצמות נפשו ממש, בבחי' התעוררות והזות כל עצמותו בקבלת עול זה כו'. וזהו ענין תקיעת שופר בקרן של איל כו'. וגם יש בזה ענין מעלת הביורורים, וכמ"ש במ"א בד"ה להבין ענין הנסירה⁸², ונת"ל⁸³ באורך ענין מעלת הביורורים דדברים התחתונים, שמגיע בבחי' עצמות אין סוף כו'. וזהו ג"כ ענין הצעקה דקול שופר, שזהו צעקת הנה"ב כו', ועמשנת"ל (ד"ה תקעו⁸⁴). ולכן ע"י השופר נמשך בחי' מלכיות וזכרונות, כי בחי' השופר ה"ז מגיע בבחי' העלם העצמי דאין סוף ממש, ומעורר וממשיך להיות בחי' הרצון למלוכה, ושיהי' בחי' יחוד סוכ"ע בממכ"ע כו'. וזהו ובמה בשופר, שע"י תקיעת שופר נמשך בחי' מלכיות וזכרונות כו'. וז"ע בנין המלכות הנעשה ע"י תקיעת שופר⁸⁵, דהיינו ב' מיני המשכות הנ"ל.

תקמא

אמנם ענין אמירת שופרות שאחר מלכיות וזכרונות, דלכאורה, לפי הנ"ל, היו צריכים להקדים אמירת שופרות למלכיות וזכרונות. הענין הוא, דהנה, התעוררות המשכת בחי' מלכיות וזכרונות זהו נעשה באמת ע"י תקיעת שופר שקדם לאמירת מלכיות וזכרונות כו', וענין אמירת פסוקי שופרות שאחר כך זהו ע"ד מ"ש במ"א⁸⁶ שע"י יחוד זו"נ נמשך בחי' הגבוה משניהם כו', כמו"כ ע"י היחוד דבחי' סובב כל עלמין וממלא כל עלמין, נמשך גילוי בחי' עצמות א"ס ממש, דהגם דהמשכה זו להיות יחוד הנ"ל הוא ג"כ מבחי' עצמות אין סוף, כנ"ל, מ"מ, הרי אינו נמשך בזה עדיין גילוי בחי' עצמות אין סוף

(81) חולין ה, ב. – וראה לקו"ת ויקרא ו, ד. בחוקות ג. ריש ע"ג. סה"מ תרל"ג ח"א ע' לט. ובכ"מ.

(82) אוה"ת דרושים לר"ה ע' א'תמט ואילך. ובשינויים בביאורה"ז להצ"צ ח"א ע' תטז ואילך. וראה נו"א במאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע' תתצה. ביאורה"ז להצ"צ שם ע' תג ואילך.

(83) ע' ותס ואילך. ע' ותקיו ואילך.

(84) ע' ותסב. ע' ותסט.

(85) ראה לעיל ע' ג. וש"נ.

(86) ראה מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תרעא ואילך.

סה"מ תרנ"ד ע' רסד ואילך. וראה גם אוה"ת בראשית י, ב.

סה"מ תרל"ג ח"א ע' רמא ואילך. תרנ"ז ע' קעז ואילך. ועוד.

(73) תוי"ב (ופרש"י) ויקרא א, ט. ספרי (ופרש"י) פינחס כח, ח.

(74) לעיל ס"ע ותצה"ותצח.

(75) איכה ב, ית.

(76) ראה זח"א ג, נ. ריש ע"ב. רי, א.

(77) ר"ה לג, ב. לד, א.

(78) ראה סה"מ תרנ"א ע' מז ואילך. תרנ"ג ע' קנח ואילך.

(79) תרנ"ט ע' רא ואילך. תרס"ה ס"ע צא ואילך. לעיל ע' ו. וש"נ.

(79) ר"ה טז, סע"א. טוש"ע או"ח סי' תקפו ס"א. שו"ע

אדה"ז שם ס"ב.

(80) תהלים לו, ז.

השלמת הדרוש

תשיג

ממש, כ"א ההמשכה והגילוי הוא בחי' האור דסובב כו', אבל ענין אמירת שופרות הוא בחי' גילוי העולם העצמי דא"ס ממש כו'. וזהו שאומרים שופרות דוקא לאחר מלכות וזכרונות, להיות דהמשכה זו, הגם שאינו שייך בזה אתעדל"ת כלל וכלל, מ"מ, הרי זה נמשך דוקא לאחר השלימות בתכלית בכל בחי' ההמשכות והגילויים שביכולת להמשיך כו', ולזאת, לאחר מלכות וזכרונות, שזהו המשכת בחי' הגילויים דאור א"ס במדריגה היותר עליונה כו', אומרים אחר כך⁸⁷ אתה נגלית כו', בחי' הגילוי דהעולם העצמות דאין סוף ממש, וז"ע אמירת שופרות כו' (ולפי מה שנת' לעיל⁸⁸ בהפרש בין מצות מעשיות בקבלת עול מלכות שמים ובין עסק התורה בקבלת עול מלכות שמים, בחי' בן שנעשה עבד, ד"ל שיש בזה יתרון מעלה כו', כמו"כ י"ל כאן⁸⁹, דתקיעת שופר מעורר וממשיך מבחי' עצם האור, שזהו גם כן למעלה מב' הבחינות דממלא כל עלמין וסובב כל עלמין כו', כמו שנת' לעיל, ואמירת פסוקי שופרות זהו ענין בחי' בן שנעשה עבד, שממשיך בחי' העולם העצמי דאין סוף, והוא ענין בחי' שופר גדול⁹⁰ דלעתיד כו').

והנה⁹¹ עיקר המשכה זו היא ביוה"כ. הגם דכל הג' מדריגות הנ"ל נמשכים בר"ה, הנה בר"ה הוא התחלת ההמשכה, ועיקר ההמשכה היא ביום הכפורים, וכמארז"ל⁹² ע"פ⁹³ כי עמך הסליחה כו', הסליחה מופקדת אצלך מר"ה עד יוה"כ, דהתחלת ההמשכה היא בר"ה, אבל גמר ועיקר ההמשכה היא בנעילה דיום הכפורים כו'.

תקמב

והענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה וישלח יעקב⁹⁴) דהמשכה זו דבחי' העולם העצמי דאין סוף זהו אמיתית הגילוי שיהי' לעתיד בהעלי' הב', שזהו בחי' עדן סתימאה⁹⁵ שיתגלה לעתיד לבוא, שיעשה למחכה לו⁹⁶, למאן דדייקין מילין דחוכמתא ודחקין לון ומחכאן למנדע בריין דמלה כו'⁹⁷, וכמו שנת"ל (ד"ה אם בחוקתי תלכו⁹⁸). וידוע⁹⁹ דיום הכפורים הוא במדרי' לעתיד בהעלי' הב', דזהו מה שיוה"כ פ' אסור באכו"ש¹⁰⁰, כמו עוה"ב שאין בו אכו"ש כו'¹⁰¹, דהיינו בחי' עונג העצמי הבלתי מורגש, שזהו בחי' עדן סתימאה כו', וכמו שנת"ל (ד"ה וישלח יעקב¹⁰²) יתרון מעלת יום הכפורים על שבת דמצוה לענגו באכילה ושתיה¹⁰³, דהיינו בחי' עונג העצמי הבא במורגש, אבל יום הכפורים דאסור באכילה

(87) בברכת שופרות בתפלת מוסף דר"ה.

(88) ד"ה השמים כסאי (לעיל ע' תשה).

(89) ראה גם תוי"מ סה"מ מלוקט ח"א ע' צד ואילך [ובהוצאות הקודמות הוא בח"ד ע' ח ואילך]. לקו"ש חל"ד ע' 186.

(90) ישע"י כו, יג. פדר"א פל"א. וראה לקו"ת דרושים לר"ה נח, א ואילך. תוי"מ סה"מ מלוקט ח"א ע' י ואילך [ובהוצאות הקודמות הוא בח"ו ע' ג ואילך].

(91) בהבא לקמן בפיסקא זו ושלאחרי' ראה (בקיצור) באוה"ת דרושים לר"ה ע' אישטו. וראה גם סה"ש תשמ"ז ח"א ע' 7.

(92) פסיקתא דרב כהנא פיסקא כז, ז. מדרש תהלים מזמור קל. הובא באוה"ת שם. רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ס"ע רפז. סה"מ תר"ל ע' חצר.

(93) תהלים קל, ד.

(94) לעיל ע' וקמ"קמא.

(95) זח"ג רפח, סע"ב (באד"ו). רצ, רע"א. וראה גם שם

קכט, רע"ב (באד"ר).

(96) ישע"י סד, ג.

(97) זח"א קל, ב.

(98) ע' ותקפ.

(99) ראה עטרת ראש כה, א ואילך. מאמרי אדהאמ"צ ח"ג

ע' תתקיג. וש"נ. – בהבא לקמן ראה סה"מ תרל"ה ח"ב ע' תלו

ואילך. תרל"ו ח"ב ע' שיא ואילך.

(100) = באכילה ושתיה (יומא עג, ב – במשנה).

(101) ברכות יז, א.

(102) ע' וקמא.

(103) ראה שבת קיח, ב. רמב"ם הל' שבת פ"ל ה"ז. שו"ע

אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"א-ב.

ושתיה היינו בחי' עונג העצמי הבלתי מורגש כו', ועמשנל' (ד"ה כי עמך מקור חיים¹⁰⁴). וזהו דיום הכפורים נקרא שבת שבתון¹⁰⁵, וידוע הפי' ¹⁰⁶ שהוא בחי' שביתה מבחי' שבת גם כן, להיות דשבת, הגם שהוא ג"כ המשכת בחי' עונג העצמי, מ"מ, ה"ה מה שבא במורגש, שזהו בחי' אור הא"ס שבא בבחי' המשכה וגילוי, והוא בבחי' אור עכ"פ כו', אבל בחי' שמו העצמי היינו מה שאינו בבחי' המשכה כלל וכלל, עד שאינו נקרא בשם אור כלל כו', הרי כללות בחי' האור והגילוי אינו בערך כלל לגבי מדריגה זו כו', ומשום זה נקרא שבת שבתון, שהוא בבחי' שביתה והבדלה לגמרי גם מבחי' שבת כו' (ומעין זה הוא גם כן בשבת בסעודה שלישית, דכתיב בה¹⁰⁷ היום לא כו'). הרי דביום הכפורים הוא המשכת בחי' עצמות אין סוף ממש כו'. דמה שנמשך ומאיר בר"ה הוא בחי' מלכיות וזכרונות, דהיינו המשכת בחי' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין כמו שהו בשרשן הראשון באור א"ס שלפני הצמצום, עד בחי' עצם האור כו'. וי"ל¹⁰⁸ שז"ע ב' ימים דר"ה, דמבואר בפע"ח שער ר"ה פ"ב בענין הנסירה, דב' ימים דר"ה הנסירה [היא] בבחי' כתר וחכמה, ולכן נקראים שניהם ראש כו'. ובחי' כתר וחכמה היינו בד"כ בחי' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין כו'. אבל המשכת בחי' עצמות אין סוף שלמעלה מבחי' ממלא וסובב, והיינו בחי' העלם העצמי דא"ס, הוא ביום הכפורים דוקא. וזהו דעיקר סליחת עוונות הוא ביום הכפורים, וכמאמר⁹² הסליחה מופקדת אצלך כו', לפי שאז מאיר בחי' עצמות אין סוף, שעז"נ⁹³ כי עמך הסליחה. ופי' כי עמך היינו כמ"ש¹⁰⁹ כי עמך מקור חיים, היינו מה שעמך ממש, בחי' שמו הכלול בעצמותו ממש, דשמו קדמון כקדמותו כו'¹¹⁰, וכמו שנת' לעיל (ד"ה כי עמך מקור חיים¹¹¹), וזהו ג"כ ענין כי עמך הסליחה, דסליחת עוונות הוא מבחי' עמך כו', דביום הכפורים מאיר בחי' זו כו'. ועמ"ש בלק"ת בהביאור דכי כארץ תוציא צמחה פ"ג¹¹², דהוי' בניקוד אלקים, שזהו בחי' העלם העצמי דאין סוף, כמו שנת' לעיל (ד"ה ויתן לך האלקים¹¹³), הוא שמאיר ביום הכפורים, והוא בחי' קדושתו שלמעלה מקדושתכם כו'¹¹⁴ כמ"ש פ"ב¹¹⁵. וזהו שנא' ב' תרועות בר"ה ואחת ביום הכפורים¹¹⁶, דב' תרועות דר"ה הם בחי' מלכיות וזכרונות, דהיינו המשכת בחי' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין בשרשם הראשון באור אין סוף שלפני הצמצום, שזהו הנמשך בר"ה כנ"ל, והא' דיום הכפורים היינו בחי' שופרות, שזהו המשכת בחי' עצמות א"ס ממש, שנמשך ביום הכפורים. ומ"מ לומדים זה מזה¹¹⁶, להיות דהתחלת ההמשכה היא בר"ה, וכמאמר⁹² הסליחה מופקדת אצלך מר"ה כו', הרי התחלת המשכת הסליחה היא בר"ה, רק שעיקר

תקמוג

ליום שלישי.

- (108) בהבא לקמן בפסקא זו ראה סה"מ תרנ"ט ע' טז.
 (109) תהלים לו, יו"ד.
 (110) עבודת הקדש ח"א פ"ב. וראה לעיל ע' ותרעח.
 (111) ע' ורמו ואילך.
 (112) נצבים נג, ב"ג.
 (113) ע' וקכא.
 (114) ויק"ר פכ"ד, ט.
 (115) נב, ד ואילך.
 (116) ראה ר"ה לד, א ובפירש"י.

(104) ע' ורמג.

(105) אחרי טז, לא.

(106) לקו"ת דרושים ליוהכ"פ סח, ד. סה"מ תרל"ה שם ע'.

תלת. תרל"ז שם ע' שיג.

(107) בשלח טז, כה. – וראה, היום יום" כב אדר א'. אוה"ת

בשלח ע' תרכא. ע' תרלא [חלקו נדפס גם בס', מאה שערים"

מד, א. וראה הערת כ"ק אדמור" זי"ע ע' שם (בהוצאת קה"ת

תשכ"ז ותשס"ה)]. סה"מ תרכ"ז ע' קלג. המשך תער"ב ח"ב ע'.

א"כזו ואילך. תו"מ סה"מ מלוקט ח"ב ע' יא [ובהוצאות

הקודמות הוא בח"ד ע' ע]. לקו"ש חכ"א ע' 84 ואילך. –

בלקו"ש שם הע' 9: ולהעיר גם ממגיד מישרים פ' צו ד"ה אור

השלמת הדרוש

תשטו

ההמשכה בבחי' ומדריגה זו היא ביום הכפורים כו'. וז"ש¹¹⁷ יחינו מיומים ביום השלישי יקימנו כו', וידוע¹¹⁸ דיחינו מיומים קאי על ב' ימים דר"ה, ונק' יומים, דיום הוא בחי' המשכה וגילוי¹¹⁹, והיינו דהמשכה דר"ה הכל הוא במה שהוא בבחי' המשכה וגילוי, והיינו בהאור אין סוף שלפני הצמצום בבחי' המשכת האור ובבחי' גילוי האור כו', אבל ביום השלישי יקימנו היינו ביוהכ"פ, שההמשכה היא מבחי' עצמות אין סוף ממש, ועז"א ונחי' לפניו, לפניו ממש כו'.

וע"פ¹²⁰ כל הנ"ל יובן מה שאמרו במשנה דרפ"ד דר"ה, יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה. דהנה, כל המשכות הנ"ל הנעשים ע"י תקיעת שופר בג' מדריגות הנ"ל דמלכויות זכרונות ושופרות כו', הנה בשבת נמשך כל הנ"ל מצ"ע, וכידוע בענין הג' סעודות דשבת, שהן ג"כ בג' מדריגות הנ"ל¹²¹.

דהנה¹²⁰ ידוע דכללות ענין השבת הוא ענין השביתה והמנוחה, וכמ"ש¹²² כי בו שבת כו', וענין השביתה הוא בחי' העלאה מלמטה למעלה, וידוע גם כן דבשבת אז המשכת העונג¹²³, וכמ"ש¹²⁴ וקראת לשבת עונג. והענין הוא, שע"י השביתה וההעלאה נמשך עי"ז בחי' התענוג כו'. ויובן זה עד"מ בגשמיות, כשאדם עושה איזה מלאכה, הרי בעת העשי' מושפלים כל הכחות שלו בהעשיה שעושה, כי לבד הכח הפועל שמלוכב בהפעולה, הרי מתצמצמים ומתלבשים בזה גם הכחות דשכל ומדות. וכידוע שאי אפשר לעשות ולפעול דבר כי אם שיש לו אהבה ותשוקה אל הדבר, וכמו כן יש בזה התלבשות השכל איך ומה לעשות את הדבר כו', וגם כח התענוג מלוכב בזה, שיש לו תענוג בהדבר ההוא, והוא הסיבה דמשום זה הוא עושה כו', וכידוע דסיבת התפשטות כל הכחות הוא ע"י התענוג דוקא כו', וכמ"ש בסי' בד"ה להבין המשנה יום טוב של ר"ה¹²⁵. אמנם, בעת העשי', הרי כל הכחות הם בבחי' ירידה והשפלה, ומצומצמים המה בהעשי', ולזאת אינו נרגש אז העונג בהעשי', ואדרבה, ענין צמצום הכחות והשפלתם הוא היפך העונג כו'. וגם, מאחר שלא נגמרה עדיין הדבר שעושה, אינו שייך בזה תענוג עדיין. ורק לאחר שנגמרה מלאכתו, וה"ה שובת ונח ממלאכתו, והיינו שהכחות חוזרים ועולים למקורם, ה"ה מתענג מהעשי' שעשה ופעל, ודוקא כאשר נעשית הדבר בטוב, ע"פ חיוב חכמתו באופן עשייתה, כי חיוב שכלו וחכמתו באופן עשיית הכלי או באופן הציור וכה"ג, הוא

(117) הושע ו, ב.

(118) ראה לקו"ת דרושים לר"ה סג, סע"ב. סה"מ תרנ"ט שם ס"ע ט. וע' טז. דר"ה יחינו מיומים תרצ"ד (סה"מ תשי"א ע' 33), תשי"ז ע' 149. אידיש ע' 131. תשל"ז ע' 1 ואילך.

(119) ראה הוספות לתו"א ויקהל קיד, ב. לקו"ת שה"ש טז, א. ובכ"מ.

(120) הבא לקמן (עד פסקא: וזהו הטעם מה שר"ה) מיוסד על ביאור מאמר הזהר ר' שמעון הוי אמר בסידור עם דא"ח קעד, א ואילך. והמשכו שם קצט, ג ואילך. ונו"א במאמרי אדה"ו הנחות הר"פ ע' יט ואילך. תקס"ז ס"ע קסא ואילך [ד"ה אז תתענג]. ביאורו"ה להצ"צ ח"ב ע' תשצ ואילך. ובארוכה המשך תער"ב ח"ב ע' אצו"א קל. וראה בכ"ז אוה"ת נח נו, א ואילך. ביאורו"ה להצ"צ ח"א ע' יג ואילך. וראה גם ד"ה להבין

המשנה יו"ט של ר"ה בלקו"ת דרושים לר"ה נו, א ואילך. ובסידור עם דא"ח רמ, ג ואילך. מאמרי אדה"ו אתהלך לאזניא ע' קנח ואילך.

(121) ראה ד"ה יחינו מיומיים שבהע' 2 באוה"ת דרושים לר"ה שם ע' א'תיג.

(122) בראשית ב, ג.

(123) ראה סידור עם דא"ח קעג, ג ואילך. מאמרי אדה"ו תקס"ד ס"ע פב ואילך. תקס"ז ע' מז"ח. תקס"ח ס"ע קיא ואילך. ד"ה מצה זו תרס"ז [נדפס בהוצאת הקודמות בהוספות להמשך תרס"ו, ויודפס אי"ה בסה"מ תרס"ו-ז].

(124) ישע"י נח, יג.

(125) סידור עם דא"ח רמא, ג ואילך. וראה גם לקו"ת דרושים לר"ה נו, ג.

ע"פ אופן התענוג שיש לו מתחלה בהדבר ההוא, כך גזרה שכלו וחכמתו באופן עשייתה כו', וכמ"ש במ"א¹²⁶, ולזאת, כאשר רואה שנעשית בטוב ובהידור ויופי ע"פ חיוב שכלו וחכמתו, ה"ה מתענג בזה כו'. וכ"ז דוקא לאחר ששובת ממלאכתו לאחר גמר מלאכתה של הדבר, דכאשר הכחות מצומצמים ומושפלים בהעשי, וכמו כן קודם שנגמרה מלאכתה, אינו שייך בזה תענוג עדיין כנ"ל, כי אם כשנגמרה מלאכתו, והוא נח ממלאכתו, אז כשרואה טוב ויופי הדבר, ה"ה מתענג בו כו'. והנה, העונג הזה מה שיש לו תענוג בהכלי או בהציור וכה"ג (שזהו סיבת התפשטות הכחות כו', כנ"ל), ה"ז רק עונג פרטי השייך להענין הפרטי הזה, ולא בחי' עצמות התענוג שבנפש, שאין בו התחלקות פרטים, כידוע¹²⁷. ואם כן, גם כששובת ונח ממלאכתו, שעולים הכחות למקורם עד בחי' התענוג, הרי מה שמתענג ממלאכתו ה"ה ג"כ רק בחי' עונג פרטי השייך אל העשי' הפרטיות כו'. וזהו מה שהתענוג הוא דוקא כאשר רואה טוב הדבר, כנ"ל, שזהו גם כן מהפרטים שנעשו בטוב ע"פ חיוב חכמתו כו', וממילא מובן שהעונג הוא גם כן עונג פרטי עדיין. אמנם אח"כ עולה התענוג בבחי' כח התענוג העצמי, וכאשר רואין בחוש, דלאחר שמתענג מהדבר כנ"ל, אז עולה התענוג עוד בדרך העלאה, ומתענג אח"כ בבחי' תענוג העצמי בעצם נפשו, לא רק מטוב ויופי הדבר, כ"א מעצם הענין בכללות כו'. ועוד יש בזה תענוג עצמי שאינו תלוי ומורכב כלל בהדבר ההוא, הגם שבא מסיבת הדבר ההוא, אבל ה"ה עולה בכח התענוג ההיולי העצמי, שמתענג בעצם, כמו בכל תענוג עצמי שאינו בא בסיבת איזה דבר כו' (וכידוע בענין מנוחה שאחר יגיעה, ומנוחה בעצם כו', וכמ"ש במ"א¹²⁸).

תקמוד

והדוגמא מכ"ז יובן למעלה, דכתיב¹²⁹ וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, דהנה, כללות כל התהוות העולמות הוא שעלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו', וברצון זה יש בו תענוג עליון, שמחמתו ירצה דוקא באופן זאת ההשתל, וכמארז"ל¹³⁰ ע"פ¹³¹ שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו כו', ומכ"ש שמלובש בזה בחי' המוחין והמדות עליונות, וכמאמר¹³² בעשרה דברים ברא הקב"ה כו' בחכמה ובתבונה כו'. אמנם, בעת בריאת העולמות, בחי' ששת ימים עשה ה' כו'¹³³, הרי כל המדריגות העליונות הם בבחי' ירידה והשפלה, ובבחי' צמצום כו', וגם התענוג העליון הוא בהעלם שאינו נרגש כו'. ואחר כך בשבת, דכתיב¹³⁴ ויכל אלקים, שכלו כל הצמצומים כו'¹³⁵, וישבות ביום השביעי¹³⁴, שהוא ענין החזרת כל הכחות שנשפלו, שחוזרים אל מקורם כו', ואז נמשך בחי' התענוג, שמתענג כבי' מכל אשר עשה, שנעשה הכל כפי חיוב וגזירת חכמתו ורצונו ית', וכפי התענוג שהי' בתחלה בענין ברה"ע, שיש

(130) במדב"ר פ"י, א. ובכ"מ.

(131) שה"ש ה, טו.

(132) חגיגה יב, א.

(133) יתרו כ, יא. תשא לא, יז.

(134) בראשית ב, ב.

(135) ראה לקו"ת שה"ש לב, א. סידור עם דא"ח כו, א.

ואו"ת בראשית (כרך ג) תקיא, סע"א. סה"מ תרל"ג ח"א ע'.

קד. ועוד.

(126) לקו"ת שם נו, א"ב. סידור שם קעד, א"ב. רמב, ד

ואילך.

(127) ראה סידור שם קעד, ב. וראה גם לעיל ע' וקלא

ואילך. ע' וקלט ואילך [ובנסמן שם].

(128) ראה מאמרי אדה"ז אתהלך לאזניא ע' קנת. סה"מ

תר"ס ס"ע נט ואילך. ובארוכה המשך תער"ב ח"ב ס"ע אק

ואילך. ועוד.

(129) בראשית א, לא.

השלמת הדרוש

תשיז

בה בחי' ההעלאות וההמשכות כו', וכמ"ש במ"א¹³⁶. אמנם, בחי' התענוג הזה הוא בחי' תענוג פרטי, מפרטי אופני העולמות וההשתל', שנעשה כפי רצונו ית' וכפי התענוג עליון כו', והרי זה רק בחי' הארת העונג השייך להשתל' כו'. וזהו מה שמאיר בשבתא דלילא, וכידוע דאז הוא בחי' עליות העולמות¹³⁷, שזהו מ"ש¹³⁴ ויכל אלקים ביום השביעי וישבות כו'. ויש אז בחי' המשכה ג"כ¹³⁸, אבל הוא בחי' הארת העונג השייך להשתל', דהיינו בחי' ממלא כל עלמין, דשם שייך ענין ההתחלקות, אבל בבחי' תענוג העצמי אינו שייך התחלקות כו'. וזהו סעודה ראשונה, שהיא סעודתא דחקל תפוחין קדישין, בחי' מלכות, וע"ק וז"א אתיין כו'¹³⁹, שזהו בחי' הארת העונג לבד כו'. ואחר כך שבתא דיומא, הוא בחי' המשכה (והיינו לאחר העלאה הב', כנ"ל במשל), והוא גילוי בחי' עצמיות התענוג, ולא השייך לפרטי ההשתלשלות, כי אם מכללות העולמות וההשתלשלות שלמעלה מבחי' התחלקות כו', והוא ענין סעודה שני' דשבת, שנק' סעודתא דעתיקא קדישא¹⁴⁰, והיינו בחי' עצמות התענוג, לא בחי' הארת העונג לבד כו' (ובחי' ז"א וחקל תפוחין קדישין אתיין כו', היינו שהמשכת התענוג הוא בהם כמו שעולין בבחי' עצמות התענוג כו'), וזהו גילוי בחי' הסובב כל עלמין, שזהו בחי' עצמות אור אין סוף שלמעלה מבחי' התחלקות כו'. וזהו ענין זכור ושמור, דשמור לנוקבא¹⁴¹, דהיינו בשבתא דלילא, בחי' ממלא כל עלמין כו', וזכור לדכורא¹⁴² בשבתא דיומא, בחי' סובב כל עלמין כו'. ואחר כך בסעודה הג', נמשך מדריגה עליונה, והוא בחי' עצמות התענוג ממש, שאין לו אחיזה בשום דבר כו', והיינו בחי' עצמות אין סוף שלמעלה גם מבחי' סובב כל עלמין כו', וכידוע¹⁴¹ דבמנחה דשבת הוא עת רצון, והיינו זמן התגלות בחי' רעדכ"ר¹⁴², שזהו בחי' פנימיות הרצון ופנימיות התענוג, שהוא בחי' התענוג העצמי והפשוט לגמרי כו' (ומה שנק' סעודתא דז"א¹⁴³, היינו לפי שהמשכה היא בז"א, אבל הוא המשכת בחי' התענוג העצמי ממש כו'¹⁴⁴). וזהו ענין זכור ושמור בדבור אחד נאמר¹⁴⁵, להיות שזהו בחי' עצמות אין סוף שלמעלה מבחי' סובב כל עלמין וממלא כל עלמין, וכולל שניהם כו'. ובשרש הראשון באור אין סוף שלפני הצמצום היינו ג' מדריגות שנת' לעיל, בחי' שעלה ברצונו, וכמו קודם עלות הרצון, שזהו שרש הב' מדריגות דסובב כל עלמין וממלא כל עלמין כו', ובחי' עצם האור, שאינו בבחי' גילוי כלל גם לא לעצמו כו', והוא ענין בחי' מנוחה בעצם (וכמו בחי' סתים בעצם כו'¹⁴⁵), לפי שאינו בגדר שייכות לעולמות, גם לא בבחי' מקור למקור כו', ולמעלה לגמרי מבחי' ב' מדריגות הנ"ל, וזהו מדריגה הג' דזכור ושמור בדבור אחד כו' (וי"ל גם בחי' העלם

תקמה

136) ראה במקומות שנשמנו בהערות: 120, 126, 128.
137) ראה פע"ח הקדמה לשער השבת פ"א ואילך. שער הכוונות ענין תחום שבת. שם ענין תוספת שבת. ובמקומות שנשמנו בהע' 120. ובכ"מ.
138) ראה אוה"ת ברכה ע' א'תתצז (בא"א). ועד"ו במאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' תקלב.
139) "אתקינן סעודתא" לפני קידוש דליל שבת. ע"פ זח"ב פח, ב. ופע"ח שער יח (שער השבת) פ"ז. וראה גם שם פ"ו, פ"ד, פ"ח.
140) "אתקינן סעודתא" לפני קידוש דיום שבת. ע"פ זח"ב שם. ופע"ח שם פ"ז ופכ"א.
141) ראה סידור עם דא"ח רד, ג. סה"מ תרל"א ח"א ס"ע רנ ואילך. וש"נ. תרנ"ד ע' רלו ואילך.
142) = רעוא דכל רעיון (ראה זהר שם. ח"ג קכט, א (באד"ר). שם רפח, ב (באד"ר)).
143) "אתקינן סעודתא" בסעודה שלישית. ע"פ זח"ב שם. פע"ח שם פ"ז פכ"א ופכ"ג. – וראה אודות הדעות בזה: מק"מ לזח"ב שם. אוה"ת ויקרא (כרך ד) ע' א'קנב. במדבר ע' כו. המשך תער"ב ח"ב ע' א'צו ואילך.
144) ראה בכ"ז סידור עם דא"ח שבהע' 120 קצט, ד ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' קסד.
145) ראה בארוכה אמרי בינה שער התפילין ח"ג ק"ו, א ואילך. המשך תער"ב ח"א ע' תטז ואילך. סה"מ עטר"ת ע' פג. ע' קצט. פר"ת ע' צג. ועוד.

העצמי כו', אבל רק להיות המשכת המדריגות הנ"ל, לא בחי' המשכת ההעלם העצמי ממש, שזהו מדרי' שבת שבתון כו', כמשנת"ל).

וזהו¹⁴⁶ הטעם מה שר"ה כשחל בשבת א"צ תקיעת שופר, שהרי כל ההמשכות הנעשים ע"י תקיעת שופר, נעשה בשבת מצ"ע, והיינו ג' מדריגות הנ"ל, דזכור ושמור, ואיך שבדבור אחד נאמרו, שזהו בחי' המשכת העונג דשבת (וכידוע דשבת עיקרו בחי' עונג כו'¹²³, וכמ"ש מזה בד"ה מצה זו, רס"ז¹⁴⁷). דענג ר"ת עדן נהר גן¹⁴⁸, דגן הוא בחי' מלכות¹⁴⁹, בחי' ממלא כל עלמין, ונהר בחי' סובב, ועדן זהו בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' סובב וממלא כו' (בחי' עדן סתימאה כו'). והן ג' מדריגות דמלכיות זכרונות ובמה בשופר כו', כמו שנת' לעיל. ובשבת נמשכים מצ"ע¹⁵⁰, ולזאת א"צ אז תקיעת שופר כו'.

ואעפ"כ מדאורייתא חייב לתקוע בשופר גם בר"ה שחל בשבת. דהנה, בהג' מדריגות הנ"ל, יש בכל א' כמה מדריגות, ולכן, הגם דמלכיות וזכרונות הוא ענין שמור וזכור, והשופר שע"י נמשך מדרי' הנ"ל הוא ענין זכור ושמור בד"א¹⁵¹ כו', עכ"ז אינם שוים ממש. ועל דרך מ"ש בלק"ת בדרושי שבועות בהביאור דוספרתם בסופו¹⁵², דעומר שעורים הוא במלכות, בחי' נוקבא, וכמו כן תש"י¹⁵³ הוא בנוקבא¹⁵⁴, ואינן שוים כלל, שהרי הקרבן עומר שעורים אינו נוהג רק בפני הבית¹⁵⁵, משא"כ תש"י נוהג בכל מקום ובכל זמן. וכמו כן הבחי' הנעשי' ע"י השופר, ובחי' זכור ושמור דשבת, הגם שהן ענין א', ומ"מ אינן שוים במדריגתן כו'. והענין הוא, דהנה במצות יש בחי' חיצונית ובחי' פנימיות, וכמו שכ' בלק"ת ד"ה ואהי' אצלו אמון¹⁵⁶ (ושם מבואר שזהו בחי' רצון ותענוג, ובאמת גם בתענוג יש חיצונית ופנימיות כו'), ועל ידי השופר נמשך גם בחי' הפנימיות, וכמ"ש בהביאור דשוש אשיש¹⁵⁷ דשופר הוא בחי' פנימיות עתיק כו'. אמנם, המשכה זו דבחי' פנימיות המצות זהו שנמשך בזמן בית המקדש, אבל עכשיו אי אפשר להמשיך כ"כ בחי' פנימיות המצות כו'. והענין הוא, כמ"ש בלק"ת ד"ה כי ההרים ימושו פ"ג¹⁵⁸, בענין ואגודתו על ארץ יסדה¹⁵⁹, בזמן בהמ"ק היו נש"י בבחי' אגודה, כי נשמות ישראל נחלקים לג' מדריגות, כהנים לויים וישראלים, ובזמן בהמ"ק היו כהנים בעבודתם ולויים בדוכנם וישראל במעמדם¹⁶⁰, כולם אחדים וקשורים יחד באגודה אחת, מה שאין כן בזמן שאין בית המקדש קיים, בנוהי דאברהם בגלותא דאדום, ובנוהי דיצחק בגלותא

תקמו

(153) = תפילין של יד.

(154) ראה זהר ח"א קסח. ב. ח"ב מג, סע"א (ברע"מ). פרדס שם פכ"ב ערך תפלה. אוה"ת תצוה ע' א'תרעד. ע' א'תרפא-ב. ואתחנן ע' שמה"ו. סה"מ תרנ"ג ע' רס. תו"מ סה"מ מלוטק ח"ד ע' קח [ובהוצאות הקודמות הוא בח"ג ע' רכז].

(155) ראה חינוך מצוה שב. ועוד.

(156) במדבר יח, ב.

(157) שם נצבים מט, ד. וראה שם מת, א.

(158) תצא מ, ד.

(159) עמוס ט, ו.

(160) יומא נג, א. מגילה ג, א. ובכ"מ.

(146) הבא לקמן בפיסקא זו ושלאחר" מיוסד על סד"ה ענין יו"ט של ר"ה באוה"ת דרושים לר"ה (כרך ו) ע' ב'תצ"א.

(147) נדפס בהוצאות הקודמות בהוספות להמשך תרס"ו (ויודפס אי"ה בסה"מ תרס"ו).

(148) תקו"ז תנה" (פת, ב).

(149) ראה פרדס שער כג (שער ערכי הכינויים) פ"ג ערך גן. וראה גם לעיל ע' וז.

(150) בספר השיחות תשמ"ז ח"א ע' 11 מוסיף: וי"ל –

בפרט בזמן רעוא דרעוין.

(151) = בדיבור אחד.

(152) לקו"ת במדבר יא, ד. וראה גם סידור עם דא"ח שי,

השלמת הדרוש

תשיט

דישמעאל כו'¹⁶¹, וכתיב¹⁶² מפוזר ומפורד כו'. ולכן בבהמ"ק, שהיו בבחי' אגודה, נמשך גם בחי' הפנימיות על ידי השופר, אבל עכשיו אי אפשר להמשיך בחי' הפנימיות, כי אם בחי' החיצוניות, וזה נמשך בלאו הכי, ולכן אין תקיעת שופר בראש השנה שחל בשבת.

אבל¹⁶³ אמירת פסוקי שופרות יש גם בראש השנה שחל בשבת. והענין, דהנה נתבאר לעיל¹⁶⁴ שיש מעלה בתורה על מצות (שזהו יתרון ומעלת בחי' בן שנעשה עבד כו'), שעל ידי התורה הוא הגילוי של האור כו', דמצות רק מעוררים את האור, אבל שיהי' הגילוי ממש, זהו על ידי התורה כו'. והנה בשבת, הגם שנמשכים כל המדריגות הנ"ל, מ"מ, ההמשכה היא למעלה, וכמו שכ' במ"א כענין¹⁶⁵ המן שלא ירד בשבת למטה, ולמעלה הי' עיקר המשכת המן בשבת כו', בד"ה אכלוהו בתו"א, ובהביאור להנ"ל¹⁶⁶. ולכן אומרים פסוקי שופרות גם כשחל בשבת, והיינו בכדי שיהי' ההמשכה והגילוי למטה ממש, שזהו ע"י האמירה דשופרות בפסוקי התורה כו'. וזהו גם כן שאומרים פסוקי מלכיות וזכרונות, הגם שנמשך על ידי השופר, מ"מ צריכים לומר זה בתורה, בכדי להיות הגילוי ממש למטה כו'. ועוד, דהנה נתבאר לעיל, דעל ידי השופר, הגם שההמשכה היא מבחי' עצמות אין סוף, בחי' העלם העצמי כו', מ"מ, אין זה שנמשך בחי' ומדריגה זו ממש, כי אם להיות ההמשכה דבחי' האור והגילוי כו'. אבל ענין אמירת שופרות שאחר מלכיות וזכרונות, הוא המשכת בחי' העלם העצמי דאין סוף ממש כו', והמשכה זו צריכים בראש השנה שחל בשבת גם כן. דהנה, נתבאר לעיל דהמשכה הנ"ל זהו מדרי' יום הכפורים, שהוא בחי' שבת שבתון, שלמעלה מבחי' שבת כו', ולזאת, גם בשבת צריכים להמשיך מדריגה זו, שזהו למעלה מבחי' השבת, ולכן, הגם דתקיעת שופר א"צ כשחל בשבת, מ"מ, אמירת פסוקי שופרות צריכים גם כשחל בשבת כו', והיינו המשכת בחי' אמיתית הגילוי דלעתיד, שזה נמשך עכשיו ביום הכפורים, והתחלת ההמשכה היא בראש השנה, על ידי אמירת שופרות כו'. וזהו דבפסוקי שופרות אומרים פסוקי שופרות דמ"ת, דכל ההמשכות, גם מה שיהי' לעתיד במדריגה היותר גבוה, הכל נמשך בהעלם במ"ת כו', ולכן לא יהי' עוד הפעם מ"ת¹⁶⁷, מפני שהכל כבר נכלל כו'. ומסיים בשופר דלעתיד, וכמ"ש¹⁶⁸ כל יושבי תבל כו' וכתקוע שופר תשמעו, דקאי על שופר דלעתיד, וכתיב¹⁶⁹ והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול כו', וכן מ"ש¹⁶⁹ ואד' ה' בשופר יתקע, דקאי גם כן על שופר דלעתיד (ונא'¹⁷⁰ הוי' בניקוד אלקים, שזהו בחי' העלם העצמי דאין סוף, כמו שנתבאר לעיל ד"ה ויתן לך האלקים¹⁷¹, וזהו אמיתית הגילוי דלעתיד כו' כמו שנת"ל). וכ"ז משום דענין אמירת

166) בשלח סה, ג"ד. ובהביאור ע"ז במאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' לה ואילך. ונו"א במאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ע' עה ואילך. וראה גם סה"מ תרל"ט ח"ב ע' שצט. המשך תער"ב ח"ב ע' א"סא. ע' א"פו. ע' א"צ ואילך. ד"ה ויאמר גו' אכלוהו תשל"ו (סה"מ תשל"ו ע' 112 ואילך). ועוד.
167) ראה הנסמן לעיל ע' לב הע' 103.
168) ישע"י יח, ג.
169) זכר"י ט, יד.
170) ראה לקו"ת נצבים נא, ג"ד. נב, ד ואילך.
171) ע' וקכא.

161) זח"ג ריט, א (ברע"מ). – הובא בלקו"ת שם. מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' ריג. ובנסמן בתו"ח שמות (הוצאת תשס"ג) ח"א יג, ג.
162) אסתר ג, ת.
163) בהבא לקמן ראה סה"מ תרנ"ט שם ע' טו ואילך.
164) ראה גם לקו"ש חל"ד ע' 186. תו"מ סה"מ מלוקט ח"א ע' צד"ה [ובהוצאות הקודמות הוא בח"ד ע' תיט]. שם ע' יח. וע' כב"ג [ובהוצאות הקודמות הוא בח"ג ע' רצד. וע' רצט].
165) ד"ה השמים כסאי (לעיל ע' ותרצט ואילך).
166) כ"ה בכתי"ק. ואוצ"ל: בענין.

שופרות הוא בחי' אמיתית ההמשכה שיהי' לעתיד כו'. וזהו שמסיים אוא"א¹⁷² תקע בשופר גדול לחירותינו ושא נס לקבץ גליותינו כו' (וכמו שנתבאר לעיל, דכאשר ואגודתו על ארץ כו', נמשך בחי' פנימיות המצות כו'. וי"ל בדוגמא כזאת בראש השנה, שעז"נ¹⁷³ ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי כו', שזהו בראש השנה דוקא, וכמו שכתוב בלק"ת ד"ה אתם נצבים¹⁷⁴, ובד"ה תקעו דרוה"ר פ"ג¹⁷⁵), והיינו, דבחי' אמיתית הגילוי שיהי' לעתיד במדריגה העליונה ביותר, דהיינו בחי' העלם העצמי דאין סוף כו', נמשך עתה בראש השנה באמירת שופרות כו'. ולכן, גם בראש השנה שחל בשבת אומרים פסוקי שופרות, שיאיר ויתגלה בחי' עדן סתימאה, שזהו אמיתית הגילוי שיהי' לעתיד בב"א¹⁷⁶, וזהו אמיתית הכוונה המושרשת בעצמות אין סוף ממש, דנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'¹⁷⁷.

תקמוז

(172) = אלקינו ואלקי אבותינו.

(173) ברכה לג, ה. ראה תנחומא בחקותי ג. נשא טז. ב"ר ספ"ג. במדב"ר

פ"ג, ו. תניא פל"ו (מה, ב).

(174) פ' נצבים מד, א.

(175) דרושים לר"ה נד, ג.

(176) דרושים לר"ה נד, ג.

[קיצורי ורישומי דברים
לסיום המשך יו"ט של ר"ה תרס"ז]²¹

צלה"ק³ שנשתנה בריאת האדם מכל הבע"ח מדבר דומם, והטעם בשביל הבירורים, בתו"א⁴, ומשו"ז צ"ל בכח, ולכן נשמות בבחי' מהלכים מצד שרשם בחי' כח המח' חקיקה, בלקו"ת אם בחקתי⁵, ודוקא בירידתם בגוף שאז נמשך בהם כח שרשם ומקורם הנ"ל, בהגהות להנ"ל בשו"ב⁶.

אך כ"ז העלי' לשרשם ואין זה תכלית העלי', כ"א מבחי' גרמוהי לחיוהי, לאשתאבא בגופא דמלכא⁷, עיקר חיוהי האור שלמעלה מהכלים ע"ס בלי מה⁸, נמנו וגמרו⁹, במד"ר יפה שיחתן¹⁰, כדכד דברים רצ"ה¹¹, והיינו ע"י תו"מ בחי' תענוג הנעלם והפשוט, ויחי בשו"ו¹².

ונת"ל¹³ ב' מדרי' בתענוג הפשוט, א' הבא במורגש בחי' האור שלמעלה מכלים, ובשרשו קודם עלות הרצון ובחי' עצם האור, ובד"כ בחי' סובב, הב' הבלתי מורגש בחי' כח הנעלם שבא"ס עדן סתימאה¹⁴, וזה דוקא ע"י הבירורים במצות מעשיות בקבעומ"ש, ובתושבע"פ בקבלת עומ"ש. והענין דנת"ל¹⁵ דנשמות דאצי' בחי' בנים בדוגמא שלמעלה, וזהו בחי' הנשמה כמו שהיא למעלה, והיינו בד"כ בחי' גרמוהי ונכלל בזה האור שבהכלים, וי"ל גם בחי' חיוהי אבל האור השייך אל הכלים, ובשרש כמו קודם עלות

שרה קכו, ב ואילך. וקצורים והערות שם קלג, א ואילך.
 (11) הכוונה לד"ה ושמיית כדכד לאדהאמ"צ בבוך, דברים רצ"ה [=ר' צבי הירש] * כת"י 1078 קפג, א – ונדפס במאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תנו ואילך. – הובא בד"ה הקבצו שם.
 (12) הכוונה לד"ה ויחי בס' „בשו"ו” (כת"י 1063 קנא, א), הכולל הנחות הרה"ח ר' בערל (אשכנזי) קאליסקער ממאמרי כ"ק אדמו"ר הצ"צ על ס' בראשית שמות ויקרא – ר"ת „בשו"ו”. – נמצא בשינויים וכו' בד"ה ויחי: בסה"מ תר"ל ע' נב. ובסה"מ תרמ"ד ע' ריו. וראה גם ד"ה ויחי: בסה"מ תרל"א ח"א ע' קכב. ובמאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' תלו ואילך. – הובא לעיל ד"ה ויגש תרס"ח.
 (13) ד"ה ויצא תרס"ו ע' וקלג ואילך. וד"ה וישלח תרס"ו ע' וקלט ואילך. – הבא לקמן הובא בד"ה השמים כסאי תרס"ח.
 (14) זח"ג רפח, סע"ב (באד"ו), רצ, רע"א. וראה גם שם קכט, רע"ב (באד"ר).
 (15) ד"ה וספרתם לכם תרס"ו ע' ורפו-ורפו. – הבא לקמן הובא בד"ה השמים כסאי שם.

(1) רשימה זו נרשמה בגוכי"ק בשולי הגליון של ד"ה ויגש תרס"ח (הנדפס לעיל ע' ותרמג ואילך).
 חלק מרשימה זו נדפס (ע"פ העתקה שנכתבה בגוכי"ק בעפרון בדה בפ"ע) בסה"מ ליקוט ח"ב ע' קעהו [ובטעות צויין שם שכנראה שייך לד"ה שבת שבתון תער"ב].
 ברשימה זו מציין רבינו לכו"כ מאמרים עליהם מיוסד חלק זה של ההמשך (כמפורט בהערות דלקמן).
 (2) = צריך להקדים.
 (3) מד"ה ויגש תרס"ח ואילך.
 (4) הכוונה לד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת האדם בתו"א בראשית ג, ד ואילך. – הובא תוכנו בד"ה ויגש שם.
 (5) מה, א ואילך. שם, ג ואילך. – הובא תוכנו בד"ה ויגש שם.
 (6) = בס' בראשית שמות ויקרא במדבר) אוה"ת בחקותי (כרך ג) ע' תתקכט ואילך. והביאור ע"ז שם ע' תתקמה ואילך.
 – הובא בד"ה ויגש שם.
 (7) זח"א ריו, ב.
 (8) ס' יצירה פ"א מ"ב ואילך.
 (9) הכוונה לד"ה נמנו וגמרו באוה"ת ואתחנן ע' רצ"א. – הובא בד"ה הקבצו ושמעו תרס"ח.
 (10) אולי הכוונה לד"ה במדרש כו' יפה שיחתן באוה"ת חיי

(* ראה אודות בוך זה במאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ב ע' תרג. וש"נ.

[הרצון¹⁶] כו'. וע"י היגיעה מגיעים לבחי' ההעלם דחכ' בחי' עצם האור, בחי' עונג הפשוט הבא במורגש. וע"י הבירורים שזהו עיקר הכוונה בהירידה כנ"ל¹⁷ מגיעים לבחי' העלם העצמי, ובד"כ הוא בחי' ממכ"ע וסוכ"ע ואוא"ס שלמעלה משניהם.

וזהו ג"כ ענין מל' זכרונות שופרות (ע' כי המצוה תלת קשרין¹⁸), מל' זכרונות שמור וזכור, ממכ"ע סוכ"ע, שופרות למעלה מב' הבחי', יחיינו מיומיים¹⁹ ב' ימים דר"ה ב' מדרי' הנ"ל, ביום השלישי יקימנו¹⁹ יוהכ"פ בחי' שופרות.

18) הכוונה לד"ה כי המצוה, בו נת' בענין תלת קשרין, נדפס במאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ג ע' תשצב ואילך [שם נת' (באופן אחר) בענין מלכיות זכרונות שופרות].
19) הושע ו, ב.

16) תיבה זו נוספה בגוכ"ק בהעתקה מרשימה זו בסה"מ ליקוט הנ"ל.
17) תיבה זו אינה ברורה בגוכ"ק, אבל כ"ה בסה"מ ליקוט הנ"ל.

תוכן הענינים

קמג. ומעתה צריך להבין מהו ענין ירידת הנשמה למטה – שזוהי ירידה אפילו אצל הנשמות הגבוהות דאצילות (בנים, דידעין רזא דביתא), שלמטה הם רק בדוגמת למעלה, ועאכו"כ בנשמות הנמוכות שנופלים בחומריות כו'.

ואף שהירידה היא צורך עלי', הרי כיון ששרשם למעלה ביותר, מה שייך עלי' יותר. אך הענין, שדוקא ע"י ירידתה למטה מאיר בה שרשה בבחי' כח המחשבה.

קמד. וביאור הענין:

בנשמה כתיב ויפח גו' – נפיחה בכח, מתוכיותו ופנימיותו, כי, כדי שתומשך הצורה העליונה בדבר נבדל למטה, ה"ז ע"י תגבורת כח העצמי.

דהנה, יש המשכה שהיא בסדר והדרגה, במדה וגבול, עילה ועלול; ויש השפעה בהתגברות יתירה, וכמו כשצריך להמשיך השכל למטה ע"י משלים, ע"י התגברות מכח השכל הנעלם, וכמו דילוג למקום רחוק ע"י התגברות כח הנעלם. וזהו גיבור – שיכול לגלות הכח הנעלם. וכמו"כ בשביל התלבשות הנשמה, צלם שלמעלה, בגוף גשמי, שזהו דילוג שבאין ערוך – צריך נפיחה בכח.

וכידוע שנשנתנה יצירת גוף האדם מכל הנבראים, שכולם נבראו גוף ונפש ביחד, והאדם נברא גולם – גופו הכי תחתון, ונשמתו – הכי עליונה. והטעם – כיון שהאדם צריך להעלות כל הבריאה, כמשל הליווע"ר שצריך להגבי' מתחתיתו. וכדי שיוכל לברר (והרי בירור ע"י הארת שם מ"ה), צריכה הנשמה להיות בצלם ודמות שלמעלה. אך כדי שתתלבש בגוף גשמי – ה"ז דוקא ע"י כח וגבורה מבחי' עצמות א"ס, שרש הנשמה.

ונמצא שדוקא בירידתה למטה מתגלה בה שרשה ומקורה.

קמה. וזהו הטעם שדוקא למטה נעשית הנשמה בבחי' מהלך, משא"כ למעלה היא כמו המלאכים שהם עומדים, דאף שיש בהם עליות, ה"ז במדה וגבול, כי השגתם רק בבחי' ממכ"ע, ובעבודה הו"ע בכל לבבך ונפשך בלבד, משא"כ מהלכים הו"ע בכל מאדך, ע"י התבוננות בהפלות עצמות אוא"ס, עלי' בדרך אי"ע ודילוג – כי, ההילוך הוא מכח הנשמה בשרשה דוקא, וכח זה נמשך בה בירידתה למטה דוקא"י.

והביאור:

הטעם שמלאכים נקראים עומדים – לפי שהתהוותם מאותיות הדיבור, דומם, שאין בהם צמיחה, אלא נשארים במדריגתם.

ועד"ז נשמות שמבחי' אותיות המחשבה, שהם מהות בפ"ע, מציאות מוגבל,

ומתלבש בהם אור מוגבל, שאין בו התפשטות יתירה. וכמו אור השכל הגלוי שהוא מוגבל (דלא כמקור השכל, עד לכח השכל ההיולי העצמי, שאין בו ציור כלל, ונובע בלי גבול). ודוגמתו בנשמות שמבחי' התגלות אותיות המחשבה, כלים דאצילות, שגם האור הוא מוגבל לגבי אוא"ס המאציל, שמאיר רק באצילות.

אבל כח ההילוך הוא מצד שרשם באותיות החקיקה, שאינם מהות דבר לעצמן, אלא מיוחדים עם האור, והאור הוא בל"ג ממש. והו"ע כלים דכתר וא"ק, שבהם מאיר אור הבל"ג, אוא"ס שלמעלה מאצילות, שא"ס להתפשטותו ממש, אור הסובב, שנמצא למטה כמו למעלה (אף שהוא בהעלם. ובפרט שההעלם אינו מצד דבר אחר, אלא שמעלים על עצמו). ומצד זה נעשה בנשמה כח ההילוך – אה"ר בל"ג, מבחי' חי' יחידה; משא"כ בהיותה למעלה מאיר בה רק בחי' נר"נ, ולכן היא בבחי' עמידה.

[ההתרחבות בכלים דכתר וא"ק – ע"י האור. ודוגמתו בנשמות – שההילוך נעשה ע"י התורה. ובמק"א מבואר שההילוך נעשה ע"י נה"ב – מצד ההעלם, מן המיצר, או מצד הבריור דנה"ב שע"י? נעשה התחדשות בנה"א. ויש גם הילוך שלא ע"י נה"ב].

וזהו עליית הנשמה שע"י הירידה – עליית נר"נ לח"י, שזוהי העלי' לשרש ומקור הנשמה.

קמו. אבל תכלית העלי' היא – שתגיע למעלה משרשה ומקורה, לבחי' קודש שלמעלה מטהורה:

טהורה – בחי' הכלים, וקדוש הוא בחי' האור, כי, אף שהאור מתלבש בכלי, מ"מ, אינו מתערב עמו ממש, ולכן אחליפו דוכתייהו, כי האורות אינם משתנים, אף שנראה בהם גוון הכלי.

וזהו כמה קדישין אינון ולית קדוש כה', כי, קדישין שבעולמות הם בהבדלה לגמרי, מקיף, משא"כ קדוש הוי', שבא בהתלבשות, ומ"מ הוא קדוש ומובדל.

ובזה גופא: „קדש“, מלה בגרמי – למעלה מהתלבשות בעולמות; והארה מזה נמשך ב„קדוש“ (בו). והו"ע ג"פ קדוש – בי"ע שבאצילות, וגם אצילות הוא קדוש, הארה מבחי' קדש.

וזוהי העלי' דנש"י – מבחי' טהורה, כלים דאצילות, לבחי' אנשי קדש, קדש העליון שלמעלה מבחי' קדוש. והו"ע העלי' מבחי' גרמוהי, כלים, לבחי' חיוהי, אורות.

קמז. ובפרטיות יותר:

יש ג' מדריגות באור: (א) כפי שכלול בעצמות המאציל, ע"ס הגנוזות – אנת הוא חד ולא בחושבן, (ב) כפי שיוורדים להתלבש בכלים, אבל לא נתלבשו עדיין – ע"ס בלי מ"ה, שהם בבחי' פשיטות כמו העצמות, (ג) ולאחר התלבשותם בכלים, שנראים כגוון הכלים.

האורות המתלבשים בכלים הם בבחי' גרמוהי; וחיוהי הוא האור שלמעלה מהתלבשות בכלים, והו"ע בחי' חכמה שנק' חיוהי, שגם הכלים אינם בבחי' מציאות

כלים, וכמו אותיות החקיקה; ואמיתית עליית הנשמה היא למעלה משרשה באותיות החקיקה – לבחי' עצם האור, אנת הוא חד (פני' עתיק).

וזוהי העלי' שע"י התורה ומצוות – כי נש"י מצד עצמם הם בבחי' אותיות החקיקה, כלים דכתר וא"ק; וע"י תומ"צ מתעלים בבחי' עצמות האור שלמעלה גם מכלים דכתר ודא"ק (פני' עתיק)נ"י.

קמח. אמנם, כיון שתכלית הכוונה היא דירה בתחתונים, להמשיך אוא"ס שלפני הצמצום, למעלה גם מהאור שהי' ממלא מקום החלל (שהרי גילוי האור שהי' ממלא מקום החלל אינו אור חדש), ועד להעלם העצמי – צ"ל שע"י תומ"צ מגיעים בני' לבחי' זו, ועי"ז נעשה הגילוי בעולם.

והענין:

כשם שנת"ל שבאורות שאחר הצמצום יש ג' מדריגות: עצם האור, התגלות האור, להאיר בכלים, והתלבשותו בכלים – כ"ה גם באוא"ס שלפני הצמצום: (א) עצם האור, (ב) התפשטות האור לעצמו, (ג) ומה שמאיר לעצמו האור השייך לעולמות (וכמו החילוק בין מחשבה שהיא גילוי לעצמו (למטה מעצם האור), גילוי העצם, לדיבור שמדבר לעצמו, שעם היותו לעצמו עדיין, אין זה גילוי עצם האור, אלא לפי אופן העולמות).

ובהקדים, שבכל כח יש ג' מדריגות עד שמוכן להתגלות: (א) עצם ההיולי שאינו בהמשכה וגילוי כלל, (ב) הגילוי בבחי' כללות עדיין, (ג) והגילוי לאיזה פרט שבו יש השערה כיצד תהי' ההתגלות.

ובפרטיות: כחות ההילויים – ישנם בכל אחד, שהרי גם בשוטה ואכזר יש חכמה וחסד, אלא שאינם בבחי' המשכה וגילוי כלל, להיותם כלולים בהעצם, ולכן אפשר שלא יתגלו [וסיבת החילוקים בהתגלותם תלוי' בהלבושים דאו"א]; מדריגה הב' – כח המשכיל, שכבר נמשך מכח השכל היולי העצמי, והוא מקור נעלם לכל השכליים, וכן במדת החסד, שכבר נמשך מעצם מדת החסד שבנפש, והוא מקור נעלם להתעוררות החסד, ונקרא איש החסד – לא ע"ש עצם הנפש, ולא ע"ש הגילוי, אלא שעלול להתעורר תמיד בחסד, כמו החכם שיכול להשכיל בכל דבר; ומדריגה הג', שכבר נתעורר להטיב, ואח"כ תבוא השערה שיהי' החסד לפי ערך כלי המקבל, אבל כ"ז הוא בעצמו עדיין, וכדי שיבוא אל הפועל צ"ל צמצום.

ודוגמתו למעלה: (א) עצם האור כמו שכלול בעצמותו שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל (ואין זה אור הכלול בעצמותו ממש, כקדמון כקדמותו, העלם העצמי, שאינו אור כלל, כי אם יכולת, אלא הכוונה לעצם האור, מה שהעצמות כולל עצם מציאות האור, אבל לא גילוי אור); (ב) המשכת האור, אבל רק גילוי העצם, גילוי לעצמו, וכיון שהוא כבר גילוי, ה"ז מקור נעלם להתעוררות רצון גלוי (ע"ד העלם שישנו במציאות, משא"כ

מדריגה הא' היא כמו העלם שאינו במציאות); (ג) וגילוי האור לעצמו השייך לעולמות, כמו הדיבור לעצמו.

[וזהו שבתחילה הי' אוא"ס ממלא מקום החלל – שזהו רק התפשטות האור (ולא עצם האור), אלא שהוא המשכה בהעלם שאינו שייך לעולמות, קודם עלות הרצון, ששם אין שרש לספירות; ואח"כ עלה ברצונו להאציל, וגליף גליפו בטה"ע – השערה בכח, ע"ס הגנוזות, שכבר שייך לעולמות, אף שאינו בערך אליהם, שלכן צ"ל צמצום].

וזהו ג' הבחי' יחיד אחד קדמון: יחיד – עצם האור שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל. אחד – התפשטות האור בהמשכה נעלמת, שלכן כל הגילויים הם בהתכללות, ספירות אין קץ, שרש הסוכ"ע. וקדמון – הגילוי לעצמו ששייך כבר לעולמות, שרש לספירות, שרש ממכ"ע.

קמט. והנה, מדריגה הג' – שייכת לעולמות, ועד שנקראת בשם שכינה; מדריגה הב' היא קדוש בוא"ו, כמו סוכ"ע שהוא בערך העולמות להיות סובב ומקיף עליהם; ומדריגה הא' היא קדש – עצם האור.

אמנם גם עצם האור הוא בבחי' המשכה מן העצמות, להיותו אור, ודלא כמו אור הכלול בעצמותו שאינו נקרא אור אלא שמו, להיותו בבחי' יכולת.

ומזה מובן, שאמיתית בחי' קדש הוא – האור הכלול בעצמותו ממש, העלם העצמי.

ובמדריגה זו היא אמיתית העלי' דנש"י, והיינו, מצד שרשם כו', שמתגלה בהם דוקא בירידתן למטה, ולכן ביכלתם להגיע ולהמשיך בחי' העלם העצמי.

קנ. והנה, עליית נש"י מבחי' טהורה לבחי' קודש היא ע"י תומ"צ:

מצוות – רצון העצמות, ולא כמו הרצון בעולמות שהוא בשביל כוונה פנימית, שזהו רק חיצוניות דהאוא"ס. וכמו החילוק בין חיצוניות הרצון, שהרצון הוא מצד איזה כוונה, ויכול להשתנות, והוא בבחי' חיצוניות הנפש, ומורכב בטעם, משא"כ רצון פנימי שהוא מצד עצם הנפש.

וכן התורה היא מבחי' העצמות. ולכן קודם מ"ת צ"ל יצי"מ, יציאה מכל המיצרים וגבולים שבעולמות, כי התורה היא מבחי' העצמות, ונתנתה למטה הוא כדי להמשיך גילוי אוא"ס למטה, דירה בתחתונים. וכיון שהתומ"צ נתלבשו בגשמיות, שזהו דילוג גדול מאד, לכן צ"ל בכח דוקא – שזהו מש"נ על מ"ת קול ה' בכח, שירידת התורה למטה הוא בכח, כמו ירידת הנשמה למטה.

תורה – שעשועים, תענוג העצמי שלמע' מרצון עצמי דמצוות, וכן ברצון העצמי דמצוות יש תענוג העצמי. ולכן ע"י תומ"צ מתעלים נש"י בפני' ועצמי' אוא"ס.

קנא. ובפרטיות: ע"י התורה – עלי' בעצם האור, וע"י המצוות – בהעלם העצמי. ובהקדם משנת"ל שיש תענוג המורכב (האור המלוכב בכלים), תענוג הפשוט הבא

במורגש (אור שלמע' מהתלבשות אבל יש לו שייכות ואחיזה), ושאינו בא במורגש כלל (אור המובדל, עתיק).

והם ג' מדריגות הנ"ל: התפשטות האור, שרש הממכ"ע – עונג המורכב; אוא"ס שקודם עלות הרצון, שרש סוכ"ע – עונג הפשוט הבא במורגש; ועצם האור – שאינו בא במורגש.

וכיון שגם עצם האור הוא המשכה מהעצמות, ה"ז עדיין הבא במורגש. ועיקר תענוג הפשוט הוא בחי' העלם העצמי.

וזהו החילוק בין תומ"צ: תורה – עונג הבא במורגש, ומצוות – שאינו בא במורגש. ולכן דוקא ע"י מצוות העלי' היא להעלם העצמי.

קנב. אך גם ע"י התורה יכולים לבוא להעלם העצמי:

ובהקדים – שיש חכמה ברורה בלי העלם, לו"ר, תושב"כ, ת"י; ויש חכמה שבאה ע"י הסרת העלם והסתר דקושיות, ובזה גופא – בדרך מלמע' למטה, ע"פ טעם ושכל ועונג, או בדרך מלמטה למע', ע"י קבעמ"ש.

והחילוק ביניהם: ע"י אור ישר – ממשיכים עונג המורכב, עלות הרצון, שרש הממלא; ע"י הבירור ע"פ טעם – עצם האור, העלם דחכמה, תענוג הפשוט הבא במורגש; וע"י הבירור בקבעמ"ש – העלם העצמי, תענוג הפשוט הבלתי מורגש.

קנג. והנה, אף שהעלי' להעלם העצמי היא ע"י מצוות מעשיות, מ"מ, המשכת האור, גם העלם העצמי, הוא ע"י התורה:

מצינו שגם לע"ל שתתעלה המלכות בשרשה למעלה מז"א, יהי' הגילוי ע"י ז"א דוקא, כי המלכות היא העלם, וז"א – גילוי. וכמו בכח ההולדה, שהוא בגילוי בטפת הדכר, והוא מעורר טפת המ"ד. וכן בענין ההתהוות שהיא מבחי' המלכות, אלא שבמלכות הוא כח נעלם, והתגלותו ע"י האור, שענינו גילוי העצם.

וכ"ה בתומ"צ – שאף שהמצות מעוררים העלם העצמי, מ"מ, הגילוי הוא ע"י התורה.

ונמצא שבלימוד בקבעמ"ש יש ב' המעלות: התעוררות העלם העצמי, וכיון שהו"ע של לימוד בטעם – ה"ז נמשך בגילוי, והיינו, שבהעלם החכמה נמשך לא רק פני' אבא פני' עתיק, אלא העלם העצמי ממש.

וזהו"ע ב' הכתרים שע"י הקדמת נעשה לנשמע: כתר דנעשה – כתר העצמי, העלם העצמי, וכתר דנשמע – המשכת הכתר העצמי בבחי' החכמה. ונמשך ע"י המלאכים – ממכ"ע, ענין הגילוי, שע"י נמשך גם הגילוי בסובב.

קנד. וכן הוא הפרש בין נשמות דמ"ה, בנים, לנשמות דב"ן, עבדים:

בנים – אין העלם והסתר, וממשיכים גילוי אור מלמעלמ"ט, אבל רק האור המתלבש בכלים, שרש הממלא (ופועלים תיקון הכלי), עלות הרצון, ועד לאור שלמע' מהתלבשות, שרש הסובב, ועד לעצם האור שהוא גם בבחי' המשכה מן העצמות; אבל

כדי להגיע להעלם העצמי ממש ה"ז ע"י נשמות דב"ן, עבדים, קבעמ"ש. ומ"מ, הגילוי הוא ע"י נשמות דמ"ה, ולכן צ"ל חיבור שניהם. וכמו בתלמוד ומעשה. וזהו ענין יוסף ויהודה – מ"ה וב"ן. ולכן לע"ל יהי' יהודה למע' מיוסף, שזהו"ע גילוי המשכה שע"י הבירורים מלמטלמ"ע, אלא שהגילוי יהי' ע"י יוסף. וע"פ הנ"ל שבעסק התורה בקבעמ"ש יש ב' המעלות (המשכת העלם העצמי, וגם ענין הגילוי) – כ"ה בבו שנועשה עבד.

[לכאורה י"ל שבבן שנועשה עבד יש ביטול והנחת עצמותו יותר מעבד, שצריך להניח שכלו, ועי"ז מגיע בהעלם העצמי. אבל קשה לומר שעיקר הגילוי דלעת"ל יהי' בעוסקי תורה דוקא, שהרי כל ישראל יש להם חלק. ולכן צ"ל כנ"ל, שמעלת בן שנועשה עבד היא – שיש בו ב' המעלות]ס.

השלמת הדרוש

יש ג' מדריגות: ממכ"ע וסוכ"ע – עליית הרצון וקודם עלות הרצון, ועצמות א"ס שלמע' מהם – עצם האור ועד להעלם העצמי. וזה ממשיכים בנ"י בעבודתם בבחי' בן ועבד ובן שנועשה עבד.

ג' מדריגות אלו בר"ה (שבו נמשך חיות חדש לאחרי שהכל חוזר לקדמותו) הם מלכיות זכרונות ושופרות:

מלכיות זכרונות – ממלא וסובב, כי:

מלכיות – המשכת הרצון למלוכה מבחי' סובב, אבל נמשך ענין המלוכה, ממלא, ובאופן של גילוי המלוכה, פני' המלוכה, כמו בקרי"ס שהי' הגילוי למטה. וכמו עבודת הצדיקים שעושים תיקון הכלים שיהיו כמו האור ממש, איהו וגרמוהי חד;

וזכרונות – איהו וחיהי חד – האור שלמע' מהתלבשות בכלים, סובב, ובזה שייך זכרון, כי, לגבי קודם עלות הרצון, ועאכו"כ בבחי' עצם האור, אין הרצון תופס מקום. והזכרון הוא שיומשך הגילוי דסובב בממלא, יחוד סובב בממלא.

ובמה בשופר – כדי להיות יחוד סובב וממלא צ"ל המשכה מעצמות א"ס ששם כלולים שניהם, וזהו ע"י השופר, כי, כל המצוות מחיצוניות הרצון, ושופר – פני' עתיק. ובעבודה – צעקת הלב, קבעמ"ש בביטול והנחת עצמותו – שופר של איל, וגם מעלת בירור דברים תחתונים שמגיע בעצמות.

ואח"כ אמירת פסוקי שופרות – שיהי' (לא רק גילוי הסובב ויחודו בממלא בכח העצמות, אלא) גילוי העלם העצמי דא"ס ממש.

ועיקר המשכה זו היא ביוהכ"פ – שאסור באכו"ש, עונג העצמי הבלתי מורגש, העלם העצמי, ואילו ב' ימים דר"ה – הם כתר וחכמה, סובב וממלא. וזהו ענין ב' תרועות דר"ה וא' דיוהכ"פ; יחיינו מיומיים ביום שלישי גו'.

ובשבת נמשכים ג' מדריגות הנ"ל מצד השבת:

בעת השביתה ממלאכה – עולים כל הכחות שירדו בעשית המלאכה ומתגלה התענוג שבגמר המלאכה, אבל זהו תענוג פרטי, ואח"כ נמשך עצמות התענוג; מנוחה ממלאכה ומנוחה בעצם. וכן למעלה – הארת העונג ששייך להשתל', התחלקות, עלות הרצון, ממלא – ליל שבת. וביום שבת – עצמיות התענוג שלמע' מהתחלקות, סובב. וסעודה ג' – עצמות א"ס שלמעלה מסובב וממלא (וזהו זכור, ושמור, ובדיבור אחד).

ומ"מ, מן התורה צריך לתקוע גם בשבת, כי, בג' מדריגות הנ"ל גופא יש כמה מדריגות, ולכן אף ששבת ושופר (ג' המדריגות שבהם) הם ענין א', אינם שוים במדריגתם, וע"י השופר נמשך גם הפנימיות. אלא שוהמשכת הפנימיות יכולה להיות רק בזמן ביהמ"ק, משא"כ בזמן הזה שנמשך רק החיצוניות, ה"ז נמשך בלאה"כ, מצד ענין השבת.

אבל אמירת פסוקי שופרות היא גם בשבת, כי, ההמשכה שמצד שבת היא למעלה, וכדי שיומשך למטה ה"ז ע"י פסוקי התורה, שעל ידה נעשה גילוי האור שנמשך ע"י המצוות. וגם, מפני שע"י פסוקי שופרות נמשך העלם העצמי ממש, והמשכה זו צריכים לפעול גם בשבת, להיותה למעלה משבת – שזוהי הבחי' דיוהכ"פ, שבת שבתון, והתחלתה בפסוקי שופרות, שבהם אומרים פסוקי מ"ת, שאז נמשך הכל, ופסוקי לעת"ל, שאז תתגלה המדריגה היותר נעלית – העלם העצמי, שזוהי אמיתית הכוונה דדירה בתחתונים.

קיצור ומבנה
המשך תרס"ו

קיצור ומבנה המשך תרס"ו

א. תכלית בריאת העולם וירידת הנשמה בגוף – להמשיך תוס' אורות ע"י התומ"צ מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס עד שיהי' גילוי אוא"ס למטה.

והענין: ע"י תומ"צ נמשך התענוג העצמי – „עדן“, ש„עין לא ראתה“, ויתגלה לעת"ל, אבל בג"ע – רק הארת התענוג. אלא, שגם הארה זו היא בבחי' א"ס, ולכן יש בה ריבוי עליות שלא בהדרגה, ובין כל מדרי' ומדרי' צ"ל הביטול במציאות מהמדרי' הראשונה, והעלי' והתכללות במדרי' העליונה (ע"י נה"ד והעמוד); אבל לאחרי כל העליות לא מגיעים בהעצמות. ורק ע"י תומ"צ בפועל ממש – סוף מעשה, שעלה במחשבה תחילה (לפני וסיבת ראשית המחשבה על התהוות הבריאה) – נמשך עצמות התענוג, נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני.

וזהו „לכל תכלה ראיתי קץ (סדר ההשתלשלות יש לו סוף – הגבלה, ותחילה – שנמשך לאחרי הצמצום, אבל) רחבה מצוותך מאד“ (גילוי אוא"ס שלמעלה מהצמצום) – שהתענוג שבג"ע הוא בבחי' מדה וגבול, להיותו הארת התענוג, ורק התענוג שבמצוות הוא עצמות התענוג המלוּבש בפנימיות הרצון*.

ב. וזהו שע"י עבודה דתומ"צ עושין רצונו של מקום – שממשיכים שיהי' גילוי אלקות בעולמות, והיינו, שהקו, שמאיר בחכמה דאצילות, יאיר בגילוי גם בביל"ע, וגם בחי' הרצון עצמו יאיר בגילוי בעולם. ויתירה מזה – שיומשך פנימיות ועצמות הרצון, שלמעלה מהרצון שבעולמות, שהוא רק חיצוניות הרצון.

ובהקדים מעלת הכתר (רצון) על שאר הספירות:

כל הספירות הם בחי' מציאות אור, ובהתלבשותם בכלים נעשים בבחי' מהות אחר; אבל הכתר הוא ראשית המשכה – המשכה נעלמת שהיא עדיין בבחי' התכללות בעצמותו (וכמו הרצון שהוא רק הטיית הנפש). ולכן הרצון הוא למעלה מהזמן, כי, שרש הזמן הוא רצו"ש, ששייך רק לאחרי שנעשה מציאות אור, משא"כ בראשית המשכה שהוא בהתכללות בעצמותו, שייך רק מטי ולא מטי.

ומ"מ, גם הרצון שלמעלה מהזמן ה"ז שרש הזמן. וזהו הרצון דברה"ע, שעם היותו בל"ג, יש בו מקור ההגבלה, ולכן מבחי' רצון זה אי אפשר להיות הגילוי בבחי' מקום וזמן; אבל הרצון דמצות הוא מבחי' פנימי' ועצמות אוא"ס, שאין שם גם מקור להגבלה, ולכן מבחי' רצון זה דוקא יכול להיות הגילוי בבחי' זמן ומקום (עושין רצונו של מקום).

כלומר: הרצון שבברה"ע יש בו כבר המדידה בכח איך שיהי' בפועל, אבל הרצון דמצוות הוא הרצון פנימי ועצמי דא"ס שלמעלה מההשערה בכח, ולכן נמשך שלא ע"פ המדידה דמעלה ומטה – שיומשך הגילוי למטה.

(א) ד"ה יו"ט של ר"ה עד ד"ה לולב וערבה.

והמשכת הרצון פנימי ועצמי דא"ס היא ע"י קיום המצות בפו"מ בקבועו"ש, וע"י הקדמת אהבה דבכל מאדך, שאינו ע"פ טו"ד, כי אם מצד עצם נפשו שנמשכה בעצם לעצמות א"ס ב"ה, כי, לית מחשבה תפיסא ב'י, אבל נתפס ברעו"ד, שמזה נעשה קיום המצות בקב"ע (שהביטול בזה הוא למעלה מהאהבה דבכל מאדך)².

ג. ומשנת"ל בענין „עדן עין לא ראתה גו“, שבמעשה המצוות נמשך העונג העצמי ממש – ה"ז לפי שברצון שבמצות ישנו עצמות התענוג (לא רק הארת התענוג, שישנו בהרצון שבברה"ע).

ובהקדים, שרצון ותענוג שניהם הם בחי' עצם, ושיוין במדריגתו, ולכן מתחלפין, דלפעמים תענוג פנימי, ולפעמים רצון פנימי, ומה שמתחלפין זהו רק בהתפשטות שלהם, אבל בבחי' העצמיות שלהם אינם מתלבשים זב"ז, ולכן יכול להיות רצון בלא תענוג ותענוג בלא רצון. תענוג ורצון באים משרש א' בעצם הנפש, התענוג הוא פנימי והרצון הוא החיצוני, אלא שהתענוג העצמי הוא בהעלם, והגילוי הוא רק התפשטות התענוג, ועל זה שולט הרצון. ואילו ברצון מתגלה גם הרצון העצמי, ולפעמים מתגלה על ידו גם התענוג העצמי. וזהו הרצון שבמצות – רצון עצמי, שיש בו בהעלם תענוג עצמי, ויתגלה לעת"ל.

ועז"נ יעשה למחכה לו – מחכה הוא לשון תקוה, שזהו על דבר הנבדל בערך, והיינו בחי' רצון ותענוג העצמי, ובתקוה יש ביטול והנחת עצמותו, והיינו במעשה המצות בפו"מ בקבועו"ש, שע"ז נמשך בחי' הרצון והתענוג העצמי, בחי' עדן³.

*

ד. והנה, המשכת בחי' עדן היא (לא רק במעשה המצוות, אלא) גם בתורה – ע"י העיון והיגיעה דוקא, שעז"נ „יעשה למחכה לו“, למאן דדחקין במילי דחוכמתא, שע"ז דוקא בא על אמיתת הכוונה, כיון שמגיע לכח היולי העצמי שלמעלה מכח המשכיל (כמו הוצאת האש מצור החלמיש – העלם שאינו במציאות – ע"י הכאה דוקא), שהמשכה ממנו היא בל"ג. ועי"ז באים לבחי' העלם העצמי דא"ס, בחי' עדן שיתגלה לעתיד.

ואף שהכרח היגיעה הוא בגלל החטא כו', שלכן צריך לענין הבירורים כו', מ"מ, דוקא ע"י הבירורים מגיעים לתכלית העילוי.

והטעם שע"י היגיעה בתורה באים לתענוג העצמי, עדן – כי, פנימיות אבא הוא פנימיות עתיק, ולכן העלם העצמי דחכמה (שמתגלה ע"י היגיעה) הוא עצמות התענוג, אלא, שאין זה כמו שהוא בתענוג (פנימיות עתיק ממש), כי, מצד הירידה בחכמה, בא התענוג הפשוט במורגש בטעמי תורה; ולמעלה מזה הוא בחי' שעשועים העצמיים ממש, שאינו בא במורגש כלל (וזהו תכלית הגילוי דלעתיד – מדריגה הב' דעוה"ב, שאין בו אכו"ש).

ולהגיע לזה – אי אפשר ע"י תומ"צ, מאחר שאינו בא גם בטעמי תורה ומצות, כ"א ע"י תשובה דוקא, בחילא יתיר, שמגיע בבחי' העלם העצמי ממש. אך גם ע"י

(א) ד"ה לך לך וד"ה כי ידעתיו.

(ב) ד"ה לולב וערבה עד ד"ה לך לך.

התורה יכולים לבוא לתענוג העצמי הבלתי מורגש – ע"י הדיוק במילי דחוכמתא, ובפרט ע"י בירור הסיגים והפסולת כו"ד.

*

ה. ובהקדים – שאף שיש צורך בהתעוררות מלמעלה לכללות העבודה, מ"מ, העיקר הוא העבודה בכח עצמו ויגיעתו:

כתיב „נר ה' נשמת אדם" – אש, טבע העלי', רצוא; ומהותה רוח – „ויפח באפיו נשמת חיים", ועל ידו דוקא דולק ומאיר האש, והיינו, שע"י התעוררות רוח ה' נעשה הרצוא והנשמה, ולא בהסתלקות לגמרי, אלא באופן דשוב.

והתעוררות הרצוא שבנשמה הוא ע"י כח עליון דהארת לובן העליון שמעורר את הנשמה לאהבה את הוי', ומ"מ, עצם הרצוא הוא בכח עצמו ויגיעתו דוקא, והכח עליון הוא רק בבחי' התעוררות בלבד, שאינה עבודה כלל.

ואינו דומה לאה"ר דאהרן שבאה ג"כ מלמעלה – שהאה"ר היא עצמה עבודה, אבל ההתעוררות היא עצמה אינו עבודה;

התעוררות לעבודה היא המשכה מלמעלה בבחי' מקיף בלבד, ואילו האה"ר נמשכת מלמעלה לאחרי הקדמת העבודה והיגיעה בעבודה פנימיות דמוח ולב דוקא, וגם ע"י הטרחא והיגיעה בבירור ותיקון הנה"ב, בתפלה, שענינה הקרבת הנה"ב.

ובפרטיות: ע"י אש שלמטה – ההתבוננות דפסוד"ז באלקות שבעולמות; אש שלמעלה השייך לנה"ב – ברכות ק"ש, ההתבוננות בביטול המלאכים (שהתהוותם רק מהארה, ומאין ליש), שפועלת בנה"ב ששרשה מהאופנים; ואש שלמעלה דנה"א – ק"ש, ההתבוננות באוא"ס המופלא מהעולמות.

ועי"ז באים לאה"ר שבאה מלמעלה לאחרי הקדמת העבודה מכח עצמו דוקא, דמי שטרח בע"ש, בבירור נה"ב, יאכל בשבת – גילוי אה"ר מלמעלה.

וכשם שהרצוא הוא בכח עצמו (אף שבא ע"י התעוררות מלמעלה), כך גם השוב הוא בכח עצמו, ועוד יותר מהרצוא, כי אמיתית השוב הוא מצד הקבעומ"ש, שהוא בכח עצמו ויגיעתו דוקא"ה.

*

1. ולהבין בתוספת ביאור מעלת העבודה בכח עצמו:

הנה יש ב' מיני נשמות: עבד ובן; בי"ע ואצילות.

ובהקדם ביאור מעלת אצילות – שנק' אדם, ע"ש אדמה לעליון, להיותו בחי' גילוי ההעלם שהוא מעין ההעלם, ולא מהות חדש. כלומר: לגבי אוא"ס הסוכ"ע – הנה חכמה דאצילות, ואפילו א"ק, נקראים יש מאין; ומה שאצילות הוא אדמה לעליון – ה"ז לגבי א"ק (שכולל כל השתלשלות בהשוואה, ולכן נקרא א"ס בהשאלה), ואפילו לגבי כללות הקו, שאף ששרש המשכתו מלפני הצמצום והוא מעין המאור, ה"ה

המשכה בבחי' גבול ומדה, ולא כמו המשכת הסובב שגם לאחרי הצמצום ה"ז בבחי' א"ס.

ז. ובהקדים הפירוש ד"אין סוף" – שאינו הכתר, רצון (כדעת המקובלים הראשונים), אבל גם אינו העצמות (כדעת הרמ"ק), אלא יש מדרי' זולת העצמות שנק' א"ס – בחי' האור, שהוא הארה בלבד וכאין ואפס לגבי עצמות, ומ"מ הוא בבחי' א"ס, לפי שהאור מעין המאור.

ויש לבאר תחילה כללות ענין האור, שחלוק משפע, שהוא מהות דבר מה, ובא ע"י פעולה, ועושה שינוי במשפיע (והו"ע ההתלבשות), משא"כ אור הוא בחי' הארה בלבד, ונמשך בדרך ממילא, ואינו פועל שינוי בהעצם, אבל הוא גילוי העצם כמו העצם ממש (ולא כמו שפע שאינו כמו שהוא בעצם המשפיע), ולכן התהוות היא מהאור, כי להיותו מעין המאור ה"ה בבחי' א"ס ממש.

והנה, כללות האור שלפני הצמצום הוא אור הכלול בעצמותו שאינו מציאות אור, כי אם בחי' היכולת. ובפרטיות – יש בו ב' מדריגות: כמו שכלול בעצמות המאור, שאינו בבחי' אור כלל ואינו מהות לעצמו, כי אם מה שהעצמות בכחו ויכולתו להאיר אור (וזהו השם שהוא קדמון כקדמותו); וכמו שהוא בבחי' המשכה וגילוי (לא בחי' ההתפשטות בלבד שבאוא"ס, כ"א כללות בחי' האור, בחי' עצם האור והתפשטות האור). ובזה גופא ב' דרגות: קודם עלות הרצון, בחי' סובב (ושם שייך ספירות אין קץ); ובעליית הרצון (לע"ס), שרש לממכ"ע.

והיכולת שבעצמות היא גם שלא להאיר – כח הגבול, שרש הקו (עלות הרצון). ולכן המשכת הקו משרשו היא מהעלם אל הגילוי, ומ"מ הוא באין ערוך לגבי אוא"ס הבל"ג. ויתירה מזה – שהוא באין ערוך גם לגבי כח הגבול, שהוא רק כח המגביל, אבל הוא א"ס. וכן הוא בחכמה לגבי הקו.

וכל זה – לפי המבואר שהקו הוא המשכה שבבחי' גבול; אבל ברוב הדרושים מבואר שהקו הוא המשכה שבבחי' בל"ג, מעין מקורו, ומ"מ הוא באין ערוך לגבי מקורו, כי שם הוא בטל במציאות, בבחי' יכולת, ואח"כ נעשה מציאות אור.

וזהו שאצילות נק' אדם מצד האורות – אדמה לעליון לגבי בחי' הקו, שרש ומקור האורות. וכמו"כ הקו הוא בבחי' אדמה לעליון לגבי שרשו ומקורו; ומ"מ הוא בבחי' אין ערוך לגבי מקורו (לפי ב' האופנים – אם הוא המשכה שבבחי' גבול ומדה או בבחי' בל"ג), וכמו"כ הוא בבחי' האורות דאצילות?

ח. ובאמת נקרא אצילות אדם גם מצד הכלים (שבהם הוא עיקר ציור אדם) – אדמה לעליון לגבי א"ק (אבל לגבי עצמות אוא"ס – גם כח הגבול הוא באין ערוך לגמרי, יש מאין), כי הכלים נתהוו כבר במחה"ק דא"ק, והתהוותן באצילות הוא בבחי' המשכה מהעלם אל הגילוי בלבד (משא"כ בי"ע, כי גם בהתכללות בא"ק יש חילוקי מדריגות: פנימיות וחיצוניות, וחלוקים גם באופן ההתהוות מא"ק – ע"י צמצום שהוא רק מיעוט האור, או ע"י פרסא, שינוי המהות).

ואדרבה: ענין ה"קנין" – אותו המהות – שייך יותר בהתגלות הכלים מא"ק (משא"כ האורות, שבהם שייך לומר רק שאינם מהות אחר).

והביאור איך שייך גילוי ההעלם בכלים, ללא אין באמצע – כי, המשכת שם הוי' דאצילות (הוי' דלתתא), שהו"ע סדר הבאת האור ע"י הע"ס דאצילות (צמצום והתפשטות), שנמשך משם הוי' בא"ק (הוי' דלעילא), ע"ס דא"ק שנק' ע"ס הגנוזות, שהם בבחי' פשיטות לגמרי – היא ע"י פרסא, אלא שהפרסא שלמעלה מאצילות אינה באופן של שינוי המהות, כי אם המשכה מההעלם אל הגילוי.

וזהו החילוק שבין אורות לכלים דאצילות – שהמשכת האורות היא רק ע"י צמצום, והכלים הם ע"י פרסא. ומ"מ גם הכלים הם אלקות, כיון שאין זה באופן של שינוי המהות (משא"כ בבי"ע, שגם האורות הם ע"י בקיעת הפרסא, באופן של שינוי המהות).^ה

ט. וזוהי מעלת נשמות דאצילות (בן), שגם בירידתן למטה הם בבחי' אלקות, ונק' בנים דידיעין רזא דביתא – ע"ס דאצילות.

ועוד זאת: כיון שאצילות הוא אדמה לעליון, הרי הם כבן דחפיש בגניזא – שמשיגים גם אורות הסתומים שלמעלה מאצילות, שזהו אמיתית ד"ע, הוי' דלעילא, שאינו נותן מקום להתהוות כלל, אמת הוי' – גילוי אוא"ס שלפני הצמצום (משא"כ אצילות ואפילו הקו, ששייך לעולמות).

ועז"נ תתן אמת ליעקב – גילוי אמיתית הוי', ביעקב, שם אלקים, שעובד לתקן בחי' ההסתר דשם אלקים, ועי"ז מאיר גילוי שם הוי'. אבל ישראל, כי שרית עם אלקים – הוא גילוי בחי' עצם שם הוי' שאין השם אלקים מסתיר עליו כלל.^ט

*

י. וענין יעקב וישראל, עבד ובן, בעבודה – תורה ותפלה:

תורה – בחי' פנים, חכמת אדם תאיר פניו של אדה"ע, כמראה אדם, ז"א דאצילות, ובשרשו – א"ק (עליית הנשמות – וכל ההשתלשלות שנברא בשבילם – במחשבה), והתורה היא בחי' חכמה דא"ק שבה מלושב בחי' פנימיות עתיק דא"ק, ועל ידה נמשך לאדם למטה בחי' הארת פנים דבחי' כמראה אדם שלמעלה.

אבל תפלה היא בחי' אחור – אחרי הוי' תלכו, לכתך אחרי במדבר. ועז"נ זכרתי לך חסד נעורייך – שחסד נעוריך, אהבה דקטנות שע"פ טו"ד שבה יכול להיות שכחה, תתעלה בבחי' הגדלות, גדלות המוחין וגדלות המדות, והיינו ע"י לכתך אחרי, ההליכה אחרי ה' גם בהעלם והסתר, בבחי' חיצוניות ואחוריים, שע"ז יבוא לבחי' הפנימיות. ולתוספת ביאור, יש להקדים הענין דשמי עם י"ה שס"ה, מל"ת, וזכרי עם ו"ה רמ"ח, מ"ע:

השרש דמ"ע (ו"ה), גילוי אור שנמשך בכלים (חסד, שערות לבנות) – מקיף הקרוב, המקיפים דסדר השתל', דפנימי שבעליון נעשה מקיף לתחתון, ובשרש הראשון באוא"ס שלפני הצמצום הוא בחי' האור והגילוי השייך לעולמות; והשרש דמל"ת

(ט) ד"ה וספרתם וכי תבואו אל הארץ.

(ח) ד"ה אדם כי יהי עד ד"ה וספרתם.

(י"ה), דחי' ושליה (גבורה, שערות שחורות) – מקיף הרחוק, המקיפים שלמעלה מהשתל', ובשרשו היינו בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי, בחי' העלם העצמי דא"ס. ולכן במ"ע יכול להיות אחיזת החיצונים, וצריכים שמירה – ע"י מל"ת, המשכת מקיף הרחוק, שע"ז מתבטלים החיצונים.

וביאור השייכות דמ"ע ומל"ת (י"ה ו"ה – מוחין ומדות) למקיף הקרוב והרחוק (גולגולת וכתר) – בהקדם כללות החילוק בין פנימי (מוח לב כבד) למקיף (ורצון), שהפנימי הוא אור (מצומצם) בכלי שבא בהתחלקות (אצילות, אורות בכלים), והמקיף הוא בכל המדרגות בשוה (איהו תפיס בכולהו); אלא שגם המקיף נעשה כתר פרטי לאור פנימי, והוא הארה מכתר האמיתי, כתר שלמעלה מהגולגולת. ובמקיף דגולגולת גופא – ב' מדרגות: הארה מהתפשטות המקיף או מעצמיותו. וזהו החילוק בין מ"ע ומל"ת – שם הוי' שבכתר (תרי"ג ארחין דגלגלתא) – שמ"ע (ו"ה) הם מקיפים דז"ת, ומל"ת (י"ה) הם מקיפים דג"ר (ובד"כ הם בחי' מקיף הקרוב ומקיף הרחוק).

ולתוספת ביאור ענין שמי עם י"ה שס"ה – שעליית המלכות (שמי) להיות בבחי' פב"פ עם בחי' המוחין (י"ה), היא ע"י הקדמת הצמצום להיות בבחי' נקודה תחת היסוד. וזהו"ע שס"ה ל"ת, שאין בהם גילוי האור, כי אם התגברות על הרע להרחיקו ולדחותו, ע"ד ההילוך אחרי ה'.

וזהו זכרתי לך חסד נעורין לכתך אחרי במדבר – שע"י מל"ת שהם בבחי' „לא", ידיעת השליה, „אחרי", הנה גם במ"ע יאיר בגילוי עצמות האור שנמשך ע"י מל"ת.

ונוסף לכך שהתפלה היא „אחרי ה'" לפי שאינו מאיר הארת פנים דשם הוי' – הרי גם ההתבוננות שבתפלה היא רק בהארה דשם אלקים, בחי' אחוריים, זיו והארה בלבד, בחי' המלכות (שורש ומקור כל הגילויים בעולמות), לכבודי, התנשאות על הזולת, ורק עי"ז נעשה גילוי שם הוי'.

וזהו כללות החילוק בין יעקב וישראל: יעקב עבדי – עבודה באור המצומצם דשם אלקים, ועי"ז בא לגילוי שם הוי', ועיקר עבודתו הוא בעבודת הביורורים, בעמל ויגיעה (הן בעצם השגת אור אלקי המצומצם נעלם ונסתר, והן מצד המניעות ועיכובים שמצד הנה"ב); אבל ישראל – עבודתו היא בבחי' עצם שם הוי' שאין השם אלקים מסתיר עליו כלל, ואין בזה עבודה ויגיעה כלל, כי אין הנה"ב מעלים ומסתיר עליו, ועיקר עבודתו (לא עבודת הביורורים, כי אם) להמשיך גילוי אלקות'.

*

יא. והנה, אף שמעלת ישראל, בן, גדולה ממעלת יעקב, עבד, הנה באמת יש יתרון גדול במדריגת יעקב, עבד, על מדריגת ישראל, בן:

”בנים אתם לה' אלקיכם” – כמו בן אוהב את אביו מטבעו, ולכן עובדו באה"ר ושמחה. „כי לי בני ישראל עבדים” – מצד הגוף, וב' בחי' בזה: עבד פשוט, שעבודתו היא מצד העול בלבד, מאימת האדון, ותכבד עליו העבודה, ללא שמחה ותענוג; ועבד נאמן, שעבודתו מאהבה ותענוג, בגלל שמכיר גודל הפלאת האדון, והאדון סומך עליו ומפקידו על כל אשר לו. ובעבודה – עובד אלקים, בבחי' אתכפיא בלבד, ע"י הנחת

עצמותו; ועבד הוי' – נשמות הגבוהות שמשיגים הפלאת האלקות (אף שאינם נשמות דאצילות), וממשיכים תוס' אור בשם הוי' (כמו האדון שמתעשר ע"י העבד). ועבד זה הוא למעלה מבן – כיון שאין זה מצד התולדה, אלא מצד עצמו.

ומ"מ, יש מעלה בעבד פשוט, כי, ענין העבודה הוא לבטל רצונו וטבעו, ואילו עבד נאמן יש לו תענוג בזה, וגם יכול להיות שינוים בזה, כי הרגש האהבה והעונג אינו תמיד בשוה, וגם יש חילוקים בעניני העבודה, מפני שאין התענוג בשוה בכלם; אבל עבד פשוט שעובד בעול היפך טבעו ורצונו, הרי זה עבודה ממש, ואין בזה שום שינוי, וכל עניני העבודה שוים אצלו.

ועוד מעלה בעבד פשוט – שכיון שאינו מציאות לעצמו כלל, הרי עבודתו היא ע"ש האדון, ויערב לו כמו שהי' עושה בעצמו ביגיע כפיו, שיש בזה תענוג גדול יותר ממה שנותנים לו מן המוכן, בגלל ההתחדשות שבדבר. והיינו, לפי שעבודתו היא באופן של קבלת עול בכח עצמו – לא כמו בן ואב שההתקשרות היא מצד האב, ולא כמו עבד נאמן, שאף שההתקשרות היא מצדו, הרי עבודתו היא בהשגת הפלאת האלקות, ויש לו גילוי אוא"ס, ועיקר ההתעסקות היא באלקות, ואינו צריך לבטל ולהכיע הטבע כ"כ. ורק עבד פשוט, שאינו משיג אלקות, וכל עבודתו היא בביטול והנחת עצמותו, שזהו התחדשות דבר. ועיקר ההתחדשות – בעבודת הבירורים, עבודה גרועה שאינה לפי כבוד האדון, ועי"ז נמשכת המשכה חדשה (כמו ההתחדשות בפרנסה ע"י עבודה ויגיעה דוקא), אור חדש שלמעלה מסדר השתלשלות, מלפני הצמצום, למעלה משרש ומקור הקו"א.

יב. אך צריך להבין: הרי גם עבד נאמן מברר בירורים, ולמה לא יקרא בשם התחדשות להמשיך אור חדש?

ויובן בהקדם שההתהוות מאין ליש הוא מבחי' המלכות דוקא, וכמו שהצמיחה היא בארץ דוקא, והיינו משום דנעוץ תחלתן – תחלה, בחי' עצמות א"ס ממש שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי – בסופן דוקא, בבחי' המלכות, ולכן יש במלכות דוקא הכח הזה לחדש מאין ליש, מה שלא יש בכח הספי' שלמעלה, אפי' בספי' הכתר, מפני שכולם מקבלים מבחי' הגילויים דאור א"ס, אבל כח העצמי הוא במלכות.

ולכן עיקר עבודת הבירורים כפי הכוונה האמיתית היא ע"י בחי' המלכות דוקא, ותכלית הכוונה היא להיות לו דירה בתחתונים, והיינו שהתחתונים יהיו כלים ממש לאלקות, ע"י בירור בבחי' התלבשות בדבר המתברר שמתעסק בו לבררו מלמטה למעלה, שזהו אופן העבודה דעבד פשוט דוקא (דלא כעבד נאמן שעבודתו בהמשכת האור מלמעלה ועי"ז נעשה גם הבירור), והכח הזה בבחי' מלכות דוקא, ולכן עי"ז נעשה עליית המלכות בבחי' העצמות ממש ונמשך עי"ז גילוי העצמות, שזהו גילוי אור חדש ממש (משא"כ ע"י עבד נאמן נמשך רק בחי' הגילויים) יב.

*

יג. בן ועבד – תורה ומצוות:

תורה, חכמה – מאין תמצא, גילוי האין דכתר (העדר תפיסת מקום בלבד), ולא

(ב) ד"ה והי' כי תבוא עד ד"ה קדוש אתה.

(א) ד"ה ומקנה רב עד ד"ה והי' כי תבוא.

האין דכתר עצמו (ביטול בעצם). ומצוות – אין דכתר עצמו. וזוהי מעלת עבד פשוט (יותר מעבד נאמן ובן) – שמגיע לאין דכתר עצמו.

אך יש גם בן שנעשה עבד – שגם ע"י לימוד התורה (בן) מגיע למעלת עבד פשוט, והיינו ע"י לימוד תושבע"פ בעמל ויגיעה דוקא.

ובהקדים – שיש לימוד התורה אדעתא דנפשי, לקשר נפשו לשרשה בתורה, וכידוע בענין תלת קשרין, שגם ע"י הגליא דתורה מתקשראין בחי' גליא דנש"י בבחי' סתים דנשמות וסתים דתורה עד סתים דקוב"ה; ולמעלה הוא הלימוד לשמה, להמשיך אוא"ס בתורה – כי, מצד עצמה התקשרותה היא רק בבחי' הגילויים עד לעצם האור, ואילו המשכת העלם העצמי הוא דוקא ע"י העמל והיגיעה בתורה, בכח עצמו דוקא.

וכמו בענין הברורים, בירור דאו"י מלמעלה למטה, וברור דאו"ח מלמטה למעלה – ששניהם הם ע"י המשכת כח עליון דוקא, אלא דהברור דאו"י הוא ע"י שאור העליון מאיר בגילוי ממש, והברור הוא רק בכח עליון, ולא בכח המתברר כלל, אבל הברור דאו"ח הוא שהכח עליון הוא בהעלם, והוא רק שיוכל התחתון להתברר מעצמו, אבל הברור בעצם הוא בהתחתון מכח עצמו דוקא.

ודוגמתו בתורה – „עול תורה“, עסק התורה ביגיעה ועמל לברר וללבן הלכות דתורה שבע"פ בכח עצמו, ודוקא בבחי' קבעומ"ש, ועי"ז מגיע לבחי' העלם העצמי דא"ס, בחי' עדן סתימאה, כמו ע"י מצוות מעשיות.

וזוהו „הפך בה והפך בה“ – בירור הלכה לא רק מצד הרגש הטעם, מלמעלה למטה, שע"ז מגיע רק לבחי' החכמה ומקור החכמה, אלא גם ובעיקר מצד קבלת עול מלכות שמים שנוגע לו הענין כו', מלמטה למעלה, ועי"ז דוקא מגיע לבחי' עצמות א"ס; „דכולא בה“ – שיש בזה גם מעלת מצוות מעשיות, שעל ידם מגיעים לאמיתית הרצון שאין לו אפילו טעם כמוס, בחי' גלגלתא, אין העצמי דכתר שלמעלה מגילוי האין דכתר שבשערות, וכן ע"י סלסול ההלכות לבררם מסיבוכם, שהוא כמו סלסול שערות להפרידן זמ"ז, מגיעים לבחי' אין העצמי דכתר.

וזוהו הטעם שהלכה כב"ה שנוחין ועלובין, כי, הלכה היא משם הוי', למעלה מ„אלו ואלו דברי אלקים חיים“ (לא שם אלקים סתם, שמעלים ומסתיר על האור בכדי שיהי' התהוות העולמות, אלא „אלקים חיים“, כי התורה היא אור האצילות, שאינו בבחי' העלם והסתר, כ"א בבחי' צמצום ומיעוט בלבד, ומ"מ הרי זה התפשטות הארה בלבד, ולא עצמות המאציל, משא"כ הוי'), והו"ע אמת לאמיתו, ושרשה מבחי' העלם העצמי דא"ס, ולזה מגיעים ע"י הלימוד בקבעמ"ש דוקא.

וזוהו שתכלית הכוונה היא (לא רק בגין דישתמודעון או שיתגלו כחותיו, שזוהו באצי', אלא הכוונה האמיתית שנעוץ בתחלתן בבחי' העצמות שהיא סוף מעשה דוקא) דירה בתחתונים – גילוי העצמות (העלם העצמי) למטה באופן שהתחתונים נעשים כלי לזה, ע"י העבודה למטה בקבעמ"ש, בחי' יעקב עבדי, עבודת עבד"י.

*

יד. והנה, תכלית כוונת הבריאה להמשיך בחי' העלם העצמי הוא ע"י נשמות, ובירידתן לגוף דוקא.

ובהקדם ההפרש בין נשמות למלאכים, שמלאכים שרשם מדיבור, ונשמות ממחשבה; התהוותם – מהתגלות המחשבה, ושרשם – מכח המחשבה. וזהו שנשמות חצובות מתחת כסה"כ – כח המחשבה, בחי' בינה דאצילות שמקננת בבריאה, עולם הכסא, עולם המחשבה.

ובאמת, שרש הנשמות הוא למעלה מבחי' כסה"כ (שבבריאה) – אצילות: ובהקדם – שמעצמות אוא"ס לא הי' אפ"ל התהוות העולמות, כי אינו בערך מקור לעולמות, כי אם ע"י הצמצום, שע"ז נתגלה כח הגבול, ועד שנעשה מציאות הכלים (מהתעבות האור, בכח הרשימו), ונעשה התלבשות אורות בכלים – ציור אדם. וכל זה – בשביל נש"י, שזהו שישראל עלו במחשבה, שזהו"ע כמראה אדם, ונמצא ששרש הנשמות הוא בבחי' אדה"ע שעל הכסא, כלים דאצילות. וזהו „טהורה היא” – שלהיותה מבחי' הכלים דאצי', שהם בבחי' מציאות דבר, שייך לומר טהורה (ולא כמו האור, שלא שייך לומר טהור, כי אם קדוש).

ובאמת, „טהורה” הוא גם למעלה מכלים דאצילות:

”עלו במחשבה” היינו במדריגה היותר עליונה שבמחשבה – כח המחשבה שלמעלה מהתגלות המחשבה, שהוא כמו אותיות החקיקה שאינם מהות אחר מן העצם (למעלה מאותיות הכתיבה שהם דבר נוסף על העצם), וממילא אינו לבוש המסתיר, והגילוי הוא שהעצם מתגלה, ומה שמחשיך קצת במקום החקיקה הוא רק העדר הבהקה בלבד. וזהו ההפרש בין כלים דאצילות שאינן מהות האור, ובין כלים שבכתר ובא"ק שאינן מהות אחר מן האור.

ובחקיקה גופא יש גם חקיקה מעבר לעבר, שאין להאותיות מקום אחיזה ואי אפשר למלאותן בדיו, והו"ע גליף גליפו בטה"ע באוא"ס שלפני הצמצום, עצם האור שלמעלה מגילוי האור, העלם העצמי, שזהו שרש כח המחשבה ששם עלו נש"י.

טו. ומעתה צריך להבין מהו ענין ירידת הנשמה בגוף – שהיא ירידה גדולה, כי שרש הנשמה גבוה מאד, טהורה היא, בחי' טה"ע, בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלפני הצמצום, ובהיות הנשמה למעלה ה"ה עומדת תמיד באהוי"ר, וכשירדה למטה ונתלבשה בגוף ונה"ט, הרי גם בעובדי ה' אין האהוי"ר בתמידות, וגם עצם האהוי"ר הוא באין ערוך לגבי האהוי"ר העליונה, וא"כ ה"ז ירידה גדולה.

אך ידוע שהירידה היא צורך עלי' – שדוקא בירידתה למטה מאיר בה כח שרשה ומקורה (משא"כ למעלה אין מאיר בה שרש הנשמה), ולכן דוקא ע"י ירידת הנשמה למטה ה"ה בבחי' מהלכים, כמ"ש ונתתי לך מהלכים, לפי שבירידתה למטה דוקא מאיר בה שרש ומקור הנשמה.

טז. אמנם, תכלית העלי' היא – שמתעלים לבחי' קדש עליון שלמעלה משרש הנשמה בבחי' טהורה היא, כי, טהורה היינו בחי' הכלים, בחי' כח המחשבה, אותיות החקיקה, כלים דכתר ודא"ק, והעלי' היא לבחי' קדש, בחי' האור, אור שלמעלה מהתלבשות גם בכלים דכתר ודא"ק, ועד לעצמות האור המיוחד וכולל בעצמותו.

דהנה, גם באוא"ס שלפני הצמצום יש ג' מדריגות: (א) עצם האור שאינו בבחי' המשכה והתגלות בעצמותו (דעם היות שהוא התגלות מן העצמות, הנה באור גופא הוא בבחי' העצם וההעלם שלו), (ב) גילוי האור, אבל הגילוי הוא לעצמו ואין שם עדיין התעוררות ועליית הרצון על עולמות, (ג) הגילוי לעצמו של האור השייך לעולמות, שזהו מה שעלה ברצונו להאציל ולברוא, ששייך שם ע"ס הגנוזות והשערה בכח. וי"ל שמדרי' הג' היא בכלל מדריגת שכינה, ומדרי' הב' היא בחי' קדוש, ומדרי' הא' היא בחי' קדש מלה בגרמי'. וכיון שמדרי' הא' היא ג"כ בבחי' המשכה מן העצמות, לכן אמיתית בחי' קדש הוא בחי' האור הכלול בעצמותו ממש, בחי' העלם העצמי דא"ס. וזהו אמיתית העלי' דנש"י ע"י ירידתם למטה – שמתעלים בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס ובבחי' העלם העצמי דא"ס ממש.

יז. ועלי' זו (מבחי' טהורה לבחי' קודש) היא ע"י תומ"צ, שהם מבחי' העצמות, וניתנו למטה בהתלבשות בגשמיות, להמשיך גילוי אוא"ס למטה, בכח דוקא, ולכן על ידם מתעלים נש"י בפנימיות ועצמות אוא"ס.

ובפרטיות: ע"י תורה – עלי' בעצם האור (שלהיותו המשכה מהעצמות ה"ז עדיין כמו עונג המורגש – תורה), וע"י מצוות – בהעלם העצמי (תענוג הפשוט שאינו מורגש – מצוות); אך גם ע"י התורה יכולים לבוא להעלם העצמי – ע"י היגיעה להסיר העלם הקושיות, לא רק ע"פ טעם ועונג (שמגיע בעצם האור), אלא ע"י קבעמ"ש (שמגיע בהעלם העצמי ממש).

אמנם, אף שמגיעים להעלם העצמי ע"י מצוות, מ"מ, ההמשכה והגילוי הוא ע"י תורה (כמו בענין ההתהוות, שעם היותה ע"י המלכות, ה"ז כח נעלם, והגילוי הוא ע"י ז"א; גילוי כח ההולדה – בטפת הדכר, וזה מעורר טיפת המ"ד).

ונמצא, שבלימוד התורה בקבעמ"ש ישנם ב' המעלות: העלם העצמי, ובגילוי.

וכ"ה בנשמות דמ"ה וב"ן, בן ועבד – שנשמות דב"ן מגיעים להעלם העצמי, אבל הגילוי הוא ע"י נשמות דמ"ה. ובבן שנעשה עבד – ישנם ב' המעלות י".

לעילוי נשמת

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"מ עוסק בצ"צ

רב פעלים בעל מדות טובות וכו'

התמים מו"ה שניאור זלמן ז"ל

בן הרה"ח וכו' ר' מנחם מענדל ז"ל

שניאורסאהן

מתלמידי תומכי תמימים ליובאוויטש שבליובאוויטש

נפטר ח"י תמוז, ה'תש"מ

ת. נ. צ. ב. ה.

נדפס ע"י נכדו

הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת יהודית

ומשפחתם שיחיו

שניאורסאהן